

การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
ของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

นางสาววรรณภา สุขนธรัตน์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3027-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON INFANT AND TODDLER EDUCARE OPERATION OF
ADMINISTRATORS AND CAREGIVERS
IN CHILD CARE CENTERS

Miss Woranart Sukontarat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3027-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก
โดย	นางสาววรรณภา สุขคนธรัตน์
ภาควิชา	ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์)

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณภา สุขธนรัตน์ : การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก (A STUDY ON INFANT AND TODDLER EDUCARE OPERATION OF ADMINISTRATORS AND CAREGIVERS IN CHILD CARE CENTERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 362 หน้า. ISBN 974-17-3027-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร 75 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 150 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ใช้ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ผลการวิจัย มีดังนี้

1) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กมาก่อน และเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่อบอุ่น ใจดี อุดม และรักเด็ก มีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กวัยทารก ไม่เกิน 3 คน และผู้เลี้ยงดู 1 คน ต่อเด็กวัยเตาะแตะ 1 ไม่เกิน 10 คน การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก คือ กรมประชาสงเคราะห์ สถานีนอนามัย และโรงพยาบาล ไม่มีกรณีเหตุผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นทางการ นอกจากใช้การสังเกต และมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แนะนำ และให้แก้ไขทันทีถ้าเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการส่งเสริมผู้เลี้ยงดูเด็กด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้วยการจัดหาหนังสือให้อ่าน และจัดส่งไปอบรม

2) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีการปรับจากแนวหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือประสบการณ์ในการทำงาน การเลี้ยงดูบุตร และจากกิจกรรมต่าง ๆ

3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านลักษณะของอาคารส่วนใหญ่มีชั้นเดียว ภายในห้องเลี้ยงดูเด็ก มีผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้จัดเอง เพื่อให้สะดวกกับการใช้งานของผู้เลี้ยงดูเด็ก และเน้นความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

4) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย ฝึกให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและทักษะการช่วยเหลือตนเองได้

5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ใช้การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการของเด็ก และพฤติกรรมของเด็กแต่ละวัน ด้วยแบบประเมินที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง และรายงานให้ผู้ปกครองทราบด้วยการพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง

6) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ใช้การพูดคุย ให้คำปรึกษาและแนะนำความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง ในช่วงที่ผู้ปกครองมารับ ส่งเด็ก

ภาควิชา	ประถมศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2545	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4383766127 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : INFANT / TODDLER / EDUCARE / CHILD CARE CENTERS

WORANART SUKONTARAT : A STUDY ON INFANT AND TODDLER EDUCARE

OPERATION OF ADMINISTRATORS AND CAREGIVERS IN CHILD CARE CENTERS. THESIS

ADVISOR : ASSOC.PROF.UDOMLUCK KULAPICHITR, Ph.D. 362 pp.. ISBN 974-17-3027-6.

The purpose of this research was to study the infant and toddler educare operation of administrators and caregivers in child care centers on policies essential for achieving programs, appropriated curriculum development, creating a caring community for learners, educating to enhance development and learning, assessment of childrens, llearning and development, and establishment of mutual relationship with families. The samples consisted of 75 administrators and 150 caregivers. Data collection methods were the using of questionnaire, an interview, an observation and survey.

The research findings were as follows

- 1) On policies essential for achieving programp, selection of caregivers were based on child care experiences and the characteristics of warm, gentle, patient, and loving adult. Specification for caregiver and child ratio was 1: 3 for infant and 1: 10 for toddler. There were cooperative relation with outside agencies of social work department, community health center, and hospital. No formal supervisions of caregivers were found except the use of observations and involvement in educating, providing suggestions and immediate corrections when inappropriate educating occurred. The caregivers, child care knowledge was enhanced by providing books to read and being sent for training.
- 2) On appropriated curriculum development, there was an adapatation from the ministry of education curriculum or a direct experience from work, child care, and training.
- 3) On creating a carring community for learners, most of the child care centers were one storey building. The caregivers arranged the room based on main objective activities, and safty reason.
- 4) On educating to enhance development and learning, the objective was to prepare developmentally appropriates in all areas, and to train children on following routines, and self help skills.
- 5) On assessment of children's learning and development, there was an application of observations and records on child's growth, development, and daily behaviors with the centers' assessment forms, and used oral reports directly to the parents.
- 6) On establishmant of mutual relationship with families, there were discussions, counsellings, and communications on care center knowledge to the parents during the arrival and periods pick-up.

Department Elementary Education

Student's signature.....

Field of study Early Childhood Education

Advisor's signature .....

Academic year 2002

Co-Advisor's singnature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ คำปรึกษา ช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้วิจัยมีความวิริยะอุตสาหะในการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. อรชชา ตูลานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ นัยนา สุริยชัยรินทร์ คุณเบญจา จรัสสัมฤทธิ์ และคุณ สุขจริง ว่องเดชากุล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาประถมศึกษา และคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้เรียนรู้ เข้าใจ และเห็นคุณค่าของวิชาชีพครู ตลอดช่วงระยะเวลาของการศึกษา ขอขอบพระคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ และกัลยาณมิตรชาวครุศาสตร์ทุกท่านที่ให้กำลังใจ ตลอดจนคำแนะนำช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อครอบครัว “สุคนธ์รัตน์” อย่างหาที่เปรียบมิได้ ที่เสียสละเพื่อการศึกษา ให้ความเข้าใจ ความห่วงใย กำลังใจ ความช่วยเหลือ ตลอดจนทุนทรัพย์ให้แก่ผู้วิจัยตลอดช่วงระยะเวลาของการศึกษา ขอขอบคุณนายวรวัฒน์ สุทธิหนู่น ผู้ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่ง ในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ในระหว่างทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่านที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ซึ่งไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ “คุณแม่” “คุณพ่อ” และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่เป็นแรงใจให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีในวันนี้

วรนาฏ สุคนธ์รัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ.....	14
องค์ประกอบในการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก.....	34
การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย.....	69
การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์และกรมอนามัย.....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	90
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	90
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	99

สารบัญ (ต่อ)

๗

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	104
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม.....	107
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต.....	156
และการสำรวจ	
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	272
สรุปผลการวิจัย.....	273
อภิปรายผลการวิจัย.....	284
ข้อเสนอแนะ.....	296
รายการอ้างอิง.....	298
ภาคผนวก.....	304
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	305
ภาคผนวก ข รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์.....	306
และกรมอนามัย	
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	310
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	362

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแรกเกิด ถึง 3 ปี	14
2 พัฒนาการด้านภาษา ร่างกาย การแสดงออก และการถ่ายทอดความรู้สึก ของเด็กวัยแรกเกิดถึง3ปี.....	16
3 การปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ	19
4 กรอบประเด็นของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่ตอบแบบสอบถาม การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ.....	100
6 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต.....	102
7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามข้อมูลด้านสถานภาพส่วนตัว.....	107
8 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลด้านสถานภาพส่วนตัว.....	109
9 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก	112
10 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	119
11 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจำแนกตามข้อมูล ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม.....	121
12 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูล ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม.....	123
13 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	125
14 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก จำแนกตามข้อมูลด้าน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	131
15 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ จำแนกตามข้อมูลด้าน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	134
16 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจำแนกตามข้อมูลด้าน การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	137
17 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูลด้าน การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	140
18 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

ญ

ตาราง	หน้า
19 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้าน การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	145
20 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้าน การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	147
21 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง.....	149
22 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้าน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง.....	152
23 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้าน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง.....	154
24 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อม.....	247
25 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อม....	250
26 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	253
27 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดู ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	259
28 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้านการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	265
29 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้านการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	266
30 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้าน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง.....	267
31 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กรักษาพยาบาลจำแนกตามข้อมูลด้าน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง.....	269

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

การเรียนรู้ของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิต หรือช่วงปฐมวัย ซึ่งสมองมีการสร้างเส้นใยประสาท และจุดเชื่อมต่อมากที่สุด เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มแรกของชีวิต เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิตหรือเรียกได้ว่าเป็นช่วงวิกฤตของชีวิตมนุษย์ เป็นระยะที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆได้อย่างรวดเร็ว การกระตุ้นทางหู ตา จมูก ลิ้นและกาย ให้ได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัสและได้เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย จะช่วยให้เส้นใยประสาทในเซลล์สมองขยายออกงาม ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ง่าย มีชีวิตชีวา รู้เหตุผล อันเป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์มากที่สุด เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้ทุกอย่างในวัยที่เขายังเด็กอยู่ แต่ถ้าหากเด็กในวัยนี้ไม่ได้รับการเอาใจใส่ การเลี้ยงดูและการกระตุ้นพัฒนาการที่ดี เส้นใยประสาทและการเชื่อมต่อบางส่วนซึ่งไม่ได้รับการกระตุ้นหรือไม่ได้ใช้งานจะหายไปมากที่สุด (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2542) เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้วเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ด้วยความยากลำบาก ในบางอย่างก็ไม่สามารถเรียนรู้ได้อีกเลย ฉะนั้นการให้การอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็กในช่วงนี้จะส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กไปตลอดชีวิต การให้การอบรมเลี้ยงดูและจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการวางรากฐานของชีวิตเด็ก

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 มีการกำหนดเป้าหมายให้ มนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญ และมีค่าอย่างยิ่ง การจะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพนั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเริ่มต้นของชีวิต หรือระยะปฐมวัย ซึ่งถ้ากล่าวถึงคำว่า “เด็กปฐมวัย” คนส่วนใหญ่จะนึกไปถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี หรือกลุ่มเด็กที่เข้าโรงเรียนอนุบาลในระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสำหรับนักจิตวิทยา

และนักการศึกษาทั่วไป เด็กปฐมวัย หมายความว่า เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึง 6 ปี แบ่งเป็นช่วงอายุได้ 3 ช่วง คือ อายุ 0-1 ปี เรียกว่าวัยทารก อายุ 1-3 ปี เรียกว่าวัยเด็กเล็กหรือวัยเตาะแตะ อายุ 4-6 ปี เรียกว่าวัยอนุบาล (Morrison, 1998)

ถึงแม้ว่าช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจะได้รับความสนใจและหันกลับมาให้ความสำคัญมากขึ้น แต่โดยส่วนใหญ่จะเน้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในช่วงอายุ 4 – 6 ปี หรือในช่วงเด็กวัยอนุบาลมากกว่าเด็กในวัยทารกและวัยเตาะแตะ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเด็กทั้งสองวัยนี้ควรได้รับการเลี้ยงดูอบรมกลมกล่อม และได้รับการกระตุ้นพัฒนาการอย่างใกล้ชิด ถูกต้อง ในระยะที่ร่างกายทุกส่วนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และการกระตุ้นพัฒนาการต่าง ๆ อย่างถูกวิธีก็จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการในทุกด้านให้เป็นที่พอใจดี ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานของพัฒนาการทุก ๆ ด้านของเด็กซึ่งถ้าเด็กถูกทอดทิ้งหรือได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ขาดสารอาหาร มีโรคติดต่อ ก็จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างล่าช้า หรือไม่สามารถพัฒนาไปได้เต็มที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)

งานค้นคว้าวิจัยทางประสาทชีววิทยาในปัจจุบันสนับสนุนความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของวิธีการเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สติปัญญา และบุคลิกลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัย ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีก็จะทำให้เส้นใยประสาทในสมองของเด็กเป็นเครือข่ายที่ทำให้เด็กเป็นคนดี เป็นคนสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี สมองก็จะสร้างเครือข่ายที่ทำให้เด็กเป็นคนไม่ดี เป็นคนชอบทำลายและเป็นอันตรายต่อสังคม ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ (คันสนีย์ จัตราคุปต์, 2542)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นภาวะใหม่ของการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแล เพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย มี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกัน เมื่อมีลูกหลานจึงไม่กลัวว่าจะไม่มีคนเลี้ยงดู แต่ในปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมีแต่ พ่อ แม่ ลูก อีกทั้งแม่ ยังต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ทำให้เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะขาดคนเลี้ยงดู จึงจำเป็นต้องหาคนมาเลี้ยงดูเด็ก โดยการจ้างพี่เลี้ยงให้ช่วยดูแลเด็กที่บ้าน ซึ่งโดยส่วนใหญ่พี่เลี้ยงเด็กมักขาดความรู้

และความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก เป็นเหตุให้เด็กขาดการอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่อย่างถูกต้องและเหมาะสม ขาดความระมัดระวัง พลังผลเป็นเหตุให้เด็กเกิดอันตราย จึงเป็นสาเหตุให้ในปัจจุบัน มี พ่อ แม่ ผู้ปกครอง นำเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะไปฝากตามสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานบริบาลทารกมากขึ้น เพราะคิดว่าเด็กจะได้รับความปลอดภัย การเลี้ยงดูที่ดี และการดูแลด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่เหมาะสม จึงเกิดสถานรับเลี้ยงเด็กในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นเพื่อรองรับความต้องการในการส่งบุตรหลานเข้ารับการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (Gestwicki, 1995 ; อารภรณ์ เลิศสุโภชนวิชัย, 2542 และมาณี ไชยธีรานุกัฒศิริ, 2543)

จากรายงานสถิติจำนวนประชากร เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2542 พบว่า ประชากรวัยเด็กอายุ 0 – 6 ปี มีจำนวน 5,477,353 คน คิดเป็นร้อยละ 8.91 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นเด็กในวัย 0 – 3 ปี จำนวน 2,648,199 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ของประชากรทั้งประเทศ (กรมการปกครอง, 2542) และจากการรายงานของกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่ม เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2544 พบว่ามีสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่รับเด็กตั้งแต่อายุ 0 – 6 ปี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์ สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมทั่วประเทศ จำนวน 1,545 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 แห่ง ในต่างจังหวัด จำนวน 1,046 แห่ง ในส่วนของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดตั้งศูนย์สถิติเด็กเล็ก สำหรับรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ขวบ ซึ่งมีจำนวน 12 แห่งทั่วประเทศ โดยสถานรับเลี้ยงเด็กของหน่วยงานที่กล่าวมามีวัตถุประสงค์ และความต้องการในการจัดที่แตกต่างกันออกไป

ในปี พ.ศ. 2540 กระทรวงศึกษาธิการ (2540) พิจารณาเห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ควรประกาศใช้เป็นหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยได้ปรับปรุงแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี และประกาศใช้เป็นหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งสามารถนำมาใช้จัดการศึกษาสำหรับเด็กในหน่วยงานทุกสังกัด โดยไม่คำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน แต่ในทางปฏิบัติโปรแกรมสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะไม่ได้มีรูปแบบที่แน่ชัด แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ จึงไม่ได้กำหนดออกมาอย่างชัดเจนและตายตัว เนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้บางอย่างของเด็กอาจเกิดขึ้นโดยการวางแผนของผู้เลี้ยงดูเด็ก ในขณะที่บางประสบการณ์เกิดขึ้นโดยการริเริ่มของเด็กเอง ดังนั้นถึงแม้ว่าการจัดโปรแกรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของแต่ละหน่วยงานจะมีความหลากหลาย ไม่มีรูปแบบ

ที่แน่นอน โดยการจัดตามวัตถุประสงค์ และความต้องการของหน่วยงานที่สังกัด แต่ถ้าผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการปฏิบัติต่อเด็กในวัยนี้ได้ถูกต้องเหมาะสม ก็จะช่วยทำให้ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญในศักยภาพของการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับตัวเด็กได้ เนื่องจากทั้งผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2536)

ผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญมากในการทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก ในการให้นโยบายและจัดการเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การเงิน ธุรการ อาคารสถานที่ วัสดุ เครื่องใช้ เครื่องเล่น สื่อ อุปกรณ์การสอน การวางแผนและการปรับปรุงของสถานรับเลี้ยงเด็ก และเมื่อเด็กเข้าสู่สถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง เพราะทำหน้าที่สำคัญแทนครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งการเลี้ยงดูเด็กจะต้องกระทำด้วยความรัก ความเข้าใจ เช่นเดียวกับที่ครอบครัวรักและเข้าใจ เอาใจใส่และปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักใคร่ อ่อนโยน ให้เด็กได้รับความอบอุ่น ปลอดภัย ดูแลเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ รวมทั้งการดูแลยามเจ็บป่วยของเด็กที่อาจเกิดขึ้นเหมือนกับที่เด็กพึงได้จากครอบครัว ความสำคัญในฐานะผู้เลี้ยงดูเด็กที่ทำหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแก่เด็ก ทำหน้าที่สนับสนุนให้กำลังใจให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้ ให้การอบรมเลี้ยงดูในแง่ของการกระตุ้นพัฒนาการเด็กโดยจัดโปรแกรมการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้สื่อ วัสดุที่สอดคล้องเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และต้องมีการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งต้องคอยดูแลแก้ไขพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การขัดขวางพัฒนาการของเด็กในวัยที่สูงขึ้นด้วย และประการสุดท้าย ความสำคัญในฐานะของผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก เนื่องจากการพัฒนาเด็กเป็นงานที่ต้องกระทำควบคู่ร่วมกันไประหว่างบ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก การจะพัฒนาเด็กให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีเป้าหมาย วิธีดำเนินการที่สอดคล้อง ต่อเนื่องกันตลอดเวลา ดังนั้น บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กและวิธีกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง และอาจจะต้องทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมด้วย (อาภรณ์ เลิศสุโภชนวิชัย, 2542)

จากความสำคัญดังกล่าวมาหากผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคนมีแนวปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้เด็กแต่ละคนจากสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพได้ ดังที่ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education of Young Children : NAEYC) กล่าวว่า แม้การจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีความหลากหลาย แต่ก็ควรจะมีการกำหนดคุณลักษณะหรือองค์ประกอบของมาตรฐานที่แน่นอนเหมือนกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินวิธีปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงต่อเด็ก ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และภาษา รวมถึงการคำนึงถึงครอบครัวของเด็กด้วย เพื่อให้หลักสูตร และแนวทางที่ใช้ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กและสถานรับเลี้ยงเด็กที่รับผิดชอบ (Bredekamp and Copple, 1997)

การปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ Dewey, Vygotsky, Piaget และ Erikson ที่สะท้อนปรัชญาการศึกษาแนวปฏิสัมพันธ์นิยม ตามหลักการที่ว่า เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและทางกายภาพ เนื่องจากเด็กมีแรงจูงใจภายในและการชี้นำตนเอง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับจึงควรใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจของเด็กที่ต้องการสำรวจ ทดลอง และสร้างความเข้าใจจากประสบการณ์ด้วยตัวของเด็กเอง หลักการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กเป็นผลมาจาก กระบวนการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับสวัสดิภาพและการศึกษาของเด็กปฐมวัยจากฐานความรู้หรือข้อมูลสำคัญอย่างน้อยที่สุด 3 ประการ คือ 1. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กโดยทั่วไป 2. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับตัวเด็กแต่ละคน 3. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบริบทและวัฒนธรรมของเด็ก (NAEYC, 1997 ; Bredekamp and Copple, 1997)

NAEYC (National Association for the Education of Young Children, 1997) ได้กำหนดแนวทางสำหรับปฏิบัติในการดำเนินงานที่เหมาะสมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ดังนี้

1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก (Policies essential for achieving programs) มีการพัฒนาคุณภาพทีมงาน ความเชี่ยวชาญ ความร่วมมือและมีแหล่งข้อมูล อัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็กที่เหมาะสม มีงบประมาณเพียงพอ และมีการประเมินคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก

2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม (Construct appropriate curriculum) เนื้อหาของหลักสูตรปฐมวัยประกอบด้วยเนื้อหาสาระ คุณค่าทางสังคมหรือวัฒนธรรม คำแนะนำของผู้ปกครองและต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะและประสบการณ์ของเด็ก
3. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Create a caring community of learners) ต้องครอบคลุมสภาพแวดล้อมรอบด้าน โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก ระหว่างเด็กกับเด็ก และระหว่างครอบครัวของเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก
4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ (Teach to enhance development and learning) ต้องปฏิบัติอย่างสมดุลระหว่างการริเริ่มของผู้เลี้ยงดูเด็ก และการริเริ่มของเด็ก
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (Assess children's learning and development) ด้วยการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล มีการวางแผนและการดำเนินการอย่างเหมาะสม
6. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง (Establish mutually beneficial relationship with families) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอ

Kate (1995 อ้างถึงใน Bredekamp and Copple, 1997) ได้กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในขั้นตอนของกระบวนการสร้างหลักสูตร สิ่งที่เด็กควรเรียนรู้และวิธีการที่ดีที่สุดที่เด็กควรจะได้เรียนรู้ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์แรกเริ่มกับพัฒนาการในขั้นต่าง ๆ จำเป็นที่ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการของเด็กและความหลากหลายของพัฒนาการที่อาจเกิดขึ้นได้จากความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล เนื่องจากพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ดังนั้น ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะควรมีความเข้าใจในเรื่องของแนวปฏิบัติและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการอบรมเลี้ยงดู การตอบสนองความต้องการและการกระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ซึ่งถ้าหากผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการให้การดูแลและอบรมเลี้ยงดูกับเด็กวัยนี้ ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกับเด็กได้อย่างถูกต้องและอาจส่งผลเสียต่อพัฒนาการของเด็กในวัยอนุบาลและวัยประถมต่อไป ประกอบกับประเทศ

ไทยยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากได้มีการศึกษาถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กแล้ว น่าจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะให้คำตอบถึงการดำเนินงานและการปฏิบัติของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะได้

จากสาเหตุข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน 1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ 6. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงถึงการดำเนินงานของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในประเทศไทยว่าเป็นอย่างไรและเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรและสถานรับเลี้ยงเด็กที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะให้ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ หรือมีเด็กวัยทารกอย่างเดียว 2. สังกัด คือ สถานรับเลี้ยงเด็ก สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

และศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ

2. การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นการศึกษาถึงการปฏิบัติในปัจจุบัน ในการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

3. รูปแบบการให้บริการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กมีหลายรูปแบบ งานวิจัยนี้เลือกศึกษาเฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีการให้บริการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

สถานรับเลี้ยงเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ 2 แห่ง ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่เป็นต้นแบบในการดำเนินการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และมีความหลากหลายในด้านแนวคิดและการปฏิบัติที่สามารถเป็นตัวแทนของสถานรับเลี้ยงเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะอื่น ๆ ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ หมายถึง การปฏิบัติของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้าน

1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2. การสร้างหลักสูตร 3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 6. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง แนวทางหรือมาตรการในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การสร้างหลักสูตรที่มีการบูรณาการเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ผ่านทักษะการเรียนรู้ การเล่น การกระตุ้นพัฒนาการ และการดูแลอย่างเหมาะสมกับวัยสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็ก มีความหลากหลายในบรรยากาศที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึที่ดี เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจ รู้สึกปลอดภัย และง่ายต่อการเรียนรู้ของเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่คำนึงถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กแต่ละคนและเด็กทั้งกลุ่ม ความสมดุลระหว่างการริเริ่มของเด็กและการริเริ่มของผู้เลี้ยงดูเด็ก การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ การจัดเวลาสำหรับพักผ่อนและการทำกิจกรรมที่ไม่่วนวาย รวมถึงกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของเด็กในการเล่น ที่กระตุ้นความสนใจ ให้โอกาสเด็กได้ค้นพบและพัฒนาความสามารถใหม่ๆ

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การประเมินความก้าวหน้าทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ตามสภาพความเป็นจริงและความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อวางแผนให้ความช่วยเหลือแก่เด็กได้ทันเวลาที่ และช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก กับผู้ปกครองของเด็ก โดยมีการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็ก การวางแผน การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกัน

ผู้บริหาร หมายถึง เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งในรูปบุคคลธรรมดา จากกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์สาธิตเด็กเล็ก หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ผู้เลี้ยงดูเด็ก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งในรูปบุคคลธรรมดา จากกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ของศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

เด็กวัยทารก หมายถึง เด็กที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ที่มีอายุตั้งแต่ 0 – 1 ปี

เด็กวัยเตาะแตะ หมายถึง เด็กที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ที่มีอายุตั้งแต่ 1 ปี 1 เดือน – 3 ปี

สถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน รับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ดำเนินการในรูปแบบของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งในรูปบุคคลธรรมดาจากกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ศูนย์สาธิตเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการและให้การช่วยเหลือบุคคลภายนอก ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และส่งเสริมการเลี้ยงดูด้วยนมแม่ในสถานที่ทำงาน ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา วารสาร เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก

2 สังกัด คือ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 354 แห่ง และศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง รวม 366 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 63 แห่ง ศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง เป็นผู้บริหารจำนวน 75 คน และผู้เลี้ยงดูเด็ก จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 225 คน ในปีการศึกษา 2545

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 8 ชุด ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก

ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ

3.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

3.3 แบบสังเกต จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 6 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก

ชุดที่ 7 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ

3.4 แบบสำรวจ จำนวน 1 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 8 แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสำรวจ ซึ่งดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณ หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ โดยการวิเคราะห์ เนื้อหา ประมวลและจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียงของแต่ละกรณี ส่วนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการ อบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ โดยการหาความถี่ และ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยได้ให้ข้อมูลที่แสดงถึงสภาพจริงของการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

3. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในประเทศไทยให้สอดคล้องกับแนวคิดและการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการ อันเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษามุมมองทั่วโลก เพื่อส่งผลต่อการปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
  - 1.1 พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
  - 1.2 แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
2. องค์ประกอบในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก
  - 2.1 นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก
  - 2.2 หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย
  - 2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
  - 2.4 การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้
  - 2.6 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
3. การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย
  - 3.1 รูปแบบการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย
  - 3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย
4. การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์และกรมอนามัย
  - 4.1 การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์
  - 4.2 การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมอนามัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎี

1. พัฒนาการและการเรียนรู้และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

1.1 พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

Bredekamp and Copple (1997) ได้กล่าวถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแรกเกิด 3 ปี

พัฒนาการของเด็กวัยแรกเกิด – 3 ปี			
	สิ่งที่สนใจ	Self-awareness	ร่างกายและความสัมพันธ์มือ - ตา
ช่วงขวบปีแรก			
(0-8เดือน)	<ul style="list-style-type: none"> • รับรู้ใบหน้าและเสียงใน 2 สัปดาห์ • มีทักษะทางสังคม ยิ้ม • กินอาหาร เคลื่อนไหวร่างกาย • มองเห็นผู้ใหญ่และวัตถุ 	<ul style="list-style-type: none"> • ดูนิ้ว • สำรวจมือ • มองร่างกายและสัมผัส • จับมือ นิ้ว • แยกแยะบุคคล • แปรลกหน้า • ยกมือปกป้องตัวเอง • คิ้วของเล่น • ทดลองสิ่งที่เกิดขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • มีปฏิริยาโต้ตอบ เช่น ไขว่คว้า หายของดู เกาะ หมุนศีรษะเมื่อมีของมา กระทบ หลีกเลียงแสงสว่าง กลืนรุนแรง ความเจ็บปวด • เอาของเข้าปาก • คว้า ปล่อยของ • ยกมือ ยกศีรษะ หมุนตัว เมื่อมีวัตถุมากระทบ
ช่วงกลาง – เด็น			
(8-18เดือน)	<ul style="list-style-type: none"> • แสดงอาการตื่นตกใจกับคนแปลกหน้า • เล่นตุ๊กตา ของเล่นที่หมุนได้ • สนใจผู้คน 	<ul style="list-style-type: none"> • เริ่มรู้จักชื่อ • ใช้กล้ามเนื้อเล็กใหญ่ • ยิ้ม เล่นกับกระจก • แยกแยะส่วนของร่างกาย 1 อย่าง 	<ul style="list-style-type: none"> • นั่งเก้าอี้ได้ • ดึงตัวเองให้ยืนโดยใช้สิ่งที่หาได้เป็นหลัก • ขว้างของ • ขึ้นบันได

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พัฒนาการของเด็กวัยแรกเกิด – 3 ปี			
สิ่งที่สนใจ	Self-awareness	ร่างกายและความสัมพันธ์มือ - ตา	
<ul style="list-style-type: none"> อธิบายคำพูดของผู้ใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> แยกแยะแยะสัมผัสได้ เริ่มเดินก้าวเดินหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้ปากกา / กระดาษ ถอยหลังได้ 	
ช่วงวัยเตาะแตะ (18เดือน – 3ปี)	<ul style="list-style-type: none"> แสดงความระมัดระวังมากขึ้น เริ่มสำรวจ มีความสุขเมื่อเล่นเป็นกลุ่ม เดินร่วมกับผู้อื่น แยกเพศได้ ควบคุมตัวเองได้ มีความสุขกับกิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความเป็นตัวของตัวเอง สำรวจทุกอย่าง อยากรู้อยากเห็น รู้จักตัดสินเบื้องต้น ได้ ว่า ดี เลว น่าเกลียด เรียกชื่อตัวเอง และผู้อื่นได้ รู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 6 ส่วนขึ้นไป 	<ul style="list-style-type: none"> เขียนด้วยปากกา หรือ สีเทียน เดินขึ้น-ลงบันได กระโดด 1 ก้าว ยืน 1 ขา ร้อยลูกปัด วาดวงกลม ยืน เดิน บนแบบเขย่งเท้า ขึ้น-ลงบันได ก้าวต่อก้าวได้ ใช้กรรไกร วาดภาพได้บางภาพ

ตารางที่ 2 พัฒนาการด้านภาษา ร่างกาย และการแสดงออก การถ่ายทอดความรู้สึกของเด็ก
วัยแรกเกิด – 3 ปี

พัฒนาภาษา/การสื่อสาร	พัฒนาการด้านร่างกาย	สิ่งที่แสดงออก	การถ่ายทอดความรู้สึก
ช่วงขวบปีแรก (แรกเกิด – 8 เดือน)			
<ul style="list-style-type: none"> ● ร้องให้เมื่อเจ็บปวดหรือได้รับอันตราย ● ยิ้มหรือออกเสียงเมื่อต้องการติดต่อกับผู้อื่นหรือการแสดงสีหน้า ● ใช้เสียงพูดและไม่ใช้เสียงในการแสดงความสนใจ ● ใช้ถ้อยคำที่ไม่เป็นสาระเมื่ออยู่กับคนเดียว ● พูดคุยแบบไม่เป็นภาษา เข้าใจชื่อและหัวเราะ ● ฟังการสนทนากับคนที่คุ้นเคย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ช่วยตัวเองโดยการดูดหัวแม่มือ ● มองตามสิ่งที่เคลื่อนไหวช้า ๆ ● เอื้อมมือไปจับของเล่น ● ก้มต่ำ มองเห็นของเล่นที่ตกได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การมองและสังเกตมือของตนเอง ● จับของเล่นที่เคลื่อนไหวและมีเสียงด้วยมือทั้ง 2 ข้าง ● ตี เตาะ หรือทำเสียงดังเมื่อเห็นของที่ถูกใจ ● พยายามเคลื่อนที่ด้วยเขา 	<ul style="list-style-type: none"> ● แสดงออกถึงความสบาย/ไม่สบาย ● ความพอใจ ● ตอบสนองต่อการกระตุ้น และพอใจผู้เลี้ยงดูเด็กมากกว่าสิ่งอื่น ● หัวเราะเสียงดัง ● แสดงออกถึงความไม่พอใจในการสูญเสียของเล่น ● แสดงความรู้สึกอารมณ์ที่หลากหลาย ● อารมณ์ที่หลากหลาย พอใจ โกรธ กังวล เศร้า กลัว สนุก ตื่นเต้น ตกใจ ผิดหวัง เสียใจ รำใจ ● ตอบสนองต่อคนแปลกหน้าอย่างสงบหรือด้วยความกลัว

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พัฒนาภาษา/การสื่อสาร	พัฒนาการด้านร่างกาย	สิ่งที่แสดงออก	การถ่ายทอดความรู้สึก
ช่วงคลานและเดิน (8 เดือน – 18 เดือน)			
<ul style="list-style-type: none"> ● เข้าใจคำหลายคำ แต่พูดไม่ได้ ● พูดประโยคแบบไม่เป็นภาษา ● พูดได้ 2 – 3 คำ ● ดูภาพในหนังสือด้วยความสนใจชี้สิ่งของได้ ● ใช้เสียงพูดเพื่อขอความช่วยเหลือแทนการร้องไห้ ● เริ่มใช้คำแทนตัวเองได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● พยายามสร้างไม้บล็อก ● ซ่อนของเล่นไว้ใต้เสื้อผ้า ในขณะที่เด็กเห็นและเด็กสามารถหาของเล่นได้ถูกต้อง ● มีความพยายามหาของเล่นที่นำไปซ่อนไว้ได้วัตถุ เช่น ใต้หมอน ● ไล่ตามลูกบอลที่กลิ้งไปได้เก้าอี้ เลี้ยวไปรอบ ๆ เพื่อเก็บบอลได้ ● ใส่รองเท้า และสวมเสื้อเองได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อของเล่นหยุดสามารถใช้มือทำให้เล่นได้อีกครั้ง ● ใช้ไม้เขี่ยของเล่นเพื่อเก็บได้ ● เมื่อกล่องดนตรีหยุดหมุนสามารถทำให้หมุนได้อีกครั้ง ● ผลักบางคนหรือของบางอย่างที่ไม่ต้องการออกได้ ● คลานหรือเดินไปที่อื่น หรือออกห่างจากที่ไม่ราบเรียบได้ ● ใส่รองเท้า สวมเสื้อได้ ● ช่วยตัวเองในการกินอาหารโดยใช้นิ้วหรือช้อน ● ถือถ้วยได้ดี โดยทำหกน้อยที่สุด ● จับช้อนได้ดีในการกินอาหารด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> ● แสดงความสนใจต่อคนที่คุ้นเคย กอด ยิ้ม วิ่ง เข้าไปหา เอียงเอนเข้าหา ● แสดงความกังวลเมื่อต้องแยกจากผู้เลี้ยงดูเด็ก ● แสดงความโกรธต่อคนหรือสิ่งของ ● แสดงความรู้สึกในทางลบ ● แสดงความภูมิใจ ความพอใจกับสิ่งใหม่ที่ทำได้สำเร็จ ● แสดงความรู้สึกลึกซึ้งต่อพ่อแม่ ● แสดงความภูมิใจในชัยชนะ ● แสดงสิทธิของตนเอง แสดงถึงความมั่นคงของความรู้สึกของตนเอง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พัฒนาภาษา/การสื่อสาร	พัฒนาการด้านร่างกาย	สิ่งที่แสดงออก	การถ่ายทอดความรู้สึก
ช่วงวัยเตาะแตะ (18 เดือน – 3 ปี)			
<ul style="list-style-type: none"> ● ผสมคำได้ ● ฟังเรื่องราวสั้น ๆ ● พูดคำศัพท์ได้ 200 คำ ● พัฒนาการคิดในการใช้ภาษา เริ่มจากการเล่นเกมที่พลิกแพลงขึ้น ● ใช้คำเกี่ยวกับครอบครัวได้หลายคำ ● ใช้ชื่อกิจกรรมได้ ● ใช้นับของวันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● สามารถแยกแยะสิ่งของที่คุ้นเคยออกมาได้ ● ใช้คำว่าพุงนี้เมื่อวานนี้ได้ ● แก้ปัญหาโดยทำตามเด็กคนอื่น ● เป็นตัวของตัวเอง ● ใส่เสื้อผ้าง่าย ๆ ได้ สวมหมวก รองเท้าแตะได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แยกประเภทของและสิ่งของต่าง ๆ เป็นกลุ่มได้ ● ใส่เสื้อผ้าและถอดเสื้อผ้าเองได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แสดงความรู้สึกและพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นประจำ ● แสดงสภาพอารมณ์ที่ตรงกันข้าม และการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ ● แสดงความรู้สึกกลัว (ความมืด สัตว์ประหลาด ๆ ฯลฯ) ● ควบคุมการแสดงอารมณ์ได้ดีขึ้น ● รู้จักอารมณ์ของตัวเองและผู้อื่น ● แสดงความภูมิใจในความคิด และ ผลงานของตนเอง ● แสดงความรู้สึกเป็นคำพูดและแสดงความคิดผ่านการเล่น ● แสดงอารมณ์ร่วมที่มีต่อผู้อื่น

1.2 แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก วัยทารกและวัยเตาะแตะ

สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติ
ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ดังนี้

ตารางที่ 3 การปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในด้านต่าง ๆ

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<p>นโยบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเป็นผู้ที่มีความสุขในการทำงานกับเด็ก มีความรับผิดชอบ อดทนมีความสามารถในการช่วยเหลือเด็ก ทำงานอย่างเต็มความสามารถ เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก มีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการต่างๆของเด็กเป็นอย่างดี ● เด็กวัยทารก อัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็กต้องมีขีดจำกัด ว่าต้องมี ปฏิสัมพันธ์กัน 1:1 และมากที่สุดไม่เกิน 1:3 ● เด็กวัยเตาะแตะ ขนาดของกลุ่มและอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็ก ให้มีจำนวนสูงสุดได้ถึง 12 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กไม่เกิน 6 คน และการจำกัดจำนวนเด็กต้องมีความสอดคล้องกันในแต่ละวัน ● มีการจัดให้เด็กอยู่กลุ่มเดิมๆ นานที่สุดเท่าที่จะทำได้และให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นคนเดิมๆจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> ●ทัศนคติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการดูแลเด็กนั้นเหมือนเป็นการทำงานบ้าน ทำงานประจำ มีการฝึกรบรมาเพียงเล็กน้อย ไม่มีความรู้ในเรื่องพัฒนาการต่าง ๆ ● ขนาดของกลุ่มใหญ่จนเกินไป จนไม่ได้ใส่ใจเด็กแต่ละคน ● ทั้งขนาดและอัตราส่วนของผู้เลี้ยงดูเด็กใหญ่เกินไปสำหรับการที่จะดูแลเด็กเป็นรายบุคคลและการดูแลเด็กอย่างทั่วถึง ซึ่ง ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องดูแลเด็กจำนวนหลายคนในแต่ละวัน ● การเปลี่ยนผู้เลี้ยงดูเด็กหมุนเวียนไปตามกลุ่มต่าง ๆ ไม่ก่อให้เกิดการสร้างและการคงอยู่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<p>หลักสูตรแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ควรมีความต่อเนื่องในการดูแลเด็กทุกคน อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคน ต้องใส่ใจถึงความต้องการของเด็กแต่ละคนและ พัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม <p>สภาพแวดล้อมสำหรับเด็กวัยทารก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผนังมีการทาสีอย่างอิสระ ควรเป็นสีที่ทำความสะอาดย่าง พรมและพื้นที่ย่อยต่อการทำความสะอาด อ่อนนุ่ม และเป็นสีจางจากธรรมชาติ สีบนผ้าคลุมเตียง ตุ๊กตาหenna และผ้าคลุม สิ่งเหล่านี้ควรมีเพื่อประกอบการเล่นของเด็ก ● พื้นสามารถดูดซับน้ำ ระบายได้ไม่เก็บความชื้นขึ้น ย่อยต่อการทำความสะอาด ● มีภาพถ่ายของเด็กทารกและครอบครัวของเด็กเอง อยู่ที่พื้นหรือที่สูงระดับสายตาเด็ก สามารถมองเห็นได้ ● เตรียมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเสียงให้เด็ก ซึ่งไม่กระตุ้นหรือรบกวนเกินไป หรือทำให้รำคาญใจ มีดนตรีหลายแขนงและเทปบันทึกเสียงเพื่อความสนุกสนานของเด็กทารก 	<ul style="list-style-type: none"> ● การที่ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเปลี่ยนกลุ่มบ่อย ๆ เพราะผู้เลี้ยงดูเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ความสัมพันธ์กับเด็กขาดความต่อเนื่อง ● มีการลาออกของผู้เลี้ยงดูเด็กสูง การพัฒนาเด็กและความสัมพันธ์ตัวต่อตัวไม่ได้เป็นสิ่งที่สำคัญ เด็กจะถูกเปลี่ยนผู้เลี้ยงดูเด็กไปเรื่อยๆ อยู่ที่ว่าใครว่าง ● เด็กไม่ได้รับความใส่ใจเป็นรายบุคคล ● ไม่มีกิจวัตรประจำวันที่แน่นอน ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละวัน ● ผนังที่เกาะเกาะไปด้วยโปสเตอร์ และอย่างอื่นที่ไม่ช่วยกระตุ้นเด็กซับซ้อน ไม่มีพรมหรือพื้นที่ที่มีพรมเพียงบางส่วน ● พื้นเย็น พรมยากต่อการทำความสะอาด ● เอาจภาพไว้ในแนวเดียวกับสายตาของผู้ใหญ่ และไม่รวมภาพครอบครัวของเด็ก ● ผู้ใหญ่เล่นเพลงที่ตนเองชอบอย่างดังและต่อเนื่อง เป็นการยากสำหรับเด็กที่จะเข้าใจ

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● พื้นที่สำหรับเล่นต้องสะอาดสบาย มีหมอน เสื่อยางนิ่มๆ และพรมที่เด็กสามารถนอนกิ้งไปกิ้งมาได้ และมีที่สำหรับให้ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองได้ผ่อนคลายร่วมกันกับเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● พื้นที่สำหรับเล่นนั้น ปราศจากเชื้อโรค ออกแบบให้ง่ายต่อการทำความสะอาด แต่ของเล่นหรือสิ่งต่างๆ ไม่ออกแบบให้มีสีฉูดฉาดที่มีความหลากหลาย ทำให้ไม่กระตุ้นความรู้สึกของเด็กทารกเท่าที่ควร และไม่มีพื้นที่ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองได้ผ่อนคลายและทำกิจกรรมกับเด็ก
<ul style="list-style-type: none"> ● พื้นที่ที่จัดเตรียมให้เด็กต้องกว้าง ให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ พื้นที่สำหรับเด็กทารกเล็กๆ จะถูกแบ่งออกมาจากเด็กที่เริ่มคลาน เพื่อให้เด็กเล็กปลอดภัยจากการปะทะกับเด็กทารกคนอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีที่สำหรับให้เด็กปีนไปได้ทั่ว และไม่ปลอดภัยสำหรับเด็กที่กำลังเรียนรู้และเคลื่อนที่ไปทั่ว
<ul style="list-style-type: none"> ● ของเล่นที่เห็นชัด เช่น โมบาย เป็นสิ่งทำให้ทารกหันไปหันมา ส่งผลต่อทิศทางการมองของทารกและการแสดงออกถึงความสนใจของเด็ก โมบายจะเคลื่อนไหวเมื่อเด็กเอื้อมมือไปจับ 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีของเล่นแต่ไม่ตอบสนองทิศทางของทารก
<ul style="list-style-type: none"> ● มีชั้นวางหนังสือมีหนังสือที่ทำจากกระดาษแข็ง มีความทนทาน ไม่ขาดง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีหนังสือที่บาง ขาดง่าย ภาพในหนังสือเป็นภาพที่เด็กไม่คุ้นเคย และไม่สนใจ
<ul style="list-style-type: none"> ● ของเล่นที่จัดเตรียมไว้ ต้องเป็นของเล่นที่เด็กจับต้องได้ ซึ่งตอบสนองต่อการรับรู้ถึงความแตกต่างจากการสัมผัสของแต่ละชนิด 	<ul style="list-style-type: none"> ● ของเล่นที่มีแบตเตอรี่ แล้วเปิดทำงานค้างไว้ ซึ่งเด็กอาจจะจับ หรือของเล่นที่ไม่ได้ขนาด ไม่มีรูปทรง
<ul style="list-style-type: none"> ● ความหลากหลายจากของเล่นภายในบ้านที่ปลอดภัย ซึ่งทารกสามารถใช้อุปกรณ์เหล่านั้นในการเล่น ไม่ว่าจะป็นท่อนไม้ แก้ว จาน กล่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่ได้จัดเตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เป็นเครื่องใช้ภายในบ้านซึ่งเด็กคุ้นเคยให้เด็กได้เล่นเลย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● ของเล่นจะต้องได้รับการวัดขนาด ที่เด็กสามารถจับต้องได้ ● จัดของเล่นที่让孩子ได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ และช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เล็กมีความสัมพันธ์กัน เช่น ลูกบอล รถบรรทุก และ อุปกรณ์ของเล่นอื่น ๆ ที่让孩子ได้ปีน ไต่ โดยมีเบาะรองรับ เพื่อความปลอดภัย ● มีชั้นวางของ ที่เปิดไว้ให้เด็กหยิบได้ เพื่อให้เด็กเลือก ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องจัดกลุ่มสิ่งของต่าง ๆ บนชั้นให้สัมพันธ์กับกิจกรรม ● มีที่เก็บอุปกรณ์การเล่นที่พิเศษแต่ละชนิดไว้มากพอ และพร้อมที่จะนำมาใช้ได้ (ต้องเป็นอุปกรณ์ที่ส่งเสริมสติปัญญา) ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถจัดเก็บได้ง่าย หากทารกเล่นของเล่นแล้วจับใส่ปาก แล้วไม่เล่นอีก จะต้องนำของเล่นชิ้นนั้นไปล้างและทำให้ปราศจากเชื้อโรค และต้องนำของเล่นชิ้นอื่นมาแทนที่ ทุกอย่างต้องอยู่ใกล้กัน ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องไม่ปล่อยให้ที่นั้นปราศจากของเล่น ● คุณหมุมของห้องที่เด็กเล่น สามารถปรับได้ ช่องระบายอากาศต้องทำความสะอาดและถ่ายเทได้ดี พื้นต้องไม่ขรุขระ เปิดหน้าต่างให้มีแสงเข้ามาและมีอากาศที่สดชื่น ผู้เลี้ยงดูเด็กควรพาทารกออกมาที่หน้าต่าง ให้เด็กมองสิ่งภายนอกบ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ของเล่นที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป ● ลูกบอลและของเล่นที่เคลื่อนที่ได้ มีการให้เล่นเฉพาะข้างนอกเท่านั้น มีอุปกรณ์สำหรับป่ายปีนที่ไม่ค่อยปลอดภัย ● ของเล่นถูกกองไว้ในกล่อง หรือเก็บไว้ไม่ให้เด็กหยิบ ถ้าจะเล่นต้องให้ผู้ใหญ่เลือกให้เท่านั้น ● ห้องเก็บของอยู่ไกลจากห้องที่เด็กเล่นและเสียงไว้อย่างไม่เป็นระบบ ทำให้ยากต่อการนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน ● คุณหมุมห้องเย็นหรือร้อนจนเกินไป มีแสงเข้าเพียงเล็กน้อย หรือไม่เปิดหน้าต่างเพื่อพาเด็กออกมาดูวิวข้างนอก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● มีพื้นที่ข้างนอกให้เด็กเล่น พาเด็กออกมา กลางแจ้งและในร่ม โดยจะต้องเป็นที่ที่ปลอดภัย พื้นดินรอบ ๆ บริเวณที่ให้เด็ก ปีนป่ายต้องไม่แข็งเกินไป ● ควรอุ้มทารกไปยังจุดต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน บ้าง (เช่น อุ้มนั่งบนเบาะ หรือปล่อยให้ลงไป คลานเล่น ฯลฯ) ให้เด็กได้เรียนรู้และตอบสนองกับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กสามารถเห็นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● เด็กไม่ค่อยได้ออกไปข้างนอก เพราะบริเวณ สำหรับเล่นอยู่ห่าง และไม่ค่อยมีที่ร่ม พื้นดิน แข็งเกินกว่าที่จะปล่อยให้เด็กเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ ● เด็กถูกจำกัดให้อยู่ในเปล เบาะ หรือบนพื้น เป็นเวลานาน ๆ
<p>สุขภาพและความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จะต้องคำนึงถึงสุขลักษณะ ต้องล้างมือ ก่อนทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนผ้าอ้อม การเตรียมอาหาร และต้องเน้นการทำ ความสะอาดพื้นที่การเล่น และจะมีภาพ (คำเตือน) ติดไว้ตามฝาผนัง ● ห้องเปลี่ยนผ้าอ้อมและห้องเตรียมอาหาร ต้องแยกออกจากกัน ● นำของเล่นและสิ่งต่าง ๆ มาทำความสะอาด ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ● มีสมุดบันทึกสุขภาพสำหรับทารก เป็นการ ตรวจสุขภาพเด็ก ปัญหาทางสุขภาพ จะต้องมีแฟ้มสำหรับเด็กทารกทุกคน มีนโยบาย ที่ให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการดูแลและแยก เด็กออกมาจากสถานรับเลี้ยงเด็กถ้าเด็กป่วย ● ทราบสาเหตุของการป่วยต่าง ๆ ของเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● เรื่องของสุขภาพอนามัย เป็นเรื่องง่าย ไม่เขียนติดไว้ให้ชัดเจน บ่อยครั้งที่ผู้เลี้ยงดู เด็กจะลืมล้างมือและทำความสะอาด ● ห้องทั้งสองไม่แยกจากกัน ● เป็นการยุ่งยากสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็ก ในการ ทำความสะอาด ● สมุดบันทึกสุขภาพไม่สมบูรณ์ และไม่เป็น ปัจจุบัน ไม่มีนโยบายในการแจ้งช่างสารให้ ผู้ปกครองทราบ เมื่อควรแยกเด็กออกจาก สถานรับเลี้ยงเด็ก เพราะมีปัญหาทางสุขภาพ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ใส่ใจในการเปลี่ยนแปลง ของเด็ก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ปกครองนำไปสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับยาที่เด็กสามารถทานได้และยาที่เด็กแพ้ ● มีการจดบันทึกประจำวันในเรื่องต่าง ๆ ของเด็ก เช่น การให้ยา การรับประทานอาหาร การขับถ่าย เป็นต้น ● มีการจัดเตรียมเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับสถานที่และสภาพอากาศให้เด็ก ● ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กและได้ยินเด็กอยู่ตลอดเวลา ● มีการตรวจดูความปลอดภัยอยู่เสมอ ทั้งภายนอกและภายในพื้นที่ และต้องติดแผ่นนั้นไว้บนฝาผนังใกล้ตารางบันทึกประจำวันของทารก มีการเตรียมสิ่งของที่ต้องใช้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินจัดไว้ในถูง และมีการฝึกซ้อม 	<ul style="list-style-type: none"> ● พ่อแม่ไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ยาต่าง ๆ ของเด็ก เลี้ยงดูเด็กมักเกิดความผิดพลาดในการให้ยาเด็ก ● ไม่มีการแบ่งปันข้อมูลให้ซึ่งกันและกันระหว่างที่บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่สนใจในเรื่องเสื้อผ้าเด็ก ให้เด็กใส่ชุดที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่และสภาพอากาศ ● ทารกถูกทิ้งไว้ ไม่ได้รับการเอาใจใส่ เช่น เวลาที่เด็กนอน ● ไม่มีระบบการตรวจตรา ดูแลความปลอดภัยทั้งภายนอกและภายใน ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องวิ่งไปวิ่งมา เพื่อหาของใช้ที่จำเป็นในยามฉุกเฉิน และไม่ได้มีการฝึกซ้อมการย้ายเด็ก
<p>การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยทารก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องและเต็มที สร้างความสัมพันธ์กับเด็กและครอบครัว ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเด็กทารกเป็นอย่างดี สามารถตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการ มีสิ่งกระตุ้นสำหรับเด็กแต่ละคน รวมถึงการตอบสนองความพอใจในการติดต่อกับเด็กแต่ละคนและครอบครัวของเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ พัฒนาการ และการดำเนินชีวิต ไม่ได้รับสิ่งที่พิเศษสุด เด็กทารกต้องย้ายจากกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มหนึ่ง ได้รับการดูแลจากผู้ใหญ่อย่างเหมาะสมเป็นบางโอกาส

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมีส่วนร่วมร่วมกับเด็กทุกคน เฝื่อนหน้ากับเด็ก ต้องพูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบาๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาและสังเกตเด็กบ่อย ๆ ในขณะที่เด็กตอบสนอง 	<ul style="list-style-type: none"> ● เด็กออกจากที่นอน คอกเลี้ยงเด็ก ที่นั่ง โดยไม่มีผู้ใหญ่ให้ความสนใจ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กแสดงกิริยาที่ไม่น่าดู หรือแสดงความรู้สึกส่วนตัวกับเด็ก
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องสังเกต และฟังการตอบสนองเสียงของทารกที่เพิ่มขึ้น การเลียนแบบเสียงพูด และการใช้เสียงแสดงความพอใจของทารกในระยะแรกของการสื่อสาร 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กโวยวายและไม่สนใจ ไม่รับรู้การเลียนแบบและการตอบสนองของเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ค่อยให้เด็กทารกเปล่งเสียงพูดเสร็จก่อนที่จะพูดกับเด็ก
<ul style="list-style-type: none"> ● การใกล้ชิดเด็ก จะกระตุ้นปฏิกิริยาของทารกให้เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน การสังเกตสิ่งที่กระตุ้นของเด็กทารก ดูได้จาก เด็กจะชอบหยิบจับ ให้อุ้มไปยังสถานที่ใหม่ หรือไปยังสภาพใหม่ ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องพูดคุยกับเด็กบ่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสิ่งที่เด็กคุ้นเคย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่พูดหรือบางเวลาพูดขึ้นทันทีทันใด เกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของเด็ก
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กควรให้ความสนใจ เอาใจใส่เด็กทารกเป็นพิเศษในระหว่างที่ทำกิจกรรม เช่น การเปลี่ยนผ้าอ้อม การกินอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมีเหตุมีผลไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น กำลังจะเกิดอะไรขึ้น และอะไรจะเกิดต่อไป ถาม คอยให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● กิจกรรมประจำวันที่ทำอย่างรีบเร่ง จะส่งผลถึงทารกในการเล่น การสื่อสาร เด็กจะไม่ได้รับความอบอุ่น หรือได้เพียงเล็กน้อยในการทำกิจกรรมประจำวัน
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องรับรู้ถึงการร้องไห้ และการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อที่จะสื่อสารของเด็กทารก แสดงอาการตอบรับต่อเสียงร้องและเสียงเรียก 	<ul style="list-style-type: none"> ● การไม่สนใจการร้องไห้หรือการตอบสนองของเด็กที่ผิดปกติ ผู้ใหญ่ละเลยที่จะตอบสนองความต้องการของเด็กหรือทำลายเด็กด้วยกิจกรรมที่เร่งรีบ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องแน่ใจว่าเด็กทารกทุกคนได้รับบริการอบรมเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม ● การหยอกเหย้ามีผลต่อความรู้สึกของเด็กทารก รวมไปถึงความสนใจและอารมณ์ที่สม่ำเสมอ ความอดทนต่อธรรมชาติที่เคลื่อนไหว เสียงที่ดังและการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องแสดงความเอาใจใส่ต่อการเล่นของเด็กทารก สังเกตการทำกิจกรรมของเด็ก อธิบายถึงกิริยา และเตรียมสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สนับสนุน ช่วยเหลือ ในด้านความคล่องแคล่วของเด็ก ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องพูดคุย ร้องเพลง และอ่านหนังสือให้เด็กฟังบ่อย ๆ เพราะภาษาเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการดำเนินชีวิตโดยผ่านการติดต่อสื่อสารกับเด็กทารก ● เด็กทารกและพ่อแม่รู้สึกอบอุ่นในตอนเช้า ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดเมื่อเด็กไปถึง และต้องช่วยเด็กโดยผ่านกลุ่มเล็ก ๆ ด้วยการปลอบโยน ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องตอบสนองเด็กในเรื่องของอาหาร และความสะอาดสบาย ช่วยให้เด็กทารกสามารถพัฒนาได้ตามความเป็นจริง ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องดูแลโดยการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ให้เด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กลำเอียงและให้ความสนใจกับเด็กคนใดคนหนึ่งมากเป็นพิเศษ ● การพยายามที่จะหยอกเด็ก ชู ล้อเลียนของผู้เลี้ยงดูเด็ก หรือก่อกวนเด็ก ทำให้เด็กทายเป็นถึงพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่กระทำ ● เด็กทารกถูกขัดขวาง ยับยั้ง จากของเล่นที่แกว่งไปมา ● ผู้ใหญ่ยึดเยียดความคิดของตนเอง หรือให้เด็กเล่นของเล่นที่เด็กไม่สนใจ ● เด็กทารกไม่สนใจที่จะดูทีวี การใช้ภาษาอย่างไม่แยกแยะ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กอย่างเร่งรีบ ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กจะคลาน หรือนั่ง ผู้ใหญ่ก็ไม่สนใจ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและการตอบสนองทางบวกของเด็กแต่ละคน ในการพัฒนาความสามารถใหม่ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องรู้ว่าเด็กทารกอยากรู้อะไร เห็นเกี่ยวกับสิ่ง ๆ อยู่ตลอดเวลา ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องจัดการให้ดีกับเรื่องฉุกเฉิน และการเป็นแบบอย่างที่มีผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาของเด็ก ● ผู้เลี้ยงดูเด็กสังเกตสิ่งที่เด็กทารกเล่นเป็นประจำ และสิ่งที่ทารกสนใจ ต้องระวังไม่ให้มีอะไรมารบกวน เสือทารกต้องการเล่น ● การเปลี่ยนผ้าอ้อม การให้อาหาร และสิ่งอื่นที่จำเป็นต่อประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กทารกและผู้เลี้ยงดูเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อทารกร้องไห้ หรือหัวเราะ ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่สามารถจัดการได้ หรือทำอย่างงอแง ไม่คล่องแคล่ว ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ยอมให้ทารกแตะต้องสิ่งอื่น ๆ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กพยายามผลักดันให้ทารกเล่นในสิ่งที่ไม่สนใจ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กแสดงพฤติกรรมก่อกวนเสียงดัง ๆ บ่อย ๆ เด็กจะกลายเป็นคนเจ้าน้ำตา ก้าวร้าว หรือตกใจง่าย ● ยัดเยียดเกมที่ไม่สนใจให้เด็กเล่น ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ค่อยได้เล่นกับเด็ก
<p><u>การรับประทานอาหาร / นม / ยา</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทารกจะถูกอุ้มให้ติดกับตัวผู้เลี้ยงดูเด็กเสมอ เวลาที่ให้นม ● เก้าอี้สูง ๆ จะใช้ก็ต่อเมื่อจำเป็น สามารถพับและเก็บได้ เมื่อพื้นที่นั้นจะใช้ ให้เด็กนั่งและมีเข็มขัดรัดที่ปลอดภัย โต๊ะจะสูงแค่เอวของเด็ก พร้อมด้วยเก้าอี้เด็กอยู่ข้าง ๆ ซึ่งใช้สำหรับเด็กนั่งเวลาทานอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> ● เด็กจะถูกนำไปยังเบาะนั่งของเด็ก เพื่อให้ให้นม และให้เด็กพึงหมอน ● เก้าอี้ไม่ค่อยเหมาะสม ไม่มีเข็มขัดรัดที่ปลอดภัย และไม่ได้รับการตรวจสอบเป็นประจำ ทำให้วางถาดอาหารไม่ได้ระยะโต๊ะ เก้าอี้ตัวใหญ่ พับเก็บยากและอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● จัดกลุ่มให้เด็กทานอาหาร 1 – 2 คน โดยมีผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้คอยช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น อาหารที่หยิบจับเองได้ จะปล่อยให้เด็กใช้มือหยิบด้วยตนเอง ให้รับประทานอาหารที่ละน้อย ๆ และให้เลือกว่าจะทานเท่าไร และจะอิมเมื่อไร ● เวลารับประทานอาหารเป็นเวลา ผู้เลี้ยงดูเด็กพูดคุยส่งเสริมเรื่องสังคม และเป็นเวลาแห่งความสุขของเด็ก ● ต้องติดป้ายที่อาหารของเด็กแต่ละคน และขวดนมต้องแยกจากยา เก็บไว้ในตู้เย็นเป็นรายบุคคล ติดป้ายชื่อที่ผ้ากันเปื้อนแล้วแขวนไว้ที่ตะขอ ใกล้กับบริเวณรับประทานอาหาร งานและภาชนะต้องไม่ใช้ปนกัน และต้องล้างหลังการใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● เด็กเป็นกลุ่มใหญ่ ได้รับอาหารตามลำดับหรือปล่อยให้เด็กป่วยเบี่ยงไม่ยอมทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่คำนึงถึงปริมาณอาหารที่มากเกินไปเกินความต้องการเด็ก และมีการสนทนาที่จำกัดกับเด็ก ● นำอาหารของเด็กจำนวนมากมาใส่ไว้ในตู้เย็น และใช้ขวดนม ภาชนะ ผ้ากันเปื้อนร่วมกัน
<p><u>การนอน</u></p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● ห้องนอนต้องแยกออกจากห้องกิจกรรม ห้องรับประทานอาหาร เด็กจะมีเปลและผ้าปูที่นอนส่วนตัว มีสิ่งที่เด็กชอบมาไว้ในเปล และแต่ละเปลมีชื่อติดไว้ ● เปลเด็กจะทำจากไม้ เหล็ก หรือพลาสติกแต่ละชนิดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ลงกลอนไว้เพื่อกันเด็กหล่นลงมา พูกต้องอุ่นพอเหมาะ ภายในเปลควรมีเนื้อที่กว้างพอที่เด็กจะพลิกตัวได้ถนัด เพื่อให้เด็กหายใจได้สะดวก 	<ul style="list-style-type: none"> ● เปลของเด็กจะอยู่ข้างผนังห้องเล่น ทุกเปลเหมือนกับหมอน คือจะมีหมอน มีพูก ไม่ให้เด็กรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัว ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพและการจัดพื้นที่ในการนอนให้มีความปลอดภัยเท่าที่ควร เช่น หมอน พูกที่ใช้ไม่เอื้อต่อความปลอดภัยของเด็กเท่าที่ควร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● แสงสว่างควรหริ่ ๆ แต่ไม่ถึงกับมืด ต้องทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กมองเห็นเด็กได้ บรรยากาศต้องเงียบและมีเพลงคลอเบา ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีแสงไฟและเสียงของเด็กเล่น หรือเพลงเสียงดัง
<p><u>ผ้าอ้อม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● เด็กจะมีผ้าอ้อมส่วนตัว สำหรับใช้และง่ายเวลาเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็ก ● ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องล้างมือทุกครั้ง ทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนผ้าอ้อม ● เก็บอุปกรณ์ในการเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เข้าที่ และติดป้ายชื่อให้เรียบร้อย และจะมีรูปภาพเกี่ยวกับขั้นตอนในการเก็บและนำเครื่องป้องกันต่าง ๆ มาใช้ เช่น การใช้ถุงมือ การเปลี่ยนผ้าอ้อม และภาพการล้างมือให้ชัดเจน (ติดระดับสายตา) ● ทุกเช้าเมื่อรับเด็กมาแล้ว เก็บกระเป๋าดู โดยนำผ้าอ้อมของแต่ละคนแยกไว้ แล้วติดป้ายชื่อ เพื่อง่ายต่อการหยิบมาใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● พื้นที่ในการเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็ก ไม่เหมาะสม ทำให้ต้องใช้เวลา ยุ่งยากต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก ● ผู้เลี้ยงดูเด็กมักจะลืมห้างมือ และใช้ถุงมือในการเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็ก ● ไม่มีสัญลักษณ์ หรือภาพบอกไว้แต่อย่างใด บางครั้งผู้เลี้ยงดูเด็กจึงปฏิบัติไม่ถูกสุขลักษณะ
<p><u>การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดตารางเวลาที่เรียบง่าย ยืดหยุ่นตามความต้องการของเด็ก ● ปรับตารางกิจกรรมให้ความสนใจเป็นรายบุคคล ช้าทวนงาน พัฒนาเด็กเป็นพิเศษ ● จัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่ได้ติดชื่อเด็กไว้ เวลาต้องการก็ต้องค้นหาจากกระเป๋าดูทำให้เสียเวลา ● จัดตารางเวลาที่เข้มงวด ไม่มีแผนล่วงหน้า ● ขาดความอดทนกับเด็กที่ต้องการทำงานช้าทวน ไม่ให้โอกาสแก่เด็กพิเศษ ● ไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็ก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● ชักชวนให้เด็กเล่นด้วยกัน เป็นแบบอย่างให้เด็กเล่นอย่างมีจินตนาการ สนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมนาน ๆ และยากขึ้นตามลำดับ ● เคารพในการเล่นของเด็ก หาของเล่นที่เด็กชอบมาให้เด็กเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม ● อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ แสดงบทบาทตามนิทานอย่างง่ายกับเด็ก ● จัดกิจกรรมศิลปะ มีอุปกรณ์พร้อม ไม่คาดหวังผลงานให้เสร็จ ไม่ใช้อาหารมาทำศิลปะ เพราะต้องการฝึกให้เด็กแยกแยะ ● ให้เด็กได้ทำกิจกรรมของตัวเองในแต่ละวัน เช่น กิจกรรมน้ำ ทาย บินแป้ ระบายสี ● ฝึกกิจวัตรประจำวัน ● ฝึกตารางประจำวัน เช่น เวลากิน นอน ● ร่วมมือกับผู้ปกครองสอนเด็กในการเข้าห้องน้ำ ● ยอมรับการแสดงออกทางกายภาพของเด็ก ● ปรับเวลานอนให้เด็กบางคน หรือจัดเล่นตามมุมให้เด็กที่ตื่นนอน ● ผลงานของเด็กโชว์ในระดับสายตาของเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่เล่นกับเด็ก ไม่เข้าใจความสำคัญของการเล่นของเด็ก ● ปลดปล่อยให้เด็กแย่งของเล่น ไม่ชักจูงเด็กให้เล่นของเล่นอื่น ● ไม่เข้าใจการเล่นคนเดียว เป็นกลุ่ม ● กำหนดเวลา บังคับเด็กกลุ่มใหญ่ให้ทำกิจกรรม ไม่ให้ออกาสเด็กมีปฏิสัมพันธ์ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเด็กทำงานทั้งกระบวนการ ตัดสินใจแทนเด็กเอง ● ไม่สนับสนุนให้เด็กเล่นน้ำ ทาย เพราะกลัวสกปรก ● ไม่ให้เด็กได้ทำกิจวัตรประจำวัน หรือช่วยเหลือตัวเอง ● จัดตารางกิจวัตรโดยผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นส่วนใหญ่ ● ไม่ร่วมมือกับผู้ปกครองในการสอนเด็กเข้าห้องน้ำ ● ทำให้เด็กรู้สึกอายเกี่ยวกับด้านกายภาพ ● ไม่ปรับเวลานอนให้เด็กเด็กที่ตื่นนอนเล่นของเล่นกระจัดกระจายไม่มีระเบียบ ● ผลงานเด็กอยู่สูงเกินสายตาเด็ก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> ● จัดสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการพัฒนาทักษะ เน้นความปลอดภัย ● จัดเตรียมหนังสือภาพเพื่อให้เด็กเรียนรู้ในกลุ่มเด็กที่มีความแตกต่างด้านอายุ พันธุกรรม วัฒนธรรม และครอบครัว รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กพิเศษให้สามารถเรียนรู้ได้ ● เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ทั้งในและนอกห้อง ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มี เครื่องปั้น อุโมงค์ ไม้ลิ้น และเครื่องเล่นฝึกการก้าวเดิน เพื่อพัฒนาทักษะของเด็ก ● การพาเด็กไปเดินรอบ ๆ บริเวณสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือสวนสาธารณะเพื่อดูสภาพแวดล้อมภายนอกที่หลากหลาย ● การจัดพื้นที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อม ห้องน้ำ ห้องนอน และห้องอาหาร แยกออกจากกัน เพื่อสุขอนามัยและความสงบในการพักผ่อน ● การจัดพื้นที่สำหรับเด็กนอน ควรเว้นระยะห่างระหว่างเบาะเด็กแต่ละคน ผู้เลี้ยงดูเด็ก ควรจัดเบาะตามลักษณะการนอนของเด็ก ● เด็กเตาะแตะต้องมีที่นอนที่มีของใช้ส่วนตัว คือผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าห่มหรือของเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของการนอนหลับ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่จัดตารางกิจวัตรที่สม่ำเสมอ เพราะเบื่องานซ้ำ ๆ ทั้งที่เด็กชอบ ● ไม่มีการจัดเตรียมหนังสือ หรือหนังสือที่จัดไม่ดึงดูดความสนใจของเด็ก ● การเล่นในห้องที่คับแคบและไม่ปลอดภัย สำหรับเด็กที่เริ่มเรียนรู้ การเคลื่อนไหว ร่างกายต้องวิ่งมากกว่าเดิน การใช้เครื่องเล่นร่วมกับเด็กโต ผู้เลี้ยงดูเด็กควบคุมการเคลื่อนไหวของเด็กตลอดเวลา ● เด็กเตาะแตะไม่ค่อยได้ออกไปข้างนอก เพราะเป็นการเสียเวลา ● พื้นที่ที่มีการใช้ร่วมกัน และมีเสียงดังมาก ๆ ทำให้เด็กไม่มีสมาธิและเสียสุขภาพ ● ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดที่นอนเด็กใกล้กันมาก ไม่มีการวางแผนในเรื่องของลักษณะการนอนของเด็กแต่ละคน ● ที่นอนเด็กทุกคนใช้ด้วยกัน ไม่มีของใช้ส่วนตัว โดยเฉพาะของใช้จากที่บ้าน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
<p>การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ประเมินเด็กด้วยการสังเกตความก้าวหน้าทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางพัฒนาการ มีการสื่อสารกับปกครอง และนำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก ● รับเด็กทุกคน โดยไม่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการและสิ่งที่เด็กเรียนรู้ก่อน ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเหลือเด็กในการพัฒนาและการเรียนรู้ ปรับการอบรมเลี้ยงดูให้สอดคล้องกับความต้องการทางพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อเด็กจะใช้แหล่งข้อมูลจากการสังเกตของผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมในการนำมาวินิจฉัยและวางแผนสำหรับเด็กที่มีปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ประเมินความก้าวหน้าของเด็กโดยวัดจากวิธีการที่เด็กปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้เลี้ยงดูเด็ก ไม่คำนึงถึงสิ่งที่เด็กทำและไม่สนับสนุนการเรียนรู้หรือพัฒนาการเด็ก ไม่มีการสังเกตและการประเมินความก้าวหน้าหรือความต้องการของเด็ก ไม่มีการประเมินสิ่งที่เด็กแตกต่างจากที่ควรเป็น การประเมินไม่เป็นระบบและไม่มีการติดตามผล ● ไม่รับเด็กเข้าเรียน โดยพิจารณาจากความสามารถที่ไม่เหมาะสม กับความสามารถทางวิชาการ ทางสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติที่เหมาะสม	การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง	
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับพ่อแม่ มีการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจกันเสมอ ทั้งในเรื่องของสวัสดิการและพัฒนาการเด็ก รู้ถึงความต้องการของพ่อแม่และเคารพในวัฒนธรรมของแต่ละครอบครัว ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องฟังในสิ่งที่พ่อแม่พูดถึงเด็กอย่างละเอียด และค้นหาเป้าหมายของแต่ละครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กติดต่อกับพ่อแม่เฉพาะเวลาที่เกิดปัญหา และไม่ใส่ใจในความต้องการของพ่อแม่ หลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนาที่ยาก ๆ โดยไม่มีการหนทางในการที่ต้องแก้ไขปัญหากับผู้ปกครอง
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยให้พ่อแม่รู้สึกดีกับลูก โดยบอกถึงสิ่งดี ๆ และสิ่งที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละวัน เพราะการสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสื่อสารของผู้เลี้ยงดูเด็กที่ส่งผลให้ผู้ปกครองรู้สึกไม่ดีกับเด็ก ทำให้พ่อแม่ไม่ทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ลูกของตนทำ ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ได้ใส่ใจต่อความต้องการของพ่อแม่เด็ก รวมทั้งการที่ผู้ปกครองเห็นว่าผู้เลี้ยงดูเด็กเชี่ยวชาญอยู่แล้ว จึงไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ของเด็ก
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองควรรหาข้อตกลงที่ดีที่สุดร่วมกันในการพัฒนาเด็ก รวมทั้งช่วยกันแก้ไขปัญหาของเด็ก และมีบทบาทในความคิดเห็นที่ต่างกัน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและเพิกเฉยต่อความต้องการของผู้ปกครอง แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นแนวปฏิบัติที่ดี

2. องค์ประกอบในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.1 นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

นโยบายการบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานที่บุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษานั้นร่วมกันทำงานโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน ที่จะดำเนินงานด้านวิชาการ การเงิน พัสดุ และครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ตลอดจนความสัมพันธ์กับชุมชนให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดให้และบังเกิดผลดี (ยาวพา เดชะคุปต์, 2542)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดมาตรฐานการบริหารสถานศึกษา โดยระบุว่า การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของเด็กนั้น ต้องเป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหาร โดยแผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพสถานรับเลี้ยงเด็ก และที่สำคัญคือ มุ่งเน้นคุณภาพเด็ก โดยมีมาตรฐานการบริการสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา
3. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
4. สถานศึกษาประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ และกรมอนามัย (2541) โดยได้กล่าวไว้ว่า มาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องถือปฏิบัติในการจัดบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปีบริบูรณ์ จำนวน 5 คนขึ้นไป เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามสภาพการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ ได้แก่

1. การบริหารงานทั่วไป

1.1 เจ้าของกิจการต้องจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก หรือครู แม่ครัว คนทำความสะอาด โดยที่ผู้เป็นเจ้าของกิจการจะต้องได้รับการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการ และรับบุคคลที่เหมาะสมและผ่านการอบรมก่อนประจำการ นอกจากนี้ยังต้องจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นพื้นฐาน เช่น การจัดบริการ สุขภาพ และจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กด้วย

1.2 การขออนุญาตจัดตั้งต้องยื่นขออนุญาตจัดตั้งจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.3 การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูลจะต้องมีการทำบันทึกบัญชีรายชื่อเด็ก ทะเบียนรับส่งเด็ก สมุดบันทึกประจำวันของเด็ก ตารางกิจกรรมประจำวัน และสมุดบันทึกประจำตัวเด็กด้วย

2. คุณสมบัติของบุคลากร

2.1 เจ้าของกิจการต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้าม และผ่านการนิเทศสำหรับเป็นเจ้าของกิจการมาแล้ว

2.2 ผู้ดำเนินการ ต้องจบการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการอบรมก่อนประจำการ และมีประสบการณ์มาอย่างน้อย 2 ปี

2.3 ผู้เลี้ยงดูเด็ก ต้องสุขภาพแข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่เป็นโรคติดต่อ สัดส่วนผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ควรรับผิดชอบเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ได้ประมาณ 5 คน เด็กอายุ 2-4 ปี ประมาณ 10 คน และในเด็กอายุ 4-6 ปี ประมาณ 20 คน

2.4 แม่ครัวต้องมีความรู้ทางด้านโภชนาการพอสมควร ไม่มีโรคติดต่อ และมีใบรับรองแพทย์ยืนยัน

3. การบริการเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็ก ควรดำเนินการต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาบุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้เลี้ยงดูเด็ก ต้องได้รับการอบรมระหว่างประจำการ 1-3 ครั้งต่อปี

3.2 สถานที่ บริเวณรอบอาคารควรปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น และปลอดภัย

3.3 การจัดกิจกรรมบริการแก่เด็ก ต้องเตรียมความพร้อมตามวัย โดยใช้ประสบการณ์ตรง และส่งเสริมให้เด็กรักธรรมชาติ

3.4 การประเมินผล ทั้งด้านบริการและด้านตัวเด็กอย่างสม่ำเสมอ

3.5 การรายงานผล ควรรายงานผลไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

3.6 การจัดบริการเสริมอื่น ๆ เช่น รถรับ-ส่ง บริการเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน

ราชี ทองสวัสดิ์ (2529) ได้แยกประเภทการบริหารงานสถานรับเลี้ยงเด็กตามหน่วยงานที่รับผิดชอบไว้ 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 จัดตั้งโดยรัฐ ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในการจัดตั้งและดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ การแต่งตั้งบุคลากรและระบบการบริหารจะต้องเป็นไปตามระเบียบของรัฐที่วางไว้ทุกประการ สถานศึกษาเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลของรัฐ โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็ก ในท้องที่ของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ก็มีชั้นอนุบาลหรือชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานสงเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์

การจัดประเภทนี้เป็นของรัฐ แนวทางการบริหารจึงเป็นไปตามระเบียบของทางราชการทุกประการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย

ประเภทที่ 2 จัดตั้งโดยเอกชน ซึ่งหมายความรวมถึง สมาคม มูลนิธิ หรือองค์การใดองค์การหนึ่ง สถานศึกษาเหล่านี้รัฐจะทำหน้าที่ควบคุมทางด้านคุณภาพ และการดำเนินงานบางประการที่กระทรวงดำเนินงานอยู่ ลักษณะการบริหารสถานศึกษาเหล่านี้จะเป็นอีกแบบหนึ่ง คือการบริหารส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของเจ้าของสถานศึกษา แต่อีกส่วนหนึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ทางราชการวางไว้ เช่น ในด้านการเงิน ด้านวิชาการ และงานอาคารสถานที่

การจัดประเภทนี้ ผู้ดำเนินการได้แก่ เอกชน ซึ่งส่วนใหญ่จัดในรูปของธุรกิจ ยกเว้นสมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งจัดการศึกษาด้วยวัตถุประสงค์อื่น ศูนย์เด็กประเภทนี้ รัฐวางแผนบริหารให้ส่วนหนึ่งเพื่อควบคุมมาตรฐาน

ประเภทที่ 3 จัดตั้งโดยชุมชน มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปของกรรมการ ลักษณะของการบริหารจะเป็นไปตามความเห็นชอบของกรรมการ แต่ละศูนย์จะมีระบบไม่

เหมือนกัน หน่วยงานประเภทนี้ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เด็กของกรมการศาสนา สถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

การจัดประเภทนี้ เป็นการจัดโดยหน่วยงานที่มีขนาดเล็ก ผู้รับผิดชอบอาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียว หรือในรูปของกรรมการศึกษา การบริหารจะเป็นในแนวที่ผู้บริหารพอใจและเหมาะสมเฉพาะหน่วยงานนั้น

จะเห็นได้ว่าการบริหารงานหรือแนวนโยบายของแต่ละสถานรับเลี้ยงเด็กแต่ละประเภทนั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่สังกัด แต่สถานรับเลี้ยงเด็กต่าง ๆ สามารถที่จะมีคุณภาพเหมือนกันได้ ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็กแต่ละแห่งมีการควบคุมคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก ให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า คุณภาพผู้เลี้ยงดูเด็ก สัดส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก การนิเทศและการประเมินผู้เลี้ยงดูเด็ก เป็นสิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กแต่ละแห่งควรคำนึงถึง เพราะ ผู้เลี้ยงดูเด็กเปรียบเสมือนตัวแทนพ่อแม่ของเด็กขณะที่เด็กอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กในการถ่ายทอดพฤติกรรมต่าง ๆ เด็กที่ขาดความอบอุ่นในครอบครัว หากได้รับความเข้าใจเห็นใจ ทักทายจากผู้เลี้ยงดูเด็กบ้าง ก็จะช่วยทดแทนสิ่งที่ขาดอยู่ได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตเด็กระหว่างบ้านกับโรงเรียนด้วย ดังนั้นผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องมีลักษณะพิเศษบางประการ ผู้บริหารจึงต้องมีความเข้าใจในคุณสมบัติบทบาท และหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อพิจารณาเลือกผู้เลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก อัตราส่วนระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ไว้ดังนี้

1.คุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

1) มีพื้นฐานการศึกษาดี

1.1) มีพื้นฐานความรู้อย่างน้อยการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สามารถ

อ่านออก เขียนได้

1.2) เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

- 2) มีความรู้หรือประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก
    - 2.1) ผ่านการอบรมหลักสูตร “การเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี”
    - 2.2) มีประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กอ่อนมาก่อน หรือมีความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0 – 3 ปี
    - 2.3) มีความสามารถในการดูแลเด็กเป็นกลุ่ม
  - 3) มีสุขภาพกายแข็งแรง และสุขภาพจิตปกติ
    - 3.1) ไม่เจ็บป่วยที่ต้องพบแพทย์เพื่อการรักษาเป็นประจำ หรือไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง
    - 3.2) ไม่เจ็บป่วยทางจิตที่ต้องพบแพทย์เป็นประจำ หรือมีอาการวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน
    - 3.3) ไม่ติดสารเสพติด
    - 3.4) มีจิตใจรักเด็ก เมตตากรุณา และมีอารมณ์มั่นคง
    - 3.5) มีบุคลิกภาพเหมาะสม
  - 4) ความเป็นระเบียบและสะอาด
    - 4.1) มีการดูแลความสะอาดของเสื้อผ้าและร่างกาย
    - 4.2) มีการจัดห้องต่าง ๆ หรือสถานที่ดูแลเด็กอย่างเป็นระเบียบ
2. สัดส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก
- 2.1) เด็กอายุ 0-1 ปี ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กไม่เกิน 3 คน
  - 2.2) เด็กอายุ 1-3 ปี ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กไม่เกิน 6 คน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูเด็กไว้ในมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ผู้เลี้ยงดูเด็ก จะต้องปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้
1. ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย

2. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการ

ผู้เลี้ยงดูเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์

กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น

3. สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต จดบันทึกพฤติกรรมเด็ก เพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีแก้ไขได้ทัน่วงที

4. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

5. ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับพ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัว

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ตลอดจนเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

6. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและอาชีพ

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องเฝ้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

6.1 การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ การเข้าเป็นสมาชิกและจัดตั้งชมรมเครือข่ายผู้เลี้ยงดูเด็ก ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก

6.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ เช่น การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเองและผู้อื่น การสื่อสาร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้การประเมินและการนิเทศ เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะสามารถควบคุมคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็กได้ เพราะการประเมินและการนิเทศจะช่วยให้การดำเนินการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (สถาพร กริธาธร, 2540)

เยาวพา เดชะคุปต์ และคนอื่น ๆ (2542) ได้กล่าวถึง การนิเทศการสอนระดับปฐมวัยว่าเป็นการให้คำแนะนำและช่วยเหลือบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการศึกษา ติดตามเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนเอง การนิเทศการสอนจึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมมือกันระหว่างผู้ให้การนิเทศ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร และผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อพัฒนาความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก อันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย และเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสาร พอสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนระดับปฐมวัย ได้ดังนี้

1. เพื่อทราบสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สำหรับเป็นข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  2. เพื่อช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เข้าใจบทบาทหน้าที่ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์
  3. เพื่อให้บุคลากรร่วมกับพิจารณาหาทางปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
  4. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เสนอแนะ ช่วยเหลือผู้เลี้ยงดูเด็ก หรือครูผู้สอน ผู้บริหาร โรงเรียน ตลอดจนจนถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถดำเนินงานได้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญในการนิเทศการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งช่วยเหลือให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถจัดกิจกรรม เลือกล้อและมีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมถูกต้องกับเด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวไว้ว่า สามารถจัดกิจกรรมในการนิเทศการสอนให้แก่บุคลากรได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม ซึ่งมีกิจกรรมที่นิยมใช้ในการนิเทศการสอน ดังนี้

1. การประชุมนิเทศ เป็นการประชุมครั้งแรก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ให้ความรู้ความเข้าใจ ในกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติต่อไป

2. การประชุมปรึกษาหารือ อาจจัดเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นกลุ่มใหญ่ ระยะเวลาในการจัด อาจมาก-น้อยแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ แต่ครั้งจะมีวัตถุประสงค์ในการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหา ให้ข้อเสนอแนะ ให้ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนแสดงผลงาน ต่าง ๆ

3. การศึกษาดูงาน เป็นการขยายประสบการณ์เรียนรู้ของบุคลากร ช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก และมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมากขึ้น มีแนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้แก่เด็ก ซึ่งบุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็กได้

4. การอบรมสัมมนา นิยมใช้เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติ หรือต้องการจะเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ การอบรมจะไม่มุ่งเน้นให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีให้แก่บุคลากรด้วย พร้อมกันนั้นยังส่งเสริมให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงานและแสวงหาความก้าวหน้าในการทำงานด้วย

5. การสาธิตการสอนและการฝึกปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อ ให้บุคลากรได้เห็นตัวอย่างที่ดี และถูกต้องเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ โดยอาจเชิญครู / ผู้เลี้ยงดูเด็กหรือผู้เชี่ยวชาญ มาสาธิตวิธีการ เทคนิค หรือกระบวนการ โดยให้บุคลากรมีโอกาสในการปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากร และกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้น และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปจัดให้กับเด็กได้จริง

6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมเพื่อศึกษาปัญหาและลงมือปฏิบัติจริง การประชุมในลักษณะนี้จะจัดขึ้นเมื่อพิจารณาแล้วว่าเป็นความต้องการของผู้เลี้ยงดูเด็ก ครู และสมาชิกทุกฝ่าย เป็นการจัดเพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้เพิ่มทักษะ

7. การพบปะสนทนาทางวิชาการ เป็นการเชิญผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย แสดงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหาหรือเรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่สนใจ โดยเปิดโอกาสให้ซักถาม หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการบรรยาย และเป็นการเปิดโอกาสให้เสนอข้อคิดเห็นใหม่ ๆ และเกิดแรงกระตุ้น

8. การเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอนในชั้นเรียน หรือสังเกตการปฏิบัติงาน ผู้ที่เป็นคนนิเทศควรทำความเข้าใจกับครู / ผู้เลี้ยงดูเด็ก ในเรื่องของจุดประสงค์ของการสังเกต กำหนดเวลา และวางแผนการสอน การอบรมเลี้ยงดูร่วมกับครู / ผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้ผู้ที่ถูกนิเทศเกิดความมั่นใจและเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการนิเทศให้แก่บุคลากร สำหรับผู้นิเทศเองต้องมีมารยาทในการสังเกตด้วย

9. การให้ศึกษาดำรงและเอกสารทางวิชาการ เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการของครู ในการค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยการเสริมสร้างความรู้ด้วยการอ่าน ซึ่งผู้บริหารควรมีบทบาทในการจัดหาหนังสือหรือเอกสาร หรือมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งสำหรับหาหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในเรื่องของการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็ก ดังนี้

1) การประเมินภายใน ให้ผู้ดำเนินการประเมินผู้เลี้ยงดูเด็กทุก 6 เดือน ในเรื่อง ความรู้ความสามารถ ทักษะในการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐาน รวมทั้งมีการประเมินเจตคติและความพึงพอใจของผู้เลี้ยงดูเด็กต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ และการประเมินเจตคติและความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็ก

2) การประเมินภายนอก ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่รับผิดชอบพัฒนาเด็กปฐมวัย

กำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อประกอบการขออนุญาตจัดตั้ง หลังการได้รับอนุญาตจัดตั้ง และขอต่อไปอนุญาตจัดตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

- 1) การจัดการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอนามัยสิ่งแวดล้อม
- 2) การบริหารจัดการการเงินและบุคลากร
- 3) การบริหารและจัดบริการพัฒนาเด็ก
- 4) การกำกับ ติดตาม ดูแลจากเจ้าของกิจการหรือผู้ดำเนินการภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 5) การกำกับ ติดตาม ดูแลจากผู้เกี่ยวข้องภายนอก จากแหล่งอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่
- 6) การจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจการเกี่ยวกับการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน

ปีละ 1 ครั้ง

2.2 หลักการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่เหมาะสมตามวัย

การจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยนั้น ควรเป็นการมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก โดยการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านในร่างกาย เด็กควรมีโอกาสพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ ทางด้านอารมณ์ – จิตใจ เด็กควรมีโอกาสได้แสดงออกอย่างเหมาะสม ทางสังคม เด็กควรรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น ทางด้านสติปัญญา เด็กควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางสมองทั้งซ้ายขวา ทั้งด้านวิชาการที่มีสาระและที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ ประสบการณ์ที่จัดให้เด็กควรจัดให้ตอบสนองความต้องการของเด็ก และกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ดังนั้นหลักสูตรและตัวผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องตอบสนองต่อความแตกต่างในด้านความสามารถ ความสนใจ พัฒนาการ และรูปแบบการเรียนรู้จะต้องเป็นที่ยอมรับ และถูกนำมาใช้เพื่อจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดควรช่วยพัฒนาความเคารพนับถือตัวเองและความรู้สึกด้านบวกของเด็ก (NAEYC, ม.ป.ป อ้างถึงใน Wortham,1994)

การจัดโปรแกรมการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดต้องมีความเข้าใจเป็นอย่างดีถึงจุดมุ่งหมายและขอบเขตของการจัดการอบรมเลี้ยงดู สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กในวัยนี้ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตและการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องวางแผนให้เด็กได้พัฒนาความสามารถตามลำดับขั้นของทักษะต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ เมื่อเด็กประสบความสำเร็จในการพัฒนาทักษะที่สำคัญเหล่านี้ พัฒนาการที่ได้จะส่งเสริมความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น การควบคุมกล้ามเนื้อ การสำรวจ ทดลอง การเล่นด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการแสดงออก การแสดงออกในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2542)

ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะจะต้องมีการวางจุดมุ่งหมายและแนวทางที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะความสามารถต่าง ๆ

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญทางการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข อาจแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรม โดยแบ่งพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว และพื้นที่จัดมุมประสบการณ์หรือมุมเล่น

2. สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคารบริเวณรอบ ๆ สถานรับเลี้ยงเด็ก รวมทั้งการจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม ต้องจัดอย่างระวัง ต้องรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กและบริเวณนอกสถานรับเลี้ยงเด็ก ดูแลรักษาความสะอาดสิ่งต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

Brewer (1995) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ว่า บริเวณพื้นที่ภายนอกควรมีรั้วที่มั่นคง และมีพื้นที่ในร่มสำหรับทำกิจกรรมในเวลาฝนตกหรือแดดร้อน พื้นดินประกอบด้วยพื้นผิวหลายแบบ และมีเครื่องเล่นเพื่อให้เด็กได้พัฒนาร่างกาย นอกจากนั้นควรจัดเตรียมอุปกรณ์หรือวัสดุต่าง ๆ ให้เด็กได้ก่อสร้าง เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และควรมีบริเวณที่เป็นสวนโดยเว้นที่ว่างให้เด็กได้ขุดดิน เพื่อเรียนรู้รายละเอียดเกี่ยวกับดิน มีกระบะทรายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น มีบริเวณที่เล่นน้ำจัดให้เด็กได้เทน้ำ ตวงน้ำ และเปรียบเทียบปริมาณ นอกจากนั้นเด็กยังสามารถวาดรูปด้วยน้ำได้ แต่ต้องมีภาชนะใหญ่ ถังน้ำ มีโต๊ะหรือกระดานไว้สำหรับวาดภาพ หรือทำกิจกรรมศิลปะอื่น ๆ และสุดท้ายควรมีเครื่องเก็บเครื่องมือของเล่นเด็ก อุปกรณ์ทำสวน จักรยาน ลูกบอล หรืออื่น ๆ ที่ใช้กลางแจ้ง เพื่อป้องกันไม่ให้สูญหายและสามารถใช้ได้นาน อาคารเรียนของสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรมีชั้นเดียวและตั้งอยู่ห่างจากอันตราย เช่น สายไฟ และสิ่งสกปรกต่าง ๆ ห้องเรียนสำหรับเด็กควรมีลักษณะที่ปรับใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง ควรสร้างด้วยวัสดุที่เหมาะสมกับสภาพความร้อนหนาวของอากาศ และควรจัด

ห้องให้มีบรรยากาศคล้ายบ้าน เพื่อให้เด็กรู้สึกคุ้นเคย ห้องน้ำควรมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก และอยู่ใกล้กับห้องเรียน ขนาดของห้องและบริเวณอาคารใหญ่พอที่จะให้เด็กเคลื่อนไหว โดยใช้ กล้ามเนื้อใหญ่ได้สะดวก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดมาตรฐานในการ ดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ไว้ดังนี้

1. ที่ตั้ง

ต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงอันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทั้งทางอากาศ แสง และเสียง ที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานกำหนด

2. จำนวนชั้นของอาคาร

ไม่ควรเกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกัน อัคคีภัยและอุบัติเหตุ ตามประกาศของทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

3. ความสูงของห้อง

ไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

4. ทางเข้า – ออก และประตูหน้าต่าง

ทางเข้า – ออกอาคาร ต้องมีทางเข้า – ออกอย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้าย เด็กออกจากอาคารได้สะดวกหากเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออกสอง ทาง แต่ละทางต้องกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

ประตู หน้าต่าง ต้องมีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูง ของขอบหน้าต่างประมาณ 80 เซนติเมตร นับจากพื้น

5. พื้นที่ใช้สอย

ต้องจัดให้มีพื้นที่ในอาคารที่สะอาดและปลอดภัย เหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรม ต่าง ๆ ดังนี้ เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกาย แยกเป็นสัดส่วน จากห้องรับประทานอาหาร ห้องส้วม และที่พักเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 เมตร ต่อเด็ก 1 คน

พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้อง
อเนกประสงค์ ที่ใช้สำหรับเด็กจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างก็ได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน
และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์และย้ายเครื่องเรือน ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่
ดังนี้

5.1 บริเวณสำหรับนอน

ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวกและอุปกรณ์เครื่อง
ใช้ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 1.50 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน
สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี และต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน
สำหรับเด็กอายุเกินกว่า 2 ปี

5.2 บริเวณสำหรับเล่นและพัฒนาเด็ก

ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการ
เกิดอุบัติเหตุและมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

5.3 บริเวณที่รับประทานอาหาร

ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่าง และ
อุปกรณ์เครื่องใช้ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย

ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา เครื่อง
เวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้เลี้ยงดูเด็ก หรือผู้รับผิดชอบตลอดเวลาที่เด็ก
ป่วย

5.5 บริเวณที่ประกอบอาหาร

ต้องแยกห่างจากบริเวณสำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น
รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นในเรื่องความสะดวก
และความปลอดภัยเป็นหลัก

5.6 บริเวณที่ใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก

ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตาม
สมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ

ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและ
พื้นไม่ลื่น

5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก

ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก ซึ่งมีที่ถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็กที่มีอายุ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 10 – 12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นไปได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีความสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกมองจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่อยู่ในที่ลับตาคน

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องปรับให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

5.8 ห้องอเนกประสงค์

เป็นพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็ก รับประทานอาหารและนอน โดยใช้ในช่วงเวลาที่ต่างกัน ต้องคำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ที่ใส่สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละกิจกรรม

หากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา แต่หากเป็นอาคารที่มีมากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไป ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร แต่ในกรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.00 เมตร อาจไม่มีฝ้าเพดานก็ได้

New (1995) ได้จัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยทั่วไปต้องคำนึงถึงการจัดพื้นที่ห้อง การออกแบบเพดาน กำแพง และพรมที่ช่วยลดเสียงสะท้อนภายในห้อง การออกแบบห้องน้ำให้อยู่ใกล้กับบริเวณที่เด็กเล่น พักผ่อน หรือรับประทานอาหาร การจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เครื่องเล่นที่แข็งแรงทนทาน ปลอดภัยและหลากหลายทั้งภายในและภายนอกอาคาร รวมทั้งควรคำนึงถึงการจัดพื้นที่สำหรับเด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจ โดยจัดให้มีบริเวณของศูนย์การเรียนรู้

2. สภาพแวดล้อมทางด้านเวลา ควรมีการกำหนดโครงสร้างตารางของเวลา และระยะเวลาสำหรับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กแต่ละคน ตารางเวลาที่มีความสำคัญ คือ ช่วยให้ทุกคนรู้ลำดับขั้นของการทำงานและการทำกิจกรรม ตารางเวลาจะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และคาดการณ์ได้ว่าควรจะทำอะไรต่อไป

3. สภาพแวดล้อมทางด้านบุคคล หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อม ที่มีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย และกล้าเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เมื่อสภาพแวดล้อมทางด้านบุคคลสร้างความรู้สึกเชื่อเชิญให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วม

วาโรห์ เฟ็งส์วีสต์ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดตารางกิจกรรมสำหรับเด็กเป็นสิ่งแวดล้อมทางด้านเวลาที่สำคัญสำหรับเด็ก ในการจัดการอบรมเลี้ยงดูหรือจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก ไม่เพียงแต่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสติปัญญาเท่านั้น ควรให้เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการที่ดิงามในทุกด้านควบคู่ไปด้วย ซึ่งสัดส่วนของเวลาและกิจกรรมในแต่ละวันสามารถปรับยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับผู้เลี้ยงดูเด็กและสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งควรครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง
2. การเล่นเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจด้วยตัวเอง
3. การแสดงความรู้สึก เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกภายใน เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
4. กิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปัน และการแก้ปัญหา
5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก และกล้ามเนื้อใหญ่ โดยการเคลื่อนไหว หรือการใช้ของวิเศษต่าง ๆ
6. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้ของเด็ก

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้ให้หลักในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรจัดให้มีกิจกรรมหลายประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กมีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ

2. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งกิจกรรมที่让孩子ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมที่จัดควรมีความสมดุล คือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและกิจกรรมที่สงบ กิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

เด็กอายุ 2 ปี มีระยะเวลาความสนใจประมาณ 7 นาที

เด็กอายุ 3 ปี มีระยะเวลาความสนใจประมาณ 8 นาที

5. กิจกรรมที่จัดควรเน้นให้มีสื่อของจริง ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และผู้ใหญ่

สื่อที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็คนับว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กในวัยนี้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัวด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ดังนั้นวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดจึงถือว่าเป็นสื่อในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้ได้ทั้งสิ้น

ราชินี ทองสวัสดิ์ (2529) ได้แบ่งประเภทของสื่อในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระดับปฐมวัยไว้ตามลักษณะการใช้งานเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสำหรับเตรียมการสอนหรือการอบรมเลี้ยงดูของครู เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรม และตัวเด็ก ซึ่งได้แก่ คู่มือ หนังสือ เทป ภาพยนตร์
2. สื่อสำหรับประกอบบทเรียน หรือการอบรมเลี้ยงดู เป็นสื่อที่ใช้เพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจ แบ่งเป็นสื่อที่ได้มาจากการจัดหา เช่น สื่อที่มีตามธรรมชาติ พวงดิน หิน ทราย สัตว์ พืช และสื่อที่ได้จากการประดิษฐ์ เช่น หุ่นประเภทต่าง ๆ ตุ๊กตาผ้า
3. สื่อสำหรับการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กเป็นสื่อที่นำมาจัดเป็นมุมกิจกรรมสำหรับเด็ก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ได้เสนอลักษณะที่ดีของสื่อ ของเล่นและอุปกรณ์ ไว้ดังนี้

1. เหมาะกับขนาดและวัยของเด็ก
2. มีความมั่นคง ไม่แตกสลายง่าย ทนต่อสภาพอากาศต่าง ๆ ได้
3. ทำจากวัสดุที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อเด็ก อาจทำด้วยไม้ พลาสติก หรือเหล็ก ให้ระวังวัสดุที่มีสารตะกั่วเจือปน หรือติดไฟได้ง่าย
4. มีความปลอดภัย ไม่มีเหลี่ยมหรือความคมที่จะเป็นภัยต่อเด็ก ห้ามใช้ของเล่นที่ทำด้วยแก้ว เพราะอาจแตกและเป็นอันตรายต่อเด็ก
5. มีสีสันสวยงาม
6. มีการวางระบบออกแบบที่ดี
7. หาซื้อได้ง่ายด้วยราคาประหยัด หรืออาจทำขึ้นมาเองได้
8. มีวิธีการใช้ง่าย ๆ ไม่ยุ่งยาก
9. มีลักษณะเร้าใจเด็กให้อยากรู้ อยากเห็น สนใจ ส่งเสริมให้เด็กเล่นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยสร้างจินตนาการและการแก้ปัญหา
10. ควรได้มีการทดลองใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาใช้จริง
11. ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อการเคลื่อนไหวและการใช้มือ
12. ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโต เป็นตัวของตัวเอง ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม และสัมพันธ์ภาพกับสังคม

Brewer (1995) ได้เสนอแนวทางในการเลือกสื่อ ดังนี้

1. เลือกสื่อที่สามารถใช้ได้กับหลายประสบการณ์
2. เลือกสื่อที่ทนทานต่อการใช้โดยเด็กหลายคน
3. เลือกสื่อที่ตอบสนองกับวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น บล็อกซึ่งสามารถใช้ก่อสร้างนับจำนวน แยกสี แยกรูปทรงได้
4. เลือกสื่อที่สามารถใช้กับเด็กที่มีอายุ และความสามารถที่แตกต่างกัน
5. เลือกสื่อที่ปลอดภัย เมื่อแตกหักแล้วไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

พิพัฒน์ นพมาศ วรเวช (อ้างถึงใน นภา คงเมือง, 2532) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของสื่อที่ดีว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เล่นใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ เป็นการพัฒนาประสาทการรับรู้ของผู้เล่นให้เหมาะสมกับวัย
2. ให้เด็กได้ฝึกการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จากปฏิกริยาระดับหยาบ ๆ จนถึงการเคลื่อนไหวที่ละเอียดเพิ่มขึ้นตามวัย
3. เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เล่นให้มาก ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เพื่อป้องกันความเบื่อหน่ายและอุบัติเหตุ
4. กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการสร้างสรรค์ เกิดความสามัคคี และประสบการณ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ตั้งแต่เยาว์วัย
5. ทำจากวัสดุที่ไม่เป็นพิษ และเมื่อแตกหักแล้วจะไม่เป็นอันตรายแก่เด็ก
6. ผลิตได้ในประเทศ ราคาถูก คงทน และทำความสะอาดง่าย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534) ได้เสนอแนวปฏิบัติในการดูแลสุขอนามัยและความปลอดภัยให้แก่เด็กไว้ ดังนี้

1. ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของเด็ก และเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ทราบอัตราการเจริญเติบโต และสามารถให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กเกิดปัญหาสุขภาพได้ทัน่วงที
2. ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งมีข้อปฏิบัติ ดังนี้
  - 2.1 อาบน้ำวันละ 2 ครั้ง ในเวลาเช้าและเย็น ฟอกสบู่ทุกส่วนของร่างกายและล้างด้วยน้ำสะอาด และเช็ดตัวให้แห้ง
  - 2.2 สระผมสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ด้วยยาสระผม แล้วล้างให้สะอาด เช็ดให้แห้งด้วยผ้าสะอาด
  - 2.3 ตัดเล็บมือเล็บเท้าให้สะอาดอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค
  - 2.4 ล้างมือและเท้าให้สะอาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะบริเวณง่ามมือง่ามเท้า และเช็ดให้แห้ง
  - 2.5 ตรวจและรักษาความสะอาดของฟัน ควรนำเด็กไปตรวจฟันทุก ๆ 6 เดือน เพื่อป้องกันฟันผุ

3. ป้องกันเด็กจากโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุต่าง ๆ
4. รักษาพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บจากอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี
5. จัดให้เด็กพักผ่อนอย่างเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย รวมทั้งให้เด็กพักผ่อนด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟังเพลง การอ่านหนังสือ การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ในรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และในเวลาที่เหมาะสม
6. ให้โอกาสเด็กได้เล่น ออกกำลังกาย เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสม เช่น ลูกบอล ตุ๊กตา ห่วงยาง เป็นต้น
7. จัดหาเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นให้แก่เด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับฤดูกาล ตลอดจนดูแลรักษาให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ

Jenson and Hannibal (2000) ได้กล่าวถึง วิธีการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กไว้ ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และถูกสุขอนามัยสำหรับเด็กทุกคน
2. มีมาตรการในการดูแลสุขภาพความปลอดภัยที่ทันสมัย และเข้าใจง่ายสำหรับการดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก
3. จัดการดูแลที่มีคุณภาพทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย ฟัน โดยมีการทดสอบพัฒนาการ ซึ่งครอบคลุมถึงการติดตามผลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก
4. ให้คำปรึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพกายและสุขภาพจิต แก่ครอบครัวของเด็ก และผู้เลี้ยงดูเด็ก
5. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ โภชนาการและความปลอดภัยแก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ครอบครัวของเด็ก และผู้เลี้ยงดูเด็ก

จรรยาวัตร คมพยัคฆ์ และอุดม คมพยัคฆ์ (2524) ได้แนะนำว่า ผู้ปกครองและบุคลากรสามารถดูแลเด็ก เพื่อเป็นการลดและป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก ได้ดังนี้

1. ขณะที่เด็กเล่นควรดูแลอย่างใกล้ชิด ระวังระวังไม่ให้เด็กคลาดสายตา
2. ควรสอนให้เด็กรู้จักวิธีการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง
3. ควรจัดและดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็ก ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยอยู่เสมอ เช่น จัดเก็บของมีคมต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบและพ้นมือเด็ก

4. ควรจัดเตรียมเครื่องมือในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ เพื่อจะใช้รักษาพยาบาลเมื่อเด็กเกิดอุบัติเหตุได้อย่างทันที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดการบริการด้านสุขภาพและอนามัยสำหรับเด็กวัยต่ำกว่า 3 ปี ไว้ดังนี้

1. บริการอาหารและโภชนาการ

เน้นการให้เด็กดื่มนม ต้องจัดอาหารให้เด็กรับประทานอย่างมีคุณภาพ มีสารอาหารครบ 5 หมู่ และมีปริมาณเหมาะสมกับวัยในแต่ละมื้อ เพื่อฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร และจัดให้มีตารางอาหารประจำวันสำหรับเด็กล่วงหน้า พร้อมทั้งแสดงรายการอาหารประจำวันให้ทราบ

2. บริการสุขภาพ

ต้องซึ่่งน้ำหนักวัดส่วนสูงและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง เรื่องภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ทั้งนี้ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันโรคติดต่อ และต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก (ใช้แบบสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก) เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและแสดงความยินยอม

ในกรณีที่เด็กป่วยต้องดูแลอย่างใกล้ชิด และให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือนำเด็กไปพบแพทย์ ในกรณีที่เป็นอันตรายเร่งด่วน ต้องรายงานผู้ปกครองทราบทันที

3. ความปลอดภัย

3.1) มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1) ติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก

3.1.2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิง อย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4) หลีกเลี่ยงการใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือมีส่วนแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่มีเหลี่ยมหรือเหลี่ยมคม

3.1.5) มีตู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลอยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6) ใช้วัสดุกับลิ้นในบริเวณห้องน้ำ – ห้องส้วม และเก็บสารเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.7) มีระบบล็อกประตูออกนอกบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็ก สำหรับเจ้าหน้าที่เปิดได้ และควรมีกริ่งสัญญาณเรียกหน้าประตู สำหรับห้องครัว / สถานที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูปิด เปิด ที่ปลอดภัยที่เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.8) ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก ในบริเวณโดยรอบอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.9) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหนะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10) มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก มีการแยกให้พ้นมือเด็ก

3.2) การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1) มีการฝึกซ้อม วิธีป้องกันภัยพิบัติให้แก่บุคลากรและเด็กไม่น้อยกว่า ปีละ 1 ครั้ง

3.2.2) มีการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เกี่ยวกับอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3) มีเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉิน อุปกรณ์และเครื่องใช้ปฐมพยาบาลติดไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4) มีสมุดบันทึกสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก เช่น สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ของกรมอนามัย พร้อมทั้งพาเด็กไปพบแพทย์

2.4 การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ในการจัดการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็ก ควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กควรมีโอกาสสังเกต ทดลอง สอบถาม และสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่าง ๆ ด้วยตนเอง การดูแลพื้นฐานอย่างดีที่ให้แก่เด็กเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การอบรมเลี้ยงดู จึงควรใช้เทคนิควิธีหลายอย่าง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยด้วย

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2536) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ไว้ดังนี้

1. มีจำนวนผู้เลี้ยงดูเด็กที่เพียงพอ เป็นผู้ให้การเลี้ยงดูเด็กที่มีบุคลิกดี มีความคล่องแคล่ว ชอบสนทนากับเด็ก รู้จักวิธีกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ หมั่นสังเกตความต้องการของเด็กและรู้จักการผสมผสานประสบการณ์ที่เด็กเรียนรู้ ตลอดจนเป็นตัวกลางเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของเด็กให้เกิดขึ้นได้ด้วยดี นอกจากนี้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องรู้จักวางแผนให้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของการดูแล เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ มีการตอบสนองที่ทัน่วงทีต่อความต้องการของเด็ก และติดตามด้วยความรัก ความอ่อนโยน มีการให้รางวัลด้วยการชมเชยในผลสำเร็จของเด็ก นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กที่เป็นไปอย่างใกล้ชิดสนิทสนม เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้รับในบรรยากาศที่อบอุ่น และเป็นกันเองสำหรับเด็ก

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่สดใสและปลอดภัย สร้างความรู้สึกรักคุ้นเคยคล้ายบรรยากาศที่บ้าน และให้ทั้งความหลากหลายในบรรยากาศที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ส่งเสริมความเป็นอิสระ เปิดกว้างและไม่ปิดกั้นต่อการแสดงออกของเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงลักษณะการจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้และเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่เด็กจะใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก สภาพแวดล้อมดังกล่าวจะต้องประกอบด้วย สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องเล่นที่เหมาะสมสำหรับเด็กในวัยต่ำกว่า 3 ขวบ โดยจัดวางเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกัน ตามลักษณะของการเล่น และการเรียนรู้ตามพัฒนาการและความสนใจของเด็กในวัยนี้ที่เป็นทั้งอุปกรณ์ของการเล่น และการเรียนรู้ตามพัฒนาการและความสนใจของเด็กในวัยนี้ที่เป็นทั้งอุปกรณ์เครื่องเล่น

สำเร็จรูป และที่ทำขึ้นเอง เช่น บริเวณสำหรับการเล่นของเล่นนุ่ม ๆ ทำด้วยผ้า (soft toys) บริเวณสำหรับเครื่องเล่นสัมผัส บริเวณเย็บ ๆ สำหรับเล่นตุ๊กตา หรือดูหนังสือภาพ บริเวณสำหรับการเคลื่อนไหว เพื่อออกกำลังกายหรือพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ ตลอดจนบริเวณสำหรับรับประทานอาหาร ขับถ่าย และเปลี่ยนเสื้อผ้า เป็นต้น

3. การได้แบบอย่างที่ดีของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและบุคคลต่าง ๆ รอบด้านในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ด้วยตนเองและจากการสังเกตความรู้สึก หรือความต้องการที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้อื่น เพื่อนเป็นแหล่งของการเล่นและการเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็กเล็กในวัยนี้ เด็กจะมีส่วนส่งเสริมซึ่งกันและกันในด้านการพัฒนาภาษาและความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ แม้กระทั่งเด็กวัยทารกที่เล็กมากยังสามารถตอบสนอง หรือแสดงออกกับเด็กวัยเดียวกันที่อยู่รอบข้างด้วยการยิ้ม ส่งเสียง และสัมผัส ส่วนเด็กวัยเตาะแตะยังสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่สำคัญทางสังคม เช่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น

4. การจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็กที่หลากหลาย โดยเฉพาะเครื่องเล่นประเภทที่เหมาะสมสำหรับกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะที่มีระดับความยากง่ายหลายระดับ มีอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทางกาย ทางจินตนาการ และทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นที่มีขนาดเล็ก ๆ อุปกรณ์เครื่องเล่นสัมผัสที่หลากหลาย อุปกรณ์ทางศิลปะ อุปกรณ์ที่ให้ประสบการณ์การเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กวัยเดียวกันด้วยการชี้แนะจากผู้ใหญ่รอบข้าง ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะได้พัฒนาทักษะความสามารถทางการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ประสบการณ์จากการเล่นและการสำรวจด้วยการเล่นเครื่องเล่นเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถสังเกตพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับการใช้เครื่องเล่นต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนา ความถนัด และความสนใจเป็นพิเศษของเด็กได้

5. การเล่นเกมง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ จะช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และสร้างความรู้สึกในทางที่ดีกับบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถในด้านความสนใจกับการทำกิจกรรม และการเล่นที่ดีต้องใช้เวลาและความตั้งใจ การเล่นเกมจะส่งเสริมให้เด็กเล็กวัยนี้ได้พัฒนาความเชื่อมั่นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น

6. กิจวัตรประจำวันของเด็ก จะทำให้มีการวางแผนและจัดระบบความเป็นไปในแต่ละวัน ช่วยให้เกิดกิจกรรมซ้ำ ๆ ที่คาดหวังได้ระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยในเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็กด้วย ความต้องการพื้นฐานที่เด็กควรได้รับจะมีการจัดให้สำหรับเด็กด้วยกิจกรรมประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอ และยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้

กับเด็กได้อีกด้วย เช่น กิจกรรมประจำวันในการรับประทานอาหาร การอาบน้ำและการดูแลเรื่อง การขับถ่าย จะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง สามารถสอดแทรกการสนทนา กับเด็ก หรือการเล่นเกมที่ง่าย ๆ เช่น ในขณะที่กำลังเปลี่ยนผ้าอ้อม ผู้เลี้ยงดูเด็กอาจจะสอนเด็กให้ เรียนรู้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปด้วย การทำเช่นนี้จะมีส่วนช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความรู้สึก ปลอดภัยให้แก่เด็กได้ด้วย

7. การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาภาษาและประสาทสัมผัส จะช่วยพัฒนาการ รับรู้ การแสดงออกด้วยตนเอง การคิดและการสื่อความหมายกับบุคคลอื่น ๆ ที่เด็กได้สัมผัสกับ เครื่องเล่นที่จับต้องได้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้เห็นและได้ยิน จะช่วยให้เด็กได้ พัฒนาทักษะการสังเกต โดยเฉพาะเมื่อได้สัมผัสกับสื่อที่เป็นธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ หิน ททราย ประสบการณ์เกี่ยวกับการฟังเสียงดนตรีชนิดต่าง ๆ การเล่นบทบาทสมมุติ และการอ่านหนังสือ ภาพจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการสังเกต ทักษะทางภาษาและการใช้ประสาทสัมผัสด้วยการ ฟัง และจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ที่สูงขึ้นต่อไป

8. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะที่ทำทนายและ ฝึกฝนให้เด็กได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองของความต้องการของเด็กในการเล่น เพื่อ กระตุ้นความสนใจ ให้โอกาสเด็กได้พบและพัฒนาความสามารถใหม่ ๆ เช่น เครื่องเล่นปืนปาย เกมของเล่นที่มีชิ้นส่วนไม่ซับซ้อนมากนัก เป็นต้น การจัดให้เด็กมีโอกาสได้เล่นกับสื่อ และทำ กิจกรรมที่ผู้เลี้ยงดูเด็กวางแผน จัดเตรียมไว้ให้ จะช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีหลักการ รวมทั้งเป็นการช่วยให้ผู้ให้การเลี้ยงดูเด็กได้สังเกตทักษะที่เด็กพัฒนาซ้ำและ ควรได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ

9. การจัดสภาพห้องเพื่อให้เกิดเนื้อที่ในการทำกิจกรรมได้บ่อย ๆ ด้วยการจัดช่วงเวลา อิสระให้เด็กได้เลือกเล่นตามความสนใจ ด้วยการสำรวจ ค้นพบด้วยตนเอง และฝึกฝนทักษะ ต่าง ๆ นอกจากนี้การจัดสภาพห้องให้มีเนื้อที่เปิดกว้าง โดยผู้ให้การเลี้ยงดูรู้จักเปิดโอกาสให้เด็ก ได้เล่น ไม่คอยเข้าไปชี้แนะในระหว่างที่เด็กกำลังเล่น จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาแรงจูงใจ ของเด็กให้เล่นอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้ยังต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองใช้ทักษะ ใหม่ ๆ มองหาสถานการณ์ใหม่ที่จะเล่น หรือเลือกเล่นสิ่งที่ตนเองสนใจกว่า

10. การจัดให้มีช่วงเวลาสั้นสำหรับกิจกรรมที่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเด็กทารกจะได้มีโอกาส พบปะ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเด็กและบุคคลอื่น กิจกรรมกลุ่มที่เด็กในวัยนี้จะรวมได้ เช่น กิจกรรมดนตรีประกอบท่าทางง่าย ๆ สำหรับเด็กวัย 1 ขวบขึ้นไป การฟังนิทานที่มีเนื้อเรื่อง

สั้น ๆ และกิจกรรมศิลปะ ประเภทขยำกระดาษ เล่นแป้งโดว์ หรือละเลงสี เป็นกลุ่มกับเด็กคนอื่น หรือร่วมทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบท่าทาง ได้นาน 5 ถึง 10 นาที

11. เด็กแต่ละคนควรมีเวลาที่เงียบสำหรับพักผ่อน และทำกิจกรรมที่ไม่วุ่นวาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีโอกาสในช่วงเวลาดังกล่าวได้แสดงออกอย่างเต็มที่ถึงการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการแสดงความรัก ความอ่อนโยนต่อเด็กในขณะที่อุ้ม เล่น ก่อลม หรือคอยเฝ้าดูเวลาที่เด็กเล่นกิจกรรมที่เงียบไม่ส่งเสียงดังรบกวน เช่น การดูหนังสือภาพ และการเล่นต่อภาพจิ๊กซอ เป็นต้น การทำกิจกรรมที่ใช้ความสงบ จะช่วยให้เด็กได้เก็บพลังงานในร่างกายเอาไว้ไม่ให้สูญเสียมากเกินไป นอกจากนี้การพักผ่อนด้วยการนอนสำหรับเด็กเล็กในวัยนี้ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ไม่เพียงแต่จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดเหนื่อยและได้รับการกระตุ้นจนมากเกินไป ยังทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการสัมผัสในขณะที่อุ้ม กอด เล่น หรือก่อก่อลมเด็กเพื่อเป็นการตอบสนองต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กเล็กวัยนี้ควรได้รับ ขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่เป็นอย่างยิ่ง

12. การจัดช่วงเวลาสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กจะได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม แม้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการโดยทั่วไปของเด็กจะจำเป็นสำหรับใช้เพื่อเปรียบเทียบถึงสภาวะปกติของการเจริญเติบโต แต่ก็ต้องนำมาประกอบกับข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน เพื่อใช้ในการประเมินพัฒนาการของเด็กในด้านการติดตามและรักษาไว้ซึ่งข้อมูลที่ต้องการ เกี่ยวกับพฤติกรรมและระดับพัฒนาการของเด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กไว้ว่า เนื่องจากเด็กทุกคนไม่ชอบอยู่นิ่ง จะต้องมีการขยับตลอดเวลา ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็ก จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เห็นมาก ๆ ได้ฟังมาก ๆ หรือช่วยให้เข้าใจความหมาย จะทำให้เด็กอยากเห็น อยากฟัง อยากเรียนรู้มากขึ้น และยิ่งเด็กได้รับความรู้ ได้ประสบการณ์จากการเห็น ได้ยิน ฟัง ความรู้หรือประสบการณ์ของเด็กก็จะกว้างขวางออกไปทุกที จะทำให้เด็กมีประสบการณ์มากขึ้น มีความสามารถ เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก จึงควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสหลาย ๆ ทาง ให้เด็กได้คิดค้นด้วยตนเอง ไม่ควรเร่งเด็กช่วยเหลือเด็กเมื่อจำเป็น ในสิ่งที่เกินความสามารถของเด็กจะทำได้

2. การจัดการ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เพราะคนเราถึงแม้อายุจะเท่ากัน อยู่ในวัยเดียวกัน แต่ความสามารถ ระยะเวลาตั้งใจ ความสนใจ ตลอดจนรูปร่างและสติปัญญาอาจไม่เท่าเทียมกัน ฉะนั้นควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำตามความสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ สำเร็จ เพื่อไม่ให้เกิดความท้อถอย สร้างความรู้สึกที่ดีและเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก และผู้เลี้ยงดูเด็กต้องคอยสนใจในการกระทำของเด็ก เลือกรหาที่ชมเชย และคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ให้กำลังใจแก่เด็ก

3. ทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบ เพราะเด็กชอบเลียนแบบผู้ใกล้ชิดที่ตนรัก ปล่อยให้เด็กได้ใช้ความพยายามของเด็กเอง เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปล่อยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างอิสระ ไม่ควรเข้าไปขัดจังหวะในกิจกรรม ซึ่งเด็กกระทำอยู่โดยไม่จำเป็น ควรปล่อยให้เด็กได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ แต่ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด คอยเติมความรู้ให้ คอยสนับสนุนให้เด็กพูด ให้แสดงออก คอยตั้งคำถามให้เด็กพูด เด็กคิด

4. ครูปฐมวัยควรเล่นกับเด็ก แต่อย่าพยายามเล่นจนเด็กเหนื่อย ควรหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบเด็ก ว่าคนนั้นดีกว่า คนนี้ดีกว่า ทางที่ดีควรยกย่องชมเชยเด็กและให้กำลังใจเด็กจะดีกว่า

5. จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กสามารถเลือกหาประสบการณ์ตามความต้องการ จัดห้องสำหรับเด็กให้เป็นห้องทำงานด้วย จัดหาวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม ซึ่งอาจจะมีหีบ กล่องกระดาษ หรือเศษวัสดุต่าง ๆ เตรียมไว้ วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้ค้นคว้า ทดลอง ทำให้ได้ประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น และพยายามเก็บสิ่งที่จะเป็นอันตรายแก่เด็กไว้ในที่ปลอดภัย เพื่อให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะได้ไม่กังวลและห่วงใยเด็กจนเกินไป มีเวลามาสนใจและดูแลเด็กได้อย่างใกล้ชิด เด็กจะได้เจริญเติบโตอย่างเต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 3 ปี ไว้ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กในช่วงวัย 1 ปีแรก ว่า ลักษณะที่เด่นชัดของเด็กในวัย 1 ปีแรก คือ การช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย ต้องพึ่งผู้ใหญ่เสมอ ต้องการการตอบสนองทันที มีความสามารถในการรอคอยน้อย เด็กจะนึกถึงตนเองเป็นที่ตั้ง และยังไม่สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างตัวเองและบุคคลแวดล้อม เด็กเลย 6 เดือนไปแล้ว จะติดแม่หรือคนเลี้ยง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กจะเป็นไปตามลำดับ ตั้งแต่ศีรษะไปหาส่วนล่าง

สิ่งที่เด็กทารกต้องการในวัย 1 ปีแรก คือ

1. การดูแลให้ถูกสุขวิทยา และถูกหลักสุขอนามัย ในเรื่องกรกิน การนอน การทำความสะอาดให้เด็ก ทั้งนี้ โดยดูจากความต้องการของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ บางคนกินน้อย บางคนหิวบ่อย ผู้เลี้ยงดูเด็กควรพยายามตอบสนองความต้องการของเด็กให้เหมาะสม และตัดสินใจตามความเห็นของตนดูว่า ขณะนั้นเด็กต้องการอะไร อย่างปล่อยให้เด็กร้องนานเกินไป ควรเข้ามาหาเด็ก หรือทำสัญญาณอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการตอบสนอง เช่น ส่งเสียงให้ได้ยิน หรือปรากฏกายให้เห็น การตอบสนองทันทีทันใดเป็นความจำเป็นสำหรับเด็กในวัย 6 เดือนแรก หลังจากนั้นเด็กจะค่อย ๆ รู้จักการรอคอยได้บ้างแล้วในช่วงสั้น ๆ

2. การกอดสัมผัส อุ้ม การพูดคุยหยอกล้อเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้จากการสัมผัสเป็นสำคัญ โดยสายตา การได้ยิน สัมผัสทางผิวหนัง ในขณะที่ป้อนนม อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า หรือทำกิจกรรมใดให้เด็ก ควรพูดคุยยิ้มแย้มกับเด็ก มีเวลาเล่นกับเด็กเสมอ อย่าปล่อยให้เด็กทิ้งไว้ตามลำพัง โดยเฉพาะเป็นระยะเวลานานเกินไป เด็กคนใดที่ดูเป็นคนเลี้ยงง่าย ทิ้งไว้ก็ไม่ร้องให้ ยิ่งควรจะมีเวลาให้เด็ก และพูดคุยกับเด็ก เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายระหว่างบุคคลกับเด็ก

3. ปกป้องอันตรายให้เด็ก เพราะเด็กในวัยนี้จะช่วยตนเองไม่ได้เลย เด็กมีสภาพเปราะบางต่อความรุนแรง และไม่สามารถป้องกันอันตรายเองได้

4. งดการลงโทษทุกชนิด เพราะเด็กวัยนี้ยังไม่รู้เรื่องใดมาก และยังไม่รับรู้ได้น้อยหรือยังไม่ได้เลย การเคลื่อนไหวและการปรับตัวเป็นไปโดยรีเฟล็กซ์ เด็กยังไม่รู้จักใช้ความคิด แต่จะเรียนจากการเลียนแบบ การทำตามสิ่งที่เด็กพบเห็น และจากการมีโอกาสทดสอบด้วยตนเอง การทารุณทางจิตใจและร่างกายเด็กหรือการทอดทิ้งละเลยเด็ก เป็นผลเสียต่อการพัฒนา อาจทำให้ล่าช้าในการเจริญเติบโต หรือการชะงักในการเรียนรู้ของสมองได้

5. ควรหัดเด็กตามอายุที่เด็กพร้อมและตามความเหมาะสม การหัดเด็กก่อนวัยที่เขาสามารถจะทำได้ เป็นผลเสียได้พอ ๆ กับเมื่อถึงเวลาที่ควรหัดแล้วไม่หัดให้เด็ก ปล่อยให้ละเลย เช่น เด็กควรจะได้เริ่มอาหารบดละเอียดเมื่ออายุ 4 เดือน และควรได้อาหารแข็งขึ้นเมื่ออายุ 8 – 9 เดือน เด็กจะได้หัดเคี้ยว ถ้าหัดเด็กเร็วเกินไป ระบบย่อยของเด็กยังทำงานได้ไม่ดี จะทำให้เด็กท้องอืด ท้องเฟ้อ อาหารไม่ย่อย ท้องเสียได้ หรือถ้าไม่หัดจนอายุเลย 1 ปีไปแล้ว เด็กได้แต่ดูदनมอย่างเดียว ก็จะทำให้เด็กขาดสารอาหาร และกลายเป็นเด็กกินยาก ไม่ค่อยยอมเคี้ยว ไม่ยอมกินข้าวเมื่อเด็กโตขึ้น

6. อุปกรณ์และสถานที่สำหรับเด็กอ่อน ควรดูแลเรื่องความสะอาดเป็นสำคัญ มีอากาศถ่ายเทเพียงพอ เด็กควรมีที่นอนของแต่ละคนไม่ใช้ปะปนกัน ถ้าคนใดไม่สบายหรือสงสัยว่าอาจจะไม่สบายต้องรีบแยกจากกันทันที

เครื่องเล่นของเด็กวัยนี้ เป็นสิ่งที่เด็กจะหยิบต้อง ภูบลำได้ถนัดมือ ฉะนั้น จะต้องเป็นสิ่งที่ไม่แหลม ไม่มีคม ของเล่นที่มีสี จะต้องเป็นสีที่ไม่ลอกและไม่เป็นอันตราย เพราะเด็กในวัยนี้ของเอาของเข้าปาก ถ้าเป็นสีที่ลอกได้นั้นจะเป็นอันตรายต่อเด็ก โดยเฉพาะตะกั่ว ของเล่นที่ทำด้วยไม้ เป็นรูปสี่เหลี่ยมขอบมน เหมาะกับเด็กที่จะจับสำรวจ ภูบลำให้เด็กได้หัดขว้าง ของเล่นที่สั้นได้มีเสียง บางอย่างทำเป็นยางที่เด็กจะถือและกัดย่ำได้ ของเล่นนุ่ม ๆ ที่กอดได้ ของเล่นพลาสติกอ่อนที่ใช้มือขยำได้ ของเล่นที่แกว่งและหมุนได้ เด็กวัยนี้ยังต้องการอยู่กับบุคคลอยู่มาก ฉะนั้น การเล่นจึงมักเป็นตัวต่อตัว เช่น ปิดตาจ๊ะเอ๋ ตบผะ สอนขยำมือในเรื่องจับปูดำขยำปูนา ให้เด็กหัดทรงตัว ความสนใจต่อวัตถุของเล่นยังเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เด็กยังชอบอยู่กับแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็กมากกว่า เด็กจะชอบฟังเสียงกล่อมและเสียงเพลง

ในวัยขวบที่ 2

เด็กระยะนี้เริ่มเดินได้และชอบเล่นแล้ว แต่เขายังพึ่งผู้ใหญ่อยู่มาก ระยะนี้มีข้อแตกต่างจากวัยต้น สิ่งที่เด็กในวัยนี้ต้องการ คือ

1. การดูแลใกล้ชิดเพื่อป้องกันอันตราย เนื่องจากเด็กเริ่มชน และยังไม่เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ดีพอ ฉะนั้นจึงต้องมีการดูแลใกล้ชิด พร้อมทั้งจะปกป้องอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก เด็กในวัยนี้จะพบอุบัติเหตุบ่อยที่สุด เช่น น้ำร้อนลวก ไฟลวก ตกน้ำ หกล้ม ตกจากที่สูง เป็นต้น

2. เด็กต้องการความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้น ต้องปล่อยให้เด็กได้ออกกำลังกาย ได้วิ่งได้ฝึกกล้ามเนื้อของตน เด็กควรได้วิ่งเล่นในสนาม หรือสถานที่ที่พอจะให้เด็กวิ่งเล่นได้ การป็นปายอาจอนุโลมเมื่อผู้ใหญ่คอยระวังอยู่ด้วย อาจต้องคอยเอาใจใส่ใกล้ชิดกว่าเด็กขวบปีแรก และสังเกตพฤติกรรมเด็ก ผู้ใหญ่ต้องตัดสินใจว่าสิ่งใดควรปล่อยให้เด็กฝึกเองบ้าง และสิ่งใด เมื่อใด ควรหลีกเลี่ยง เพราะระยะนี้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นมาก เห็นอะไรน่าลองน่าจะรู้ไปหมด

3. ควรเริ่มฝึกหัดบางอย่างที่จำเป็นได้ เช่น ฝึกหัดการขับถ่ายให้เป็นที่ การฝึกต้องเป็นไปอย่างเข้าใจ และละมุนละม่อม อย่าเคร่งเครียด หรือบังคับเป็นกังวลจนเกินไป ถ้าจะให้เด็กนั่งถ่ายเป็นเวลา ควรให้เด็กนั่งโถ ช่วงสั้น เช่น 2 – 3 นาที เด็กมักจะนั่งนานเกิน 5 นาทีไม่ได้ ขณะนั่งเมื่อเด็กถ่าย ควรแสดงความชื่นชมเด็ก หรือชมเชย ถ้าไม่ถ่ายก็ปล่อยให้ลุกไป และคอยสังเกต

กิริยาเด็ก พยายามสอนให้เด็กบอกเมื่อปวดต้องการเข้าห้องน้ำ ซึ่งเด็กมักจะใช้การบอกด้วยท่าทางก่อนบอกด้วยคำพูด

เด็กในวัยนี้กำลังเริ่มจำและเลียนแบบ ฉะนั้น จะมีอะไรหลายอย่างในชีวิตประจำวันที่จะนำมาสอนให้เด็กได้ แต่ไม่ควรเคร่งเครียด บังคับเด็ก หรือเข้าชี้จนเด็กเบื่อ รำคาญและต่อต้าน ควรสอนให้เด็กรู้จักการไหว้ ขอบคุณ สวัสดี ขอโทษ รู้จักบอกขอ มากกว่าการร้องไห้เอา รู้จักความสะอาด ไม่ทำหรือเล่นสกปรก รู้จักหัดป้อนข้าวด้วยตนเอง ตื่นน้ำ นม จากแก้ว เป็นต้น

4. อนุญาตให้เด็กอยู่ใกล้ ให้เด็กได้เลียนแบบ ในขณะที่ผู้ใหญ่ทำงานอยู่ เด็กอาจจะเข้ามาช่วยจนผู้ใหญ่รำคาญเห็นว่าเด็กมายุ่ง แต่ที่จริงเด็กวัยนี้ยังต้องการความใกล้ชิดและความอบอุ่นทางใจอยู่มาก ฉะนั้น ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำอะไรตามผู้ใหญ่ เช่น มีผ้าผืนหนึ่งให้เด็กช่วยเช็ดตัว ถูห้อง ดินสอให้ขีดเขียนเล่น ในขณะที่ผู้เลี้ยงดูเด็กกำลังเขียนหนังสือ เป็นต้น

5. ภาษาจะเกิดได้ดีและจะเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการของเด็ก ฉะนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงจำเป็นต้องพูดคุยกับเด็ก ภาษาที่ใช้ก็ควรง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจและเป็นภาษาเดียว ในเด็กบางคนทีพูดซ้ำ มาจากการที่ผู้ใหญ่พูดเร็วมากจนเด็กจับคำพูดไม่ทัน หรือพูดกันหลายภาษา ทำให้เด็กเกิดความงุนงงไม่เข้าใจ ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงต้องชวนเด็กพูด แม้เด็กจะไม่พูดก็ต้องพูดกับเด็ก

6. การโอนอ่อนผ่อนตามเป็นสิ่งจำเป็น แต่ในวัยนี้ผู้ใหญ่เริ่มจำกัดขอบเขตบางประการ และมีข้อห้ามต่อเด็กได้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้กฎเกณฑ์และการบังคับใจตน แต่ผู้ใหญ่ไม่ควรออกคำสั่งหรือบังคับเด็กมากเกินไป และอย่าใช้คำว่า “อย่า” พร่ำเพรื่อ เพราะเด็กมักจะไม่ว่าใจ และห้ามตนเองบังคับตนเองยังไม่ได้ เมื่อสิ่งใดที่จะไม่ให้เด็ก ต้องใช้วิธีหลบไปไม่ให้เห็น อย่างวางล่อ หรือพยายามเบี่ยงเบนความสนใจ อย่าหลอกเด็กโดยไม่มีเหตุผล หรือขู่เด็กจนกลัวลาน หรือเป็นอารมณ์กับเด็กบ่อย ๆ เพราะถ้าทำเช่นนั้นเท่ากับผู้ใหญ่สอนให้เด็กเป็นอย่างที่ผู้ใหญ่ได้ทำกับเด็ก

7. เด็กยังต้องการที่พึ่งพาผู้ใหญ่ทางใจอยู่มาก ฉะนั้น เด็กวัยนี้ต้องการการปลดปล่อย การให้กำลังใจจากผู้เลี้ยงดูเด็ก

8. ถ้าเด็กมีอารมณ์ หงุดหงิด งอแง ไม่มีเหตุผล พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป เช่น ดื้อมาก เบื่ออาหาร กัดเล็บ ปัสสาวะรด อุจจาระรด ซึม เป็นต้น ต้องหาสาเหตุว่ามีอะไร มากกว่าการลงโทษ หรือวิตกกังวลกับอาการที่เกิดขึ้นจนเกินไป เพราะบ่อยครั้งอาจพบว่าเด็กไม่สบายหรือเกิดภาวะเครียดทางจิตใจ

9. หาสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้เด็กเล่นและเรียนรู้ ส่วนใหญ่เด็กวัยนี้ชอบของเล่นที่มีอยู่ในบ้าน ชอบสิ่งที่มีการเคลื่อนไหว เช่น ล้อเลื่อน รถลาก ลูกฟุตบอล หนังสือ รูปภาพ สิ่งของที่ใช่

ในบ้าน เริ่มสนใจดูสัตว์ต่าง ๆ แต่ก็มีความกลัวปนอยู่ด้วย ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กควรค่อย ๆ ปล่อยให้เด็กได้วิ่งเล่น ออกกำลังกาย เตะฟุตบอล เล่นชิงช้า กระโดด เล่นน้ำ เล่นทราย ดิน ของเล่นที่เด็กสามารถจูงลากได้

ในวัยขวบที่ 2 – 3 ปี

สิ่งที่เด็กวัยนี้ต้องการได้รับจากผู้ใหญ่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก คือ

1. ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจว่าพฤติกรรมที่เหมือนต่อต้านของเด็ก แท้ที่จริงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ใหญ่จึงต้องปฏิบัติต่อดูกอย่างสม่ำเสมอและหนักแน่น ด้วยความอดทนและสุชุม เพื่อให้เด็กเข้าใจและไม่สับสน เกิดการเรียนรู้และรับรู้ที่แน่นอน เด็กจึงจะไปปฏิบัติได้ตามที่ต้องการ ไม่ใช่คำว่า “อย่า” พร่ำเพรื่อ ควรแนะวิธีที่ถูกต้องให้เด็กทำจะดีกว่า
2. ไม่ใช่วิธีชูหรือหลอกเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้มีความกลัวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เช่น ความกลัวต่อการจาก และความกลัวต่อสิ่งที่จะทำให้เด็กเจ็บ ฉะนั้น ถ้าผู้ใหญ่เล่าเรื่องให้เด็กฟัง ควรเป็นเรื่องที่มีความสร้างสรรค์และเป็นคติ มากกว่าเรื่องราวที่น่ากลัว และผู้ใหญ่ควรให้ความจริงที่เด็กเข้าใจได้ง่าย ๆ เสมอ เพราะการไม่พูดความจริงกับเด็กเท่ากับผู้ใหญ่สอนให้เด็กเรียนรู้ผิด ๆ
3. ผู้ใหญ่ควรให้โอกาสเด็กได้พูด และสนใจรับฟังเด็ก สนองตอบต่อคำพูดและคำถามของเด็ก
4. ฝึกระเบียบวินัยบางประการให้กับเด็ก เช่น การเล่นเกมต้องขออนุญาต เมื่อเล่นเสร็จให้เก็บเข้าที่ ให้เด็กเรียนรู้คุณธรรม ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กต้องอบรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่าคาดหวังหรือบีบบังคับเด็ก ข้อสำคัญ คือ ความสม่ำเสมอและความนุ่มนวลแต่หนักแน่นต่อเด็ก
5. ให้โอกาสเด็กได้เล่นกลางแจ้ง บริหารกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ควรมีเครื่องเล่นป็นปาย ให้เด็กได้กระโดด เต้น วิ่งซุกซน ควรจัดให้เด็กได้เล่นอย่างสร้างสรรค์และความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. เปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ตามความสามารถที่เด็กจะสามารถทำได้ เช่น ให้เด็กหัดทานข้างเอง ใส่เสื้อผ้าเอง หรือถอดเอง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่นเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การหยิบของให้ผู้ใหญ่ หรือเพื่อน

นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ยังได้เสนอวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กที่เป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูเด็กได้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมบุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้สึกที่ดีต่อตนเองสำหรับเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กควรปฏิบัติ ดังนี้

1.1 มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ กิริยาท่าทาง การแต่งกาย การทรงตัว การพูดจาที่เหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

1.2 ใช้น้ำเสียงอ่อนโยน และภาษาสุภาพ ประโยคที่พูดควรเป็นประโยคที่สมบูรณ์ ชัดเจน

1.3 ฝึกความมีระเบียบ ความสะอาด ความประหยัด โดยการจัดสภาพห้อง มุมเล่นของเล่น ให้เด็กเคยชินกับความเป็นระเบียบ และความสะอาด การรู้จักเก็บรักษาและการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์

1.4 ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรักเสมอหน้ากัน ไม่แสดงความลำเอียง เพราะเด็กจะมีความรู้สึกไวในเรื่องนี้

1.5 ตั้งใจฟังเวลาที่เด็กพูด ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กแสดงออก สื่อความหมายให้ผู้เลี้ยงดูเด็กได้รับรู้

1.6 สนใจในคำถามของเด็ก ได้ตอบเด็ก ส่งเสริมให้เด็กอยากรู้อยากเห็น

1.7 ชมเชย แสดงความชื่นชมในผลงานเด็ก หรือสิ่งที่เด็กทำได้ดี พยายามช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

1.8 เคารพในความแตกต่างของเด็ก ไม่เปรียบเทียบเด็ก

1.9 ให้โอกาสเด็กได้เล่น และทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระและสร้างสรรค์

2. การส่งเสริมโภชนาการของเด็ก

2.1 จัดทำอาหารกลางวัน อาหารว่างให้เด็ก

2.2 ประเมินสภาพโภชนาการเป็นระยะ ๆ ร่วมกับผู้ปกครองในการศึกษาโภชนาการนิสัยของเด็ก และแก้ไขปรับปรุงถ้ามีปัญหา

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมและนิสัยส่วนตัว

3.1 ฝึกเด็กให้มีนิสัยส่วนตัวอย่างมีระเบียบ รักษาความสะอาด เช่น การขับถ่าย

3.2 ฝึกให้เด็กเล่นเป็นกลุ่ม มีกติกา

3.3 ฝึกให้เด็กรู้จักแบ่งบัน

3.4 ฝึกให้เด็กสามารถเล่นตามลำพังได้

3.5 ฝึกให้เด็กเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของผู้อื่น

3.6 ฝึกให้เด็กช่วยเหลือผู้อื่น

3.7 ยอมรับอารมณ์ของเด็ก ให้เด็กแสดงอารมณ์โกรธ หรือปฏิเสธ ไม่ควรบังคับให้เด็กต้องสมยอม เพราะจะทำให้เด็กไม่สามารถพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองได้

4. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อันได้แก่กล้ามเนื้อเล็กกล้ามเนื้อใหญ่และการปรับตัวโดยทั่วไป ซึ่งปฏิบัติได้ ดังนี้

4.1 ให้เด็กปั้น เช่น บั๊นดิน แป้งโดว์ เพื่อบริหารนิ้วมือ ซึ่งจะเป็นการเตรียมกล้ามเนื้อสำหรับการเขียน และการปั้นยังเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างสรรค์ปั้นเป็นรูปต่าง ๆ ได้เรียนรู้ขนาด น้ำหนัก

4.2 ให้เด็กฉีกกระดาษ ตัดกระดาษ ด้วยมือและกรรไกรปลายบ้าน

4.3 ให้เด็กติด ปะ แปะ ด้วยแป้งเปียก ในลักษณะต่าง ๆ

4.4 ให้เด็กวาดรูปอย่างอิสระ ด้วยสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น ดินสอ สีเทียน สีชอล์ค

สีจากพืช

4.5 ให้เด็กเขียนเส้นและรูปต่าง ๆ

4.6 ให้เด็กต่อท่อนไม้บล็อก หรือกล่อง

4.7 ให้เด็กสังเกต เพื่อแยกลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งของ

4.8 ให้เด็กฝึกการนั่ง ยืน เดิน วิ่ง ให้ถูกต้อง

4.9 ฝึกให้เด็กกระโดด

4.10 ให้เด็กปีน ลอด คลาน เลื่อนไถล

4.11 ให้เด็กเล่นลูกบอล เตะ รับลูกบอลได้

4.12 ให้เด็กถีบรถสามล้อได้

4.13 ให้เด็กสามารถแสดงท่าทางอย่างมีความหมาย

4.14 แก้ไขปรับปรุงการทรงตัวที่ไม่เหมาะสมของเด็ก

5.การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

1.1 สนทนากับเด็ก และจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้พูดคุย เรียนรู้คำใหม่ ๆ

1.2 เล่านิทาน หรืออ่านเรื่องจากหนังสือให้เด็กฟัง เพื่อฝึกความสามารถในการฟังของเด็ก และเพิ่มความรู้ในคำศัพท์ใหม่ ๆ

1.3 ให้เด็กเล่าเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับตนเอง หรือสิ่งที่ได้พบเห็น หรือที่เด็กคิด

- 1.4 ส่งเสริมให้เด็กเล่นบทบาทสมมติ โดยการจัดมุมบ้านและอื่น ๆ ให้
- 1.5 ฝึกให้เด็กสังเกตความแตกต่างของเสียง เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนอ่าน
- 5.6 ให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือเป็นคำ ๆ ที่มีความหมาย เช่น ให้มีสัญลักษณ์ประจำวัสดุ เครื่องใช้ประจำตัวเด็ก พร้อมกับชื่อ นามสกุล หรือเล่นเกมการศึกษา ซึ่งจะมีโอกาสได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ
- 5.7 จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการพูดและการฟังของเด็ก เช่น ละคร หุ่น การเล่านิทาน การแสดงต่าง ๆ
- 5.8 จัดกิจกรรมที่让孩子เข้าใจความหมายของตัวเลข

2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ราศี ทองสวัสดิ์ (2529) ได้กล่าวถึง วิธีวัดและประเมินผลเด็กปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต ครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะสังเกตเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เมื่อสังเกตพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหาควรจับบันทึก และหาทางแก้ไขต่อไป
2. การสนทนา วิธีนี้ใช้ได้ตั้งแต่เริ่มต้นสอน กำลังสอน และหลังจากการสอนแล้ว โดยซักถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่ได้เห็น ถ้าประเมินผลการสนทนาควรจัดเป็นอันดับ ดีมาก ดี พอใช้ เด็กคนใดต้องแก้ไขหรือส่งเสริม ควรบันทึกไว้ในช่องหมายเหตุ วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถทราบถึงพัฒนาการทางภาษา ตลอดจนความคิดของเด็ก
3. การตรวจผลงานเด็ก ควรนำผลงานเด็กมาตรวจ ซึ่งได้แก่ผลงานศิลปะต่าง ๆ ควรเก็บผลงานของเด็กไว้เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อจะได้ดูความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522) ได้ให้คำแนะนำว่า การเลือกใช้วิธีการประเมินขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา และวัยของเด็ก ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการวัดและการประเมินผลแต่ละครั้ง ซึ่งควรพิจารณานำวิธีการวัดและประเมินผลมาใช้ให้เหมาะสม โดยควรใช้วิธีการสังเกต การสนทนา ตรวจผลงานเด็กให้มาก สำหรับข้อทดสอบควรใช้ให้น้อยที่สุด หรือใช้กับบางประสบการณ์เท่านั้น

Bredenkamp and Copple (1997) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ความสามารถและการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อมการจัดกิจกรรมและ การจัดประสบการณ์ การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่เพื่อตัดสินว่าเด็กได้หรือตก แต่เป็นการประเมินในเรื่องของการวัดพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและแก้ไขลักษณะนิสัยต่าง ๆ หรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในทางที่ไม่ดี เพราะถ้าเด็กแสดงออกนาน ๆ เข้า จะเป็นนิสัยที่ติดตัวเด็กไปจนโต จึงจำเป็นจะต้องประเมินผลความร่วมมือในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และควรมีการบันทึกพัฒนาการเด็กเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาหาแนวทาง และวิธีเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการประยุกต์หลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางพัฒนาการ มีการสื่อสารกับผู้ปกครอง และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษา

2.6 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การส่งเสริมบรรยากาศความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรและผู้ปกครอง และระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับชุมชนและผู้ปกครอง จะช่วยสร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กปฏิบัติตนได้สอดคล้องกันทั้งที่บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยบุคลากรจะต้องเป็นสื่อของสถานรับเลี้ยงเด็กในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานรับเลี้ยงเด็กให้ชุมชน และผู้ปกครองทราบ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น จดหมาย วารสาร หรือพบปะพูดคุยด้วยวาจาเป็นกิจวัตรประจำวัน การนัดประชุมในวาระต่าง ๆ ก็จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจ และจะนำไปสู่ความมั่นใจในสถานรับเลี้ยงเด็ก นอกจากนี้การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแหล่งวิทยากรอาสาสมัครช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของทางสถานรับเลี้ยงเด็ก จะเป็นการช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีได้เช่นกัน (Bredenkamp and Copple, 1997)

Jones and Prescott (1978, อ้างถึงในเยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ได้อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูเด็กในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ไว้ดังนี้

1. เป็นบุคคลที่สามารถทำให้ผู้ปกครองรู้สึกผ่อนคลาย และสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้
2. เป็นบุคคลที่มีทักษะและวิธีการดูแลเด็กที่คล้ายคลึงกับผู้ปกครอง

3. เป็นบุคคลที่ช่วยเหลือเด็กให้เป็นอิสระ โดยวิธีการที่ผู้ปกครองพึงพอใจ
4. เป็นบุคคลที่ยอมรับและเคารพในคุณค่าของวัฒนธรรมของครอบครัวของเด็ก
5. เป็นบุคคลที่สามารถร่วมมือกับผู้ปกครองในการฝึกการขับถ่ายให้กับเด็ก

และในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ควรมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หรืออาจจะบ่อยครั้ง เพราะเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การประชุมผู้ปกครองจะต้องส่งเสริมให้ผู้ปกครองมองเด็กในด้านดี ความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ และเคารพซึ่งกันและกัน การสนทนาระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครอง และการประชุมผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกัน โดยทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องรับฟังและให้ความสนใจกับคำแนะนำของผู้ปกครอง ในการพบปะกันอาจจะมีสไลด์เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กปฏิบัติ และให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่คาดหวังจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ในการนัดพบผู้ปกครองควรให้ผู้ปกครองแต่ละคนได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย

1.1 รูปแบบการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2541) ได้กล่าวถึงการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กไว้ว่ามี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวันในครอบครัว (Family Day Care) เป็นบริการรับเลี้ยงเด็กกลางวันในบ้านและรับเลี้ยงเด็กกลางวันเป็นกลุ่ม มีอยู่ทั่วไปในชุมชนแต่ระดับของการบริการในรูปแบบนี้จะมีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพและอัตราค่าบริการ ดำเนินการในลักษณะที่ไม่เป็นทางการทั้งด้านบุคลากร สถานที่ ผู้รับเลี้ยงเด็กมักเป็นแม่บ้านที่มีเวลาว่างช่วงกลางวัน สำหรับเด็กที่รับบริการจะมีตั้งแต่เด็กอ่อนจนถึงเด็กก่อนวัยเรียน แยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 บริการรับเลี้ยงเด็กกลางวันแบบอยู่ภายในครอบครัว เป็นการรับเลี้ยงเด็กของแม่บ้านที่มีเวลาว่างตอนกลางวัน เพื่อหารายได้เสริมให้ครอบครัว โดยใช้บ้านของตนเองเป็นสถานที่ให้การดูแลเด็กแทนบิดามารดาของเด็กที่ออกไปทำงานประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะรับดูแลเด็กจำนวนน้อย อาจรับเด็กเพียงคนเดียว หรืออย่างมากไม่เกิน 5 คน โดยเด็กที่นำมาฝากเลี้ยงจะมีอายุตั้งแต่ 2 – 3 เดือน ถึง 3 ปี สำหรับค่าบริการหรือค่าจ้าง จะอยู่ในความตกลงกันของทั้งสองฝ่าย การจัดบริการลักษณะนี้มักไม่ได้ขออนุญาตจัดตั้งอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้เพราะมิได้จัดบริการอย่างถาวร

1.2 บริการรับเลี้ยงเด็กกลางวันแบบเป็นกลุ่ม บริการลักษณะนี้เป็นการจัดที่มีลักษณะคล้ายกับการรับเลี้ยงกลางวันแบบอยู่ภายในครอบครัว แต่ความแตกต่างอยู่ที่จำนวนเด็กที่มาใช้บริการ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 5 คน และอายุของเด็กส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ดังนั้นผู้จัดบริการจะต้องขออนุญาตจัดตั้งอย่างถูกต้องจากกรมประชาสงเคราะห์ โดยใช้บ้านเป็นสถานที่ให้ดำเนินการเลี้ยงดูเด็กกลางวัน

2. ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน (Day Care Center) เป็นสถานบริการรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยส่งเสริมในเรื่องการเลี้ยงดูและคุ้มครองเด็กในเวลากลางวัน ขณะที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และไม่มีใครดูแลเด็ก ดำเนินการโดยหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เช่น สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ศูนย์รับเลี้ยงเด็กในหน่วยงานและศูนย์เด็กเล็ก

ของกรมอนามัย โดยการจัดบริการของศูนย์ให้ใกล้เคียงกับการเลี้ยงดูที่เด็กเคยได้รับจากพ่อแม่ ขณะอยู่ที่บ้าน และสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนหรือเด็กกำพร้า ที่ให้บริการเลี้ยงดูกลุ่มเด็กกำพร้า จัดตั้งโดยมูลนิธิและหน่วยงานของรัฐ

3. รูปแบบการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก ยังมีการจัดในลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็ก (Child Development Center) เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นบริการที่จัดเพื่อให้การศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 3 - 6 ปี แบบนอกระบบโรงเรียนในศูนย์เด็ก

1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กโดยทั่วไปอยู่ภายใต้การดำเนินงานจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดให้บริการที่หลากหลาย ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ แต่แต่ละแห่งจะรับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 ปี โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้แบ่งรูปแบบการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กสำหรับเด็กทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนตามกลุ่มอายุได้เป็น

2 ประเภท ดังนี้

1. หน่วยงานที่จัดบริการเพื่อพัฒนาเด็กกลุ่มอายุ 0-3 ปี ซึ่งมักจัดในรูปแบบของศูนย์สวัสดิการสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก โดยการจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ให้เด็ก ส่งเสริมการให้ความรู้แก่มารดา การฝึกอบรมผู้เลี้ยงดูเด็ก การดูแลและการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่มารดา และเด็ก การให้ความช่วยเหลือด้านโภชนาการ โดยหน่วยงานที่ให้บริการในด้านการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-3 ปี ส่วนใหญ่ ได้แก่ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและกระทรวงสาธารณสุข
2. หน่วยงานที่จัดบริการสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี มีรูปแบบการจัดบริการเป็นศูนย์พัฒนาเด็ก จัดให้บริการสำหรับเด็กอายุ 2 ปีครึ่ง ถึง 6 ปี

โดยสามารถสรุปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) กระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานระดับกรมที่จัดสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ

1.1) กรมการศาสนา โดยฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ กองศาสนศึกษา จัดบริการในรูปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้การดูแลเด็กอายุ 3-6 ปี แบ่งการจัดเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสำหรับศาสนาพุทธ และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด สำหรับศาสนาอิสลาม

มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เตรียมความพร้อมของเด็กในด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้เด็กได้รู้เกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงาม
3. ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและท้องถิ่นที่อยู่
4. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชาวบ้าน โดยอาศัยเด็กเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์

1.2) สำนักงานสภาพัฒนาการสงเคราะห์ ดำเนินการในการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยรับเด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี จัดดำเนินการใน 2 รูปแบบ ได้แก่

- โครงการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมและชุมชนแออัดเขตเมือง โดยให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้พื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน การรักษาสุขภาพอนามัย การพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

- โครงการศูนย์สวัสดิการเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จัดขึ้นเพื่อ แบ่งเบาภาระของข้าราชการในการเลี้ยงดูบุตรวัย 1-3 ปี ซึ่งมีปัญหาขาดผู้เลี้ยงดูเด็กที่บ้าน เมื่อพ่อแม่ต้องออกไปปฏิบัติราชการ และส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการและความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

วัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและฝึกหัดการสอนหรือเป็นแหล่งฝึกงานสำหรับนักศึกษาครูที่เรียนวิชาเอกอนุบาลศึกษา
2. เป็นการเตรียมสภาพเด็กให้พร้อมที่จะช่วยเหลือตนเองได้ และปลูกฝังนิสัยอันดีงาม

2) ทบวงมหาวิทยาลัย มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่ได้จัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้น
ดังนี้

2.1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสโมสรสวัสดิการจุฬาฯ จัดในรูปของบ้าน
เด็กจุฬา

2.2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ จัดในรูป
ของศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น

2.3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยคณะเกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ จัดใน
รูปของศูนย์บริหารและพัฒนาเด็กเล็ก

2.4) มหาวิทยาลัยมหิดล (โรงพยาบาลศิริราช) จัดในรูปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.5) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยคณะสังคมสงเคราะห์ จัดในรูปของศูนย์ปฏิบัติการ
วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในด้านการเรียนการสอน
การวิจัย และเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กในการเข้าเรียนต่อชั้นประถมศึกษาต่อไป

3) กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย ได้ดำเนินการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้น โดยมี
หน่วยงานที่รับผิดชอบ 2 หน่วยงาน ดังนี้

3.1) สำนักส่งเสริมสุขภาพ ส่วนส่งเสริมสุขภาพกลุ่มแม่และเด็ก ได้จัดบริการในรูป
แบบศูนย์สาธิตเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่า ได้พัฒนาเป็น
ประชากรที่มีคุณภาพ โดยให้การเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย
อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสม

3.2) กองโภชนาการ จัดบริการในรูปของศูนย์โภชนาการเด็ก สำหรับเด็กอายุ
3 เดือนถึง 5 ปี โดยคัดเลือกท้องถิ่นที่มีปัญหาทางโภชนาการมาก มาดำเนินการก่อน เพื่อให้
การดูแลในด้านสุขภาพอนามัย ด้านโภชนาการและอาหาร และด้านการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กในท้องถิ่นได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี และเผยแพร่
ความรู้ทางด้านโภชนาการให้แก่บิดา มารดาของเด็ก ตลอดจนช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน

4) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก แบ่งเป็น 2 หน่วยงาน ดังนี้

4.1) กรมประชาสงเคราะห์ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

4.1.1) กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

1. ควบคุมคุณภาพ ส่งเสริม และให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจตราการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์เด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการในการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด – 6 ปี
2. จัดสถานรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กสาธิต ของกรมประชาสงเคราะห์ขึ้น โดยรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 2 ปี และส่งเด็กเข้ารับการดูแลที่บ้านเด็กทววิถิ
3. จัดสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชนด้อยโอกาส และในเขตก่อสร้าง โดยรับเด็กตั้งแต่อายุ 2 ปีขึ้นไป
4. จัดสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน

4.1.2) กองนิคมสร้างตนเอง จัดบริการในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตนิคมสร้างตนเอง ให้บริการสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

4.1.3) กองสงเคราะห์ชาวเขา จัดบริการในรูปแบบของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ให้บริการสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

4.1.4) กองบริการชุมชน จัดบริการในรูปแบบของศูนย์บริการชุมชนขึ้น ให้บริการสำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่ง – 6 ปี

วัตถุประสงค์ เพื่อให้การสนับสนุน ส่งเสริมและควบคุมสถานสงเคราะห์เด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนให้ดำเนินงานไปด้วยดี มีประสิทธิภาพและถูกกฎหมาย และได้จัดสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างแก่สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน และช่วยเหลือประชาชนในการให้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าบริการถูกกว่าเอกชน

4.2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการในรูปแบบศูนย์เด็กเล็กกวิหาเขตสิรินทรราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยจัดบริการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเด็กอายุ 2 ปีครึ่ง – 5 ปี

5) กระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานที่จัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

5.1) กรมการพัฒนาชุมชน โดยกองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในตำบล หมู่บ้าน เพื่อรับเลี้ยงดูเด็กอายุ 3-6 ปี และส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีกรมพัฒนาชุมชนคอยให้การสนับสนุน

วัตถุประสงค์ เพื่อ ส่งเสริมให้เด็กในเขตพัฒนาได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้ท้องถิ่นช่วยตนเองและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเด็ก โดยเผยแพร่วิทยาการแผนใหม่ไปสู่บิดา มารดา ผู้ปกครองและชุมชน

5.2) กรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเด็ก 3 หน่วยงาน ดังนี้

5.2.1) สำนักอนามัย ดำเนินงานในรูปของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ให้บริการสำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่ง – 6 ปี

วัตถุประสงค์ เพื่อ ให้การเลี้ยงดูเด็กที่ครอบครัวฐานะยากจนและขาดการเลี้ยงดู มีปัญหาด้านสุขภาพโภชนาการและมีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ล่าช้า และเพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของภาครัฐและภาคเอกชน

5.2.2) สำนักพัฒนาชุมชน จัดตั้งในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน รับเด็กอายุ 3 - 6 ปี

วัตถุประสงค์ เพื่อ พัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กและลดอัตราสุขภาพโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน และเพื่อแบ่งเบาภาระของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ขณะออกไปประกอบอาชีพ และเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ให้ได้มีโอกาสเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียน และเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกระบวนการพัฒนาชุมชน

6) กระทรวงกลาโหม จัดดำเนินการในรูปของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยรับเด็กอายุ ตั้งแต่แรกเกิด – 5 ปี และมีหน่วยงานรองรับ 3 หน่วยงาน คือ

6.1) กองทัพบก มีผู้บัญชาการของหน่วยงาน เป็นผู้รับผิดชอบดูแล ในปัจจุบัน มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่จัดตั้งโดยหน่วยงานของกองทัพบก ทั้งสิ้น 92 แห่ง

6.2) กองทัพเรือ มีกรมสวัสดิการทหารเรือ เป็นผู้รับผิดชอบดูแล ปัจจุบันมี สถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ทั้งสิ้น 16 แห่ง

6.3) กองทัพอากาศ มีผู้บังคับบัญชาของกองบิน เป็นผู้รับผิดชอบดูแล ปัจจุบัน มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่จัดตั้งโดยหน่วยงานของกองทัพอากาศ ทั้งสิ้น 11 แห่ง

วัตถุประสงค์ เพื่อ ช่วยเหลือข้าราชการทหาร ในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ขณะออก ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน

7) สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน จัดดำเนินการในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รับเด็กอายุ 2 ขวบ ครึ่ง – 3 ปี

วัตถุประสงค์ เพื่อ ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในท้องถิ่นห่างไกล ให้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และช่วยพัฒนาเด็กให้พร้อมที่จะเรียนในระดับต่อไป

8) องค์กรเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้นตั้งแต่ร่างแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และคณะรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้อนุมัติให้จัดตั้งสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้น ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก 50 องค์กร เช่น มูลนิธิ เด็กอ่อนในสลัม ฯ มูลนิธิดวงประทีป สหทัยมูลนิธิ มูลนิธิเด็ก พริยานุเคราะห์มูล นิธิ เป็นต้น เพื่อมีหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดนโยบายเพื่อ พัฒนาเด็กและเยาวชนในภาคเอกชน ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเอกชน และเป็น ศูนย์กลาง ข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนของเอกชน

วัตถุประสงค์ เพื่อ พัฒนาเด็ก โดยเฉพาะที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ทั้งเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น ให้ได้รับการดูแลสุขภาพ อนามัย โภชนาการ และการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ตลอดจนการอบรมให้เป็นพลเมืองที่ดีใน อนาคต

4. การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์และกรมอนามัย

4.1 การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์

ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 โดยที่คณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันมีเด็กกำพร้าอนาถาที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู เด็กซึ่งประพฤติน่าไม่สมควรแก่วัย และตกอยู่ในสภาพแวดล้อม อันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เป็นจำนวนมาก หากไม่ได้รับการดูแล สงเคราะห์และคุ้มครองที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นภัยต่อสังคมและประเทศชาติ คณะปฏิวัติตระหนักดีว่า การให้สวัสดิการแก่เด็กอย่างได้ผลนั้น นอกจากจะเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการดังกล่าวแล้ว ยังสมควรกำหนดให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กเข้ามามีส่วนช่วยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของตนอีกด้วย และเพื่อกำหนดวิธีการให้การสงเคราะห์และการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมแก่เด็ก และสภาพของสังคม หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานรับเลี้ยงเด็กซึ่งมีอายุไม่เกิน 7 ปี บริบูรณ์ และมีจำนวนเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยง แต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนอนุบาล

การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้นได้ออกกฎกระทรวงไว้ มีข้อกำหนด ดังนี้

ข้อ 1 ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ตามแบบที่อธิบดีกำหนด เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้จัดตั้งได้ ให้ออกใบอนุญาตตามแบบซึ่งอธิบดีกำหนด

ข้อ 2 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- 2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 4) ไม่เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุก โดยถึงคำพิพากษาสูงสุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 5) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรค ในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดอย่างร้ายแรง หรือโรคพิษสุราเรื้อรัง

ข้อ 3 สถานรับเลี้ยงเด็กจะดำเนินกิจการได้ ต้องมีผู้ทำกรที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของหรือผู้แทนตามข้อ 2 ซึ่งระบุไว้ในคำขออนุญาต หรือเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กจะเป็นผู้ทำกรเองก็ได้

ข้อ 4 อาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก จะต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน และถ้าสถานรับเลี้ยงเด็กอายุเกินกว่า 2 ปี จะต้องจัดให้มีที่รับประทานอาหาร ที่เด็กเล่น กำหนดไว้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ การจัดอาคารสถานที่จะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม และบริเวณใช้สอยทั่วไปภายในอาคารจะต้องมีแสงสว่าง และช่องระบายอากาศอย่างเพียงพอ
- 2) จะต้องให้มีทางเข้าออกของอาคารโดยเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้โดยสะดวก เมื่อเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติอื่น ๆ
- 3) หน้าต่าง ประตู ห้องนอนเด็ก ห้องเด็กป่วย ต้องติดตั้งมุ้งลวด
- 4) ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็ก เลี้ยงดูเด็กวัยต่าง ๆ ไว้รวมกัน ต้องแยกห้องนอนระหว่างเด็กอายุต่ำกว่า สองปี กับเด็กอายุเกินกว่า สองปี
- 5) ในกรณีเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไมต่ำกว่า 1.65 ตารางเมตรและปริมาตรไม่ต่ำกว่า 4.94 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
- 6) ในกรณีเด็กอายุเกินกว่า 2 ปี ห้องนอนเด็กต้องมีเนื้อที่ไมต่ำกว่า 1.94 ตารางเมตร และ ปริมาตรไม่ต่ำกว่า 9 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
- 7) ห้องส้วมสำหรับเด็กอายุเกินกว่า 2 ปี ต้องมีที่ถ่ายอุจจาระอย่างน้อย หนึ่งที่ต่อเด็กยี่สิบคน

ข้อ 5. ในการดำเนินกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ทำกรจะต้องรับผิดชอบจัดให้มีบริการและการดูแลที่เหมาะสมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) จัดให้มีผู้เลี้ยงดูเด็กในจำนวนที่สามารถเชื่อได้ว่าเด็กจะได้รับความคุ้มครองป้องกันจากอุบัติเหตุหรืออันตรายอื่นใด อันเป็นการทำลายสุขภาพของเด็ก
- 2) ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อใด ๆ ซึ่งอาจติดต่อไปถึงเด็กได้
- 3) จัดให้เด็กได้รับบริการพยาบาล หรือบริการแพทย์ เมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วย หรือมีอาการอื่นใด ซึ่งส่อให้เห็นว่าสมควรได้รับการรักษาพยาบาล
- 4) จัดให้เด็กได้รับประทานอาหาร ซึ่งมีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมแก่วัยของเด็ก

- 5) ดูแลภาชนะเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร และประกอบอาหารอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ
- 6) ดูแลให้อาหารที่เด็กรับประทาน มีลักษณะสะอาดปราศจากเชื้อโรค
- 7) ดูแลเครื่องนุ่มห่ม และเครื่องใช้ในการหลับนอน ของเด็กอยู่ในสภาพที่สะอาดเรียบร้อยตามสมควร
- 8) ดูแลให้การเก็บและกำจัดสิ่งปฏิกูลโดยเหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

ข้อ 6 สถานรับเลี้ยงเด็ก จะต้องมียาชื่อเด็ก ทะเบียนรับจำหน่ายเด็ก สมุดแสดงรายการอาหารประจำวันของเด็ก สมุดแสดงน้ำหนัก ความสูง ความเจ็บป่วย การปลูกฝี ฉีดยา และบริการพยาบาลหรือแพทย์ที่จัดให้เด็ก

ข้อ 7 สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงของเด็ก แล้วบันทึกไว้ในสมุดตามข้อ 7 เมื่อเด็กเริ่มเข้าสถานรับเลี้ยงเด็ก และทุก ๆ หนึ่งเดือน ระยะเวลาที่เด็กได้รับบริการจากสถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อ 8 สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องจัดให้เด็กได้รับการปลูกฝี ฉีดยา เพื่อป้องกันโรคเกี่ยวกับเด็กให้ครบถ้วน หรือโรคติดต่อเมื่อมีความจำเป็น

ข้อ 9 ในกรณีที่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นโรคติดต่อ หรือมีการระบาดของโรคติดต่อในชุมชน หรือจังหวัดที่สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ สถานรับเลี้ยงเด็กต้องจัดให้เด็กในอุปการะได้รับการปลูกฝี หรือฉีดยา เพื่อป้องกันโรคนั้น ๆ โดยมีชักช้า

ข้อ 10 ในอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ต้องแสดงไว้ ณ ที่เปิดเผย ให้เห็นได้ง่าย และใช้ได้จนถึง วันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นสุดอายุ ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย หรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้แจ้งต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตหายหรือถูกทำลาย

แบบคำขอใบอนุญาต และใบแทนใบอนุญาตต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผย เช่นเดียวกับใบอนุญาต

ข้อ 11 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก ต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็นภาษาไทยขนาดใหญ่ พอเห็นได้ในระยะพอสมควรติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร

ข้อ 12 ค่าธรรมเนียมสถานรับเลี้ยงเด็ก ให้เป็นไปตามอัตราดังนี้

1) ในอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก	ฉบับละ 200 บาท
2) การต่ออายุใบอนุญาต	ฉบับละ 100 บาท
3) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ 40 บาท

ถึงแม้ในภายหลังจะมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบจากกระทรวงมหาดไทย เป็นกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม แต่ข้อกำหนดในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

4.2 การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมอนามัย

จากมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2537 ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและสนับสนุนสถานประกอบการที่มีพนักงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ได้จัดให้มีสวัสดิการแก่พนักงานในด้านการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก เพื่อให้บริการการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กในสถานที่ทำงานและมีนโยบายเน้นให้เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันที่ได้มาตรฐาน ศูนย์สาธิตเด็กเล็ก จึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยงานพัฒนาอนามัยทารก ส่วนอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2538 โดยดำเนินการในเรื่องภาวะสุขภาพอนามัยของเด็กก่อนวัยเรียน พัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจควบคู่ไปกับพัฒนาทางสังคมและจริยธรรม เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศ

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก ดังนี้

1. กรมอนามัย สนับสนุนงบประมาณ
2. สำนักส่งเสริมสุขภาพ ตั้งงบประมาณและตัดโอนไปให้จังหวัดและบริหารจัดการการฝึกอบรม
3. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต ประสานงานด้านวิชาการ
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับการตัดโอนจากส่วนกลาง และประสานงานการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการอบรม

วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก

1. เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการดูแลด้วยบริการที่ถูกต้องด้านโภชนาการ และถูกหลักอนามัย ลดอัตราการเป็นโรคขาดโปรตีน แคลอรี
2. เพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพอนามัยในการควบคุมโรค โดยการให้ภูมิคุ้มกันโรคที่เหมาะสม
3. เพื่อปลูกฝังและสร้างสรรเด็กให้เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย และเตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียน
4. เพื่อให้โภชนาการศึกษแก่แม่เด็กและผู้เลี้ยงดูเด็ก เกี่ยวกับความรู้ในด้านอาหารและโภชนาการตลอดจนการดูแลเด็ก

ปัจจุบันกรมอนามัย จะเน้นในด้านการพัฒนาคุณภาพของศูนย์เด็กเล็ก ทั้งนี้เพื่อจะพัฒนาให้เป็นศูนย์สาธิตทางวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาศูนย์เด็กเล็กในที่ทำงานของหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุข ให้เป็นไปตามมาตรฐาน
2. พัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก
3. สนับสนุนศูนย์สาธิตเด็กเล็กในชุมชน

โดยมีการจัดทำหลักสูตรการอบรมผู้ดำเนินงานสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก และหลักสูตรการอบรมผู้เลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมที่จะเสริมสร้างให้เด็กวัยแรกเกิด ถึง 3 ปี ได้มีการเจริญเติบโตและการอย่างรอบด้านให้ถึงขีดสุดศักยภาพของแต่ละคน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้กับเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป โดยสนับสนุนหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ได้มีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กที่ได้รับมาตรฐาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการในหน่วยงาน มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ดำเนินงานและผู้เลี้ยงดูเด็กในศูนย์เด็กเล็กให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งจะพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์สาธิตทางวิชาการ สามารถขยายผลการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมถูกต้องแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ฉวีวรรณ วรศรี (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพี่เลี้ยงเด็กต่อการพัฒนาความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน พบว่า ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของเด็ก ที่มีผลมาจากการเลี้ยงดูของผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงเด็กนั้น คือเด็กเข้าสังคมได้ดีขึ้น และช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น

พจนารถ รุจิรัตน์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพี่เลี้ยงเด็กกับการจัดสวัสดิการเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนส่วนใหญ่ได้พยายามให้ความสำคัญในการจัดสวัสดิการเด็กในทุก ๆ ด้าน ในด้านอนามัยของเด็ก แม้ว่าการจัดบริการของแต่ละแห่งจะแตกต่างกันไปบ้าง เช่นบางแห่งมีแพทย์ประจำ บางแห่งมีพยาบาลประจำ แต่ทุกแห่งให้ความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก ส่วนในด้านการจัดอุปกรณ์การเล่นนั้น ปรากฏว่าสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งได้จัดเตรียมหาอุปกรณ์การเล่นของเด็กไว้ทั้งอุปกรณ์ในร่มและกลางแจ้ง เช่นเดียวกับการจัดเตรียมห้องต่าง ๆ เพื่อสวัสดิการเด็ก ส่วนใหญ่แล้วจะมีครบทั้งห้องเรียน ห้องเล่น ห้องนอน ห้องรับประทานอาหาร ห้องแต่งตัว ห้องส้วม ห้องน้ำ จะมีบางส่วนที่ห้องเรียนและห้องเล่นรวมเป็นห้องเดียวกัน เนื่องจากเนื้อที่ของสถานประกอบการมีไม่กว้างนัก

ศิลป์ชัย เทศนา (2526) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความแตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่อยู่ในเขตเทศบาลมีปัญหาในการเลี้ยงดูเด็ก และมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากกว่าผู้ปกครองนอกเขตเทศบาล ในขณะที่ผู้ปกครองในเขตเทศบาลมีแหล่งความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากกว่าผู้ปกครองนอกเขตเทศบาล

สุนีย์ อเนกพิพัฒน์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดบริการสังคม ในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดบริการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย มีหลายรูปแบบ และมีการจัดบริการขึ้นอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ความเข้าใจในบริการสำหรับคนทั่วไปสับสน ไม่ชัดเจน หรือแม้แต่ผู้ประกอบการเองก็อาจมีความเข้าใจแตกต่างกันไป ดังนั้น จุดเน้นในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันแต่ละแห่งจึงแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า บริการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเป็นเรื่องของการเรียนการศึกษาเท่านั้น โดยความสำคัญของเด็กก่อนวัยเรียนนั้น จะต้องได้รับการพัฒนาทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ ผู้จัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จึงควรจัดให้มีบริการที่จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน ซึ่งในการศึกษาการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เกือบครึ่งหนึ่งของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันให้ข้อมูลว่า ในการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันแก่เด็ก ได้จัดบริการเลี้ยงดูให้เป็นบริการสำคัญ นอกจากนี้ยังเน้นประสิทธิภาพของการจัดบริการที่เป็นการเตรียมเด็กก่อนที่จะเข้าเรียน

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ และ นิรมล ชยุตสาภิจ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน พบว่า เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่ว่าจะมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีพัฒนาการทางสติปัญญาไม่แตกต่างกับเด็กที่ไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เด็กที่มาจากฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ที่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี พัฒนาการทางสติปัญญาจะสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ที่ไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และพบว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 18 – 30 เดือน กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 31 – 42 เดือน เมื่อได้รับสิ่งแวดล้อมที่ดี พัฒนาการทางสติปัญญาจะเพิ่มขึ้น

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2530) ได้ศึกษาการจัดสภาพการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครมีการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนไว้และปฏิบัติตามนโยบายบรรลุผลปานกลาง การจัดการเรียนการสอนยังเป็นเนื้อหาวิชามากกว่าการเตรียมความพร้อมโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเอง การนิเทศการสอนเป็นการนอกเทศภายใน สื่อที่ใช้อยู่ในสภาพดี

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และคณะ (2533) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชนบท พบว่า จากการประเมินด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ส่วนใหญ่มีคุณภาพพอใช้ การจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ มีจำนวนประมาณ ร้อยละ 59 ของศูนย์ ที่ต้องปรับปรุง และได้สรุปสถานภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า มีความจำเป็นอย่างมากในพื้นที่ที่เด็กขาดโอกาสในการได้รับบริการพัฒนาเด็ก ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนในชั้นสูงขึ้นไป และที่สำคัญ คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในขณะที่ต้องออกไปทำมาหากินที่ไร่นาหรือรับจ้างได้

พวงรัตน์ รอดมณี (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมสุขนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในรายการที่ทำเป็นประจำ คือ พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องใช้ การฝึกอบรมเด็กปฐมวัย ตามตารางกิจกรรมประจำวัน การรักษาความสะอาดทั่วไป การจัดสถานที่ภายในอาคาร และการจัดให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ การประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การขอความร่วมมือในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวเด็ก รวมทั้งการแนะนำให้พาเด็กที่เจ็บป่วยไปหาแพทย์หรือเจ้าหน้าที่อนามัย และการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในรายการที่ทำบ้างไม่ทำบ้าง ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กและการจัดกิจกรรม ทักษะการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและงบประมาณในการดำเนินการ

พิจิตรา ลาวัดญ์ศิริ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ลักษณะการจัดกิจกรรมและการเลี้ยงดูไม่มีหลักเกณฑ์การจัดที่แน่ชัด สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีห้องอาหารและห้องนอนแยกออกจากห้องเล่นหรือห้องกิจกรรมเด็ก มีห้องน้ำเด็กโดยเฉพาะ มีห้องแยกสำหรับเด็กป่วย และมีบริเวณเพียงพอให้เด็กได้วิ่งเล่น มีการดูแลความปลอดภัยสำหรับเด็ก เด็กส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่จากครู หรือพี่เลี้ยงเด็ก เมื่อเด็กเจ็บป่วยจะมีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ หากเจ็บป่วยร้ายแรงหรือเกิดอุบัติเหตุ จะมีการนำส่งโรงพยาบาลหรือคลินิกที่ใกล้สถานรับเลี้ยงเด็กมากที่สุด สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะมีการจัดอาหารที่มีคุณค่าแก่เด็กแต่

ละวัน และมีการอบรมมารยาทและสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ส่วนใหญ่จะไม่มีการประชุมผู้ปกครอง แต่จะแจ้งปัญหาของเด็กและข่าวสารจากสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองทราบ เวลาที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็กกลับบ้าน และสถานรับเลี้ยงเด็กยังไม่มีบริการดูแลเด็กพิเศษที่มีปัญหาทางการได้ยิน ปัญหาทางสมอง หรือทางร่างกายอื่น ๆ

รัฐดาว พิศาลพงศ์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกรมการศาสนา พบว่า ผู้บริหารศูนย์ส่วนใหญ่เป็นเจ้าอาวาสวัด ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้บริหารศูนย์และครูพี่เลี้ยงยังไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย เกือบทุกศูนย์มีนโยบายสำคัญ คือการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เด็ก ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามให้กับเด็ก และเพื่อให้เด็กมีสุขภาพดี มีภาวะโภชนาการดี แต่ก็มีกว่าครึ่งที่มีนโยบายเพื่อสอนการเขียนอ่าน และพบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ปัญหาที่พบในศูนย์ คือ รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ สถานที่ของศูนย์บางแห่งไม่เหมาะสม ของเล่นเด็กละเล่นเครื่องเล่นสนามไม่เพียงพอ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอและชำรุด

อรพินทร์ หงวนศิริ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ประถม มัธยม และอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า ที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลการวิจัยพบปัญหาในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้ ในด้านการบริหาร เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับนี้ ทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานพัฒนาเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอายุเดียวกัน ในพื้นที่หมู่บ้าน หรือตำบลเดียวกันจากหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น และหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการประสานสัมพันธ์ร่วมกัน ด้านหลักสูตร เนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับนี้ไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น แต่ละหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับนี้จึงมีรูปแบบและแนวทางจัดการศึกษาแตกต่างกันออกไป โดยไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และแนวการจัดประสบการณ์ว่าจะยึดรูปแบบใด ด้านนโยบาย รัฐบาลการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในสัดส่วนหรือบทบาทที่เอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับนี้ ทำให้มีผลกระทบต่อการ

ลงทุน เอกชนเกิดความไม่แน่ใจในแนวนโยบายของรัฐ เพราะขณะที่รัฐมีแนวนโยบายที่จะส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษาระดับนี้ แต่ขณะเดียวกันรัฐก็เปิดดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐพร้อมกันไปด้วย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเป็นผู้มีบทบาทที่สุด และเป็นศูนย์กลางชั้นเรียน ครูใช้วิธีบรรยาย และการใช้คำสั่ง ส่วนนักเรียนจะมีพฤติกรรมตอบสนองตามคำสั่งครู ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดและกล้าแสดงออกเท่าที่ควร ครูยังขาดการพัฒนาเทคนิค และวิธีการสอนใหม่ ๆ ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล มีปัญหาเรื่องรูปแบบ เกณฑ์การประเมิน แนวการปฏิบัติที่แน่นอน และเครื่องมือที่เหมาะสม เนื่องจากการสอนระดับนี้ไม่ได้เป็นการวัดสติปัญญา หรือการตัดสินใจ – ตก แต่เป็นการนำผลจากการประเมินมาเพื่อพิจารณา จัดประสบการณ์ให้แก่เด็กตามความเหมาะสม และมีปัญหาในด้านการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอน นอกจากนี้ด้านอาคารสถานที่ส่วนใหญ่ยังคับแคบ สนามเด็กเล่นมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางดำเนินการ โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยนี้ทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าว ด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครองเพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการประชุมพิเศษ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสารและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการสังเกตการสอน ตรวจเอกสารธุรการชั้นเรียน และเป็นผู้นิเทศการสอนตามความเหมาะสม

ดวงพร หัวเมืองแก้ว (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานรับเลี้ยงเด็ก สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการวางแผนนโยบายการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ และด้านสังคม ปรับอัตราส่วนระหว่างพี่เลี้ยงเด็กกับเด็กให้เหมาะสม กำหนดให้พี่เลี้ยงมีหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีการส่งเสริมบุคลากร โดยการส่งพี่เลี้ยงเด็กเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดบริการสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ ใช้หลักในการเลือกให้เหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของเด็ก

ส่วนการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีการจัดบริเวณสำหรับรับประทานอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ภายในอาคารมีระบบถ่ายเทอากาศได้ดี มีของเล่น สื่อพัฒนาการเด็กที่เพียงพอและมีความปลอดภัย การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคม โดยจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญาและภาษา สำหรับเด็กวันแรกเกิด ถึง 1 1/2 ปี มีการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยและความสะอาดของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้กับเด็ก มีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับเด็กและเล่นกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ส่วนในเด็กอายุ 1 1/2 ปี ถึง 3 ปี คือจัดให้เด็กได้เล่นของเล่นที่หลากหลาย ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก ไม่ลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง ร้องเพลง ท่องบทกลอนให้เด็กฟัง และเล่นเกมต่าง ๆ กับเด็ก โดยมีอัตราส่วนระหว่างพี่เลี้ยงเด็ก 1 คนต่อเด็กวัยแรกเกิด ถึง 1 1/2 ปี ไม่เกิน 5 คน และพี่เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ดูแลเด็กวัย 1 1/2 ถึง 3 ปี ไม่เกิน 10 คน โดยพี่เลี้ยงเด็กมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ทำการปรึกษาและแก้ปัญหาร่วมกัน ปัญหาที่พบ คือสถานรับเลี้ยงเด็กขาดงบประมาณในการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม และพี่เลี้ยงเด็กยังขาดความรู้ความชำนาญในการจัดสภาพที่เหมาะสมกับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

วรรณพร กาญจนภา (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียนจัดให้มีสนามและเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อาคารเรียนเป็นอาคารชั้นเดียว สถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน มีการบริหารตามนโยบายของหน่วยงานสวัสดิการกองทัพ และดำเนินงานโดยคณะกรรมการการบริหารและผู้บริหาร งบประมาณในการดำเนินงานได้มาจากค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ปกครอง การนิเทศการสอน บุคลากรใช้วิธีการอบรมสัมมนา ในการจัดการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางสังคมและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น โดยใช้หลักสูตรและตารางกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเอง กิจกรรมที่ใช้ได้แก่ การเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ และเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจากธรรมชาติ วัดและประเมินผลโดยการสังเกต และมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีสุขภาพ ร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ การประเมินผลบุคลากรจะทำการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็กได้ให้คำปรึกษาและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและคนในชุมชน เรื่องการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกวิธี

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Webb (1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก และความทุ่มเทของพี่เลี้ยงเด็ก โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า 1) การทุ่มเทและการรับรู้งานของผู้เลี้ยงดูเด็ก ไม่แปรผันกับคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2) ผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพสูง มีความพอใจในค่าจ้างต่ำกว่าผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญ 3) ผู้เลี้ยงดูเด็กที่ทุ่มเทกับงาน จะมีความพอใจกับงาน และทำงานด้วยความกระตือรือร้น 4) ผู้เลี้ยงดูเด็กที่ยังทำงานที่มีความหมายและมีความสำคัญมาก ๆ จะยิ่งมีความพอใจในการทำงาน 5) การทุ่มเทในการทำงานจะเพิ่มขึ้นตามอายุ และเงินเดือน 6) ความรับผิดชอบของผู้เลี้ยงดูเด็ก ทำนายได้จากความพอใจในงาน บุคลิกลักษณะของผู้เลี้ยงดูเด็ก และการรับรู้ลักษณะของงาน จากการวิเคราะห์ชี้ว่า ความพอใจในงานมีผลต่อการทุ่มเทในการทำงาน

Werthem (1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการติดต่อประสานงาน และทัศนคติต่อการประสานงานระหว่างผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็ก ตัวอย่างประชากรเป็นผู้ปกครอง 88 คน และพี่เลี้ยงเด็ก 34 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็ก 4 แห่ง ในรัฐคอนเนตทิคัต คันทรีรี รัฐนิวยอร์ก เพื่อศึกษาความถี่ของเนื้อหาในการติดต่อสื่อสาร ความพอใจในระดับของการติดต่อสื่อสารและทัศนคติระหว่างผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทางด้านสถิติ และใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้บริหาร เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ การเตรียมบุคลากร และโอกาสของผู้ปกครองในการร่วมวางแผนนโยบายและตัดสินใจในกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากข้อมูลแสดงว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ปกครองและบุคลากรในหลายด้าน ที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านอุปสรรคที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารถูกระบุว่ายังมีในทั้ง 2 ระบบ โดยเกี่ยวข้องกับนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การวิจัย และการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

Boris (1995) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาในการพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของเด็กวัยทารกที่ถูกส่งไปยังสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้การสำรวจสภาพแวดล้อมของชีวิตที่ได้รับการเลี้ยงดูในช่วงกลางวัน โดยการสังเกตเด็กแรกเกิด 3 คนที่ได้รับการเลี้ยงดูทั้งวัน พบว่า เด็กทั้ง 3 คน มีความรู้สึกปลอดภัยและผูกพันกับพ่อแม่มากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ที่ให้การเลี้ยงดูในช่วงกลางวัน แต่การนำเด็กไปเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็กจะมีผลต่อความเครียด การควบคุมตนเอง และพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็ก

Hannan (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของพี่เลี้ยงเด็กทัศนคติเกี่ยวกับเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก และคุณภาพของการดูแลเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 59 คน ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบ พบว่ามีการใกล้ชิดและการให้เด็กเป็นศูนย์กลางในระดับต่ำ ทัศนคติเกี่ยวกับเด็กและการเลี้ยงดูเด็กของพี่เลี้ยงเด็ก มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นด้วย ความรู้และทัศนคติของพี่เลี้ยงเด็กเกี่ยวกับความชำนาญ ความรู้เกี่ยวกับเด็ก การฝึกอบรม และประสบการณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมากในทางสถิติ ในแง่ของความเชื่อมั่น หรือผลกระทบต่อ จำนวนเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูในแต่ละวัน ความชำนาญในการเลี้ยงดูเด็ก ไม่เกี่ยวกับคุณภาพ แต่จำนวนเด็กที่อยู่ในการดูแลและการที่มีผู้ใหญ่คอยให้การดูแลเด็ก แสดงให้เห็นถึงคุณภาพที่ดีกว่า

Castro (1998) ได้ทำการพัฒนาโปรแกรมที่ชื่อว่า Success for Life โดยเชื่อว่าการที่เตรียมสภาพแวดล้อมที่พร้อมให้กับเด็ก ตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กในวัยต่อมา โปรแกรมนี้จะอบรมให้ความรู้แก่ครูที่สอนเด็กวัยแรกเกิด ถึง 6 ปี ในเรื่องพัฒนาการทางสมอง งานวิจัยทางสมอง และวิธีการเชื่อมโยงโปรแกรม Success for Life กับศาสตร์อื่นๆ โดยโปรแกรมนี้จะมีการเก็บข้อมูลจากครู โดยใช้แบบสอบถาม จากการประเมินการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน การประเมินผลพัฒนาการเด็ก และจากบันทึกประจำวันของครู ทั้งก่อนและหลังจากสิ้นสุดโปรแกรม พบว่า หลังจากที่ได้รับ การอบรม ครูมีความรู้ในเรื่องงานวิจัยทางสมอง การเจริญเติบโตและการเรียนรู้ของเด็กเพิ่มขึ้น ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่พร้อมและเหมาะสมสำหรับเด็ก ครูสามารถที่จะเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยทางด้านสมอง และสามารถประยุกต์ให้เข้ากับโปรแกรมและกิจกรรม

ประจำวันได้เป็นอย่างดี เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย สังคม ภาษา และการสื่อสารดีขึ้น รวมถึงการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะก็พัฒนาขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้โปรแกรม Success for Life ยังช่วยลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการนำไปใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับเด็กและครูมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน 1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 6. การติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในเรื่องการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับงานวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ศึกษาดำรงวิชาการ เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย และการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ เพื่อกำหนดกรอบประเด็นในการศึกษาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก 2 สังกัด คือ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 354 แห่ง และ ศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง รวม 366 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก สังกัด กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 63 แห่ง ศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง เป็นผู้บริหารจำนวน 75 คน และผู้เลี้ยงดูเด็ก จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 225 คน ในปีการศึกษา 2545

โดยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลือกจังหวัดที่มีสถานรับเลี้ยงเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ให้ครอบคลุมทุกภาคตามเกณฑ์ภูมิศาสตร์ คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเกณฑ์พิจารณาเลือก ดังนี้

เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ และเป็นจังหวัดที่มีสถานรับเลี้ยงเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะเปิดให้บริการ

ภาคเหนือ	คือ	จังหวัดเชียงใหม่
ภาคกลาง	คือ	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ภาคใต้	คือ	จังหวัดสงขลา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คือ	จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อได้จังหวัดจากแต่ละภาคแล้วใช้สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีเด็กวัยทารกและเด็กวัยเตาะแตะทั้งหมดที่มีในแต่ละจังหวัด ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่	จำนวน	11 แห่ง
จังหวัดกรุงเทพมหานคร	จำนวน	30 แห่ง
จังหวัดสงขลา	จำนวน	15 แห่ง
จังหวัดนครราชสีมา	จำนวน	7 แห่ง

2) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ใช้ศูนย์สาธิตเด็กเล็ก สังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง ซึ่งมีทั้งหมด 12 แห่ง ทั่วประเทศ ได้แก่ ศูนย์สาธิตเด็กเล็กในจังหวัด กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดยะลา รวมศูนย์สาธิตเด็กเล็กทั้งหมด 12 แห่ง

รวมสถานรับเลี้ยงเด็กทั้ง 2 สังกัด จำนวน 75 แห่ง

โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1.1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ผู้วิจัยใช้ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งของทั้ง 2 สังกัด จำนวน 75 แห่ง แห่งละ 1 คน เป็นจำนวนทั้งหมด 75 คน

1.2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้วิจัยใช้ผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งทั้ง 2 สังกัด จำนวน 75 แห่ง แห่งละ 2 คน เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก 1 คน และผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ 1 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน

ประเด็นที่ศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน 1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 6. การติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

สามารถวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก
  - 1.1 การสรรหาและพัฒนาบุคลากร
  - 1.2 การประสานงานภายในองค์กรและหน่วยงานอื่นๆ
  - 1.3 การควบคุมคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
  - 2.1 ขอบข่ายหลักสูตรและแนวคิด
  - 2.2 ความต่อเนื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้
  - 2.3 ความสอดคล้องและประสิทธิภาพของหลักสูตร
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
  - 3.1 การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้
  - 3.2 การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล
  - 3.3 สื่อและตารางเวลา
  - 3.4 สุขภาพและอนามัย
4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้
  - 4.1 ประสิทธิภาพการเรียนรู้
  - 4.2 การตอบสนองและการกระตุ้นพัฒนาการ
  - 4.3 การอบรมเลี้ยงดูในกิจวัตรประจำวัน
5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 5.1 วิธีการประเมิน
  - 5.2 การรายงานผลการประเมิน
  - 5.3 การนำผลการประเมินไปใช้

6. การติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

6.1 การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง

6.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

6.3 การสร้างความรู้และความเข้าใจกับผู้ปกครอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยทั้งหมด 8 ชุด เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา และมีความเหมาะสมกับธรรมชาติของข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด สำหรับผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก 1 ชุด ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก (0-1 ปี) 1 ชุด และผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี) 1 ชุด ดังนี้

1.1 แบบสอบถามการดำเนินงานของผู้บริหารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด ครอบคลุมด้านข้อมูลส่วนตัวและประสบการณ์การทำงาน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นคำถามแบบเลือกตอบในข้อที่ตรงกับการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 42 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด ให้ตอบในสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงาน

1.2 แบบสอบถามสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก (0-1 ปี) เกี่ยวกับการปฏิบัติในการดำเนินงานอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด ซึ่งครอบคลุมด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามในเองของการปฏิบัติในการดำเนินงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก เป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยเลือกว่าในข้อนั้นๆ ผู้ตอบปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ จำนวน 86 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด ให้ตอบในสิ่งที่คิดว่าเป็น ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก

1.3 แบบสอบถามสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี) เกี่ยวกับการปฏิบัติในการ ดำเนินงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบ เลือกรับและปลายเปิด ซึ่งครอบคลุมด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและ ประสบการณ์การทำงาน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามในเรื่องของการปฏิบัติในการดำเนินงานการอบรมเลี้ยงดูเด็ก วัยเตาะแตะ เป็นคำถามแบบเลือกรับ โดยเลือกไว้ในข้อนั้น ๆ ผู้ตอบปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ จำนวน 91 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นปลายเปิด ให้ตอบในสิ่งที่คิดว่าเป็น ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และ แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับ ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะ เป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 28 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับ ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในการดำเนินงานการอบรมเลี้ยงดูเด็ก วัยทารกและวัยเตาะแตะ เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 26 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ตามลักษณะของเครื่องมือแต่ละส่วน ดังนี้

ก. การสร้างแบบสอบถามการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดประเด็นที่ศึกษาและรูปแบบข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบที่ตรงกับการปฏิบัติของผู้บริหาร และผู้เลี้ยงดูเด็ก ในสิ่งที่ผู้ตอบได้ปฏิบัติจริงสำหรับผู้บริหาร จำนวน 42 ข้อ สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก จำนวน 86 ข้อ และสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ จำนวน 91 ข้อ

3. นำแบบสอบถามการดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมตามเนื้อหา และปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งใช้เวลาในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2545

4. นำแบบสอบถามการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และผู้เลี้ยงดูเด็กของ บ้านอบอุ่นใจเนอสเซอรี่ และสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านดั่งใจ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล

5. ดำเนินการจัดพิมพ์แบบสอบถาม แล้วจัดทำเป็นรูปเล่ม โดยใช้ปกสีต่างกัน เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ใช้ปกสีฟ้า สำหรับผู้บริหาร ปกสีเหลือง สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก (0-1 ปี) และปกสีชมพูสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี)

ข. การสร้างแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก วัยทารกและวัยเตาะแตะ สำหรับผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และการสร้าง แบบสัมภาษณ์

2. กำหนดลักษณะของการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผู้ให้ สัมภาษณ์เป็นผู้บริหาร จำนวน 7 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก จำนวน 14 คน

3. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดกรอบแนวคิด และข้อคำถามในการ สัมภาษณ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ของผู้บริหารและ ผู้เลี้ยงดูเด็ก สำหรับผู้บริหาร จำนวน 28 ข้อ และผู้เลี้ยงดูเด็ก 26 ข้อ

4. นำแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมตามเนื้อหา และปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งใช้เวลาในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ.2545

5. นำแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก ของบ้านอบอุ่นใจเนิร์ซเซอร์ และสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านดั่งใจ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล

6. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. การสร้างแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และการสร้างแบบสังเกตและแบบสำรวจ

2. กำหนดลักษณะของการบันทึกในแบบสังเกตและแบบสำรวจ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับธรรมชาติของข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก กำหนดให้เป็นแบบตรวจสอบรายการและบันทึกสั้น

2.2 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ กำหนดให้เป็นแบบตรวจสอบรายการและบันทึกสั้น

2.3 แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ กำหนดให้เป็นแบบบันทึก

3. กำหนดกรอบประเด็นในการสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อ

4. ดำเนินการสร้างแบบสังเกตและแบบสำรวจตามกรอบความคิดที่กำหนดไว้

5. นำแบบสังเกตทั้ง 3 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมตามเนื้อหา และปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งใช้เวลาในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2545

6. นำแบบสังเกตที่ปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับบ้านอบอุ้มใจเนิร์ซเซอร์ และสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านดั่งใจ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล

7. จัดทำแบบสังเกตและแบบสำรวจฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงประชาสงเคราะห์จังหวัดสงขลา เชียงใหม่ และนครราชสีมา และถึงผู้อำนวยการกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร และอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสังกัด โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน ถึง 29 ตุลาคม พ.ศ.2545 โดยมีขั้นตอนดังนี้

ก. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก

1. ผู้วิจัยส่งชุดแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร จำนวน 75 ฉบับ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ จำนวน 150 ฉบับ พร้อมหนังสือแนะนำตัวและหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหนังสือขอความร่วมมือที่ต้นสังกัดออกให้ เพื่อขอความร่วมมือสถานรับเลี้ยงเด็กต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการในการจัดส่งและการรวบรวมข้อมูลคืน ดังนี้

1.1 ส่งชุดแบบสอบถามในช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 ไปยังสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครราชสีมา สงขลา และศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี สระบุรี ราชบุรี นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี ลำปาง เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช และยะลา โดยเจ้าหน้าที่ของติดแสตมป์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

1.2 ชุดแบบสอบถามที่ส่งไปยังจังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา ได้ประสานงานให้ทางเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์จังหวัด รวบรวมและส่งกลับเป็นพัสดุไปรษณีย์ด่วนพิเศษให้ผู้วิจัย

1.3 โทรศัพท์ไปสอบถามสถานรับเลี้ยงเด็กที่ยังไม่ส่งข้อมูลกลับในกรุงเทพมหานคร และศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อความมั่นใจในการได้รับแบบสอบถาม และขอความร่วมมือในการส่งกลับ สำหรับดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป โดยดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของการส่งชุดแบบสอบถามทางไปรษณีย์ในขั้นตอนที่ 1.1

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการในขั้นตอนข้อ 1 ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ โดยได้รับข้อมูลคืน และมีความครบถ้วนสมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่ตอบแบบสอบถามการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนที่จัดส่ง	จำนวนที่รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	75	70	93.37
ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก	75	70	93.37
ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ	75	70	93.37
รวม	225	210	93.37

ข. การเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ

การเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสำรวจจากผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ จำนวน 8 แห่ง เป็นผู้บริหาร 8 คน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก 8 คน และผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ 8 คน รวม 24 คน ตามเกณฑ์ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1.1) กรมประชาสงเคราะห์

เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่เคยได้รับรางวัลตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง และจังหวัดสงขลา 1 แห่ง และเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่ไม่เคยได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง จังหวัดนครราชสีมา 1 แห่ง และจังหวัดเชียงใหม่ 1 แห่ง

1.2) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

เป็นศูนย์สาธิตเด็กเล็กที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขที่เรียกว่าศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ จำนวน 1 แห่ง และเป็นศูนย์สาธิตเด็กเล็กที่ยังไม่ได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขที่เรียกว่าศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ จำนวน 1 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งเดียวกับข้อ 1

ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งหมด 6 สัปดาห์ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมตัวของผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และศึกษาวิธีการในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสำรวจ ผู้วิจัยได้ฝึกฝนตนเองในการสังเกต โดยการฝึกใช้เครื่องมือในสถานรับเลี้ยงเด็กร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และจึงได้ทดลองฝึกปฏิบัติในการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่อบอุ่นในเนิร์ชเชอรี และสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านดั่งใจ ในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนสิงหาคม เพื่อให้ ผู้วิจัยมีความเที่ยงในการทำการสังเกต และเกิดความชำนาญในการเก็บข้อมูล และสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างตรงประเด็น

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ

ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับสถานรับเลี้ยงเด็กที่คัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสำรวจ จำนวน 8 แห่ง โดยการโทรศัพท์นัดหมาย วัน เวลา เพื่อขออนุญาตเข้าไปรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาในการเดินทางและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดเวลาในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก การสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก และการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ในสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งละ 2 วัน โดยมีการสัมภาษณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ของช่วงเวลาเช้าก่อนเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือในช่วงบ่าย

ขณะที่เด็กนอนกลางวัน หรือช่วงเย็นหลังจากที่เด็กกลับบ้านแล้ว เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ให้ การสัมภาษณ์ โดยนัดหมายล่วงหน้า เนื่องจากผู้วิจัยต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลในต่างจังหวัด ทำให้ต้องกำหนดช่วงเวลาในการสัมภาษณ์ให้ยืดหยุ่นได้ภายในเวลาที่กำหนด และมีการสังเกตการ ปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็กในช่วงเวลาของการปฏิบัติงาน คือ เวลา 07.00 – 16.00 น. ตั้งแต่เด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็กจนกระทั่งเด็กกลับบ้าน สำหรับการสำรวจการจัดสภาพ แวดล้อมและสื่อ สามารถเก็บข้อมูลได้ทุกช่วงเวลาที่เหมาะสม

2. ระยะเวลาที่ใช้เก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสำรวจสถานรับ เลี้ยงเด็กต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสำรวจ

จังหวัด	สถานรับเลี้ยงเด็ก	ระยะเวลา
1. กรุงเทพมหานคร	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 1	วันที่ 24 – 25 กันยายน พ.ศ. 2545
	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 2	วันที่ 26 – 27 กันยายน พ.ศ. 2545
	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 3	วันที่ 1 – 2 ตุลาคม พ.ศ. 2545
2. กรมอนามัย	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 4	วันที่ 3 – 4 ตุลาคม พ.ศ. 2545
	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 5	วันที่ 7 – 8 ตุลาคม พ.ศ. 2545
3. สงขลา	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 6	วันที่ 14 – 15 ตุลาคม พ.ศ. 2545
4. เชียงใหม่	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 7	วันที่ 21 – 22 ตุลาคม พ.ศ. 2545
5. นครราชสีมา	สถานรับเลี้ยงเด็กที่ 8	วันที่ 28 – 29 ตุลาคม พ.ศ. 2545

3. การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ

3.1 แบบสัมภาษณ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะของผู้บริหาร

ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้บริหารเป็น รายบุคคล โดยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ และใช้การจดบันทึกใน ขณะที่สัมภาษณ์

3.2 แบบสัมภาษณ์การดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะของผู้เลี้ยงดูเด็ก

ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ และใช้การจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์

3.3 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสังเกต แล้วทำการสังเกตและจดบันทึกการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กตลอดทั้งวัน ตั้งแต่เวลา 07.00 – 16.00 น. ของช่วงเวลาตั้งแต่เด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก จนกระทั่งเด็กกลับบ้าน โดยสังเกตแบบไม่เข้าร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรม (Non – participant observation) การปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่แสดงให้เด็กเห็น และการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทุกกิจกรรม โดยใช้การจดบันทึก และการถ่ายภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสำรวจ แล้วจึงทำการสำรวจและจดบันทึกการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อ ทั้งภายในและภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ร่วมทั้งการถ่ายภาพประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

4. การเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ

ระหว่างที่ผู้วิจัยอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ ด้วยการสนทนากับผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ แล้วจดบันทึกไว้ นอกจากนี้ได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ของทางสถานรับเลี้ยงเด็ก เช่น เอกสารแนะนำสถานรับเลี้ยงเด็ก เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน และแบบประเมินพัฒนาการ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1) แจกแจงความถี่ของข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก และหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

1.2) นำเสนอตามประเด็นที่ศึกษาด้วยตารางประกอบการบรรยาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมพัทธ์การดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และจากแบบสังเกตการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงความถี่ ดังนี้

2.1) จัดกลุ่มข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลย่อยที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน มาประมวลเป็นข้อสรุปรวมในเรื่องเดียวกัน ได้แก่ ข้อมูลการดำเนินงานในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก ในด้าน นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

2.2) นำเสนอด้วยการแจกแจงความถี่ และการบรรยายเป็นความเรียงตามประเด็นที่ศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1) แจกแจงความถี่ของข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

3.2) นำเสนอตามประเด็นที่ศึกษาด้วยตารางประกอบการบรรยาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อ

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 7- 8)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ (ตารางที่ 9 - 23)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ดังนี้

2.1.1 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 1

2.1.2 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 2

2.1.3 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 3

2.1.4 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 4

2.1.5 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 5

2.1.6 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 6

2.1.7 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 7

2.1.8 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 8

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ (ตารางที่ 24-31)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการปฏิบัติในการดำเนินงาน
เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ตามประเด็นที่ศึกษา
6 ด้าน ได้แก่ นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริม
พัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ
การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 สถานภาพของผู้บริหาร ดังเสนอในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามข้อมูลด้านสถานภาพส่วนตัว

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	5.71
หญิง	66	94.29
2. อายุ		
กว่า 30 ปี	1	1.43
30 – 39 ปี	17	24.29
40 – 49 ปี	34	48.57
50 ปีขึ้นไป	18	25.71
3. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	12.86
ปริญญาตรี	43	61.43
ปริญญาโท	18	25.71
4. สาขาที่จบ		
พยาบาล	31	44.29
บริหารการศึกษา	11	15.71
การศึกษาปฐมวัย	5	7.14
ครุศาสตร์	10	14.29
อื่น ๆ	13	18.57

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
5. ประสบการณ์การทำงานก่อนเป็นผู้บริหาร		
ไม่เคย	15	21.43
เคย	55	78.57
6. ประสบการณ์การทำงานเป็นผู้บริหาร		
น้อยกว่า 1 ปี	2	2.86
1 – 2 ปี	8	11.43
3 – 5 ปี	13	18.57
มากกว่า 5 ปี	47	67.14
7. บุคลากรในความดูแล		
1 – 15 คน	50	71.43
16 – 25 คน	5	7.14
มากกว่า 26 คนขึ้นไป	15	21.43
เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กทั้งสิ้น		
1 – 5 คน	42	60.00
6 คนขึ้นไป	28	40.00
8. อายุเด็กตั้งแต่แรกรับ		
0 – 3 ปี	40	57.14
0 – 4 ปี	4	5.71
0 – 5 ปี	9	12.86
อื่น ๆ	17	24.29
9. สถานรับเลี้ยงเด็กเคยได้รับรางวัลหรือไม่		
ไม่เคย	52	74.29
เคย	10	14.29
ไม่ระบุ	8	11.42
เคยได้รับรางวัลจากหน่วยงานใด		
กรมประชาสงเคราะห์	4	5.71
อื่น ๆ	6	8.57

จากตารางที่ 7 แสดงว่า ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 94.29 และมีอายุ 40 – 49 ปีคิดเป็นร้อยละ 48.57 ผู้บริหารร้อยละ 61.43 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยสาขาที่จบส่วนใหญ่ คือพยาบาลศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 44.29 ผู้บริหารส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การทำงานก่อนเป็นผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 78.57 และมีประสบการณ์การบริหารสถานรับเลี้ยงเด็กมากกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.14 มีบุคลากรในความดูแล 1 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 เป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 อายุของเด็กที่สถานรับเลี้ยงเด็กรับ ตั้งแต่ 0 – 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.14 และสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรางวัล คิดเป็นร้อยละ 74.29

1.1.2 สถานภาพของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ดังเสนอในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูลด้านสถานภาพส่วนตัว

รายการ	ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก		ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N= 70)	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	-	-	2	2.16
หญิง	70	100	68	97.14
2. อายุ				
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-	3	4.29
20 – 29 ปี	25	35.72	2	38.57
30 – 39 ปี	26	37.14	25	37.71
40 ปีขึ้นไป	19	27.14	15	21.43
3. วุฒิการศึกษา				
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3	3	4.29	4	5.71
มัธยมศึกษาปีที่ 3	19	27.14	16	31.43
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	6	8.57	9	12.86
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	15	21.43	16	22.86
4. ประสบการณ์การทำงานกับเด็ก				
1 – 3 ปี	22	31.43	26	37.14

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก		ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N= 70)	ร้อยละ
4 – 6 ปี	25	35.72	28	40.00
5. จำนวนเด็กที่รับผิดชอบ / ห้อง				
1 – 3 คน	25	35.72	12	17.15
4 – 6 คน	20	28.57	5	7.14
7 – 10 คน	3	4.28	20	28.57
10 คนขึ้นไป	10	14.29	27	38.57
ไม่ระบุ	12	17.14	6	8.57
6. การเข้าอบรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ				
ไม่เคย	27	38.57	18	25.71
เคย	43	61.43	52	74.29
ถ้าเคย อบรมด้าน				
การจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	36	51.43	39	55.71
การทำสื่อ	16	22.86	23	32.86
พัฒนาการเด็ก	25	35.71	36	51.43
การประเมินผลเด็ก	9	12.86	9	12.86
7. จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมทั้งหมด / ปี				
1 – 3 ครั้ง	38	54.29	45	64.28
4 – 6 ครั้ง	2	2.85	5	7.15
7 ครั้งขึ้นไป	3	4.29	2	2.85
ไม่เคยอบรม	27	38.57	18	25.72

จากตารางที่ 8 แสดงว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทั้งหมดเป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.14 ส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 35.71 มีประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กมาแล้ว 4 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.72 ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่มีจำนวนเด็กในความรับผิดชอบ 1 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 และเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กวัยทารก คิดเป็นร้อยละ 61.43 เรื่องที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 51.43 และส่วนใหญ่เข้ารับการ

อบรม 1 – 3 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 54.29

ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.14 มีอายุอยู่ระหว่าง 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.57 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 31.43 ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานกับเด็กวัยเตาะแตะมาแล้ว 4 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีจำนวนเด็กวัยเตาะแตะในความรับผิดชอบ 10 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.57 ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ คิดเป็นร้อยละ 74.29 เรื่องที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 55.71 และส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม 1 – 3 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 64.28

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ
ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ข้อมูลด้านนโยบายสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังเสนอในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลการดำเนินงานในการอบรม
เลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในด้านนโยบาย
ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
การสรรหาและพัฒนาบุคลากร		
การคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก		
มีความรู้อย่างน้อยจบการศึกษาภาคบังคับ	45	64.26
จบการศึกษาปฐมวัย	24	34.29
มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ	28	40.00
เคยมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับเด็ก	51	72.86
มีบุคลิกลักษณะอบอุ่น ใจดี อดทนและรักเด็ก	62	88.57
อื่นๆ		
ผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาคุณภาพผู้เลี้ยงดูเด็ก	1	1.43
เป็นผู้ที่มีบุตรแล้ว	1	1.43
สะอาด	2	2.86
มีความรู้ด้านการพยาบาล	1	1.43
นโยบายในการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้เลี้ยงดูเด็ก		
ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก	59	84.29
ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการ	52	74.29
สังเกต บันทึก การเจริญเติบโต พฤติกรรมพัฒนาการเด็ก	56	80.00
จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับเด็ก	58	82.86
ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่	55	78.57
รู้จักพัฒนาการตนเองในทางวิชาการและอาชีพ	46	65.71
อื่นๆ		
ส่งเสริมวินัยให้แก่เด็ก	1	1.43
ให้การศึกษตามวัยของเด็ก	1	1.43

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
วางแผนทางให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	3	4.29
นโยบายในการพัฒนาความรู้ผู้เลี้ยงดูเด็ก		
ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ	43	61.43
ทางการศึกษาปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ		
ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับ	53	75.71
พัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ		
จัดหาหนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับพัฒนาการและ	53	75.71
การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ		
สนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานสถานรับเลี้ยงเด็กอื่นที่มีคุณภาพ	50	71.43
สนับสนุนให้ติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยี	33	47.14
อื่นๆ		
อบรมฟื้นฟูความรู้ด้านต่างๆ ปีละครั้ง	1	1.43
พูดคุยปัญหาที่พบ นำสิ่งต่างๆมาพัฒนาหลักสูตร	1	1.43
เป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กเอง		
ผู้บริหารสอนให้ความรู้เอง ในเรื่อง ความรู้ในการอบรม	4	5.71
เลี้ยงดูเด็ก การปฏิบัติต่างๆ และพัฒนาการเด็ก		
การประสานงานภายในองค์กรและหน่วยงานอื่น		
นโยบายในการประสานงานในหน่วยงานและผู้ร่วมงาน		
ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กวางแผนการทำงานร่วมกับผู้บริหารและผู้ร่วมงาน	53	75.71
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกัน	51	72.86
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับผู้ปกครอง	41	58.57
สนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดู	44	62.86
และพัฒนาเด็ก		
ประสานงานให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ	20	28.57
ของสถานรับเลี้ยงเด็ก		
ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยพัฒนา	28	40.00
และแก้ปัญหาของเด็ก		
อื่นๆ ถ้ามีปัญหาคะปรึกษาปะชาสงเคราะห์	1	1.43

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
การประสานงานกับหน่วยงานอื่น		
มี	63	90.00
ไม่มี	7	10.00
ถ้ามี ประสานกับหน่วยงานใด		
สถานีอนามัย	31	42.29
โรงพยาบาล	33	47.14
สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด	35	50.00
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	8	11.43
โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน	5	7.14
กองส่งเสริมเด็กและบุคคลวัยรุ่น	12	17.14
อื่นๆ ชมรมผู้ปกครองสถานรับเลี้ยงเด็ก	4	5.71
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	1	1.43
สถานประกอบการที่ผู้ปกครองปฏิบัติงานอยู่	1	1.43
สาธารณสุขจังหวัด	1	1.43
การควบคุมคุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็ก		
แหล่งของงบประมาณ		
ค่าบริการในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	62	88.57
เงินงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด	14	20.00
อื่นๆ งบประมาณส่วนตัว	8	11.43
การจัดสรรงบประมาณ		
เงินเดือนบุคลากร	66	94.29
ค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่	50	71.43
ค่าอาหารกลางวัน	65	92.86
ค่าวัสดุและครุภัณฑ์	52	74.29
ค่าอาหารว่าง / นม	57	81.43
ค่าสื่อที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	56	80.00
ค่าตรวจสุขภาพเด็ก	19	27.14

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
อื่นๆ ค่าจ้างครูสอนพิเศษ	1	1.43
การกำหนดอัตราส่วนระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก		
มี	61	87.14
ไม่มี	9	12.76
ถ้ามี กำหนดอย่างไร		
เด็กวัยทารก (0-1ปี)		
ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กไม่เกิน 3คน	50	71.43
ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กมากกว่า 3 คน	11	15.71
เด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี)		
ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กไม่เกิน 6 คน	40	57.14
ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กมากกว่า 6 คน	21	30.00
การจัดสวัสดิการสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็ก		
มี	64	91.43
ไม่มี	6	8.57
ถ้ามี จัดในรูปแบบใด		
คำรักษาพยาบาล	38	54.29
ประกันสุขภาพ / ประกันชีวิต / ประกันสังคม	35	50.00
อาหารกลางวัน	52	74.29
ช่องว่าง	20	28.57
ที่อยู่อาศัย	38	54.26
กิจกรรมนันทนาการ	11	15.71
อื่นๆ บริการรับ - ส่ง บ้านและที่ทำงาน	1	1.43
การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก		
กำหนดอัตราเงินเดือน ที่เหมาะสม	54	77.14
พูดคุยซักถามปัญหาอยู่เสมอ	58	82.86
ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาในการทำงาน	65	92.86
ยกย่องชมเชยผลงานที่ผู้เลี้ยงดูเด็กทำได้ดี	51	72.86

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
พิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ	39	55.71
สนับสนุนด้านงบประมาณ จัดหาสื่อ อุปกรณ์	46	65.71
ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเต็มที่		
อื่นๆ ช่วยเหลือทางการเงินเมื่อเด็กร้อง	1	1.43
ให้โบนัส เบี้ยเลี้ยง	7	10.00
การนิเทศ ประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก		
มี	62	88.57
ไม่มี	8	11.43
ถ้ามี ดำเนินการอย่างไร		
ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ	42	60.00
3 เดือน / ครั้ง	34	48.57
6 เดือน / ครั้ง	10	14.29
ปีละ 1 ครั้ง	7	10.00
อื่น ๆ 1 เดือน / ครั้ง	4	5.71
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	4	5.71
ไม่แน่นอน ไม่เป็นระบบ	6	8.57
หัวหน้าผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้นิเทศ	23	32.86
3 เดือน / ครั้ง	16	22.86
6 เดือน / ครั้ง	3	4.26
อื่น ๆ 1 เดือน / ครั้ง	2	2.86
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	2	2.86
เรื่องที่ประเมิน		
ความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	53	75.71
ของผู้เลี้ยงดูเด็ก		
ทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	56	80.00
เจตคติและความพึงพอใจต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ	47	67.14
การนิเทศประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก		
มี	16	22.16

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ไม่มี	64	91.43
ถ้ามี หน่วยงานใดเป็นผู้ประเมิน		
ประชาสงเคราะห์จังหวัด	12	17.14
กรมอนามัย / สำนักส่งเสริมสุขภาพเขต	3	4.29
สถาบันรับรองมาตรฐาน ISO	1	1.43
เรื่องที่ประเมินผล นิเทศ		
การจัดอาคารสถานที่	15	21.43
วัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	16	22.86
อนามัยสิ่งแวดล้อม	16	22.86
การบริหารจัดการการเงินและบุคลากร	10	14.29
การจัดบริการเพื่อพัฒนาเด็ก	14	20.00
ปัญหาที่พบในการบริหาร		
ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่เข้าใจนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก	11	15.71
ผู้ปกครองไม่เข้าใจนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก	20	28.57
ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่าที่ควร	18	25.71
ไม่สามารถดำเนินการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กได้	9	12.86
ตามนโยบายที่วางไว้		
เงินงบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	35	50.00
ไม่ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยงาน		
ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	12	17.14
อื่น ๆ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ	1	1.43
ขาดแหล่งพัฒนาบุคลากร	1	1.43
ไม่มีปัญหา	16	22.86

จากตารางที่ 9 แสดงว่า นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้านการสรรหาและการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่คัดเลือกจากผู้ที่มีบุคลิกลักษณะอบอุ่น ใจดี มีความอดทนและรักเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.57 ส่วนการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูเด็ก จะกำหนดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรประจำวันของ

เด็ก คิดเป็นร้อยละ 84.29 การพัฒนาความรู้ให้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็กผู้บริหารส่วนใหญ่ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม / สัมมนา / ประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และจัดหาหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ คิดเป็น ร้อยละ 75.71

ในด้านการประสานงานภายในองค์กรและหน่วยงานอื่น เกี่ยวกับการประสานงานในหน่วยงานและผู้ร่วมงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กวางแผนการทำงานร่วมกับผู้บริหารและเพื่อร่วมงาน และสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 75.71 และ 72.86 ตามลำดับ และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น คิดเป็นร้อยละ 90.00 หน่วยงานที่สถานรับเลี้ยงเด็กประสานงานด้วย ได้แก่ สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดและสถานีอนามัย คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 42.29 ตามลำดับ

ในด้านการควบคุมคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก ในเรื่องงบประมาณ งบประมาณส่วนใหญ่ได้มาจากค่าบริการในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.57 มีการจัดสรรงบประมาณ เป็นเงินเดือนของบุคลากร และค่าอาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 94.29 และ 92.86 ตามลำดับ สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ มีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 87.14 เด็กวัยทารก กำหนดให้มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็ก ไม่เกิน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 87.14 เด็กวัยเตาะแตะกำหนดให้มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ เด็กไม่เกิน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 91.43 จัดสวัสดิการในรูปของอาหารกลางวัน ค่ารักษาพยาบาล และที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 74.29 และ 54.29 ตามลำดับ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน และพูดคุยซักถามปัญหาอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 92.86 และ 82.86 ตามลำดับ มีการนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.57 ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ คิดเป็นร้อยละ 60.00 โดยนิเทศประเมินผล 3 เดือน / ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.57 หัวหน้าผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้นิเทศ คิดเป็นร้อยละ 32.86 โดยนิเทศ 3 เดือน / ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 32.86 เรื่องที่ประเมินส่วนใหญ่เป็นเรื่องทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 80.00 และส่วนใหญ่ไม่มีการนิเทศจากหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 91.43 ถ้ามีหน่วยงานที่เป็นผู้ประเมินคือ สำนักงานประชาสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 17.14 และเรื่องที่นิเทศประเมินผลเป็นเรื่องวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และอนามัยสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 22.86

ปัญหาที่พบในการบริหาร ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง เงินงบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 50.00 และรองลงมา คือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 28.57

1.2.2 ข้อมูลด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ดังเสนอในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ขอขยายหลักสูตรและแนวคิด		
เป้าหมายในการจัดทำหลักสูตร		
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก	69	98.57
เพื่อตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก	56	80.00
เพื่อดูแลและเลี้ยงดูเด็กแทนผู้ปกครอง	58	82.86
อื่น ๆ ให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ	1	1.43
เพื่อเป็นรูปแบบของสถานรับเลี้ยงเด็กและพัฒนา	1	1.43
เด็กให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ		
ให้เด็กมีความสุข รู้จักชีวิตตัวเอง และมีความสุข	1	1.43
สอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน	2	2.86
ใช้หลักสูตร หรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ		
หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ	21	30.00
หลักสูตรที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด	30	42.86
หลักสูตรที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง	47	67.14
สนับสนุนผู้เลี้ยงดูเด็กในการสร้างแนวการจัดการประสบการณ์เรื่อง		
ให้วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ด้วยตนเอง	38	54.29
ให้วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้า	49	40.00
ให้สร้างแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยคำนึงถึง	58	82.86
ความแตกต่างของเด็ก		
ให้สร้างแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูโดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน	52	74.29
ประสาทสัมผัสทั้ง 5		
ให้จัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่างๆที่เหมาะสมกับ	49	70.00
พัฒนาการของเด็ก		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ให้จัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ตาม ความสามารถและความสนใจของเด็ก	45	64.29
จัดกิจกรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างหลากหลาย	43	61.43
ให้มีการวางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง	39	55.71
ให้วางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยนำวัฒนธรรม และภาษาที่บ้านของเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้	27	38.57

จากตารางที่ 10 แสดงว่าสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการจัดทำหลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 98.57 ใช้หลักสูตรที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง คิดเป็นร้อยละ 67.14 และผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสร้างแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูโดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 82.86

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจำแนกตามข้อมูลด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ขอบข่ายหลักสูตรและแนวคิด				
จัดทำหลักสูตรโดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน	54	77.14	16	22.86
ทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก	45	64.29	25	35.71
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง	58	82.86	12	17.14
สร้างหลักสูตรโดยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	50	71.43	20	28.57
สร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	50	71.43	20	28.57
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ล่วงหน้า	43	61.43	27	38.57
จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม	61	87.14	9	12.86
จัดการอบรมเลี้ยงดูตามความต้องการความชอบและความสนใจของเด็ก	56	80.00	14	20.00
จัดการอบรมเลี้ยงดูตามความสามารถของเด็ก	48	68.57	22	31.43
ความต่อเนื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้				
วางแผนอย่างต่อเนื่องในการจัดทำหลักสูตร	35	50.00	35	50.00
จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก	55	78.57	15	21.43
วางแผนหลักสูตรโดยการนำวัฒนธรรมภาษาที่บ้านมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้	32	45.71	38	52.29
ความสอดคล้องและประสิทธิภาพของหลักสูตร				
เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้อารมณ์การพูดและการใช้ภาษาสำหรับเด็กวัยทารก	64	91.43	6	8.57

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ส่งเสริมให้เด็กถ่ายทอดความคิดโดยการวาดและการเขียนอย่างเสรี	58	82.86	12	17.14
พูดคุยกับเด็กบ่อยๆ โดยเฉพาะสิ่งที่เด็กคุ้นเคย สัญลักษณ์ที่มีความหมายสำหรับเด็ก	70	100	-	-
ให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาโดยผ่านการเล่น	69	98.57	1	1.43
จัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อย่อยด้วยการใช้มือในการทำกิจกรรมของตนเอง	70	100	-	-

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ขอบข่ายหลักสูตรและแนวคิดผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกร้อยละ 87.14 ปฏิบัติในการจัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่างๆ สำหรับเด็กวัยทารกอย่างเหมาะสม รองลงมา คือ ผู้เลี้ยงดูเด็กวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับเด็กด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 82.86 ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่จัดทำหลักสูตรโดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 77.14 และสิ่งที่ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กทารกไว้ล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 38.57

สำหรับความต่อเนื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.57 ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก ส่วนการวางแผนหลักสูตรโดยการนำวัฒนธรรมละภาษาที่บ้านของเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 52.29 และการวางแผนอย่างต่อเนื่องในการจัดทำหลักสูตร ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกปฏิบัติและไม่ปฏิบัติเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ความสอดคล้องและประสิทธิภาพของหลักสูตร ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อย่อยด้วยการใช้มือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 98.57 ให้เด็กวัยทารกได้เรียนรู้และพัฒนา โดยผ่านการเล่น และผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกไม่ปฏิบัติมากที่สุด คือการส่งเสริมให้เด็กถ่ายทอดความคิดโดยการวาดและการเขียนอย่างเสรี คิดเป็นร้อยละ 17.14

ตารางที่ 12 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูลด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ขอบข่ายหลักสูตรและแนวคิด				
จัดทำหลักสูตรโดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก	41	58.57	29	41.43
จัดทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ	41	58.57	29	41.43
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับเด็กด้วยตนเอง	49	70.00	21	30.00
สร้างหลักสูตรโดยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	46	65.71	24	34.29
ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเอง	55	78.57	15	21.43
สร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	37	52.86	33	47.14
ความต่อเนื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้				
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะไว้ล่วงหน้า	45	64.29	25	35.71
จัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่างๆ สำหรับเด็กอย่างเหมาะสม	57	81.43	13	18.57
จัดการอบรมเลี้ยงดูตามความต้องการ ความชอบ และความสนใจของเด็ก	54	77.14	16	22.86
จัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ตามความสามารถของเด็ก	50	71.43	20	28.57
มีการวางแผนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	41	58.57	29	41.43
ความสอดคล้องและประสิทธิภาพของหลักสูตร				
จัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ	57	81.43	13	18.57
วางแผนหลักสูตรโดยการนำวัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้	35	50.00	35	50.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้อารมณ์ การพูด และการใช้ภาษาสำหรับเด็ก	58	82.86	12	17.14
เป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน	57	81.43	13	18.57
ส่งเสริมให้เด็กอ่านคำคุ้นเคย และสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มีความหมายสำหรับเด็ก	57	81.43	13	18.57
เป็นแบบอย่างที่ดีในการเขียน	49	70.00	21	30.00
ส่งเสริมให้เด็กถ่ายทอดความคิด โดยการวาด การเขียนอย่างเสรี	61	87.14	9	12.86
ให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาโดยผ่านการเล่น	67	95.71	3	4.29
จัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อย่อยด้วยการ วาดรูประบายสี บั่น ตัด ร้อยเชือกและ การใช้มือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของตนเอง	65	92.86	5	7.14

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ขอบข่ายหลักสูตรและแนวคิด ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.57 ปฏิบัติในการสร้างหลักสูตรโดยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม รองลงมา คือ การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็กด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 70.00 และผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะไม่ปฏิบัติมากที่สุด คือการสร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 47.14

ส่วนความต่อเนื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.43 ปฏิบัติในการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ สำหรับเด็กอย่างเหมาะสม รองลงมา คือ จัดการอบรมเลี้ยงดูตามความต้องการ ความชอบและความสนใจของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 77.14 และผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะไม่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การวางแผนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.43

สำหรับความสอดคล้องและประสิทธิภาพของหลักสูตร ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.71 ปฏิบัติในการให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนา โดยผ่านการเล่น รองลงมา คือ ส่งเสริมให้เด็กถ่ายทอดความคิด โดยการวาดและการเขียนอย่างเสรี คิดเป็นร้อยละ 87.14 และสิ่งที่ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะปฏิบัติและไม่ปฏิบัติเท่ากัน คือ การวางแผนหลักสูตรโดยการนำวัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 50.00

1.2.3 ข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กดังเสนอในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
1. พื้นที่ของสถานรับเลี้ยงเด็ก		
น้อยกว่า 1 ไร่	48	68.57
1 – 2 ไร่	12	17.14
มากกว่า 2 ไร่	10	14.29
2. ลักษณะของอาคาร		
อาคารชั้นเดียว	33	47.14
อาคาร 2 ชั้น	20	28.57
มากกว่า 2 ชั้น	7	10.00
3. นโยบายการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู		
กำหนดแผนผังการจัดห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นแบบเดียวกับทุกห้อง	6	8.57
ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละห้องจัดเองตามความเหมาะสม	52	74.26
ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละห้องจัดเองตามความต้องการ	15	21.43
อื่นๆ จัดแตกต่างกันตามอายุ และการใช้สอย	2	2.86
จัดโดยเน้นตามหลักวิชาการ สะอาด ถูกสุขอนามัย ปลอดภัย	1	1.43
จัดแต่ละห้องแตกต่างกันไป สอดรับกับพัฒนาการ	2	2.86
4. สิ่งที่มีค่าถึงในการจัดสภาพแวดล้อม		
ความปลอดภัยของเด็ก	70	100.00
ประโยชน์ในการเรียนรู้ของเด็ก	61	87.14
ความสะดวกสบายของเด็ก	56	80.00
ความสะอาด	66	94.29
อื่นๆ บรรยากาศอบอุ่นเหมือนอยู่บ้าน	1	1.43
มีระเบียบ เพื่อปลูกฝังวินัยให้เด็ก	1	1.43
5. การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพ		
ให้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก และระหว่างเด็กกับเด็ก	61	87.14

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(N=70)	ร้อยละ
กำหนดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กกลุ่มเดิมให้นานที่สุดตามกลุ่มเด็ก	28	40.00
สนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม	58	82.86
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถของเด็ก	21	30.00
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเปิดโอกาสให้เด็กได้กระทำสิ่งต่างๆให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เด็กเกิดความภูมิใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง	49	70.00
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการเด็กทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	49	70.00
ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ของเด็ก	54	77.14
6. การจัดหาสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก		
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ ด้วยตนเอง	45	64.29
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ จากวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น	39	55.71
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ จากวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติ	34	48.57
กำหนดให้มีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก	55	78.57
จัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เพียงพอต่อจำนวนเด็ก	48	68.51
จัดซื้อสื่อ ของเล่นที่ใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่ทันสมัย	36	51.43
จัดหาสื่อ วัสดุ ของเล่นต่างๆ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก	63	90.00
อื่นๆ ผู้บริหารผลิตเองจากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น	2	2.86
ของเล่นเด็กเหมาะสมกับวัย มีความหลากหลายให้เด็กเลือกเล่นได้ และดูแลอย่างดี	2	2.86
7. ผู้ที่ดำเนินการจัดหาสื่อ		
ผู้บริหาร	61	87.14
ผู้เลี้ยงดูเด็ก	34	48.57
เจ้าหน้าที่พัสดุ	28	40.00

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
8. หลักในการเลือกสื่อ		
เลือกให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	64	91.43
เลือกสื่อที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ อย่างกว้างขวาง	53	75.71
เลือกให้มีความหลากหลาย ยากง่ายขึ้นตามลำดับ	38	54.27
เลือกให้เหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของเด็ก	57	81.43
อื่นๆ เลือกที่ราคาประหยัดและปลอดภัย	7	10.00
สามารถปรับใช้ได้หลายรูปแบบ	1	1.43
9. ปัญหาเรื่องสื่อ วัสดุ อุปกรณ์		
พบ	43	61.43
ไม่พบ	26	37.14
ถ้าพบ พบปัญหาในเรื่อง		
งบประมาณไม่เพียงพอ	35	50.00
ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ	18	25.71
ขาดความร่วมมือจากผู้เลี้ยงดูเด็กในการผลิตสื่อ และการนำสื่อที่ผลิตไปใช้	11	15.71
ขาดการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์	22	31.43
สื่อที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก	5	7.14
10. การดำเนินการในการช่วยเหลือและสนับสนุนเกี่ยวกับสื่อ		
ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงวิชาการ เรื่องสื่อ	51	72.86
จัดหาคู่มือการใช้สื่อให้	45	64.29
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กศึกษาดูงานสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ที่มีคุณภาพ	36	51.43
เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	16	22.86
ผู้บริหารอบรมให้ความรู้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็กเอง	47	67.14
อื่นๆ จัดซื้อสื่อสำเร็จมาใช้	3	4.29
11. การสนับสนุนการจัดตารางกิจกรรมสำหรับเด็ก		
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางกิจกรรมที่สามารถ ยืดหยุ่นได้สำหรับเด็ก	54	77.14

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กปรับตารางกิจกรรมตาม ความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล	22	31.43
สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางกิจกรรมที่สมดุล เช่น มีช่วงเวลาทำกิจกรรม สลับกับเวลาพัก	51	72.86
อื่นๆ จัดกิจกรรมตามกลุ่มอายุของเด็ก	1	1.43
จัดกิจกรรมตามแนวมอนเตสซอรี	1	1.43
12. การจัดบริการด้านสุขภาพอนามัย		
จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้กับเด็ก	38	54.29
จัดให้เด็กได้ซึ้ช้่าน้ำหนัก / วัดส่วนสูงอย่างสม่ำเสมอ	69	98.57
จัดให้มีหมอเข้ามาตรวจ และรักษาสุขภาพฟันให้กับเด็ก	31	44.29
จัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้เด็ก	37	52.86
มีห้องพยาบาลที่มีพยาบาล / ผู้ที่มีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล หรือผู้ที่มีความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย อยู่ประจำ	31	44.29
มีสมุดบันทึกสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก	53	75.71
มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน อุปกรณ์เครื่องใช้พยาบาล ติดไว้ในที่เปิดเผย	38	54.29
ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่มน้ำและอุปกรณ์ต่างๆ ได้รับการจัด อย่างถูกสุขลักษณะและได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ	61	87.14
จัดให้มีที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกอาคารอย่าง เพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	55	78.57
ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น ยุง แมลง	42	60.00
13. กรณีที่เด็กป่วย เกิดอุบัติเหตุ ปฏิบัติอย่างไร		
ในกรณีที่เด็กป่วยไม่มาก แยกเด็กออกจากเด็กปกติโดยมีที่พัก เด็กป่วยที่เหมาะสม และมีผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแลตลอดเวลา	54	77.14
แจ้งให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์เอง	35	50.00
พาเด็กไปพบแพทย์เพื่อรักษาพยาบาล แล้วแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ	39	55.71
แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ แล้วพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อรักษาพยาบาล	41	58.57
ให้การรักษาพยาบาลเองในกรณีที่ไม่รุนแรง แต่ถ้ารุนแรง จัดนำส่งโรงพยาบาล	52	74.29
อื่นๆ นำเด็กส่งโรงพยาบาลพร้อมทั้งแจ้งผู้ปกครองเลย	2	2.86

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
14. ปัญหาที่พบด้านสุขภาพอนามัย		
ไม่มีงบประมาณในการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยให้แก่เด็ก	21	30.00
ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัย	8	11.43
อื่นๆ ไม่มีปัญหา	39	55.71
ผู้ปกครองบางส่วนไม่สนใจ	1	1.43
15. การดูแลรักษาความปลอดภัยภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก		
ที่ตั้ง ตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณชนถ่านแก๊ส	56	80.00
ทางเข้าออกอาคาร มีอย่างน้อย 2 ทาง แต่ละทางกว้างไม่น้อยกว่า 80 ซม.	46	65.71
มีเครื่องตัดไฟ 1 เครื่องในแต่ละอาคาร	47	67.14
มีเครื่องดับเพลิงแบบมือถือติดตั้งอย่างน้อย 1 เครื่องในแต่ละชั้นของอาคาร	49	70.00
มีแผนผังการหนีไฟติดไว้ในบริเวณอาคาร ที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน	6	8.57
มีการฝึกซ้อมการป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและผู้เลี้ยงดูเด็ก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	16	22.86
ปลั๊กไฟอยู่พ้นมือเด็ก หรือได้รับการป้องกันอย่างมิดชิดไม่ให้เด็กเอามือไปแหย่เล่นได้	66	94.29
เสภายในอาคารกลม มน ไม่เป็นเหลี่ยมทำให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้	27	38.57
ใช้วัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ – ห้องส้วม	43	61.43
ไม่มีหลุมหรือบ่อที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบอาคาร	55	78.57
มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง	60	85.71
16. ปัญหาที่พบในการจัดบริการด้านความปลอดภัย		
มีบุคลากรไม่เพียงพอในการดูแลความปลอดภัยให้กับเด็ก	4	5.71
บุคลากรที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลความปลอดภัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก	17	24.29
ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์รักษาความปลอดภัย	18	25.71
ไม่มีปัญหา	31	44.29

จากตารางที่ 13 แสดงว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีพื้นที่น้อยกว่า 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.57 ลักษณะอาคารเป็นอาคารชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ 47.14 ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละห้อง จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเองตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 74.26 และสิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งคำนึงถึงในการจัดสภาพแวดล้อม คือ ความปลอดภัยของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 100.00 การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กผู้บริหารส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และเด็กกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 87.14 รองลงมาคือ สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.86

ส่วนในเรื่องของสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ของเล่นต่างๆ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมา คือ กำหนดให้มีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 78.57 ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาและจัดซื้อสื่อที่ใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กเอง คิดเป็นร้อยละ 87.14 โดยถามความคิดเห็นของผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 48.57 โดยมีหลักในการเลือกให้เหมาะกับวัยและพัฒนาการของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 91.43 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คืองบประมาณไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยผู้บริหารดำเนินการในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เลี้ยงดูเด็ก มากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม / สัมมนา / ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องสื่อ คิดเป็นร้อยละ 72.86 และเกี่ยวกับเรื่องการจัดตารางกิจกรรมสำหรับเด็กผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.14 สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่นได้สำหรับเด็ก

สำหรับสุขภาพอนามัยของเด็ก ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.57 จัดให้เด็กได้ซึ้่งน้ำหนัก / วัสดุส่วนสูงอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่ม น้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ ได้รับการจัดอย่างถูกสุขลักษณะและได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 87.14 ในกรณีที่เด็กป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุไม่มาก จะแยกเด็กที่ป่วยออกจากเด็กปกติ โดยมีที่พักรักษาที่ที่เหมาะสมและมีผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแลตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 77.14 และ ถ้าในกรณีที่รุนแรงจะนำส่งโรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 74.29

ในเรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก สิ่งปฏิบัติส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.29 คือจัดปลั๊กไฟให้อยู่พ้นมือเด็ก หรือได้รับการป้องกันอย่างมิดชิด ไม่ให้เด็กเอามือไปแหย่เล่นได้ รองลงมา คือ มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง คิดเป็นร้อยละ 85.71

ตารางที่ 14 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้				
สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก	66	94.29	4	5.71
ดูแลเด็กกลุ่มเดิมให้นานที่สุด	44	62.86	26	37.14
ตามกลุ่มเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	55	78.57	15	21.43
เปิดโอกาสให้เด็กวัยทารกได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะทำกิจกรรม	69	98.57	1	1.43
การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล				
จัดให้เด็กทารกได้ทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และมีโอกาสประสบความสำเร็จ	45	64.29	25	35.71
จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดู	62	88.57	8	11.43
จัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กวัยทารกเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม	54	71.14	16	22.86
สื่อและตารางเวลา				
จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ของเล่นต่างๆ หลากหลายรูปแบบ ให้เด็กได้มีสิทธิเลือก	55	78.57	15	21.43
ผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการของเด็กวัยทารกด้วยตนเอง	37	52.86	33	47.14
ผลิตสื่อ ของเล่น โดยใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น	42	60.00	28	40.00
ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก	60	85.71	10	14.29
จัดสื่อ ของเล่นต่างๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก	60	85.71	10	14.29
จัดสื่อ ของเล่น ของใช้ต่างๆ ให้มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	50	71.43	20	28.57

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
จัดตารางเวลาที่สามารถยืดหยุ่นได้สำหรับเด็กวัยทารก	55	78.57	15	21.43
ปรับตารางกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล	39	55.71	31	44.29
ให้เด็กได้เข้าทวนกิจกรรมที่เด็กเคยทำไปแล้ว	55	78.57	15	21.43
จัดตารางเวลาที่สมดุล	61	87.14	9	12.86
ฝึกกิจวัตรประจำวันให้เด็กเป็นพิเศษ เช่น การขับถ่าย การทานอาหาร	69	98.57	1	1.43
สุขภาพและความปลอดภัย				
จัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กวัยทารกเป็นสำคัญ	64	91.43	6	8.57
ตรวจสุขภาพ ร่างกายของเด็กวัยทารกเป็นประจำทุกวัน	56	80.00	14	20.00
สังเกต ดูแลความปลอดภัย ให้คำแนะนำเด็กในการเล่น การทำกิจกรรมต่างๆ การเลือกใช้อุปกรณ์ และการช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรส่วนตัว	64	91.43	16	8.57

จากตารางที่ 14 แสดงว่า การส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ร้อยละ 98.57 ปฏิบัติในการเปิดโอกาสให้เด็กวัยทารกได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม รองลงมา คือ ปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 94.29 และปฏิบัติน้อยที่สุดในการดูแลเด็กกลุ่มเดิมให้นานที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.86

สำหรับการส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองของความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ร้อยละ 88.57 ปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก รองลงมา คือ จัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กวัยทารกเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.14 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการจัดให้เด็กวัยทารกได้ทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และมีโอกาสประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 64.29

ส่วนในเรื่องสื่อ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 85.71 ปฏิบัติในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก และจัดสื่อ ของเล่นต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก และมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การผลิตสื่อ ของเล่น ต่างๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการของเด็กวัยทารกด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 52.86

ส่วนในเรื่องตารางเวลา ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.57 ปฏิบัติในการฝึก กิจกรรมประจำวันให้เด็กเป็นพิเศษ เช่น การขับถ่าย การทานอาหาร รongลงมา คือ การจัด ตารางเวลาที่สมดุล เช่น มีช่วงเวลาในการทำกิจกรรม สลับกับเวลาพัก คิดเป็นร้อยละ 87.14 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการปรับตารางกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล คิดเป็น ร้อยละ 55.71

เกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 91.43 ปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กวัยทารกเป็นสำคัญ และ สังเกต ดูแลความปลอดภัย ให้คำแนะนำเด็กในการเล่น การทำกิจกรรมต่างๆ การเลือกใช้ อุปกรณ์ และการช่วยเหลือตัวเองในกิจกรรมส่วนตัว และปฏิบัติน้อยที่สุดในเรื่องการตรวจสุขภาพ ร่างกายของเด็กทารกเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 80.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้				
สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก	65	92.86	5	7.14
ดูแลเด็กกลุ่มเดิมให้นานที่สุด	55	78.57	15	21.43
ตามกลุ่มเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	55	78.57	15	21.43
เปิดโอกาสให้เด็กวัยเตาะแตะได้พูดคุยกับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะทำกิจกรรม	61	87.14	9	12.86
การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล				
จัดให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และมีโอกาสประสบความสำเร็จ	46	65.71	24	35.26
จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูวัยเตาะแตะ	59	84.26	11	15.71
จัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กวัยเตาะแตะเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม	52	74.29	18	25.41
สื่อและตารางเวลา				
จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ของเล่นต่างๆ หลากหลาย รูปแบบ ให้เด็กได้มีสิทธิเลือกตามความสนใจ	51	72.86	19	27.14
ผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะด้วยตนเอง	44	62.86	26	37.14
ผลิตสื่อ ของเล่น โดยใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น	40	51.14	30	42.86
ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก	62	88.57	8	11.43
จัดสื่อ ของเล่นต่างๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ	62	88.57	8	11.43
จัดสื่อ ของเล่น ของใช้ต่างๆ ให้มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	60	85.71	10	14.29

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
จัดตารางเวลาที่สามารถยืดหยุ่นได้สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ	63	90.00	7	10.00
ปรับตารางกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล	35	50.00	35	50.00
ให้เด็กได้เข้าทวนกิจกรรมที่เด็กเคยทำไปแล้ว	57	81.43	13	18.57
จัดตารางเวลาที่สมดุล	58	82.86	12	17.14
จัดตารางกิจวัตรประจำวันสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ	52	74.29	18	25.71
ฝึกกิจวัตรประจำวันให้เด็กเป็นพิเศษ เช่น การติดกระดุม การเปลี่ยนเสื้อผ้า	63	90.00	7	10.00
สุขภาพและความปลอดภัย				
จัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กวัยเตาะแตะเป็นสำคัญ	70	100.00	-	-
ตรวจสอบสุขภาพ ร่างกายของเด็กวัยเตาะแตะเป็นประจำทุกวัน	55	78.57	15	21.43
สังเกต ดูแลความปลอดภัย ให้คำแนะนำเด็ก ในการเล่น การทำกิจกรรมต่างๆ การเลือกใช้ อุปกรณ์ และการช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรส่วนตัว	70	100.00	-	-

จากตารางที่ 15 แสดงว่า การส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ร้อยละ 92.86 ปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้เด็กวัยเตาะแตะได้พูดคุยกับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 87.14 และปฏิบัติน้อยที่สุดในการดูแลเด็กกลุ่มเดิมให้นานที่สุดและตามกลุ่มเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 78.57

สำหรับการส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ร้อยละ 884.26 ปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องให้

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก รongลงมา คือ จัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กวัยเตาะแตะเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 74.29 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการจัดให้เด็กวัยเตาะแตะได้ทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และมีโอกาสประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 65.71

ส่วนในเรื่องสื่อ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 88.57 ปฏิบัติในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก และจัดสื่อของเล่นต่างๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ รongลงมา คือ จัดสื่อของเล่นต่างๆ ที่มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การผลิตสื่อ ของเล่น โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและมืออยู่ในธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 57.14

ส่วนในเรื่องตารางเวลา ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 90.00 ปฏิบัติในการจัดตารางเวลาที่สามารถยืดหยุ่นได้สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ และฝึกให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้เด็กเป็นพิเศษ เช่น การติดกระดุม การเปลี่ยนเสื้อผ้า รongลงมา คือ การจัดตารางเวลาที่สมดุล เช่น มีช่วงเวลาในการทำกิจกรรม สลับกับเวลาพัก คิดเป็นร้อยละ 82.86 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการปรับตารางกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 50.00

เกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 100.00 ปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กวัยเตาะแตะเป็นสำคัญ และ สังเกต ดูแลความปลอดภัย ให้คำแนะนำเด็กในการเล่น การทำกิจกรรมต่างๆ การเลือกใช้อุปกรณ์ และการช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรส่วนตัว และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่องการตรวจสุขภาพร่างกายของเด็กวัยเตาะแตะเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 78.85

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2.4 ข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กดั่งเสนอใน
ตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจำแนกตามข้อมูลด้านการอบรม
เลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ประสบการณ์การเรียนรู้				
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง ตามพัฒนาการของเด็กวัยทารก	56	80.00	14	20.00
จัดกิจกรรมต่างๆที่กระตุ้นพัฒนาการและ การเรียนรู้เรียนรู้ของเด็ก	58	82.86	12	17.14
จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก เพื่อให้เด็ก เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง	59	84.29	11	15.71
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการ ทางสังคม และอารมณ์	62	88.57	8	11.43
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้มีพัฒนาการ ทางภาษา และสติปัญญา	62	88.57	8	11.43
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้มีพัฒนาการ ทางด้านร่างกาย	60	85.71	10	14.29
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กได้แสดงออก อย่างสร้างสรรค์	53	75.71	17	24.29
การกระตุ้นพัฒนาการและการตอบสนองต่อเด็ก				
ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และกระตุ้นปฏิกิริยาของเด็ก วัยทารกให้เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน	59	84.29	11	15.71
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก โดยให้เด็ก ได้ทำกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับบุคคล สื่อ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ	51	72.86	19	27.14
ตอบสนองเด็กทันทีที่เด็กทารกร้อง / ต้องการ ความช่วยเหลือ	65	92.86	5	7.14
ตอบสนองเด็กด้วยการสัมผัส โอบกอด พูดคุย ปลอดภัย	70	100.00	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
พูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบาๆ เป็น แบบอย่างในการใช้ภาษา	70	100.00	-	-
จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ใช้สื่อ และของเล่นที่ ซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ	34	48.57	36	51.43
เข้าไปสัมผัส โอบกอด พูดคุย ชักถาม ตอบ คำถามและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อยในกิจกรรมต่างๆ	66	94.29	4	5.71
มีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยให้คำแนะนำ และ ความช่วยเหลือเด็กวัยทารก	57	81.43	13	18.57
จัดโอกาสให้เด็กได้มีการอธิบายผลงานของตนเอง	33	47.14	37	52.86
ช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหา เมื่อเกิดความ ขัดแย้ง และอธิบายด้วยเหตุผล	58	82.86	12	17.14
เฝ้าดูว่าเด็กพยายามทำสิ่งใด และช่วยเหลือ สนับสนุนให้เด็กได้ทำสิ่งต่างๆที่สามารถทำได้	68	97.14	2	2.86
ชักชวนให้เด็กทารกเล่นด้วยกัน	64	91.43	6	8.57
เป็นแบบอย่างให้เด็กเล่นอย่างมีจินตนาการ	53	75.71	17	24.29
สนับสนุนให้เด็กวัยทารกได้ทำกิจกรรมนานๆ และยากขึ้นตามลำดับ	39	55.71	31	44.29
เป็นแบบอย่างให้เด็กได้พัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้การแสดงออก คำพูด สนใจให้เด็กเล่น / ทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจ ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำพลาด	66	94.29	4	5.71
การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน				
เป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกด้านพฤติกรรม ทางสังคม เสนอแนะพฤติกรรมที่เด็กควร แสดงออก อย่างชัดเจน	62	88.57	8	11.43
ฝึกเด็กในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย	69	98.57	1	1.43
เอาใจใส่เด็กทารกเป็นพิเศษในระหว่างที่ทำกิจกรรม เช่น การเปลี่ยนผ้าอ้อม การกินอาหาร	69	98.57	1	1.43

จากตารางที่ 16 แสดงว่า การจัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ เท่ากัน ร้อยละ 88.57 ปฏิบัติในการจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาทางภาษา และสติปัญญา รองลงมา คือ จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 85.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่องของการจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 75.71

ส่วนในเรื่องการกระตุ้นพัฒนาการและการตอบสนองต่อเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ เท่ากัน ร้อยละ 100.00 ปฏิบัติในการตอบสนองเด็กด้วยการสัมผัส โอบกอด พุดคุย ปลอดภัย และพุดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา รองลงมา คือ การจูงใจ ให้เด็กเล่น ทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจ ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำพลาด คิดเป็นร้อยละ 95.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่องของการจัดโอกาสให้เด็กได้มีการอธิบายผลงานของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 47.14

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 98.57 ปฏิบัติโดยการฝึกเด็กในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย เป็นต้น และเอาใจใส่เด็กทารกเป็นพิเศษในระหว่างที่ทำกิจกรรม เช่น การเปลี่ยนผ้าอ้อม การกินอาหาร เป็นต้น และปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออก ด้านพฤติกรรมทางสังคม เสนอแนะพฤติกรรมที่เด็กควรแสดงออกอย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 88.57

ตารางที่ 17 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูลด้านการ
อบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ประสบการณ์การเรียนรู้				
วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง	52	74.29	18	25.71
ตามพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ				
จัดกิจกรรมต่างๆที่กระตุ้นพัฒนาการและ	55	78.57	15	21.43
การเรียนรู้เรียนรู้ของเด็กวัยเตาะแตะ				
จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ เพื่อให้เด็ก	54	77.14	16	22.86
เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง				
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้มีพัฒนาการ	55	78.57	15	21.43
ทางภาษา และสติปัญญา				
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการ	55	78.57	15	21.43
ทางสังคม และอารมณ์				
จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้มีพัฒนาการ	55	84.29	15	15.71
ทางด้านร่างกาย				
วางแผนการอบรมเลี้ยงดู โดยให้เด็กลงมือทำ	46	65.71	34	34.29
กิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับบุคคล สื่อ อุปกรณ์				
และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ				
การกระตุ้นพัฒนาการและการตอบสนองต่อเด็ก				
ตอบสนองเด็กทันทีที่เด็กวัยเตาะแตะร้อง /	58	82.86	12	17.14
ต้องการความช่วยเหลือ				
ตอบสนองเด็กด้วยการสัมผัส โอบกอด	69	98.57	1	1.43
พูดคุย ปลอบโยน				
จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ใช้สื่อ และของเล่นที่	45	64.29	25	35.71
ซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ				
เข้าไปพูดคุย ชักถาม ตอบคำถามและ	62	88.57	8	11.43
มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นรายบุคคล				
และกลุ่มย่อยในกิจกรรมต่างๆ				
มีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยให้คำแนะนำ และ	62	88.57	8	11.43
ความช่วยเหลือเด็กวัยเตาะแตะ				

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จัดโอกาสให้เด็กได้มีการอธิบายผลงานของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	43	61.43	27	38.57
ช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหา เมื่อเกิดความขัดแย้ง และอธิบายด้วยเหตุผล	63	90.00	7	10.00
ส่งเสริมการเจรจาและการตกลงร่วมกัน ด้วยการใช้เหตุผล	54	77.14	16	22.86
เฝ้าดูว่าเด็กพยายามทำสิ่งใด และช่วยเหลือ สนับสนุนให้เด็กได้ทำสิ่งต่างๆที่สามารถทำได้	62	88.57	8	11.43
ชักชวนให้เด็กวิ่งเตะและเล่นด้วยกัน และ เป็นแบบอย่างให้เด็กเล่นอย่างมีจินตนาการ	63	90.00	7	10.00
สนับสนุนให้เด็กวิ่งเตะและเตะได้ทำกิจกรรมนานๆ และยกขึ้นตามลำดับ	49	70.00	21	30.00
เป็นแบบอย่างให้เด็กได้พัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้การแสดงออก คำพูด	65	92.86	5	7.14
สนใจให้เด็กเล่น / ทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจ ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำพลาด	65	92.86	5	7.14
ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กวิ่งพูด และโต้ตอบกับเด็ก	67	95.71	3	4.29
พูด หรือเรียกชื่อสิ่งต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ คำใหม่ๆ	67	95.71	3	4.29
การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน				
เป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกด้านพฤติกรรม ทางสังคม เสนอแนะพฤติกรรมที่เด็กควรแสดงออก อย่างชัดเจน	65	92.86	5	7.14
ฝึกเด็กในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย	70	100.00	-	-
ยอมรับในการพัฒนาของเด็กวิ่งเตะและเตะ ในการเลือกอาหาร การเลือกของเล่น และยอมรับ ถ้าเด็กเก็บของเล่นขึ้นโปรดไว้เล่นคนเดียว	40	57.14	30	42.86
อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล	60	85.71	10	14.29
ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ แสดงบทบาทตามนิทาน	66	94.29	4	5.71

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
จัดกิจกรรมศิลปะ มีอุปกรณ์พร้อม ให้เด็กได้ทำในแต่ละวัน เช่น ปั้นแป้ง ระบายสี โดยไม่คาดหวังผลงานให้เสร็จ	58	82.86	12	17.14

จากตารางที่ 17 แสดงว่า การจัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.29 ปฏิบัติในการจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย รองลงมาเท่ากัน คือ การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยเตาะแตะ การจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพัฒนาทางภาษา และสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 78.57 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่องการวางแผนการอบรมเลี้ยงดู โดยให้เด็กลงมือทำกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับบุคคล สื่อ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 65.71

ส่วนในเรื่องการกระตุ้นพัฒนาการและการตอบสนองต่อเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.57 ปฏิบัติในการตอบสนองเด็กด้วยการสัมผัส โอบกอด พุดคุย ปลอบโยน รองลงมาเท่ากัน คือ ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กวัยเตาะแตะพูดและโต้ตอบกับเด็ก และพูดหรือเรียกชื่อสิ่งต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้คำใหม่ ๆ คิดเป็นร้อยละ 95.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่องของการจัดโอกาสให้เด็กได้มีการอธิบายผลงานของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คิดเป็นร้อยละ 61.43

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 100.00 ปฏิบัติโดยการฝึกเด็กในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย เป็นต้น รองลงมา คือ การร้องเพลง เล่นนิ้วมือ แสดงบทบาทตามนิทานอย่างง่ายๆ กับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 94.29 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่องการยอมรับในการพัฒนาของเด็กวัยเตาะแตะ ในการเลือกอาหาร การเลือกของเล่น และการยอมรับถ้าเด็กจะเก็บของเล่นขึ้นโปรดไว้เล่นคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 57.14

1.2.5 ข้อมูลด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ดังแสดงในตารางที่ 18
ตารางที่ 18 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลด้านการประเมินพัฒนาการและ
 การเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
วิธีการในการประเมิน		
ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่เป็นจริงที่สุด	43	61.43
ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง	47	67.14
ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานของเด็ก	28	40.00
ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	32	45.71
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน	38	54.29
อื่น ๆ ประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ Denver 2	12	17.14
ประเมินโดยใช้แบบประเมิน เป็นรายบุคคล	1	1.43
ไม่มีการประเมิน	1	1.43
การรายงานผลการประเมิน		
รายงานข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเจริญเติบโต ของเด็ก เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง	60	85.71
รายงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก	58	82.86
รายงานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เรื่องราว หรือพฤติกรรม ที่น่าสนใจของเด็ก	58	82.86
รายงานถึงเรื่องราว หรือสิ่งที่มีผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก	56	80.00
อื่นๆ รายงานลงในบันทึกประจำวันให้ผู้ปกครองทราบ ถึงสิ่งที่เด็กปฏิบัติในแต่ละวัน	6	8.57
วิธีในการรายงานผลการประเมินเด็ก		
พูดคุยกับผู้ปกครองเป็นการส่วนตัว และเป็นรายบุคคล	61	87.14
ใช้สมุดบันทึกสุขภาพเด็กของกรมอนามัย	21	30.00
ใช้แบบรายงานพัฒนาการเด็กของกรมประมงกระทรวง	7	10.00
ใช้แฟ้มสะสมงานเด็ก	27	38.57
อื่นๆ ใช้แบบบันทึกสุขภาพ พฤติกรรมและพัฒนาการ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง	26	37.14
การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้		
นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก	50	71.43

ตารางที่ 18 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
นำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินคุณภาพของ โปรแกรมจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	42	60.00
นำผลการประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณา ตัดสินว่าเด็กมีปัญหา หรือมีความต้องการพิเศษหรือไม่	46	65.71
อื่นๆ ไม่มีการนำไปใช้	4	5.71

จากตารางที่ 18 แสดงว่า ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.14 ปฏิบัติในการสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กประเมินเด็กโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง รองลงมา คือ ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.43 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการประเมินเด็กโดยใช้แฟ้มสะสมงาน คิดเป็นร้อยละ 40.00

สำหรับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.71 ปฏิบัติในการให้ผู้เลี้ยงดูเด็กรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง รองลงมาเท่ากัน คือ รายงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก และรายงานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เรื่องราว หรือ พฤติกรรมที่น่าสนใจของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 82.86 และปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การรายงานลงในบันทึกประจำวันถึงสิ่งที่เด็กปฏิบัติในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 8.57

เกี่ยวกับวิธีในการรายงานผลการประเมิน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.14 ปฏิบัติในการพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นการส่วนตัว และเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ การใช้แฟ้มสะสมงานเด็ก คิดเป็นร้อยละ 38.57 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการใช้แบบรายงานพัฒนาการเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 10.00

ส่วนการนำผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กไปใช้ ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.43 ปฏิบัติในการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ และพัฒนาเด็ก รองลงมา คือ การนำผลการประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณาตัดสินว่าเด็กมีปัญหา หรือมีความต้องการพิเศษหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 65.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการนำผลการประเมินไปใช้ประเมินคุณภาพของโปรแกรมจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 60.00

ตารางที่ 19 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก จำแนกตามข้อมูลด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
วิธีการประเมิน				
ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด	56	80.00	14	20.00
ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง	52	74.29	18	25.71
ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	41	58.57	29	41.43
ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กทารก	56	80.00	14	20.00
การรายงานผลการประเมิน				
รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการด้านต่างๆ ให้ผู้ปกครองทราบ	67	95.71	3	4.29
รายงานเรื่องราว พฤติกรรมที่น่าสนใจ และคิดว่าจะจะเป็นปัญหาของเด็ก	60	85.71	10	14.29
พูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับผลการประเมินของเด็ก	62	88.57	8	11.43
การนำผลการประเมินไปใช้				
นำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และการพัฒนาเด็ก	55	78.57	15	21.43
นำผลการประเมินมาใช้ในการประเมินคุณภาพของโปรแกรม	24	34.29	46	65.71
นำผลการประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจว่าเด็กมีปัญหา / มีความต้องการพิเศษ	49	70.00	21	30.00

จากตารางที่ 19 แสดงว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 80.00 ปฏิบัติในการประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด และ ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กทารก รองลงมา คือ ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการ

บันทึกในสถานการณ์จริง คิดเป็นร้อยละ 74.29 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการประเมินเด็กโดยใช้ แฟ้มสะสมงาน คิดเป็นร้อยละ 58.57

สำหรับการรายงานผลการประเมิน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.71 ปฏิบัติ ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่างๆให้ผู้ปกครองทราบ รองลงมา คือ การพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับผลการประเมินของเด็ก คิดเป็น ร้อยละ 88.57 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการรายงาน เรื่องราว พฤติกรรมที่น่าสนใจ และคิดว่า น่าจะเป็นปัญหาของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 85.71

การนำผลการประเมินไปใช้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.57 ปฏิบัติในการ นำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ และการพัฒนาเด็ก รองลงมา คือ นำผลการ ประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณา ในการตัดสินใจว่าเด็กมีปัญหา หรือมีความต้องการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 70.00 และปฏิบัติน้อย ที่สุด ในการนำผลการประเมินมาใช้ในการประเมินคุณภาพของโปรแกรมจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 34.29

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 จำนวนและค่าร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะจำแนกตามข้อมูลด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
วิธีการประเมิน				
ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด	48	68.51	22	31.49
ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง	53	75.71	17	24.29
ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	36	51.43	34	48.57
ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กเตาะแตะ	50	71.73	20	28.57
การรายงานผลการประเมิน				
รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการด้านต่างๆ ให้ผู้ปกครองทราบ	62	88.57	8	11.43
รายงานเรื่องราว พฤติกรรมที่น่าสนใจ และคิดว่าจะจะเป็นปัญหาของเด็ก	62	88.57	8	11.43
พูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับผลการประเมินของเด็ก	61	87.14	9	12.56
การนำผลการประเมินไปใช้				
นำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และการพัฒนาเด็ก	57	81.43	13	18.57
นำผลการประเมินมาใช้ในการประเมินคุณภาพของโปรแกรม	36	51.43	34	48.57
นำผลการประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจว่าเด็กมีปัญหา / มีความต้องการพิเศษ	53	75.71	17	24.29

จากตารางที่ 20 แสดงว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.71 ปฏิบัติในการประเมินเด็กโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง รองลงมา คือ ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กวัยเตาะแตะ คิดเป็นร้อยละ 71.43 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการประเมินเด็กโดยใช้แฟ้มสะสมงาน คิดเป็นร้อยละ 51.43

สำหรับการรายงานผลการประเมิน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่เท่ากัน ร้อยละ 88.57 ปฏิบัติในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่างๆให้ผู้ปกครองทราบ และรายงาน เรื่องราว พฤติกรรมที่น่าสนใจ และคิดว่าน่าจะเป็นปัญหาของเด็ก และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับผลการประเมินของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 87.14

การนำผลการประเมินไปใช้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.43 ปฏิบัติในการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ และการพัฒนาเด็ก รองลงมา คือ นำผลการประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจว่าเด็กมีปัญหา หรือมีความต้องการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 75.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการนำผลการประเมินมาใช้ในการประเมินคุณภาพของโปรแกรมจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 51.43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2.6 ข้อมูลด้านการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ดังเสนอในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามข้อมูลด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
วิธีติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง		
ประชุมพิเศษ	24	34.29
เสียงตามสาย	5	25.71
มีบริการโทรศัพท์ถามตอบ	31	44.29
เยี่ยมเยียนผู้ปกครองที่บ้าน	18	25.71
จัดประชุม / สัมมนาผู้ปกครอง	21	30.00
จัดนิทรรศการแสดงผลงานเด็ก	7	10.00
ทำหนังสือเชิญมาพบเป็นรายบุคคล	10	14.29
จดหมายข่าว / จุลสาร / วารสารเผยแพร่	24	34.29
สารสัมพันธ์ผู้ปกครอง	22	31.43
พบปะพูดคุยในตอนเช้า ขณะมาส่ง-รับเด็ก	65	92.86
เรื่องที่ประชุมพิเศษ ประชุม สัมมนา		
ปรัชญา และวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก	24	34.29
วิธีดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก	36	51.43
หลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์ที่ใช้ในการจัดการ อบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก	31	44.29
ให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	38	54.29
ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น	32	45.71
แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่างๆเกี่ยวกับเด็ก อื่นๆ ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นเพื่อให้ ปฏิบัติสอดคล้องกัน	50	71.43
1	1.43	
การเข้ามีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน		
ให้แสดงความคิดเห็น และวางแผนการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	39	55.71
ทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระหว่างวัน	15	21.43
ช่วยเหลือในการประกอบอาหารสำหรับเด็ก	3	4.29
ช่วยเหลือในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น	26	37.14

ตารางที่ 21 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
ช่วยเหลือในการจัดสร้าง / ซ่อมแซม อุปกรณ์การ อบรมเลี้ยงดูเด็ก	1	1.43
ช่วยเหลือในการจัดสร้าง / ซ่อมแซมอาคาร และเครื่องเล่นต่างๆ	7	10.00
ช่วยเหลือในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก	8	11.43
เข้าร่วมในชมรม / สมาคมผู้ปกครอง	14	20.00
อื่นๆ รับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง	2	2.86
ผู้ปกครองไม่เข้ามีส่วนร่วมกับสถานรับเลี้ยงเด็ก	10	14.29
การสร้างความรู้ และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง		
ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและชุมชน ในเรื่องการให้การอบรม เลี้ยงดูเด็ก 0-3 อย่างถูกวิธี	46	65.71
ให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและคนในชุมชน ในเรื่องของพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	49	70.00
จัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ ความเข้าใจ กับผู้ปกครองและคนในชุมชนเกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดูเด็กวัย 0 – 3 ปี	15	21.43
เป็นศูนย์กลางเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน	4	5.71
อื่นๆ มีให้สมุดสำหรับผู้ปกครอง สามารถยืมหนังสือนิทาน ความรู้เรื่องเด็ก	1	1.43
จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและเด็ก ทำกิจกรรมร่วมกัน	3	4.29
ปัญหาที่พบในการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง		
แนวทางในการประสานงานกับผู้ปกครอง ไม่ชัดเจน	6	8.57
การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็กไม่ทั่วถึง	20	28.57
ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ทราบวิธีการประสานงานกับผู้ปกครอง	6	8.57
ผู้ปกครอง / คนในชุมชน มีภารกิจที่ทำให้ไม่สามารถ เข้าร่วมกิจกรรมได้	35	50.00
ผู้ปกครองคนในชุมชน / ไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่ จัดขึ้นในสถานรับเลี้ยงเด็ก	7	10.00
ไม่มีปัญหา	20	28.57

จากตารางที่ 21 ด้านการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ในเรื่องวิธีติดต่อ ประสานงานกับผู้ปกครอง ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.86 ปฏิบัติในการพบปะพูดคุยใน ช่วงเช้า - เย็น ขณะที่มาส่ง มารับเด็ก รองลงมาเท่ากัน คือ มีการประชุมพิเศษ และมีจดหมายข่าว จุลสาร วารสารเผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 34.29 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการใช้เสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 7.14

ในส่วนของ การประชุม สัมมนาแก่ผู้ปกครอง ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.43 จัดเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเด็ก รองลงมา คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 54.29 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการจัดเพื่อชี้แจงปรัชญา และวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 34.29

การให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วม กับสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.71 ปฏิบัติในการให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น และวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและ พัฒนาการเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก รองลงมา คือ ให้ผู้ปกครองเข้าช่วยเหลือในกิจกรรมที่สถาน รับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 37.14 และปฏิบัติน้อยที่สุดในการให้ผู้ปกครอง จัดสร้าง ซ่อมแซม สื่อ อุปกรณ์การอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 1.43

การสร้างความรู้ และ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.00 ปฏิบัติด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครองและคนในชุมชน ในเรื่องของการพัฒนาการและ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก รองลงมา คือ ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและคนในชุมชน ในเรื่องของการให้ การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0 - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการจัดให้มีห้อง สมุดสำหรับผู้ปกครอง สามารถยืมนิทาน หนังสือเกี่ยวกับความรู้เรื่องเด็ก คิดเป็นร้อยละ 1.43

ปัญหาที่พบในการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.00 ผู้ปกครอง มีภาระกิจที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้ รองลงมา คือ การ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็กไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 28.57

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก จำแนกตามข้อมูลด้านการ
สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง				
ให้การต้อนรับและพูดคุยกับผู้ปกครอง สม่ำเสมอ	68	97.14	2	2.86
ปรึกษาและแก้ปัญหา ร่วมกับผู้ปกครอง	64	91.43	6	8.57
มีวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหลายทาง เช่น ทางจดหมาย สารสัมพันธ์	46	65.71	24	34.29
ติดตามเรื่องราว พฤติกรรมต่างๆของเด็ก ขณะที่อยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง	65	92.86	5	1.47
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทาง สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น	41	58.57	29	41.43
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก	34	48.57	36	51.43
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กและทำงาน ร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	55	78.57	15	21.43
การสร้างความรู้และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง				
จัดให้มีการประชุม พบปะผู้ปกครองในรูปแบบ ต่าง ๆ เสมอ	24	40.00	42	60.00
จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงนโยบาย และ วัตถุประสงค์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก	30	40.86	40	57.14
จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครอง เด็ก และผู้เลี้ยงดูเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน	46	65.71	24	34.29
จัดกิจกรรมต่างๆในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก	34	48.57	36	51.43
จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเด็กวัยทารก	49	70.00	21	30.00

จากตารางที่ 22 แสดงว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.14 ปฏิบัติในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการให้การต้อนรับและพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ รongลงมา คือ ติดตามเรื่องราว พฤติกรรมต่างๆ ของเด็กขณะอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 92.86 และปฏิบัติน้อยที่สุดในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง คือ มีวิธีการติดต่อกับผู้ปกครองหลายทาง เช่น ทางจดหมาย สารสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 65.71

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.57 ปฏิบัติในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมเสนอความคิดเห็น วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก รongลงมา คือ เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 58.57 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามีส่วนช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 48.57

การสร้างความรู้และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.00 ปฏิบัติโดยการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเด็กวัยทารก รongลงมา คือ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครอง เด็กผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 65.71 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการจัดให้มีการประชุม พบปะผู้ปกครอง ในรูปแบบต่างๆ เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.00

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ จำแนกตามข้อมูลด้านการ
สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

รายการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน (N=70)	ร้อยละ	จำนวน (N=70)	ร้อยละ
การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง				
ให้การต้อนรับและพูดคุยกับผู้ปกครอง สม่ำเสมอ	68	97.14	2	2.86
ปรึกษาและแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปกครอง	65	92.86	5	7.14
มีวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหลายทาง เช่น ทางจดหมาย สารสัมพันธ์	43	61.43	27	38.57
ติดตามเรื่องราว พฤติกรรมต่างๆของเด็ก ขณะที่อยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง	61	87.14	9	12.56
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทาง สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น	50	71.43	20	28.57
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก	37	52.86	33	47.14
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กและทำงาน ร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	49	70.00	21	30.00
การสร้างความรู้และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง				
จัดให้มีการประชุม พบปะผู้ปกครองในรูปแบบ ต่าง ๆ เสมอ	26	37.14	44	62.86
จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงนโยบาย และ วัตถุประสงค์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก	30	40.86	40	57.14
จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครอง เด็ก และผู้เลี้ยงดูเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน	36	51.43	34	48.57
จัดกิจกรรมต่างๆในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ	31	44.29	39	55.71
จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเด็กวัยเตาะแตะ	47	67.14	23	32.86

จากตารางที่ 23 แสดงว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.86 ปฏิบัติในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการปรึกษาแก้ปัญหาพร้อมกับผู้ปกครอง รองลงมา คือ ให้การต้อนรับและพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 91.14 และปฏิบัติน้อยที่สุดในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง คือ มีวิธีการติดต่อกับผู้ปกครองหลายทาง เช่น ทางจดหมาย สารสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 61.43

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.43 ปฏิบัติในการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น รองลงมา คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมเสนอความคิดเห็น วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กทารกและทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 70.00 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 52.86

การสร้างความรู้และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.14 ปฏิบัติโดยการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่างๆเกี่ยวกับเด็กวัยเตาะแตะ รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครอง เด็กผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 51.43 และปฏิบัติน้อยที่สุด ในการจัดให้มีการประชุม พบปะผู้ปกครอง ในรูปแบบต่างๆ เสมอ คิดเป็นร้อยละ 37.14

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสำรวจ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ในด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้เข้าทำการสัมภาษณ์ และสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งคัดเลือกจากสถานรับเลี้ยงเด็กที่ได้รับรางวัลจากกรมประชาสงเคราะห์ 3 แห่ง สถานรับเลี้ยงเด็กที่ยังไม่ได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ 3 แห่ง สถานรับเลี้ยงเด็กที่เข้าเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ 1 แห่ง และสถานรับเลี้ยงเด็กที่ยังไม่ได้รับการประเมินตามเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ 1 แห่ง รวมสถานรับเลี้ยงเด็กทั้งหมด 8 แห่ง ได้ผลดังนี้

2.1.1 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 1

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กได้จดทะเบียนถูกต้องกับกรมประชาสงเคราะห์ และได้รับรางวัลตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ รับเด็กอายุระหว่าง 0 – 6 ขวบ ปัจจุบันมีเด็กในความดูแล 37 คน เด็กส่วนใหญ่มาจากละแวกใกล้เคียงกับ สถานรับเลี้ยงเด็กและเด็กที่มีผู้ปกครองทำงานใกล้สถานรับเลี้ยงเด็ก ค่าบริการ 4,000 บาท แต่ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ จึงจำเป็นต้องลดค่าบริการลง เหลือ 3,500 บาท เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถที่จะนำเด็กมาเข้ารับบริการได้ มีบุคลากรทั้งสิ้น 7 คน เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก 1 คน ผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก 1 คน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ 1 คน ผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ 1 คน นอกจากนั้นเป็นครูในระดับชั้นอนุบาล

สถานรับเลี้ยงเด็กมีแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย
2. เพื่อให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้
3. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดการและการคัดเลือกบุคลากร เลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่ต้องจบการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีบุคลิกลักษณะ ที่รักเด็ก อดทน ไม่รังเกียจเด็ก สามารถใช้จิตวิทยาในการดูแลเด็กได้ ถ้าจบการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง หรือ มีประสบการณ์การมีบุตรจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

เกณฑ์ในการคัดเลือก หรือรับเด็ก จะรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ขวบ โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 0-1 ปี , 1-3 ปี และ 4-6 ปี รับเด็กพิเศษเป็นบางกรณีที่สามารถเลี้ยงดูได้ เช่น เด็กออทิสติกที่อาการไม่รุนแรง ไม่มีการคละอายุเด็ก และจะมีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก

การติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลหรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะมีการติดต่อประสานงานกับกรมประชาสงเคราะห์ ในส่วนของกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น เกี่ยวกับข้อมูลการอบรมต่างๆ เอกสาร และความรู้ต่างๆเกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อ โรคระบาดต่างๆ และมีการติดต่อประสานงานกับ โรงพยาบาล ศูนย์อนามัยกรุงเทพมหานครและสาธารณสุข ในเรื่องของการตรวจฟันเด็ก การหยอดวัคซีนโปลิโอ การประชุม เกี่ยวกับยุ้งลาย และโรคระบาดต่างๆ

การสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเรียนเพิ่มเติม ส่งผู้เลี้ยงดูเด็กไปอบรม จัดทำประกันสังคมให้ จัดหาหนังสือ ตำรา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กให้อ่านเพิ่มเติม ให้อาคลอดได้ 1เดือนครึ่ง ช่วยเหลือทุกด้านเมื่อมีปัญหา และผู้เลี้ยงดูเด็กมีความเห็นเหมือนกันว่าสิ่งที่ได้รับอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการ อยากให้เพิ่มเงินเดือนให้อีก และอยากให้เพิ่มเวลาลาคลอดให้เหมือนกับข้าราชการ

การนิเทศผู้เลี้ยงดูเด็ก และการประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก สำหรับการนิเทศผู้เลี้ยงดูเด็ก จะไม่มีกการนิเทศประเมินผลอย่างเป็นทางการ แต่จะใช้การเข้าไปมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคน และคอยสังเกตการณ์ตลอดเวลา หากพบปัญหาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กคนใดทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ก็จะทำให้คำแนะนำและการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือทำให้ดูเป็นตัวอย่างในทันที และจะนำปัญหา สิ่งที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ไปแนะนำให้เป็นแนวทางที่ถูกต้องสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคน ในการประชุมในแต่ละครั้ง ส่วนการประเมินผลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก ทางผู้บริหารไม่มีการประเมิน

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกและผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ เห็นว่าจำนวนเด็กต่อผู้เลี้ยงดูเด็กเหมาะสมแล้ว คือ วัยทารกเด็ก 3 – 4 คน ต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน วัยเตาะแตะ เด็ก 6 คน ต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

หลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่ใช่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งตายตัว แต่จะปรับใช้จากแนวการจัดการประสบการณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ การอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก จากหนังสือ ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และจากรายการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทางโทรทัศน์ และกำหนดแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กขึ้นเอง เพื่อให้ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

การส่งเสริมผู้เลี้ยงดูเด็กในการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก ผู้บริหารจะใช้ประสบการณ์เดิมของผู้บริหาร ความรู้ต่าง ๆ จากการอบรม มาสอนให้ผู้เลี้ยงดูเด็ก จัดหาหนังสือที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้อ่าน ส่งผู้เลี้ยงดูเด็กไปอบรม และให้คนที่เคยไปอบรมมาแล้วถ่ายทอดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กคนอื่นฟัง จัดหาวัสดุเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ผู้เลี้ยงดูเด็กดู และสิ่งที่กำหนดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องทำในแต่ละห้อง คือ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้ในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกห้อง ตามที่ผู้บริหารกำหนด และมีการจัดตกแต่งมุมต่าง ๆ เพิ่มจากที่ผู้บริหารสั่ง เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ จะมีการจัดกิจกรรมให้เด็กทำในห้องเรียน กลางแจ้ง กิจกรรมเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคลให้เด็กทำได้ด้วย

การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็ก สิ่งที่สำคัญถึงคือ ตารางกิจกรรมประจำวันของเด็ก เวลา และต้องจัดให้ได้ครบตามตารางที่วางไว้ เพื่อเด็กจะได้รับการพัฒนาครบทุกด้านในแต่ละวัน คำนึงถึงความปลอดภัยและระเบียบวินัยของเด็กเป็นสำคัญด้วย

4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งติดกับถนนใหญ่ ใช้รั้วเดียวกับบิมน้ำมันบางจาก ตัวอาคารเป็น อาคาร 2 ชั้น โปร่งสบาย มีหน้าต่างเป็นกระจกใสเลื่อนเปิด - ปิดได้สะดวก และแสงสว่างผ่านได้ดี สามารถมองเห็นบรรยากาศภายนอกห้องได้ มีประตูเข้าออกภายในอาคาร 2 ประตูใหญ่ สามารถเข้า - ออกได้สะดวก มีรั้วรอบกั้นเป็นอาณาเขตของสถานรับเลี้ยงเด็กชัดเจน มีประตูเล็กสำหรับรับ - ส่งเด็กจากผู้ปกครอง และมีประตูรั้วใหญ่สำหรับการเข้าออกได้หลายคน บริเวณ

หน้าอาคาร มีเสาธงสำหรับให้เด็กได้เคารพธงชาติร่วมกัน มีสระว่ายน้ำ สนามหญ้าที่ได้รับการตัดตกแต่งไว้อย่างเป็นระเบียบไม่มีหญ้าขึ้นรก พื้นสนามเรียบไม่มีหลุมบ่อ ที่สามารถทำให้เกิดอันตรายกับเด็กได้ มีการปลูกต้นไม้ขนาดเล็ก ดอกไม้ต่าง ๆ ที่ไม่มีหนามและไม่เป็นอันตรายกับเด็กในกระถาง ทั้งตั้งพื้น และแขวน มีอ่างปลา และมีการจัดทำทางเดินไว้สำหรับให้เด็กเดินไปยังสนามเด็กเล่นที่มีเครื่องเล่นสนามที่หลากหลาย และอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีไม่ชำรุด ซึ่งในส่วนของบริเวณที่มีเครื่องเล่นสนาม จะลาดพื้นด้วยปูนซีเมนต์ แต่จะจัดบริเวณกระบะดิน ททราย มีขนาดใหญ่พอที่เด็กหลายคนสามารถเข้าไปนั่งเล่นได้ พร้อมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเล่นดิน ททราย และเล่นน้ำ มีอ่างล้างมือขนาดเหมาะสมกับเด็ก ไว้ในบริเวณสนามด้วย แต่ในการเล่นเครื่องเล่นสนามของเด็กต้องมีผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากอยู่ในบริเวณด้านหน้าและติดกับรั้วใหญ่ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ถ้าผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กไม่ทั่วถึงอาจเกิดอันตรายที่ไม่คาดคิดกับเด็กได้

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ภายในอาคารค่อนข้างกว้าง และจัดไว้อย่างเป็นสัดส่วน มีจำนวนห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 4 ห้อง มีการจัดบริเวณสำหรับให้ผู้ปกครองได้นั่งคอยเด็ก หรือพักเด็กก่อนที่ จะนำเข้าห้องให้การอบรมอยู่ด้านหน้าสุดของอาคาร มีเก้าอี้ให้นั่ง มีการจัดมุมหนังสือต่าง ๆ ที่มีประโยชน์กับเด็กและผู้ปกครอง มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ แจ่งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ มีการจัดมุมของเล่น สื่อต่าง ๆ ไว้สำหรับให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ซึ่งมีของเล่นหลากหลายและ อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี และมีชั้นสำหรับจัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบ เด็กสามารถหยิบใช้และเก็บได้ด้วยตัวของเด็กเอง ชั้นล่างเป็นห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยโต รวมถึงห้องสำหรับเด็ก วัยเตาะแตะ 1 ห้อง

ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะค่อนข้างกว้าง มีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนของเด็ก ไม่แออัดมีการจัดพื้นที่สำหรับให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดว่าต้อง มีมุมต่าง ๆ มีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน ส่วนการตกแต่งอย่างอื่นภายในห้องขึ้นอยู่กับผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคนจะเป็นผู้จัดเอง ซึ่งมีการนำภาพการ์ตูนต่าง ๆ ตัวเลข ตัวพยัญชนะต่าง ๆ มาเป็นส่วนหนึ่งของการตกแต่ง ใช้สีสันสดใส ภายในห้องโปร่งสบาย แสงสว่างทั่วถึง ไม่มีเสากลางห้องที่จะทำให้เกิดอันตรายกับเด็ก ไม่มีการแบ่งบริเวณที่ใช้เสียงดังบริเวณที่เงียบ และมีบริเวณสำหรับติดผลงานของเด็กไว้หน้าห้องให้การอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับสายตาของเด็ก มีตู้สำหรับเก็บเสื้อผ้า กระเป๋าและของใช้ของเด็กไว้

ภายในห้อง ซึ่งอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีพอใช้ ไม่มีชั้นสำหรับเก็บของเล่นเด็ก ของเล่นและสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่เก็บอยู่ในกล่องและในตู้ มีส่วนน้อยที่อยู่ตามมุมต่าง ๆ เด็กไม่สามารถหยิบของเล่นมาเล่นได้เอง ต้องให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้หยิบให้ ตรงกลางห้องเป็นลานกว้าง ซึ่งไม่มีโต๊ะและเก้าอี้ของเด็ก แต่จะมีการจัดโต๊ะเก้าอี้เมื่อเด็กทำกิจกรรมและเมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็นำไปวางไว้หลังห้อง โต๊ะและเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็กทุกคน

สำหรับห้องน้ำของเด็กวัยเตาะแตะ จะใช้ร่วมกับเด็กโต มีโถส้วมขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโถส้วมสำหรับเด็ก 2 ที่ ต่อเด็กประมาณ 10 คน โดยจะเป็นห้องน้ำใหญ่ และมีผนังกันชอยเป็นห้องเล็กไม่มีประตู ไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ มีบริเวณที่แขวนผ้าเช็ดตัวของเด็กอยู่หน้าห้องน้ำ แบ่งที่สำหรับให้เด็กอาบน้ำ และมีอ่างล้างหน้า ล้างมือ ขนาดเหมาะสมกับเด็ก พร้อมกระจกอยู่ภายในห้องน้ำด้วย สำหรับให้เด็กใช้เป็นที่สำหรับแปรงฟันและล้างมือ เด็กทุกคนจะมีแปรงฟันส่วนตัวของตนเอง ส่วนยาสีฟันและสบู่จะใช้ร่วมกัน พื้นห้องน้ำปูด้วยวัสดุกันลื่น เพื่อป้องกันการลื่นล้มของเด็ก

ที่สำหรับรับประทานอาหาร จะมีบริเวณเฉพาะแยกออกมาด้านข้างของอาคารเป็นสัดส่วน มีโต๊ะ เก้าอี้ขนาดเหมาะสมกับเด็กจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ภาชนะสำหรับใส่อาหารเป็นถาดหลุมพลาสติกอย่างดี ถูกสุขลักษณะ ทนทานไม่แตกหักง่าย ทำความสะอาดได้ง่าย และมีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน มีเคาน์เตอร์สำหรับเตรียมอาหาร ตู้เก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร และมีอ่างล้างมือสำหรับให้เด็กล้างมือก่อนรับประทานอาหาร โรงครัวสำหรับใช้ปรุงอาหารก็แยกเป็นสัดส่วนไม่ใช้ร่วมกับที่รับประทานอาหาร มีถังขยะพร้อมฝาปิดถูกสุขอนามัย

พื้นที่สำหรับให้เด็กนอน จะใช้เดียวกับห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยนำเบาะซึ่งเป็นของทางสถานรับเลี้ยงเด็กเองที่เก็บไว้ด้านหลังห้องออกมาปูให้เด็ก พร้อมกับผ้าปูที่นอน ซึ่งเบาะ หมอน และผ้าปูที่นอนสะอาดไม่มีกลิ่นอับ ขณะที่เด็กนอนมีการจัดบรรยากาศให้เด็ก โดยการ จัดแสงให้สว่างน้อยที่สุดแต่ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ เงียบไม่มีเสียงรบกวน เปิดแอร์เพื่อให้เด็กหลับสบาย และในกรณีที่เด็กไม่สบาย มีห้องพยาบาลและมีเตียงสำหรับเด็กป่วยแยกไว้เป็นสัดส่วนชัดเจน มีตู้ยาที่มียาสามัญประจำบ้านและเครื่องมือปฐมพยาบาล ไว้ในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกห้อง

สำหรับห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก จะอยู่ชั้น 2 ของอาคาร เป็นห้องกระจกค่อนข้างกว้าง โปร่งสบาย ของน้อย ค่อนข้างเป็นระเบียบ มีประตู หน้าต่างเป็นกระจกเลื่อน

เปิด - ปิดได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วย เตียงเหล็กสำหรับให้เด็กนอน เบาะยางกันน้ำได้ สะอาดไม่มีกลิ่นอับ มีตู้เก็บอุปกรณ์เครื่องใช้ของเด็ก มีชั้นและตะกร้าสำหรับเก็บตุ๊กตา ของเล่นชิ้นเล็กๆ เช่น ลูกบอลยาง เครื่องเล่นมีเสียง ของเล่นที่เด็กสามารถกัดแทะได้ เครื่องเล่นปีนป่ายต่าง ๆ ที่ทำพลาสติกอย่างดี มีเบาะรองเพื่อป้องกันการกระแทกสำหรับเด็ก ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูมีห้องครัวสำหรับ ชงนม ปุงอาหารสำหรับเด็กวัยทารกโดยเฉพาะ มีประตูไม้เปิด - ปิดเป็นสัดส่วน และมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีวัสดุกันลื่น มีกระโถน และโถส้วมขนาดเหมาะสมกับเด็ก และมีห้องส้วมสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กแยกเป็นสัดส่วนอยู่ในห้องเดียวกัน และมีห้องสำหรับเด็กได้เล่นรถต่าง ๆ เช่น รถล้อเลื่อนสำหรับให้ใช้กล้ามเนื้อขา รถของเล่นในลักษณะต่าง ๆ แยกไว้ต่างหาก การจัดตกแต่งห้องมีไม่มากนัก มีการแขวนโมบาย มีรูปภาพต่าง ๆ ติดไว้ข้างผนัง ส่วนบรรยากาศภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ค่อนข้างสงบ ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถดูแลเด็กได้อย่างดี ถ้าเด็กคนไหนร้องก็จะรีบเข้าไปสัมผัสโอบกอดเด็กในทันที สังเกตเด็กได้อย่างทั่วถึง เข้าใจเด็กทุกคนได้เป็นอย่างดี แต่ไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

5) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ในตอนเช้าขณะที่รับเด็กจากผู้ปกครองผู้เลี้ยงดูเด็กจะพูดคุย ทักทาย ยิ้มแย้ม สัมผัสโอบกอด และเล่นกับเด็กเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กก่อนจะนำเด็กไปที่ห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ขณะอยู่ในห้องมีผู้เลี้ยงดู 2 คน ต่อเด็ก 3 คน ทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและใกล้ชิดกับเด็กได้มากที่สุด

การตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถตอบสนองได้ทันที เช่น ถ้าเด็กร้องให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเข้าไปสัมผัส โอบกอด ปลอบโยนและหาสาเหตุได้ทันที ไม่มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กวัยทารกทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม แต่มีของเล่นต่างๆ ที่เตรียมไว้ให้เด็กได้เล่นฝึกพัฒนาการของเด็กไปในตัว สำหรับเด็กวัยทารก ไม่มีการจัดตารางกิจกรรมสำหรับเด็ก การปฏิบัติต่างๆจะขึ้นอยู่กับตัวเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งเด็กแต่ละคนจะไม่เหมือนกันผู้ดูแลเด็กจะสังเกตและซักถามจากผู้ปกครอง ถึงเวลาในการที่นอน การนอน การขับถ่าย การทานยาในกรณีที่เด็กไม่สบาย และผู้เลี้ยงดูเด็กจะปรับกิจกรรมประจำวันให้ยืดหยุ่นได้สำหรับเด็กแต่ละคน

สุขภาพและอนามัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ในการเปลี่ยนผ้าอ้อม ในกรณีที่เด็กปัสสาวะ จะไม่ล้างให้เด็กแต่จะให้ผ้าเช็ดให้แห้ง และเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็ก ซึ่งจะทำบนเบาะในบริเวณใกล้ ๆ กับที่เด็กปัสสาวะไม่มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมแยกเป็นสัดส่วน แต่ถ้าเด็กอุจจาระ จะนำเด็กไปล้างในห้องน้ำ และนำมาเปลี่ยนผ้าอ้อมในห้องให้ การอบรมเลี้ยงดู ในบริเวณที่สะอาด ในกรณีที่เด็กป่วยก็จะแยกเด็กออกจากกลุ่มเด็กที่ปรกติและมีผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจะพูดคุย หยอกล้อ เรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ไม่ได้อยู่คนเดียวและเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กพยายามชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และพยายามให้เด็กนั่งเล่นใกล้ ๆ กันเพื่อเด็กจะได้คุ้นเคยกับคนอื่น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็ก พาเด็กเดินรอบๆ ทั้งในและนอกอาคาร ในบริเวณที่มีเด็กโตทำกิจกรรมอยู่ เพื่อให้เด็กได้เห็น ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว มีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมต่างๆรอบตัว

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด อาจเป็นการเปล่งเสียงอ้อแอ้ของเด็ก การแสดงออกและปฏิกิริยาต่างๆ ของเด็ก และมีการโต้ตอบกับเด็ก น้ำเสียงที่ใช้กับเด็กก็เป็นเสียงเบาๆ สุภาพ ไม่ตะคอก ไม่ขู่เด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา พยายามเรียกชื่อ หรือสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้คำใหม่ๆ และส่งเสียงในลักษณะต่างๆ พูดคุย หรือร้องเพลงกับเด็ก ในขณะที่พูดคุย มีปฏิสัมพันธ์กับกับเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะยืนหรือนั่งในตำแหน่งที่เด็กสามารถมองเห็นตนเองได้ ไม่ต้องให้เด็กมองหาว่าผู้เลี้ยงดูเด็กอยู่ที่ไหน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กจะจัด บริเวณที่มีเครื่องเล่นป็นปาย อุโมงค์ ไม้สั้น โดยมีเบาะรองรับป้องกันการกระแทกให้เด็ก และบริเวณกลางห้องปล่อยให้เป็นที่โล่งกว้าง สำหรับให้เด็กได้คลานและเคลื่อนไหวอย่างอิสระ มีการจัดเตรียมของเล่นที่เด็กจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น ของเล่นที่เป็นยางไว้กัดแทะ ของเล่นเขย่าที่มีเสียง และมีการจัดห้องของเล่นที่เป็นของเล่นที่สามารถให้เด็กได้เคลื่อนไหวและใช้กล้ามเนื้อ เช่น รถลากต่าง ๆ ลูกบอลนุ่ม ๆ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก ถ้าเด็กอารมณ์ดีมีความสุข ผู้เลี้ยงดูเด็กก็จะยิ้มตอบ พูดคุยหยอกล้อด้วยเสียงเบาๆ โอบกอด ลูบหัวเด็ก ถ้าเด็กร้องไห้ มีความกลัว ความกังวล ก็จะปลอบโยนเด็ก กอดลูบหัว ทำให้เด็กไว้ใจ หาสาเหตุของการร้อง และพยายามไม่ใช้คำว่าอย่า หรือไม่กับเด็ก และ

ชมเชยเด็กเมื่อเด็กทำได้ เช่น ถ้าเด็กเล่นของเล่นได้ หรือมีพัฒนาการดีขึ้น ก็จะชมเชยและให้กำลังใจเด็ก

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร และยาของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะปฏิบัติในการให้นมเด็ก โดยการกำหนดตารางการให้นม หรือเวลาการให้นมเด็กจากการถามจากผู้ปกครองของเด็ก เพื่อจะได้ทำต่อเนื่องเหมือนกับที่บ้าน ในการให้นมเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กจะไม่อุ้มเด็กไว้แนบอก แต่จะให้เด็กนอนลงบนเบาะหรือในเตียงและป้อนนมให้ โดยเอียงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็มจุก เพื่อป้องกันการดูดลม และหลังจากดื่มนมเสร็จแล้วจะให้เด็กเรอทุกครั้ง ขวดนม และนมของเด็ก จะติดป้ายชื่อเด็กและแยกใช้ไม่ปะปนกัน ในการรับประทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะป้อนเด็กพร้อมกันทีละ 2 คน ใช้ภาชนะใส่อาหารรวมกัน แต่แยกช้อน มีผ้ากันเปื้อนให้เด็ก ส่วนในกรณีที่เด็กไม่สบายและมียา จะแยกยาของเด็กไว้อย่างชัดเจน มีช้อนติดไว้และเก็บไว้ในอย่างปลอดภัยพ้นจากมือของเด็ก

การนอน ห้องสำหรับให้เด็กนอนจะใช้ห้องเดียวกับห้องให้การอบรมเลี้ยงดูและห้องรับประทานอาหาร เด็กทุกคนจะมีที่นอน เตียง ผ้าปูที่นอนส่วนตัว แต่เป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้ ไม่มีชื่อเด็กหรือสัญลักษณ์ติดเพื่อแยกว่าเป็นของเด็กคนใด เตียงสำหรับเด็กมีทั้งที่เป็นเตียงเหล็กและเตียงไม้ มีที่ล็อคแน่นหนาปลอดภัย ป้องกันเด็กหล่นจากเตียง ในเตียงมีโมบายตุ๊กตานุ่มๆ สำหรับเด็ก บรรยากาศขณะที่ได้กนอนจะเงียบ ผ่อนคลายไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มี การเปิดเพลงคลอเบาๆ แสงสว่างไม่มาก หรือๆ ไม่ถึงกับมืดผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ ถ้าวันไหนอากาศร้อนมาก ๆ จะเปิดแอร์ แต่ถ้าอากาศดีจะเปิดหน้าต่างให้ลมโกรกเย็นสบาย เนื่องจากมีมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุงและแมลงต่าง ๆ อย่างดี

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กแต่ละคนจะมีผ้าอ้อมส่วนตัวใส่กระเป๋าทะกร้อเตรียมมาจากบ้านเองมีทั้งที่เป็นผ้าอ้อมผ้าและผ้าอ้อมสำเร็จรูป ในขณะที่อยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจะใช้ผ้าอ้อมผ้า และเมื่อเด็กจะกลับบ้านจะใช้ผ้าอ้อมสำเร็จรูป การเปลี่ยนผ้าอ้อม ถ้าเด็กปัสสาวะจะใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดก้นให้เด็ก และเปลี่ยนผ้าอ้อมผืนใหม่ให้ ในกรณีที่เด็กอุจจาระ จะไม่มีการจดบันทึกการถ่ายของเด็กแต่จะใช้วิธีการจำ ว่าวันนี้เด็กถ่ายกี่ครั้ง ถ่ายธรรมดาหรือผิดปกติจากเดิม และเมื่อเด็กถ่ายจะนำเด็กไปล้างในห้องน้ำ และนำมาเปลี่ยนผ้าอ้อมในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีการจัดที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมโดยเฉพาะ แต่จะใช้บริเวณที่สะดวก และจะล้างมือทุกครั้งหลังจากเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็กเสร็จ ผ้าอ้อมที่ใช้แล้วจะใส่ถุงไว้สำหรับส่งกลับให้ผู้ปกครองนำกลับไปทำความสะอาดอีกครั้ง ส่วนการล้างมือสำหรับเด็กจะมีอ่างล้างมือขนาดเล็กอยู่ในห้องน้ำ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะใช้วิธีการอุ้มเด็กเข้าไปล้างในห้องน้ำและมีผ้าเช็ดมือให้ใช้ร่วมกัน

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ของเด็ก โดยการพูดคุยทักทายกับเด็กตั้งแต่แรกที่ได้รับเด็กจากผู้ปกครอง อุ้มหรือโอบกอดเด็ก พยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เมื่อเข้าไปในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการเตรียมพื้นที่สำหรับไว้ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ เตรียมกิจกรรมสื่อต่างๆ ที่จะให้เด็กได้ทำและได้เรียนรู้ในแต่ละวัน เตรียมของเล่นที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้เล่น ได้ใช้กล้ามเนื้อต่างๆ และมีที่ติดผลงานไว้หน้าห้องสำหรับให้เด็กได้โชว์ผลงานของตนเองเมื่อเสร็จแล้ว

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการจัดให้เด็กทำกิจกรรมเป็รายบุคคลแต่นั่งทำร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีการจัดกิจกรรมวันละ 2 กิจกรรม ให้เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจได้ โดยในขณะทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยพูดคุย ชักถาม ให้คำแนะนำเมื่อเด็กทำไม่ได้และให้กำลังใจเด็ก มีการจัดสื่อตามมุมต่างๆ เป็นมุมบล็อก มุมบ้าน เด็กคนไหนทำกิจกรรมเสร็จแล้วจะอนุญาตให้เล่นตามมุมได้

สื่อต่างๆที่ใช้เป็นสื่อสำเร็จรูปที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดไว้ให้และผู้เลี้ยงดูเด็กใช้วัสดุเหลือใช้มาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะต่างๆ ใ้กับเด็ก เช่น ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์มาพับ นำหลอดดูดน้ำที่ใช้แล้ว หรือไม้ไอศกรีมมาทำกิจกรรมศิลปะ และมีของเล่นหลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นของเล่นสำเร็จรูป ไม่ได้ผลิตเอง เช่น ไม้บล็อกต่าง ๆ หนังสือภาพ หนังสือนิทาน ตุ๊กตา รถลาก รถจักรยาน เป็นต้น

สำหรับตารางกิจกรรมที่กำหนดไว้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะปรับ ยืดหยุ่นตามเวลา สถานการณ์ตัวเด็กในวันนั้น ๆ แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กจะพยายามให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ได้ตามตารางกิจกรรมประจำวันทีวางไว้ มีกิจกรรมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็ก - ใหญ่ กิจกรรมใน - นอกอาคาร กิจกรรมเคลื่อนไหวมาก - น้อย โดยการให้เด็กออกกำลังกายบริหารบริเวณหน้าเสาธง จัดกิจกรรมศิลปะ ให้เด็กได้ว่ายน้ำ และผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึก สุขนิสัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การจับช้อนที่ถูกต้อง การจับแก้ว การซั้บถ่าย ฝึกการนั่งโต๊ะ การทำความสะอาด เป็นต้น

ตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

6.00 – 8.30	รับเด็ก อาหารเช้า ดื่มน้ำผลไม้
8.30 – 9.00	กิจกรรมหน้าเสาธง เคารพธงชาติ กายบริหาร
9.00 – 9.30	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
9.30 – 10.00	กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์
10.00 – 10.20	กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์

10.20 – 12.00	อาหารกลางวัน อาบน้ำ แปรงฟัน
12.00 – 14.00	ดื่มนม นอน
14.00 – 14.15	อาหารว่าง
14.15 – 15.00	เกมส์ เล่นของเล่น
15.00 – 17.00	อาหารเย็น ทำความสะอาด
17.00 – 18.30	เตรียมกลับบ้าน

สำหรับในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการตรวจสุขภาพของเด็กทุกเช้า และมีการตรวจอาทิตย์ละครั้ง ในเรื่องเล็บ ฟัน เสื้อผ้า มีการทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งที่เด็กเปื้อน ทำความสะอาดของเล่นและของใช้สำหรับเด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค อาทิตย์ละครั้ง และในกรณีที่เด็กป่วยจะแยกเด็กที่ป่วยออกจากเด็กปกติ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติโดยการเรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน และชมเชยเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำไม่สำเร็จ

การส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็ก ชักชวน สนับสนุนให้เด็กเล่นกับ ผู้เลี้ยงดูเด็กและเพื่อน จัดสถานที่ จัดเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก เช่น การเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีส่วนร่วมในการเก็บด้วยเพื่อเป็นแบบอย่างให้เด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมและได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยในระหว่างทำกิจกรรมผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยกระตุ้นให้เด็กคิด ชักถาม พุดคุยให้เด็กได้คิดหาคำตอบด้วยตัวเอง และพยายามจัดกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของเด็ก และยากขึ้นตามลำดับ

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด เด็กแสดงออกและมีการโต้ตอบกับเด็ก น้ำเสียงที่ใช้ในการสนทนากับเด็กสุภาพ นุ่มนวล ไม่ตะตอก หรือตะโกน เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาของเด็ก มีการอ่านหนังสือ เล่านิทานจากหนังสือนิทาน ให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ อย่างง่ายกับเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายผู้เลี้ยงดูเด็ก จัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดู เช่น ให้เด็กได้ว่ายน้ำ เล่นเครื่องเล่นสนาม กายบริหาร กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และจัดเตรียมของเล่นหลากหลายรูปแบบให้เด็กได้เล่นและได้เรียนรู้

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางอารมณ์ ไม่แสดงกิริยาที่ก้าวร้าว ไม่ดูต่ำเด็ก พยายามไม่ใช้คำว่า“ไม่” หรือ“อย่า” แต่จะมีใช้บ้างถ้าเหตุการณ์รุนแรงเกินไป ส่วนการตอบสนองต่ออารมณ์ ความต้องการต่าง ๆ ของเด็ก ในบางครั้งผู้เลี้ยงดูเด็กจะไม่ตอบสนองเด็กในทันที ปล่อยให้เด็กร้องไม่สนใจ

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา ผู้เลี้ยงดูเด็กให้เด็กรับประทานอาหารตามตารางกิจวัตรประจำวัน ฝึกเด็กในการนั่งโต๊ะทานอาหาร และให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารเท่าที่จะทำได้ ฝึกการจับช้อน การตักนม ตักน้ำจากแก้ว และเด็กทุกคนจะมีผ้ากันเปื้อนติดป้ายชื่อเป็นของตนเอง จาน และภาชนะต่าง ๆ เป็นพลาสติกอย่างดีปลอดภัยสำหรับเด็ก ในกรณีที่เด็กป่วยและนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแยกยาของเด็กแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน มีการเขียนชื่อติดไว้และเก็บไว้ให้พ้นมือเด็ก

การนอน ห้องนอนของเด็กจะใช้ห้องเดียวกับที่ทำกิจกรรมแต่จะแยกออกจากห้องรับประทานอาหาร เด็กทุกคนมีที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอนส่วนตัว แต่ไม่มีการเขียนชื่อหรือสัญลักษณ์ใดๆ เนื่องจากอุปกรณ์เหล่านี้เป็นของสถานรับเลี้ยงเด็ก บรรยากาศในการนอนจะสงบ แสงขณะที่เด็กนอน จะหรี่ไม่ถึงกับมืดมาก ผู้เลี้ยงดูเด็กยังสามารถมองเห็นเด็กได้

การเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กจะจัดบริเวณสำหรับให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้า และพยายามให้เด็กช่วยเหลือตนเองเท่าที่จะทำได้ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น มีการฝึกให้เด็กถอดซิป ติดกระดุม กลับนอก / ในเสื้อ กางเกง

สำหรับการขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กเข้าห้องน้ำก่อนนอน หลังตื่นนอน ฝึกให้เด็กรู้จักบอกถ้าอยากเข้าห้องน้ำ และฝึกให้ขออนุญาตถ้าต้องการเข้าห้องน้ำ และสอนให้เด็กใช้ห้องน้ำอย่างถูกต้อง ฝึกการนั่งโถส้วม ให้ทำความสะอาดหลังการใช้ โดยถ้าเด็กเล็กมากยังช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด สำหรับการล้างมือของเด็ก จะมีการจัดเตรียมอ่างล้างมือขนาดพอเหมาะกับเด็กไว้ในห้องน้ำ เด็กสามารถเดินไปล้างมือได้ด้วยตนเอง ในบางครั้งผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ได้ตามไปด้วย แต่จะให้เด็กที่โตกว่า และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดีแล้วเป็นผู้ช่วยดูแลน้องแทน และจัดที่สำหรับแขวนผ้าเช็ดมือ ไว้ในบริเวณหน้าห้องน้ำให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้สะดวก

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินเด็ก โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสังเกต และบันทึกลงในแบบประเมินที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง เกี่ยวกับ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย น้ำหนัก ส่วนสูง การใช้กล้ามเนื้อเล็ก การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การพัฒนาการทางสติปัญญา การพัฒนาการทางด้านสังคม และการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ มีความคิดเห็นของผู้เลี้ยงดูเด็ก และมีข้อคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองตอบกลับให้ผู้เลี้ยงดูเด็กได้ทราบด้วย

การรายงานผลการประเมินของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ จะรายงานโดยใช้ แบบประเมินผลพัฒนาการของเด็ก โดยจะรายงานให้ผู้ปกครองทราบเดือนละ 1 ครั้งให้ และ ส่วนใหญ่ยังใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองเด็กเป็นรายบุคคล ถึงพฤติกรรมต่างๆ และสิ่งที่เด็กปฏิบัติ ในแต่ละวัน ในช่วงที่ผู้ปกครองมารับ – ส่งเด็ก หรือทางโทรศัพท์

การนำผลการประเมินเด็กไปใช้ นำผลการประเมินเด็กไปใช้ปรับปรุงเด็ก โดยตั้งเป็นคำถาม ว่าจะทำอย่างไรกับผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก สิ่งที่จัดให้เด็กยากหรือง่ายเกินไปสำหรับเด็กหรือไม่ และทำการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการจัดการอบรมเลี้ยงดูให้กับเด็กใหม่

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง สถานรับเลี้ยงเด็กใช้วิธีการจัดงานในวันสำคัญ ปีละ 2 ครั้ง คือ ในวันแม่ และวันปีใหม่ โดยจัดกิจกรรมของเด็ก ให้เด็กได้แสดงออกให้ผู้ปกครองเห็น และให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น แต่ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมักไม่มีเวลามาร่วมงาน ในระยะหลังจึงไม่ค่อยได้จัดงาน ส่วนใหญ่จึงใช้การพูดคุยโดยตรง และการพูดคุยทางโทรศัพท์ จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง โฆษณาลงานเด็ก มีสารสัมพันธ์ติดต่อกับผู้ปกครองทุกเดือน

การสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วม เพราะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลา มาส่งเด็กเสร็จก็รีบไปทำงานทันที และถ้าให้ผู้ปกครองอยู่ด้วยเด็กจะงอแง ไม่เชื่อฟังผู้เลี้ยงดูเด็ก ทำให้วุ่นวาย

การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้บริหาร มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงวัตถุประสงค์ และสิ่งที่เด็กจะได้เมื่อเข้ามาในสถานรับเลี้ยงเด็ก และมีการให้ความรู้ในเรื่องของโรคติดต่อ โรคระบาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก และให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องที่ผู้ปกครองสงสัยมีการจัดให้มีการพบปะ พูดคุยระหว่างผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองได้

ซักถามถึงปัญหา พฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก และมีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย ตอบคำถามและ ปัญหาของเด็กให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กมีความเห็นตรงกันว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามา สนับสนุนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ให้กับ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ในเรื่องของการผลิตสื่อใหม่ๆ ที่ใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุ และการปฏิบัติต่าง ๆ ใน การให้ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยอยากให้เป็นการอบรมในลักษณะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ต้องเน้นวิชาการมากนัก

ข้อเสนอแนะในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กควรอยู่กัน แบบครอบครัว เพราะการดูแลเด็กเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะ ทำงานลำบาก และผู้เลี้ยงดูเด็กควรมีความรักเด็ก จบการศึกษาปฐมวัยหรือถ้าไม่จบ ควรมี ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะมาก่อน และควรผ่านการอบรมการดูแล เด็ก เพราะจะทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทิศทางของการจัดบริการสถานรับเลี้ยงวัย 0 – 3 ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัด บริการสถานรับเลี้ยงเด็กจะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ ถ้าเศรษฐกิจดีผู้ปกครองก็มีความ สามารถที่จะนำเด็กมาฝากไว้กับสถานรับเลี้ยงเด็กได้ และสิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งควรคำนึง ถึงในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ คำนึงถึงความสำคัญของเด็ก 0 – 3 ปี ตั้งใจพัฒนาเด็ก ให้ดีที่สุด เพื่อให้เด็กได้พื้นฐานที่ดีก่อนจะเข้าสู่ขั้นต่อไป

2.1.2 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 2

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กได้จดทะเบียนจากกรมประชาสงเคราะห์ถูกต้อง และได้รับรางวัล ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ รับเด็กอายุตั้งแต่ แรกเกิด – 3 ปี ค่าบริการ 3,000 บาท ต่อเดือน มีจำนวนเด็กในความดูแลทั้งสิ้นประมาณ 14 คน เป็นเด็กวัยทารก 5 คน เด็กวัยเตาะแตะ 9 คน มีบุคลากรในความดูแลทั้งสิ้น 7 คน เป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก 4 คน ผู้ช่วย ผู้เลี้ยงดูเด็ก 2 คน คนปรุงอาหาร 1 คน เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก 2 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก

วัยเตาะแตะ 2 คน ผู้จัดการสำหรับดูแลเด็กและดูแลงานแทนผู้บริหาร 1 คน มีห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 ห้อง สำหรับเด็กวัยทารก 1 ห้อง เด็กวัยเตาะแตะ 1 ห้อง

แนวคิดและวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กมี ดังนี้

1. เพื่อช่วยบรรเทาความเดือนร้อนของผู้ปกครอง
2. เพื่อจัดการอบรมเลี้ยงดูที่ดีให้กับเด็ก ให้เด็กเกิดความสุข มีความปลอดภัย
3. เพื่อให้เกิดความสุขทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง และผู้จัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก
4. เพื่อเป็นแหล่งฝึกผู้เลี้ยงดูเด็ก จัดหาผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพให้ผู้ปกครอง

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดการหรือคัดเลือกบุคลากร ผู้บริหารและผู้จัดการจะเป็นผู้คัดเลือกบุคลากร โดยจะมีการสัมภาษณ์ ชักประวัติ ดูบุคลิกลักษณะ การพูดจา ท่าทาง วุฒิต่ำกว่า ม.3 หรือเคยมีประสบการณ์ในการดูแลเด็ก การเลี้ยงบุตรมาก่อน มีการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง 5 เรื่อง คือ เรื่องนม อาหาร โรคเด็ก จิตวิทยาเด็ก กิจกรรมต่างๆ ของเล่น และมีการให้ทดลองงานเพื่อดูว่าสามารถเลี้ยงดูเด็กได้หรือไม่ รังเกียจเด็กหรือไม่ ถ้าไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดก็จะไม่รับ

การรับเด็ก จะรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 3 ปี แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 0 – 6 เดือน 7 เดือน – 1 ปี 6 เดือน และ 1ปี 6 เดือน – 3 ปี และจะมีระเบียบการของทางสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองดู มีการพูดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครองก่อนที่ผู้ปกครองจะตัดสินใจนำเด็กมาเข้ารับบริการกับทางสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยจะชี้แจงถึงสิ่งที่เด็กจะได้รับการพัฒนา การฝึกพัฒนาการต่างๆ เวลาการมารับส่งเด็ก เป็นต้น

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีเจ้าหน้าที่จากประชาสงเคราะห์ มาตรวจอยู่เสมอ ดูในเรื่องของสถานที่ ความสะอาด และให้คำแนะนำในสิ่งที่บกพร่อง มีอนามัยเข้ามาติดต่อในเรื่องของการฉีดวัคซีนให้เด็ก โดยให้ผู้บริหารไปรับยาฟรีและนำมาหยอดเอง เนื่องจากผู้บริหารเป็นพยาบาล

สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารมีการทำประกันสังคม ป้องกันอุบัติเหตุ มีโบนัสให้ทุกสิ้นปี จัดกิจกรรมนันทนาการให้ คือจัดงานเลี้ยงครบรอบวันเกิดสถานรับเลี้ยงเด็กและวันปีใหม่ให้ทุกปี พยายามอยู่กันเหมือนพี่น้อง ถ้ามีปัญหาจะให้คำปรึกษาได้ในทุกเรื่อง

การนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก จะมีการประเมินผู้เลี้ยงดูเด็กทุก 3 เดือน โดยแจกใบประเมินให้ ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน และผู้บริหารจะเรียกผู้เลี้ยงดูเด็กไปพูดคุย เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และให้ปรับปรุงตัว และจะมีการประเมินทุกสิ้นปี โดยผู้บริหาร ประเมินในเรื่องของการลาภกิจ ลาป่วย ลาพักร้อน นิสัย การเลี้ยงดูเด็ก การพูดจา ความปลอดภัยของเด็ก โดยจะสังเกตทุกวันและประเมินโดยรวม ส่วนการประเมินผลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กทางผู้บริหารยังไม่มี การประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกเห็นว่าเด็กใน ความดูแลมีจำนวนเหมาะสมแล้ว คือมีเด็ก 5 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 3 คน อัตราส่วนผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กวัยทารกไม่เกิน 3 คน สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ ผู้เลี้ยงดูเด็กเห็นว่ายังไม่เหมาะสม มีเด็ก 9 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 3 คน อัตราส่วนประมาณ 1 : 3 แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กมีความเห็นว่า ควรมีอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็กที่มากกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากเด็กมีจำนวนน้อยเกินไป ควรมีเด็กประมาณ 5 - 7 คนจึงจะพอเหมาะ

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญา แนวคิดในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ มีความรักเด็ก ใจเย็น ให้ความอบอุ่นกับเด็กมากที่สุด ให้เหมือนกับเลี้ยงลูกของตนเอง เพื่อให้เด็กมีความสุข ปลูกฝังความรู้ ให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง เพื่อเตรียมเข้าสู่ชั้นอนุบาล ให้เด็กเข้าสังคมและเข้ากับเพื่อนได้ ซื่อสัตย์ในการทำงาน ไม่โกหกผู้ปกครอง พูดจาสุภาพ กิริยา วาจา สุภาพ เคารพนับถือกัน สามัคคีกันในหมู่ผู้เลี้ยงดูเด็กเลี้ยงดูเด็ก

หลักสูตร แนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะศึกษาจากหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการ เอกสาร หนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการเด็ก และอาศัยการบอกกล่าว การสอนจากผู้เลี้ยงดูเด็กคนอื่นที่ทำงานมาก่อน และอาศัยประสบการณ์จากการเป็นพยาบาลเด็ก มาจัดทำเป็นหนังสือคู่มือผู้เลี้ยงดูเด็กเอง เพื่อให้ผู้เลี้ยงดูเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กใช้เป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

การจัดการอบรมเลี้ยงดูและ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก จัดการอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เน้นในเรื่องของพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เด็กเตรียมพร้อมที่จะเข้าเรียนชั้นอนุบาล อยู่ในสังคมเด็กได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็กโดยผ่านการเล่นของเล่น โดยดูให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และพัฒนาการของเด็กในวัยนั้น ๆ และจัดหาของเล่นที่เหมาะสมมากระตุ้นพัฒนาการเด็ก ให้เด็กได้

ร้องเพลง ฟังนิทาน เคลื่อนไหว และมีการจัดกิจกรรมศิลปะฝึกพัฒนาการ ให้เด็กได้ปั้นแป้ง เล่นน้ำ เล่นทรายโดยพยายามใช้สื่อ อุปกรณ์ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดไว้ให้ ส่วนใหญ่เป็นของเหลือใช้ วัสดุที่ใช้แล้วมารีไซเคิล

การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กและจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก จะคำนึงความปลอดภัย ความสะอาดของเด็กเป็นอันดับแรก ไม่ว่าจะจัดอะไรให้ต้องให้เด็กมีความสุขที่สุด และพยายามให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ กิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละวัน ต้องให้เหมาะสมกับวัย ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก จัดกิจกรรมที่เสริมพัฒนาการ และกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กได้เรียนรู้ ไม่ได้เอาเด็กมาเลี้ยงดูเฉย ๆ และคำนึงถึงลักษณะนิสัย พฤติกรรมของเด็กแต่ละคน ผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคน ต้องเรียนรู้และรู้จักเด็กทุกคนเป็นอย่างดี

4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดู

สถานรับเลี้ยงเด็กแบ่งบริเวณพื้นที่ของบ้านทำเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก ตั้งอยู่ในซอย ติดถนน มีรั้วกั้น ค่อนข้างพลุกพล่าน แต่ไม่เป็นอันตรายกับเด็ก เนื่องจากมีรั้วรอบและมีประตูแน่นหนา ประตูรั้วเป็นเหล็กเลื่อนเปิดปิด และมีประตูเล็ก ๆ สำหรับเปิดรับเด็กทีละคน มีรั้วสัญญาณหน้าประตูสถานรับเลี้ยงเด็ก มีต้นไม้ใหญ่ที่สามารถให้ร่มเงาได้ อยู่ติดบริเวณรั้วของสถานรับเลี้ยงเด็ก บริเวณพื้นที่ด้านหน้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก มีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด แบ่งเป็นบริเวณที่วางเครื่องเล่นสนาม ซึ่งเป็นพื้นดิน ไม่มีสนามหญ้า มีเครื่องเล่นสนามอยู่เพียง 2 – 3 ชิ้น ซึ่งอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี มีบริเวณที่ลาดพื้นปูน แบ่งไว้สำหรับเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ของเล่น อุปกรณ์ที่ใช้เล่นดิน เล่นทราย รถจักรยาน รถลากต่าง ๆ ถ้าเด็กอยากเล่นก็สามารถหยิบไปเล่นเองได้ และมีตู้ ชั้นสำหรับวางรองเท้าของเด็ก ค่อนข้างเป็นระเบียบ

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู

อาคารที่ใช้เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นไม้ 2 ชั้น พื้นที่ด้านล่างทั้งหมดใช้สำหรับให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ ซึ่งพื้นที่ไม่กว้างมากนักแต่ก็เหมาะสมกับจำนวนเด็ก 9 คนพื้นที่ห้องเป็นไม้ทำความสะดวกได้ง่าย ไม่อับชื้น และค่อนข้างสะอาด บรรยากาศถ่ายเทได้สะดวก เนื่องจากมีหน้าต่างรอบด้าน อากาศถ่ายเทได้ดี มีห้องเล็ก ๆ 1 ห้อง ซึ่งจะใช้เก็บเครื่องนอนของ

เด็ก ไม่มีการจัดตกแต่งสถานที่มากมายนัก มีเพียงการวาดรูปตามฝาเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ สวยงาม และมีชั้นสำหรับวางของเล่น ซึ่งเก็บไว้ในกล่องปิดฝาเรียบร้อย ถ้าเด็กต้องการเล่นต้องให้ผู้เลี้ยงดูเด็กหยิบให้ไม่สามารถหยิบเองได้

พื้นที่สำหรับปรุงอาหารอยู่บริเวณด้านหลังแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน มีตู้สำหรับเก็บอุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหารไว้อย่างเป็นระเบียบ ภาชนะสำหรับใส่อาหารเป็นพลาสติกอย่างดี มีความทนทานไม่แตกหักง่าย และทำความสะอาดได้ง่าย มีเพียงพอสําหรับเด็กแต่ละคน มีการแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กไว้เป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่บริเวณที่จัดกิจกรรมศิลปะหรือกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กถ้าจะทำกิจกรรมก็จะยกโต๊ะ เก้าอี้ที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็กที่วางไว้ข้างฝาออกมาเพื่อให้เด็กทำกิจกรรม เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็เก็บไว้ที่เดิม และมีบริเวณสำหรับรับประทานอาหาร มีโต๊ะ เก้าอี้ขนาดเหมาะสมกับเด็ก

พื้นที่สำหรับให้เด็กนอนจะอยู่บริเวณหน้าสุดของพื้นที่ที่ใช้อบรมเลี้ยงดูเด็ก มีเบาะที่นอน หมอน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอนเป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้ ถึงแม้จะเก่าแต่ก็อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี สะอาด ไม่มีกลิ่นอับ ถูกสุขลักษณะ ซึ่งพื้นที่สำหรับนอนจะใช้ร่วมกับพื้นที่สำหรับเด็กเล่นของเล่นและจัดกิจกรรมอิสระอื่นๆ ให้เด็กด้วย

สำหรับห้องน้ำสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ เป็นห้องน้ำรวม มีทั้งที่อาบน้ำ อ่างล้างมือสำหรับซับล้าง มีโถสำหรับซับล้างเพียง 1 ที่ ต่อเด็ก 9 คน ขนาดเหมาะสมกับเด็ก ไม่มีการใส่กลอนหรือกุญแจประตูห้องน้ำ พื้นที่ห้องน้ำไม่มีการใช้วัสดุกันลื่น เพื่อป้องกันอันตรายสำหรับเด็ก เด็กทุกคนจะมีแปรงฟันส่วนตัวของตนเอง ยาสีฟัน สบู่ จะใช้ร่วมกัน

ในกรณีที่เด็กป่วยจะมีห้องพยาบาลแยกชัดเจน แต่ไม่ค่อยได้ใช้ เนื่องจากเด็กต้องแยกไปอยู่คนเดียวและมีผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแล เด็กจะไม่ค่อยชอบ และผู้เลี้ยงดูเด็กมีไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่จึงแยกเด็กออกมาแต่อยู่ในบริเวณเดียวกับเด็กปกติ

ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก อยู่ชั้น 2 ของสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นห้องกว้างโปร่งสบาย อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีประตูไม่สามารถเปิดออกไปภายนอกบริเวณที่เป็นระเบียบได้ และประตูสามารถเปิดไว้ในลมพัดเข้าและให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกไม่ต้องกลัวยุ่งแมลงต่าง ๆ เนื่องจากติดมุ้งลวดป้องกัน ภายในห้องเป็นพื้นไม่ได้รับการทำความสะอาดอย่างดี ไม่มีฝุ่น ไม่มีกลิ่นอับ มีการแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กได้นั่งเล่นของเล่น โดยปูด้วยแผ่นยางภาพตัดต่อรูปสัตว์สีสันสดใส บริเวณตรงกลางห้องปล่อยให้เป็นโล่งกว้างสามารถให้เด็กคลานได้อย่างอิสระ และให้เด็กที่หัดเดินฝึกเดินได้ มีเตียงนอนเหล็ก 2 เตียง ล็อคแน่นหนาป้องกันเด็กตกจากเตียง พร้อมเบาะยาง หมอนเด็ก ผ้าปู สะอาดถูกสุขลักษณะสำหรับเด็ก วางไว้ชิดฝาผนัง ภายในเตียงมี

ตุ๊กตานุ่ม โหมบายแขวนไว้ให้เด็ก และมีเปลโยกสำหรับเด็กที่ไม่มีเตียง เด็กบางคนใช้เป็นที่นอน และเป็นที่ยอมรับประทานอาหาร ส่วนบริเวณสำหรับประกอบอาหารของเด็ก จะมีการแบ่งพื้นที่ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ โดยมีเคาน์เตอร์สำหรับวางของ มีตู้ สำหรับใส่อุปกรณ์ประกอบอาหาร มีชั้นสำหรับวางขวดนม นมของเด็ก มีอ่างล้างมืออยู่ภายในห้องเพื่อความสะดวกของผู้เลี้ยงดูเด็ก ซึ่งจะใช้เฉพาะในกรณีประกอบอาหาร ล้างอุปกรณ์เล็กน้อย ส่วนห้องน้ำ และที่สำหรับอาบน้ำ เปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็กมีห้องน้ำแยกไว้ต่างหากด้านนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และมีรูปภาพและขั้นตอนในการเปลี่ยนผ้าอ้อมติดไว้บริเวณผนังในห้องน้ำด้วย

5) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ด้วยการทักทาย พูดคุย โอบกอดเด็ก รับเด็กจากผู้ปกครอง ให้เด็กรับสัมผัส เล่นกับเด็กในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูมีการเตรียมบรรยากาศ เตรียมพื้นที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วน พร้อมใช้งานได้ทันทีที่เด็กมาถึง

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดการกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กเป็นรายบุคคล โดยดูจากพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแต่ละคน เด็กคนใดที่เริ่มเดิน ก็จะจัดบริเวณให้เด็กได้ฝึกเดิน ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงเดิน จัดหาของเล่นให้เด็กได้เล่นตามวัย ไม่มีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มให้กับเด็ก มีเพียงการให้เด็กรับรู้ของเล่นใกล้ ๆ กัน และจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษในขณะที่เด็กรับประทาน อาบน้ำ เปลี่ยนผ้าอ้อม

สื่อและตารางเวลา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะเป็นคนจัดซื้อ 80 เปอร์เซ็นต์ เป็นสื่อสำเร็จรูป และมีสื่อที่เป็นวัสดุที่ใช้แล้ว วัสดุเหลือใช้ เช่น กล่องนม กระดาษหนังสือพิมพ์ เปลือกส้ม เปลือกส้มโอมารีไซเคิล ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็ก และมีการนำมาผลิตเป็นของเล่นต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่นฝึกพัฒนาการต่าง ๆ

การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก มีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก โดยตารางกิจกรรมประจำวันสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของเด็ก โดยดูเวลาที่เด็กมาช้าเร็วขนาดไหน เพราะเด็กแต่ละคนมาไม่พร้อมกัน บางคนมาสายเลยเวลาของกิจกรรมบางกิจกรรมไปแล้ว ก็จะปรับให้เหมาะสมเด็กแต่ละคน ในวันนั้น ๆ

ตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กวัยทารก มีดังนี้

07.00 – 07.30	รับเด็ก อาหารเช้า
07.30 – 09.00	ตีมนม
09.00 – 09.40	กิจกรรมกลางแจ้งตามสภาพอากาศ
09.40 – 10.00	อาบน้ำ
10.00 – 11.00	แบ่งกลุ่มทำกิจกรรมภายใน
11.00 - 11.30	รับประทานอาหาร นม
11.30 – 14.00	นอน
14.00 – 15.30	ตื่นนอน รับประทานอาหารว่าง
15.30 – 16.00	ทำกิจกรรมกลางแจ้ง
16.00 – 16.30	รับประทานอาหารเย็น
16.30 – 17.00	ดูโทรทัศน์ วีดีโอ
17.00 – 17.30	ตีมนม เตรียมตัวกลับบ้าน

สุขภาพกายและความปลอดภัยของเด็ก ผู้บริหารจะเน้นในเรื่องความสะดวก มีการอบอุ่นเชื้อสถานรับเลี้ยงเด็กทุกอาทิตย์ ขวดนมของเด็ก มีการล้าง นึ่ง และใส่ภาชนะปิดฝาเรียบร้อยและมีการทำความสะอาดสถานรับเลี้ยงเด็ก กวาด ถู 3 เวลา ผ้าเช็ดมือต้องเปลี่ยนบ่อย ๆ ถ้าเริ่มเปียก สกปรกจะเปลี่ยนทันที ที่สำคัญเปลี่ยนผ้าอ้อมแยกไว้ชัดเจนในบริเวณห้องน้ำ ของเล่นทำความสะอาดอาทิตย์ละ 2 ครั้ง โดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ นำไปตากแดด และใส่กล่องปิดฝาเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบ มีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ถ้าเด็กป่วยจะให้การรักษาทันที เนื่องจากผู้บริหารเป็นแพทย์และพยาบาล และแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ ในกรณีที่เด็กป่วยเด็กป่วยไม่มาก ไม่ต้องให้ผู้ปกครองมารับกลับ

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการเข้าไปใกล้ชิดเด็กและพูดคุย เล่นกับเด็กให้เด็กรู้สึกอบอุ่นและไม่ได้อยู่คนเดียว เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นของเล่นที่ตนเองชอบหรือสนใจ

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเหลือเด็กให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเล่นกับเด็ก ชักชวนให้เด็กเล่น เล่นโต้ตอบกับเด็ก ให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ฝึกให้เด็กรอคอยบ้างในบางครั้ง

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กพาเด็กเดินออกไปที่ระเบียงและเดินลงมาข้างล่าง พร้อมทั้งชี้ชวน พูดคุยกับเด็กไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กและเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการ โดยดูจากวัยและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน เช่นเด็กเริ่มคว่ำ จะจัดเบาะ ให้เด็กได้นอนเล่น และเรียนรู้ที่จะหัดคว่ำให้ได้ เด็กพินขึ้น จะจัดของเล่นที่เป็นยางสามารถกัดได้ให้เด็ก และจัดกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา แขนงโมบายให้เด็ก , มือ , หู จัดหาตุ๊กตานุ่ม ๆ ของเล่นที่บีบ เขย่ามีเสียง เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กออกเสียง ทำท่าทางที่แสดงออก และโต้ตอบกับเด็ก พูดคุยกับเด็กด้วยเสียงเบา ๆ สุภาพ ไม่ตะโกน ไม่ดุดำเด็ก ยืนหรือนั่งในตำแหน่งที่เด็กสามารถมองเห็นได้ในขณะที่สนทนากับเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาวงเล่นที่สามารถจับต้องได้ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้และการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 จัดพื้นที่ว่างตรงกลางห้องให้เด็ก เพื่อให้เด็กได้คลาน ฝึกเดิน และเคลื่อนไหวอย่างอิสระ

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ไม่ว่าจะทำอะไร จัดอะไรให้กับเด็กต้องให้เด็กมีความสุขที่สุด เมื่อเด็กกลัว กังวล ร้องไห้ ปล่อยให้บ่นด้วยน้ำเสียงเบา ๆ อ่อนโยน กอด ลูบหัว หาสเหตุ คุ้มเด็ก เปลี่ยนสถานการณ์ เมื่อเด็กมีความสุข ผู้เลี้ยงดูเด็กมีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก โดยการยิ้ม โอบกอด ลูบหัวเด็ก และไม่ใช้คำว่า อย่า หรือไม่กับเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา ผู้เลี้ยงดูเด็กคุ้มเด็กติดตัวเสมอเมื่อให้เด็กดื่มนมและน้ำ เอียงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็มจุก เพื่อป้องกันการดูดลม และให้เด็กเรอทุกครั้งหลังจากดื่มนม มีการกำหนดเวลาการดื่มนมของเด็ก โดยถามจากผู้ปกครองว่าเด็กดื่มนมเวลาใด ทำให้ต่อเนื่องกับที่บ้าน แยกขวดนมของเด็กแต่ละคนชัดเจน แต่ละคนจะมีสีของจุกนมไม่เหมือนกัน ส่วนในเด็กที่ทานอาหารเสริม จะมีการจัดกลุ่มป้อนอาหารให้เด็ก 1 – 2 คน ต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน โดยมีการแยกภาชนะที่ใส่อาหารและช้อนเป็นสัดส่วนไม่ให้เด็กทานจากภาชนะเดียวกัน และดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ใช้ผ้าอ้อมของเด็กมาทำเป็นผ้ากันเปื้อนแทน ในกรณีที่เด็กไม่สบายและนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแยกยาของเด็กแต่ละคนชัดเจน และให้เด็กทานตามเวลา

การนอน ผู้เลี้ยงดูเด็กปรับกิจวัตรประจำวันอย่างอื่นให้กับเด็ก ถ้าเด็กยังต้องการนอน จะไม่ปลุกเด็กขึ้นมาทานอาหาร คอยให้เด็กตื่นเอง และเวลาในการนอน การดื่มนม การทานอาหารจะปรับให้เหมาะกับเด็กแต่ละคน เติงนอนของเด็กมีการนำโมบาย ตุ๊กตามาจัดไว้ให้ และเติงนอนปลอดภัย มีที่ล็อคแน่นหนาป้องกันเด็กหล่น บรรยากาศขณะเด็กนอนผ่อนคลายไม่มีเสียง รบกวน

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กแต่ละคนจะมีผ้าอ้อมส่วนตัวที่นำมาจากบ้าน และมีผ้าอ้อมที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้ ซึ่งต้องใช้ปนกันไม่มีการแยก ก่อนและหลังการเปลี่ยนผ้าอ้อม ผู้เลี้ยงดูเด็กจะล้างมือก่อนทุกครั้ง ถ้าเด็กปัสสาวะ จะให้เด็กปัสสาวะ 2 ครั้ง ต่อ การทำความสะอาดด้วยการล้าง 1 ครั้ง การเปลี่ยนผ้าอ้อมสำเร็จรูป จะทิ้งลงถังขยะมีถุงดำ ถ้าเด็กท้องเสีย จะล้างให้สะอาด ผ้าอ้อมที่เด็กใช้จะแช่ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ และทำความสะอาดบริเวณที่เปลี่ยนผ้าอ้อมด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทุกวัน เช้า เย็น มีขั้นตอนการเปลี่ยนผ้าอ้อม การอาบน้ำเด็กติดไว้ บริเวณเปลี่ยนผ้าอ้อมชัดเจน

การล้างมือ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะอุ้มเด็กไปล้างมือ แต่ในกรณีที่ไม่สามารถอุ้มเด็กไปได้ จะใช้ผ้าอ้อมชุบน้ำมาเช็ดให้เด็กแทน ผ้าเช็ดมือต่าง ๆ ของเด็กจะให้ผ้าอ้อมแทน

การขับถ่าย มีการจดบันทึกทุกครั้งที่เด็กขับถ่าย โดยจดบันทึกเวลาการถ่ายปรกติ และจดบันทึกเวลาที่เปลี่ยนไปจากเดิม ถ้าเด็กไม่สบาย หรือ ท้องเสีย

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติโดยการให้ความรัก ความอบอุ่นกับเด็ก แสดงออกด้วยการกอด การหอม วิธีการเล่นกับเด็ก พยายามเล่นกับเด็ก อย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กไวใจ พุดจาตี ๆ แสดงออกให้เด็กรู้สึกที่เรารักเด็ก และสร้างบรรยากาศ ให้เด็กมีความสุข ใช้บ้านมาทำเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่อให้เด็กรู้สึกเหมือนอยู่ที่บ้าน มีรอยยิ้ม และพยายามไม่ให้มีเสียงร้องในห้อง เพราะถ้าเด็กคนหนึ่งร้องอีกคนจะร้องตาม ถ้าเด็กร้องต้องหาสาเหตุรีบทำให้เด็กหยุดร้องให้เร็วที่สุด

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรม ให้เด็กเป็นรายบุคคล ในกรณีเด็กที่มีพัฒนาการช้ากว่าปรกติ การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะให้เด็ก ทำผลงานของตนเองและให้หนึ่งทำเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4 – 6 คน โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะเป็นคน จัดกลุ่มให้เด็กเอง โดยดูจากวัยและพัฒนาการของเด็ก และมีการให้เด็กเล่นของเล่นด้วยกัน ซึ่ง ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและระวังมากเป็นพิเศษ เนื่องจากเด็กจะแก่งัดกัน และแย่งของเล่นกัน

สื่อและตารางเวลา สื่อ อุปกรณ์สำหรับจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเลือก สื่อให้เด็กแต่ละคนโดยดูจากวัยของเด็ก เลือกให้เหมาะสมกับวัยของเด็กว่าเด็กในวัยนี้สมควรจะ เล่นอะไร ที่ไม่เป็นอันตราย และปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ถ้าเด็กไม่ชอบ จะเปลี่ยนให้ และดูว่าเด็ก สนใจอะไรเป็นพิเศษ ชักชวนให้เด็กได้เล่นและเล่นร่วมกับเด็ก สื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูปที่

ผู้บริหารจัดมาให้ โดยจะถามความคิดเห็นและให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้เลือกด้วย และจะมีสื่อที่เป็นของจริงที่ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดเตรียมมาเองบ้างในบางครั้ง สำหรับจัดกิจกรรมให้เด็ก

สำหรับการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กวัยเตาะแตะ มีดังนี้

07.00 – 08.00	รับเด็ก รับประทานอาหารเช้า
08.00 – 09.00	เล่นทราย ขี้จักรยาน เล่นกลางแจ้ง
09.00 – 09.15	ตึ่มนม (ล้างมือ)
09.15 – 09.30	ร้องเพลงชาติ เล่านิทาน ดูหนังสือภาพ
09.30 – 09.45	เปิดเพลงเต้นตามจังหวะ
09.45 – 10.00	เล่นน้ำ (เล่นลูกโป่งใส่น้ำ)
10.00 – 10.30	อาบน้ำ
10.30 – 11.00	รับประทานอาหารเช้า
11.00 – 14.00	นอน
14.00 – 14.30	ตื่นนอน รับประทานอาหารเช้าว่าง
14.30 – 15.30	เล่นทราย โยนของใส่ตะกร้า
15.30 – 16.00	กิจกรรมสร้างสรรค์
16.00 – 17.30	กิจกรรมปั้นแป้ง เล่นตอกก้อน เปิดเพลง
17.30 – 18.30	เตรียมตัวกลับบ้าน

ตารางกิจกรรมของเด็กวัยเตาะแตะสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับเด็ก ถ้าเด็กเริ่มเบื่อ ก็จะปรับกิจกรรมที่ทำในช่วงเช้าไปทำในช่วงบ่าย กิจกรรมช่วงบ่ายทำช่วงเช้าแทน

สุขอนามัยและความปลอดภัย ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ถ้าเด็กไม่สบายที่สถานรับเลี้ยงเด็ก จะแยกเด็กออกมาจากเด็กปกติ ให้ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด จัดยา การให้ยาเด็กผู้บริหารจะดูแลอย่างใกล้ชิดและควบคุมผู้เลี้ยงดูเด็กอีกทีหนึ่ง จัดอาหารที่สะอาดและถูกหลักโภชนาการให้เด็ก และดูแลเรื่องเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ และจะดูแลเรื่องความปลอดภัยของเด็กเป็นพิเศษ ไม่ให้เด็กได้รับอันตรายใด ๆ คอยระวังเด็กล้มเวลาเด็กหัดเดิน

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กให้ความสำคัญสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน ถ้าเด็กทำสิ่งที่ถูก หรือทำกิจกรรมได้ดี จะชมเชย และให้กำลังใจเมื่อเด็กทำไม่ได้ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก และได้เลือกทำ เล่นในสิ่งที่เด็กชอบ

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กได้นั่งทำเป็นกลุ่ม เช่น การปั้นแป้ง การวาดภาพ ระบายสี การพับกระดาษ และปลูกฝังวินัยให้กับเด็ก โดยให้เด็กช่วยเก็บอุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วร่วมกับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาสื่อ ของเล่นที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกเล่นได้ตามความสนใจ และเป็นของเล่นที่ยากง่ายขึ้นตามวัยของเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา มีการอ่านหนังสือ เล่านิทานให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม ให้เด็กร้องเพลงประกอบท่าทาง เล่นนิ้วมือ ท่องคำคล้องจองง่าย ๆ ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด ชักถามและพูด ตอบคำถามเด็ก และมีการให้เด็กได้ขีดเขียน ตามรอยประ โดยแจกกระดาษ และ ดินสอ ให้เด็กทำบนโต๊ะกิจกรรม

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นนอกห้องให้ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก วันละ 2 เวลา คือในช่วงเช้า และช่วงบ่ายหลังตื่นนอน โดยให้เด็กได้เล่น เครื่องเล่นสนาม เล่นดินเล่นน้ำ ถีบจักรยาน และรถลาก - รถเข็นต่าง ๆ ตามความสนใจของเด็กแต่ละคน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กใช้ท่าทาง การยิ้ม พยักหน้า การพูด แสดงออกถึงการยอมรับพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกในทางที่ดี ให้คำชมเชยเด็กถ้าเด็กทำถูกต้อง ทำได้ดี และไม่ดูด่า ตะคอก ตะโกนใส่เด็ก ตอบสนองต่อเด็กทันทีที่เด็กร้องไม่ปล่อย ให้เด็กร้องนานจนเกินไป

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กกำหนดเวลาการรับประทานอาหารของเด็กทุกคนพร้อมกัน ให้เด็กนั่งโต๊ะทานอาหาร ฝึกให้เด็กจับช้อน ตีมน้ำจากแก้ว การจับแก้วที่ถูก ให้เด็กช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด ไม่มีฝักันเปื้อนสำหรับเด็ก ภาชนะใช้เป็นถาดหลุมสแตนเลสอย่างดี การตีมนม จะฝึกให้เด็กตีมนมจากกล่อง หรือแก้ว แทนการตีมนมจากขวด ส่วนยาของเด็ก จะเขียนชื่อแยกไว้อย่างชัดเจน

การนอน เด็กทุกคนจะนอนพร้อมกัน มีที่นอน ผ้าปูที่นอนส่วนตัวสำหรับเด็ก และมีการจัดบรรยากาศในการนอน ให้มีแสงไม่สว่างมาก แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้

การเปลี่ยนผ้า จัดบริเวณสำหรับให้เด็กเปลี่ยนผ้าไว้หน้าห้องน้ำ ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการเปลี่ยนผ้า รูดซิป ตัดกระดุม การกลับนอก ในเสื้อและกางเกง ถ้าเด็กทำไม่ได้จึงจะช่วยเหลือเด็ก

การล้างมือ อ่างล้างมือสำหรับเด็กมีขนาดไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กนำถังไม้มาวางไว้เพื่อให้เด็กสามารถล้างมือเองได้ มีการเตรียมสบู่ และผ้าเช็ดมือสำหรับเด็กได้ใช้ร่วมกัน

การขับถ่าย ฝึกให้เด็กนั่งโถ ทำความสะอาดหลังการใช้ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยช่วยดูแลและให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ฝึกให้เด็กขออนุญาตหรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการเข้าห้องน้ำ

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก ประเมินพัฒนาการโดยประเมินในเรื่องความเป็นอยู่ของเด็ก นิสัย พฤติกรรม การทานอาหาร นม การเจ็บป่วย อารมณ์ โดยการสังเกตทุกวัน และจัดบันทึกลงในสมุดบันทึก ซึ่งไม่มีแบบฟอร์ม ประเมินตามความเป็นจริงของเด็ก เพื่อให้ได้สภาพที่เป็นจริงที่สุดของเด็ก และประเมินพัฒนาการโดยภาพรวมของเด็ก เดือนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ โดยส่งบันทึกประจำวันให้ผู้เลี้ยงดูเด็กบันทึกให้ผู้ปกครองดู พูดคุยกับผู้ปกครองขณะที่มารับส่งเด็ก พูดคุยทางโทรศัพท์ ในกรณีที่เกิดปัญหา หรือเด็กมีพฤติกรรมที่แปลกออกไป

การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ ผู้บริหารจะนำผลประเมินทั้งปีมาสรุปรวมเป็นการประเมินเด็กทั้งปี และแก้ไขถ้าพบว่าเด็กมีปัญหา ส่วนผู้เลี้ยงดูเด็กนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหา มีพัฒนาการช้ากว่าปกติ โดยจะให้ความสนใจและกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นเหมาะสมตามวัยของเด็ก

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ มีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการพูดคุยโดยตรงขณะที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็ก และโทรศัพท์ปรึกษากัน ถ้าไม่มีเวลาพูดคุย ขณะที่มารับส่งเด็ก

การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารไม่มีนโยบายในเรื่องนี้ เพราะผู้ปกครองต้องไปทำงานไม่สามารถเข้าร่วมได้

การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาร่วมกัน ทำข้อตกลง ให้คำปรึกษา แนะนำวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง กับผู้ปกครองทุกเรื่อง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และพยายามประสานให้ผู้ปกครองปฏิบัติกับเด็กให้เหมือนกันทั้งที่บ้าน และสถานรับเลี้ยงเด็ก มีจดหมาย ข่าวสาร ให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องโรคระบาดต่าง ๆ และมีคำแนะนำ ในเรื่องอารมณ์ของเด็กแต่ละวัย ในเรื่องการนอน สาเหตุของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กับเด็ก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก สิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กควรปฏิบัติให้มาก คือการสนใจเอาใจใส่เด็ก การดูแลเด็กให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะถ้าให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีผลออกมาดี ลูกคำก็จะมาก แต่ถ้าไม่มีลูกคำก็ไม่รู้จะปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กไปทำไม

สิ่งที่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ ประชาสงเคราะห์ ควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการแนะนำการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาเด็ก และควรเข้ามาตรวจหรือเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ เผื่อว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีปัญหาหรือต้องการให้ช่วยเหลือ เพราะเวลามีปัญหาและแก้เองไม่ได้ ต้องการคำปรึกษาก็ไม่มีหน่วยงานที่หรือบุคคลที่จะให้คำปรึกษาที่ดีได้

ทิศทางของการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กมีความเห็นว่าจะขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ ถ้าเศรษฐกิจไม่ดี ผู้ปกครองไม่มีกำลังพอที่จะนำเด็กมารับบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กก็ดำเนินการไม่ได้

2.1.3 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 3

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กได้จดทะเบียนถูกต้องกับกรมประชาสงเคราะห์ และได้รับรางวัลตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ รับเด็กอายุ ระหว่าง 6 เดือน - 3 ขวบ ปัจจุบันมีเด็กในความดูแล 38 คน ค่าบริการ 3,700 บาท มีบุคลากรทั้งสิ้น 6 คน เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกอายุ 6 เดือน 1 คน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัย 1 – 2 ขวบ 1 คน ผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ 1 คน ผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ 1 คน คนปรุงอาหารและทำความสะอาด 1 คน

สถานรับเลี้ยงเด็กมีแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ตามวัย โดยเน้นความสะอาดและปลอดภัย ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก
2. เพื่อให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้
3. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองนำเด็กมาฝากได้อย่างสบายใจ ไม่ต้องกังวล

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดการและการคัดเลือกบุคลากร ถ้าเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กจะพยายามเลือกที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ถ้าเป็นผู้ช่วยผู้เลี้ยงดูเด็ก เลือกที่ต้องจบการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนต้องมีบุคลิกลักษณะ ที่รักเด็ก ร่าเริง อุดมทน ไม่รังเกียจเด็ก มีการสัมมนา ทัศนศึกษา และให้ทดลองงาน 3 วัน โดยจะให้ผู้เลี้ยงดูเด็กที่ทำงานอยู่แล้วเป็นผู้เลี้ยง และช่วยตัดสินใจว่าสามารถดูแลเด็กได้หรือไม่

เกณฑ์ในการคัดเลือก หรือรับเด็ก จะรับเด็กโดยการคัดเลือกจากผู้ปกครองด้วย โดยช่วงแรกรับเด็กตั้งแต่ 1 – 3 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ คือ 1 – 2 ปี และ 2 – 3 ปี และในปัจจุบันได้ทดลองรับเด็กตั้งแต่ 3 เดือน และรับเด็กพิเศษเป็นบางกรณีที่สามารถเลี้ยงดูได้ อากาศไม่รุนแรงมาก

การติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลหรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะมีการติดต่อประสานงานกับกรมประชาสัมพันธ์ ในส่วนของกองส่งเสริมเด็กและบุคคลวัยรุ่น เกี่ยวกับข้อมูลการอบรมต่างๆ เอกสาร และความรู้ต่างๆเกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อ โรคระบาดต่างๆ และมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนอนุบาลที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ในเรื่องการเรียนต่อในชั้นอนุบาลของเด็ก และในกรณีที่มีการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนจะมีการพาเด็กไปร่วมงาน

การสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเรียนเพิ่มเติม ส่งผู้เลี้ยงดูเด็กไปอบรม จัดทำประกันสังคมให้ จัดหาหนังสือ ตำรา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กให้อ่านเพิ่มเติม ให้อาคลอดได้ไม่เกิน 2 เดือน ช่วยเหลือทุกด้านเมื่อมีปัญหาทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีบุตร สามารถนำบุตรมาเข้าได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และมีโบนัสให้ทุกสิ้นปี

การนิเทศผู้เลี้ยงดูเด็ก และการประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก สำหรับการนิเทศผู้เลี้ยงดูเด็ก จะไม่มีการนิเทศประเมินอย่างเป็นทางการ แต่จะใช้การเข้าไปมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคน เดินดูและคอยสังเกตการณ์ตลอดเวลา โดยใช้กล้องวงจรปิดติดไว้ทุกห้อง หากพบปัญหาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กคนใดทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ก็จะทำให้คำแนะนำและการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งให้เห็นข้อบกพร่อง และแก้ปัญหาในทันที ส่วนการประเมินผลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก ทางผู้บริหารไม่มีการประเมิน

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญาหรือแนวคิดในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ได้รับความปลอดภัย มีอนามัยที่ดี ปูพื้นฐานที่ดีให้กับเด็ก เน้นพัฒนาการทุกด้านตามวัย ไม่เร่งเรียน หลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่ใช่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งตายตัวแต่จะปรับใช้จาก แนวการจัดการประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน การอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก จากหนังสือ ตำราต่าง ๆ โดยจะดูโดยรวมแล้วดึงเรื่องและกิจกรรมที่เด็กสามารถทำได้มาปรับให้เหมาะสมกับเด็ก และกำหนดแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กขึ้นเอง เพื่อให้ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

การส่งเสริมผู้เลี้ยงดูเด็กในการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก ผู้บริหารจะใช้ประสบการณ์เดิมของผู้บริหาร ความรู้ต่าง ๆ จากการเรียน แนวปฏิบัติที่ถูกต้องที่ผู้เลี้ยงดูเด็กควรจะทำ มาสอนและแนะนำให้ผู้เลี้ยงดูเด็ก จัดหาหนังสือที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้อ่าน และส่งผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม

การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็ก สิ่งที่สำคัญถึงคือ ความปลอดภัยของเด็ก และให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านเหมาะสมกับวัย จะพยายามไม่ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดให้เด็กดูโทรทัศน์ หรือดูวีดีโอ จะมีการกำหนดเวลาการดู โดยจะให้ดูได้ตอนเช้าขณะที่เด็กมาถึงสถานรับเลี้ยงเด็ก และระหว่างวัน จะเปิดให้ดูไม่เกินครึ่งชั่วโมง จะเน้นให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กได้เคลื่อนไหว ได้วิ่งเล่น

4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในชอย ติดกับถนน ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณที่อาจเป็นอันตรายกับเด็ก มีรั้วกั้นรอบๆ อาจมีเสียงรบกวนเด็กบ้างแต่ไม่มากจนเกินไป มีรั้วรอบกั้นเป็นบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กชัดเจน มีประตูเหล็กเข้าสถานรับเลี้ยงเด็กขนาดใหญ่ 2 ประตูเลื่อนเปิด - ปิดได้สะดวก อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีไม่เป็นอันตรายกับเด็ก ประตูแรกจะเปิดไว้ตลอดเวลาเพื่อรับส่งเด็กจากผู้ปกครอง อีกประตูหนึ่งจะปิดไว้ มีกริ่งสัญญาณเรียกหน้าประตูสถานรับเลี้ยงเด็ก บริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กค่อนข้างมีจำกัด ทำให้ไม่มีสนามหญ้า ไม่มีเครื่องเล่นต่าง ๆ สำหรับเด็ก บริเวณที่ว่างที่มีอยู่จะลาดด้วยซีเมนต์ทั้งหมด ไม่มีต้นไม้ ไม่มีเครื่องเล่นสนาม

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ตัวอาคารเป็น อาคาร 3 ชั้น โปรงสบาย มีหน้าต่างเป็นกระจกใส เปิด - ปิดได้สะดวก และแสงสว่างผ่านได้ดี สามารถมองเห็นบรรยากาศภายนอกห้องได้ มีประตูเข้าออกภายในอาคาร 1 ประตู กว้างประมาณ 1 เมตร บริเวณส่วนแรกสุดเมื่อเข้าภายในอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็ก จะเป็นบริเวณสำหรับ รับ - ส่งเด็กมีเก้าอี้สำหรับผู้ปกครองและเด็กนั่งคอย และพักเด็กก่อนเข้าห้องให้การอบรมเลี้ยงดู มีโทรทัศน์ หนังสือนิทานสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์

สำหรับผู้ปกครอง และมีเคาน์เตอร์สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กที่เป็นเวรรับเด็ก มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ข่าวสารสำหรับผู้ปกครอง และมีรูปภาพเด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดให้ผู้ปกครองได้ดู

ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะจะอยู่ชั้น 2 ของตัวอาคาร ภายในห้องแต่ละห้องกว้างประมาณ 10 x 8 เมตร ซึ่งค่อนข้างกว้าง มีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนของเด็ก ไม่แออัดมีการจัดพื้นที่สำหรับเด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ผนังง่ายต่อการทำความสะอาด พื้นเป็นพื้นไม้ ไม่อับชื้น ง่ายต่อการทำความสะอาด ติดมุ้งลวดสำหรับป้องกันยุงและแมลง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูผู้เลี้ยงดูเด็กจะเป็นผู้จัดเอง โดยมีการตกแต่งผนังห้อง ต้นไม้ การ์ตูนต่าง ๆ ตัวเลข ตัวพยัญชนะต่าง ๆ มีโมบายแขวนไว้บนเพดาน ใช้สีสดใส ภายในห้องโปร่งสบาย แสงสว่างทั่วถึง ไม่มีเสากลางห้องที่จะทำให้เกิดอันตรายกับเด็ก มีการจัดบริเวณสำหรับเด็กได้เล่นของเล่น โดยนำแผ่นยางนุ่ม ๆ มาปูให้เด็กได้นั่งเล่นบริเวณหน้าชั้นวางของเล่น ซึ่งมีของเล่นหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็กจัดวางไว้บนชั้นอย่างเป็นระเบียบ เด็กสามารถหยิบของเล่นมาเล่น และเก็บเองได้ ไม่มีการแบ่งบริเวณที่ใช้เสียงดังบริเวณที่เสียง และมีการจัดบริเวณสำหรับติดโชว์ผลงานของเด็กไว้บนผนังมุมห้องให้การอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับสายตาของเด็ก มีตู้ไม้ขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นลักษณะ 3 ชั้น ชั้นบนสุดสำหรับวางขวดนม นม และยาของเด็ก ชั้นที่ 2 มีราวสำหรับแขวนผ้าเช็ดตัว แขนงเสื้อ กางเกง และมีชั้นสำหรับวางกระเป๋าและของใช้ของเด็ก ชั้นล่างสุด สำหรับวางรองเท้าเด็ก ซึ่งอยู่ในสภาพที่ใช้ทำงานได้ดีไม่ชำรุด แต่ละห้องมีตู้ยาและมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นติดไว้พื้นมือเด็กและสามารถหยิบใช้งานได้สะดวก ปลั๊กไฟอยู่สูงจากพื้นประมาณ 1.50 เมตร ปลอดภัยสำหรับเด็ก โต๊ะและเก้าอี้ที่ใช้ในการนั่งทำกิจกรรมมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็กทุกคน จะวางไว้หลังห้องอย่างเป็นระเบียบ เมื่อต้องการใช้งาน ผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็กที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากแล้วจะช่วยกันนำมาจัดวาง เตรียมไว้สำหรับนั่งทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ และจะยกไปเก็บที่เดิมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้ว

สำหรับห้องน้ำของเด็ก จะมีห้องน้ำอยู่ในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้ง 2 ห้อง เป็นห้องน้ำใหญ่ และมีการแยกบริเวณสำหรับอาบน้ำ โดยกันเป็นบริเวณชัดเจน ให้เด็กอาบน้ำฝักบัว มีบริเวณสำหรับล้างมือ แปรงพื้น โดยมีอ่างล้างมือ และก๊อกน้ำ ขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโถ้วมขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโถ้วมแบบชักโครกสำหรับเด็ก 2 ที่ ประตูเป็นประตูไม้เปิดไว้ตลอดเวลา มีที่ยึดสำหรับกันประตูกระแทก ไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ พื้นห้องน้ำเป็นกระเบื้องมีการเคลือบด้วยสารกันลื่น ป้องกันการลื่นล้มของเด็ก

ที่สำหรับรับประทานอาหาร จะมีบริเวณสำหรับรับประทานอาหารแยกเป็นสัดส่วน มีโต๊ะ เก้าอี้ขนาดเหมาะสมกับเด็กจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ มีโต๊ะสำหรับเตรียมอาหาร ที่ปรุงเสร็จจากโรงครัว สถานรับเลี้ยงเด็กจะมีห้องครัวสำหรับใช้ปรุงอาหารก็แยกเป็นสัดส่วนไม่ใช้รวมกับที่รับประทานอาหาร ภาชนะที่ใช้เป็นถาดหลุม มีช้อนและแก้วเข้าชุดกัน ทำจากพลาสติกอย่างดี ถูกสุขลักษณะ ทำความสะอาดได้ง่าย และมีเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน มีถังขยะพร้อมฝาปิดถูกสุขอนามัยเตรียมไว้ทั้งในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกห้อง บริเวณที่รับประทานอาหารและห้องครัว

พื้นที่สำหรับให้เด็กนอน จะมีห้องนอนสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน ไม่ใช้รวมกับห้องจัดกิจกรรมและที่รับประทานอาหาร เด็กทุกคนจะนอนรวมกันในห้องนี้ พื้นที่สำหรับให้เด็กนอนประมาณ 2 ตร.ม ต่อเด็ก 1 คน โดยมีเบาะซึ่งเป็นของทางสถานรับเลี้ยงเด็กเอง พร้อมกับผ้าปูที่นอน ซึ่งเบาะ หมอน และผ้าปูที่นอนสะอาดไม่มีกลิ่นอับ ขณะที่เด็กนอนมีการจัดบรรยากาศให้เด็ก โดยการจัดแสงให้สว่างน้อยที่สุดแต่ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน เปิดแอร์เพื่อให้เด็กหลับสบาย

และในกรณีที่เด็กไม่สบายมาก มีห้องพยาบาลและมีเตียงสำหรับเด็กป่วยแยกไว้เป็นสัดส่วนชัดเจน

เนื่องจากพื้นที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กมีจำกัด ไม่สามารถจัดสนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นสนามได้ในบริเวณกลางแจ้ง สถานรับเลี้ยงเด็กจึง ใช้พื้นที่บริเวณชั้น 3 ของอาคาร มาปรับใช้เป็นพื้นที่สำหรับให้เด็กได้วิ่งเล่น เล่นเครื่องเล่นปีนป่าย ไม้สี้น ม้าโยก เป็นต้น โดยเป็นลานกว้าง พื้นมีการปูด้วยยางนุ่ม สำหรับกันกระแทกและช่วยรองรับเด็กไม่让孩子ได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บ

6) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ในตอนเช้าขณะที่รับเด็กจากผู้ปกครองผู้เลี้ยงดูเด็กจะพูดคุย ทักทาย ยิ้มแย้ม สัมผัสโอบกอด และเล่นกับเด็กเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กก่อนจะนำเด็กไปที่ห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ขณะอยู่ในห้องมีผู้เลี้ยงดู 2 คน ต่อเด็ก 3 คน ทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและใกล้ชิดกับเด็กได้มากที่สุด

การตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถตอบสนองได้ทันที เช่น ถ้าเด็กร้องไห้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเข้าไปสัมผัส ผัด โอบกอด ปลอบโยนและหาสาเหตุได้ทันที ไม่มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กวัยทารกทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม แต่มีของเล่นต่างๆ ที่เตรียมไว้ให้เด็กได้เล่นฝึกพัฒนาการของเด็กไปในตัว สำหรับเด็กวัยทารก ไม่มีการจัดตารางกิจกรรมสำหรับเด็ก การปฏิบัติต่างๆจะขึ้นอยู่กับตัวเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งเด็กแต่ละคนจะไม่เหมือนกันผู้ดูแลเด็กจะสังเกตและซักถามจากผู้ปกครอง ถึงเวลาในการที่นอน การนอน การขับถ่าย การทานยาในกรณีที่เด็กไม่สบาย และผู้เลี้ยงดูเด็กจะปรับกิจกรรมประจำวันให้ยืดหยุ่นได้สำหรับเด็กแต่ละคน

สุขภาพและอนามัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ในการเปลี่ยนผ้าอ้อม ในกรณีที่เด็กปัสสาวะ จะไม่ล้างให้เด็กแต่จะให้ผ้าเช็ดให้แห้ง และเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็ก ซึ่งจะทำงานเบาในบริเวณใกล้ ๆ กับที่เด็กปัสสาวะไม่มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมแยกเป็นสัดส่วน แต่ถ้าเด็กอุจจาระ จะนำเด็กไปล้างในห้องน้ำ และนำมาเปลี่ยนผ้าอ้อมในห้องให้ การอบรมเลี้ยงดู ในบริเวณที่สะอาด ในกรณีที่เด็กป่วยก็จะแยกเด็กออกจากกลุ่มเด็กที่ปกติและมีผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกจะพูดคุย หยอกล้อ เรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ไม่ได้อยู่คนเดียวและเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กพยายามชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และพยายามให้เด็กนั่งเล่นใกล้ ๆ กันเพื่อเด็กจะได้คุ้นเคยกับคนอื่น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็กได้เล่น

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด อาจเป็นการเปล่งเสียงอ้อแอ้ของเด็ก การแสดงออกและปฏิกิริยาต่างๆ ของเด็ก และมีการโต้ตอบกับเด็ก น้ำเสียงที่ใช้กับเด็กก็เป็นเสียงเบาๆ สุภาพ ไม่ตะคอก ไม่ขู่เด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา พยายามเรียกชื่อ หรือสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้คำใหม่ๆ และส่งเสียงในลักษณะต่างๆ พูดคุย หรือร้องเพลงกับเด็ก ในขณะที่พูดคุย มีปฏิสัมพันธ์กับกับเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะยืนหรือนั่งในตำแหน่งที่เด็กสามารถมองเห็นตนเองได้ ไม่ต้องให้เด็กมองหาว่าผู้เลี้ยงดูเด็กอยู่ที่ไหน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จะฝึกให้เด็กคว้า คลาน หรือถ้าเด็กเริ่ม เดินจะฝึกและกระตุ้นให้เด็กเดิน มีการจัดเตรียมของเล่นที่เด็กจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น ของเล่นที่เป็นยางไว้กัดแทะ ของเล่นเขย่าที่มีเสียง

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก ถ้าเด็กอารมณ์ดีมีความสุข ผู้เลี้ยงดูเด็กก็จะยิ้มตอบ พูดคุยหยอกล้อด้วยเสียงเบาๆ โอบกอด ลูบหัวเด็ก ถ้าเด็กร้องไห้ มีความกลัว ความกังวล ก็จะปลอบโยนเด็ก กอด ลูบหัว ทำให้เด็กไวใจ หาสเหตุของการร้อง และพยายามไม่ใช้คำว่าอย่า หรือไม่กับเด็ก และชมเชยเด็กเมื่อเด็กทำได้ เช่น ถ้าเด็กเล่นของเล่นได้ หรือมีพัฒนาการดีขึ้น ก็จะชมเชยและให้กำลังใจเด็ก

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร และยาของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะปฏิบัติในการให้นมเด็ก โดยการกำหนดตารางการให้นม หรือเวลาการให้นมเด็กจากการถามจากผู้ปกครองของเด็ก เพื่อจะได้ทำตามเงื่อนไขเหมือนกับที่บ้าน ในการให้นมเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กจะอุ้มเด็กไว้แนบอก และป้อนนมให้ โดยเอียงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็ม จุก เพื่อป้องกันการดูดลม และหลังจากดื่มนมเสร็จแล้วจะให้เด็กเรอทุกครั้ง ขวดนม และนมของเด็ก จะติดป้ายชื่อเด็กและแยกใช้ไม่ปะปนกัน ฝึกให้เด็กรับประทานอาหารเสริม เนื่องจากเด็กบางคนไม่เคยทานอาหารมาก่อนเลยจากที่บ้าน เด็กจะร้อง ไม่ยอมทาน ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องพยายามป้อน ให้เด็กคุ้นเคย และเรียนรู้ที่จะทานอาหารจากช้อน โดยจะป้อนเด็กทีละคน มีผ้ากันเปื้อนให้เด็ก ส่วนในกรณีที่เด็กไม่สบายและมียา จะแยกยาของเด็กไว้อย่างชัดเจน มีชื่อติดไว้และเก็บไว้ในอย่างปลอดภัยพ้นจากมือของเด็ก

การนอน ห้องสำหรับให้เด็กนอนจะใช้ห้องเดียวกับเด็กวัยเตาะ แต่จะมีเปลนอนสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วน ซึ่งเป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้ ไม่มีชื่อเด็กหรือสัญลักษณ์ติด เพื่อแยกว่าเป็นของเด็กคนใด บรรยากาศขณะที่เด็กนอนจะเงียบ ผ่อนคลายไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีการเปิดเพลงคลอเบาๆ แสงสว่างไม่มาก หรือๆ ไม่ถึงกับมืดผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กแต่ละคนจะมีผ้าอ้อมส่วนตัวใส่กระเป๋าทะกร้อเตรียมมาจากบ้านเองมีทั้งที่เป็นผ้าอ้อมผ้าและผ้าอ้อมสำเร็จรูป ในขณะที่อยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจะใช้ผ้าอ้อมผ้า และเมื่อเด็กจะกลับบ้านจะใช้ผ้าอ้อมสำเร็จรูป การเปลี่ยนผ้าอ้อม ถ้าเด็กปัสสาวะจะใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดก้นให้เด็ก และเปลี่ยนผ้าอ้อมผืนใหม่ให้ ในกรณีที่เด็กอุจจาระ จะมีการจดบันทึกการถ่ายของเด็ก ว่าวันนี้เด็กถ่ายกี่ครั้ง ถ่ายธรรมดาหรือผิดปกติจากเดิม และเมื่อเด็กถ่ายจะนำเด็กไปล้างในห้องน้ำ และนำมาเปลี่ยนผ้าอ้อมในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีการจัดที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมโดยเฉพาะ และจะล้างมือทุกครั้งหลังจากเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็กเสร็จ ผ้าอ้อมที่ใช้แล้วจะใส่ถุงไว้สำหรับส่งกลับให้ผู้ปกครองนำกลับไปทำความสะอาดอีกครั้ง ส่วนการล้างมือสำหรับเด็กจะมีอ่างล้างมือขนาดเล็กอยู่ในห้องน้ำ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะใช้วิธีการอุ้มเด็กเข้าไปล้างในอ่างน้ำและมีผ้าเช็ดมือให้ใช้ร่วมกัน

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ของเด็ก โดยการพูดคุยทักทายกับเด็กตั้งแต่แรกที่ได้รับเด็กจากผู้ปกครอง อุ้มหรือโอบกอดเด็ก พยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เมื่อเข้าไปในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการเตรียมพื้นที่สำหรับไว้ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ เตรียมกิจกรรมสื่อต่างๆ ที่จะให้เด็กได้ทำและได้เรียนรู้ในแต่ละวัน เตรียมของเล่นที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้เล่น ได้ใช้กล้ามเนื้อต่างๆ และมีที่ติดผลงานไว้หน้าห้องสำหรับให้เด็กได้โชว์ผลงานของตนเองเมื่อเสร็จแล้ว

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการจัดให้เด็กทำกิจกรรมเป็ยรายบุคคลแต่นั่งทำร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีการจัดกิจกรรมวันละ 2 กิจกรรม ให้เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจได้ โดยในขณะที่ทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยพูดคุย ชักถาม ให้คำแนะนำเมื่อเด็กทำไม่ได้และให้กำลังใจเด็ก มีการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ทำร่วมกัน คล้ายกิจกรรมวงกลมในชั้นอนุบาล โดยมีการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ มีการเล่านิทาน ให้เด็กท่องคำคล้องจองง่าย ๆ ท่อง ก - ฮ ท่อง A - Z ร้องเพลงสั้น ๆ

สื่อต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสื่อสำเร็จรูปที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดไว้ให้และผู้เลี้ยงดูเด็กใช้วัสดุเหลือใช้มาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ให้กับเด็ก เช่น นากลองต่าง ๆ มาประดิษฐ์ และมีของเล่นหลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นของเล่นสำเร็จรูป ไม่ได้ผลิตเอง เช่น ไม้บล็อกต่าง ๆ หนังสือภาพ หนังสือนิทาน ตุ๊กตา เป็นต้น

สำหรับตารางกิจกรรมที่กำหนดไว้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะปรับ ยืดหยุ่นตามเวลา สถานการณ์ตัวเด็กในวันนั้น ๆ แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กจะพยายามให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ได้ตามตารางกิจกรรมประจำวัน ที่วางไว้ มีกิจกรรมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็ก - ใหญ่ กิจกรรมเคลื่อนไหวมาก - น้อย ให้เด็กได้ออกกายบริหาร เล่นของเล่น มีการจัดกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ให้เด็กฝึกลากเส้น โยงเส้น และผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึก สุขนิสัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การจับช้อนที่ถูกต้อง การจับแก้ว การชั้บถ่าย ฝึกการนั่งโถ การทำความสะอาด เป็นต้น

ตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

8.00 – 8.30	รับเด็กจากผู้ปกครอง เล่นตามมุม
8.30 – 9.00	ชั่วโมงกิจกรรม 1
9.00 – 9.15	รับประทานอาหารเช้า
9.15 – 10.00	ชั่วโมงกิจกรรม 2
10.00 – 10.30	กายบริหาร (ชั้นสาม)
10.30 – 11.00	กิจกรรมในวงกลม (ชั้นสาม)
11.00 – 11.30	รับประทานอาหารกลางวัน
11.30 – 12.00	อาบน้ำ แปรงฟัน
12.00 – 14.00	นอนกลางวัน
14.00 – 14.15	เข้าห้องน้ำ
14.15 – 14.30	รับประทานอาหารเช้า
14.30 – 15.30	เล่นอิสระ เตรียมตัวกลับบ้าน

สำหรับในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการตรวจสอบสุขภาพของเด็กทุกเช้ามีการทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งที่เด็กเปื้อน ทำความสะอาดของเล่นและของใช้สำหรับเด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค อาทิตย์ละครั้ง ถ้าเด็กท้องเสีย จะมีการฆ่าเชื้อทุกครั้งในบริเวณที่เด็กถ่ายอุจจาระ และในกรณีที่เด็กป่วยจะแยกเด็กที่ป่วยออกจากเด็กปกติและมีผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติโดยการเรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน และชมเชยเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำไม่สำเร็จ

การส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กชักชวน สนับสนุนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็กและเพื่อน จัดสถานที่ จัดเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก เช่น การเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีส่วนร่วมในการเก็บด้วยเพื่อเป็นแบบอย่างให้เด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมและได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยในระหว่างทำกิจกรรมผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยกระตุ้นให้เด็กคิด ชักถาม พุดคุยให้เด็กได้คิดหาคำตอบด้วยตัวเอง และจัดกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของเด็ก และยากขึ้นตาม

ลำดับ มีการเล่านิทานให้เด็กฟัง ให้เด็กเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ เรียนรู้เรื่องสี สัตว์ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด เด็กแสดงออกและมีการโต้ตอบกับเด็ก น้ำเสียงที่ใช้ในการสนทนากับเด็กสุภาพ นุ่มนวล ไม่ตะตอก หรือ ตะโกน เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาของเด็ก มีการอ่านหนังสือ เล่านิทานจากหนังสือนิทาน ให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ อย่างง่ายกับเด็ก และมีการให้เด็กอธิบายความคิดของตนเองในสิ่งที่เด็กวาด หรือทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เล่นเครื่องเล่นสนาม กายบริหาร กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และจัดเตรียมของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็กได้เล่นเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางอารมณ์ ไม่แสดงกิริยาที่ก้าวร้าว ไม่ดูดำเด็ก พยายามไม่ใช้คำว่า "ไม่" หรือ "อย่า" แต่จะมีใช้บ้าง ถ้าเหตุการณ์รุนแรงเกินไป พูดมีหางเสียงกับเด็ก ส่วนการตอบสนองต่ออารมณ์ ความต้องการต่าง ๆ ของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กพยายามตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันที ถ้าเด็กแย่งของเล่นกัน จะแยกเด็กออกจากกัน ชักชวนให้เด็กเล่นของเล่นชิ้นอื่น หรือให้เด็กเล่นด้วยกัน ให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา ผู้เลี้ยงดูเด็กให้เด็กรับประทานอาหารตามตารางกิจวัตรประจำวัน ฝึกเด็กในการนั่งโต๊ะทานอาหาร และให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารเท่าที่จะทำได้ ฝึกการจับช้อน การดื่มนม ดื่มน้ำจากแก้ว และเด็กทุกคนจะมีผ้ากันเปื้อน จาน และภาชนะต่าง ๆ เป็นพลาสติกอย่างดีปลอดภัยสำหรับเด็ก ให้โอกาสเด็กในการเลือกว่าจะทาน หรือจะอิมเมื่อไร ไม่บังคับเด็กในการรับประทานอาหาร ในกรณีที่เด็กป่วยและนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแยกยาของเด็กแต่ละคนไว้ อย่างชัดเจน มีการเขียนชื่อติดไว้และเก็บไว้ให้พ้นมือเด็ก

การนอน ห้องนอนของเด็กจะแยกออกจากห้องทำกิจกรรมและห้องรับประทานอาหาร เด็กทุกคนมีที่นอน ผ้าปูที่นอน และหมอนส่วนตัว แต่ไม่มีการเขียนชื่อหรือสัญลักษณ์ใดๆ เนื่องจากอุปกรณ์เหล่านี้เป็นของสถานรับเลี้ยงเด็ก พื้นที่สำหรับนอนไม่แออัด มีพื้นที่สำหรับเด็ก ประมาณ 2 ตรม. ต่อเด็ก 1 คน บรรยากาศในการนอนจะสงบ แสงขณะที่เด็กนอนจะหรี่ไม่ถึงกับมืดมาก ผู้เลี้ยงดูเด็กยังสามารถมองเห็นเด็กได้ เปิดแอร์เพื่อให้อากาศเย็นสบายขณะ เด็กนอน

การเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู บริเวณหน้าชั้นเก็บอุปกรณ์ส่วนตัวสำหรับเด็ก และพยายามให้เด็กช่วยเหลือตนเองเท่าที่จะทำได้

โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น มีการฝึกเช็ดตัวเอง สวมเสื้อกางเกง ให้เด็กถูตลับ
ติดกระดุม กลับนอกลง / ในเสื้อ กางเกง

สำหรับการขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กเข้าห้องน้ำก่อนนอน หลังตื่นนอน ฝึกให้
เด็กรู้จักบอกถ้าอยากเข้าห้องน้ำ หรือให้ขออนุญาตถ้าต้องการเข้าห้องน้ำ และสอนให้เด็กนั่งโถ
ส้วม ให้ทำความสะอาดหลังการใช้ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เปิดประตูห้องน้ำ
ไว้ตลอดเวลา ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ สำหรับการล้างมือของเด็ก จะมีการจัด
เตรียมอ่างล้างมือขนาดพอเหมาะกับเด็กไว้ในห้องน้ำ เด็กสามารถเดินไปล้างมือได้ด้วยตนเอง
ในบางครั้งผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ได้ตามไปด้วย

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินเด็ก โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสังเกต จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กใน
แต่ละวัน และบันทึกลงในสมุดรายงานประจำสัปดาห์ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้น โดยจะ
บันทึกเป็นความเรียง รายงานให้ผู้ปกครองทราบ สัปดาห์ละครั้ง และมีบันทึกตอบกลับจาก
ผู้ปกครองถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน และมีการจดบันทึก การรับประทานอาหาร
นม การนอน การขับถ่าย ของเด็กไว้ด้วยทุกวัน แต่จะไม่มีกรายงานให้ผู้ปกครองทราบ
นอกจากผู้ปกครองจะถาม หรือเด็กมีพฤติกรรมผิดไปจากปกติ หรือไม่สบาย

นอกจากนี้ยังมีการรายงานเรื่องราวหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กใช้การพูดคุยกับ
ผู้ปกครองเด็กเป็นรายบุคคล ถึงพฤติกรรมต่างๆ และสิ่งที่เด็กปฏิบัติ ในแต่ละวัน ในช่วงที่
ผู้ปกครองมารับ - ส่งเด็ก หรือทางโทรศัพท์ ในกรณีที่มีเรื่องเร่งด่วน

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง สถานรับเลี้ยงเด็กใช้วิธีการจัดงานในวันสำคัญ
คือ วันปีใหม่ โดยจัดกิจกรรมของเด็ก ให้เด็กได้แสดงออกให้ผู้ปกครองเห็น และให้ผู้ปกครอง
เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น แต่ก่อนช่วงวันวายมากระยะหลังจึงไม่ค่อย
ได้จัดงาน ส่วนใหญ่จึงใช้การพูดคุยโดยตรง และการพูดคุยทางโทรศัพท์ จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์
โดยการถ่ายรูปเด็กจัดบอร์ดให้ผู้ปกครองเห็นพฤติกรรม ความเป็นอยู่ และกิจกรรมที่เด็กปฏิบัติ
โดยจะมีการเปลี่ยนรูปทุก ๆ 2 สัปดาห์

การสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วม เพราะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลา มาส่งเด็กเสร็จก็รีบไปทำงานทันที และถ้าให้ผู้ปกครองอยู่ด้วยเด็กจะงอแง ไม่เชื่อฟังผู้เลี้ยงดูเด็ก ทำให้เหนื่อย

การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้บริหาร มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึง วัตถุประสงค์ และสิ่งที่เด็กจะได้เมื่อเข้ามาในสถานรับเลี้ยงเด็ก และมีการให้ความรู้ในเรื่องของ โรคติดต่อ โรคระบาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก และให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องที่ผู้ปกครอง สงสัย และสนใจ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กควรมีการป้องกันที่ดี ในเรื่องโรคระบาด โรคติดต่อต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก ควรเน้นในเรื่องของความสะอาดและ ความปลอดภัยสำหรับเด็กให้มาก เพราะเด็กในวัยนี้ค่อนข้างบอบบาง และติดเชื้อโรคต่าง ๆ ได้ ง่าย สถานรับเลี้ยงเด็กจึงไม่ควรเป็นสถานที่ที่แพร่เชื้อต่าง ๆ ไปสู่เด็ก

ทิศทางของการจัดบริการสถานรับเลี้ยงวัย 0 – 3 ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัด บริการสถานรับเลี้ยงเด็คน่าจะมีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาให้ความสนใจ มากขึ้น มีเกณฑ์กำหนดมาตรฐานคุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็กมากขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพ การเงินและเศรษฐกิจ ถ้าเศรษฐกิจดี ผู้ปกครองนำเด็กมาฝากมาก สถานรับเลี้ยงเด็กก็มี งบประมาณที่จะปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กให้ดีขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.4 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 4

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กได้รับการจดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์ถูกต้อง และยังไม่เคยได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ รับเด็กอายุระหว่าง 0 – 3 ปี ปัจจุบันมีเด็กในความดูแลทั้งสิ้น 16 คน มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 4 คน อัตราค่าบริการ 1,800 บาท / เดือน โดยมี ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 ห้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กมี ดังนี้

1. เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองเด็กที่ทำงานนอกบ้าน ที่อยู่ในบริเวณเดียวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กทุกด้าน
3. เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และมีคุณธรรม

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดการและการคัดเลือกบุคลากร ผู้บริหารจะดูจากผู้ที่มีความรู้อย่างต่ำจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เคยมีประสบการณ์ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาก่อน รักเด็ก อดทน ไม่รังเกียจอุจจาระ ปัสสาวะของเด็ก

เกณฑ์ในการคัดเลือก รับเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 3 ปี แบ่งเด็กออกเป็น 2 ช่วงอายุ คือ 0 – 1 ปี 6 เดือน และ 1 ปี 6 เดือน – 3 ปี หรือเด็กที่เดินได้แล้วก็จะแยกออกมาจากเด็กวัยทารก ไม่รับเด็กพิเศษทุกประเภท แรกรับสมัครผู้ปกครองต้องนำเด็กมาให้ผู้บริหารดูก่อน พร้อมทั้งเอกสารสูติบัตรเด็ก บันทึกการตรวจสุขภาพเด็ก การฉีดวัคซีนต่าง ๆ

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานรับเลี้ยงเด็กมีการติดต่อประสานงานกับอนามัย และคลินิกใกล้เคียง ซึ่ง อนามัยเป็นฝ่ายติดต่อมาเองเกี่ยวกับการหยอดวัคซีนให้เด็ก การให้ความรู้ในเรื่องโรคระบาดต่าง ๆ ส่วนคลินิก จะเป็นคลินิกประจำที่ใช้บริการเมื่อเด็กเกิดอาการเจ็บป่วย หรือเกิดอุบัติเหตุขึ้นกับเด็ก

การสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยมีการทำประกันสังคมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคน มีโบนัสให้ทุกสิ้นปี

ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรมต่าง ๆ โดยจัดส่งไปครั้งละ 1 คน ผลัดเปลี่ยนกัน และกลับมาถ่ายทอดให้เพื่อนผู้เลี้ยงดูเด็กคนอื่น และมีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว

การนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็กและการประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารจะไม่มีกานิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นทางการ แต่ผู้ดูแลผู้เลี้ยงดูเด็กจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วย และจะคอยสังเกตตลอดเวลาว่าผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติได้เหมาะสมหรือไม่ จะคอยให้คำแนะนำ และสอนถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมไปด้วย และจะมีการประชุมผู้เลี้ยงดูเด็กทุกเดือน เพื่อถามถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ พร้อมทั้งช่วยกันหาวิธีแก้หรือวิธีป้องกันร่วมกัน และไม่มีกานิเทศประเมินผลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก ต่อ จำนวนเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็ก 2 คน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะเห็นว่าไม่เหมาะสม ควรมีจำนวนเด็กมากกว่าที่เป็นอยู่ คือ ปัจจุบัน มีเด็กวัยเตาะแตะทั้งหมด 9 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 2 คน อัตราส่วนผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 4 – 5 คน ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กคิดว่าควรมีเด็ก 10 คน ต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน จึงจะเหมาะสม

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

หลักสูตร หรือแนวจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กนำหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มาปรับใช้ รวมทั้งนำประสบการณ์ที่เคยไปอบรมมาจากประชาสงเคราะห์ การอ่านหนังสือเกี่ยวกับเด็กต่าง ๆ มาประยุกต์รวมกัน เพื่อให้เด็กได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าชั้นอนุบาล และให้เด็กเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มากที่สุด

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเน้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน กิจกรรม ประสบการณ์ที่จัดให้เด็ก มี ให้เด็กดูวีดีโอ ร้องเพลง ทำท่าทางประกอบ เล่านิทานให้เด็กฟัง และให้เด็กวาดรูป ระบายสี ปั้นดินน้ำมัน ซิดเขียนอิสระตามจินตนาการของเด็ก ไม่คาดหวังผลงานว่าต้องออกมาดี

การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็กเป็นสำคัญ และการฝึกกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ให้กับเด็ก ให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และให้เด็กทำต่อเนื่องทั้งที่สถานรับเลี้ยงเด็กและที่บ้าน คำนึงถึงความปลอดภัย และ ความสะอาดสำหรับเด็ก

4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดู

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในส่วนด้านหลังเป็นชอย ห่างจากถนนใหญ่ประมาณ 500 เมตร และบริเวณด้านหน้าเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ห่างจาก สถานรับเลี้ยงเด็ก 1 กิโลเมตร มีรั้วไม้กั้นเป็นบริเวณของสถานรับเลี้ยงแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน ประตูรั้วเข้า - ออกมีเพียงประตูเดียวเป็นไม้กว้างประมาณ 1 เมตร บริเวณโดยรอบเป็นต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มรื่น บริเวณด้านหน้าเป็นสนามหญ้า ซึ่งได้รับการจัดตกแต่งไว้อย่างเป็นระเบียบ แต่พื้นสนามมีบริเวณที่เป็นหลุมบ่อ และมีน้ำขังอยู่ มีเศษใบไม้หล่นไม่มีการเก็บกวาดให้สะอาด และเครื่องเล่นสนามบางชิ้นชำรุด ไม่ได้รับการซ่อมแซม หากเด็กไปเล่นอาจเกิดอันตรายขึ้นกับเด็กได้

อาคารเป็นอาคาร 2 ชั้น ทางขึ้นอาคารเป็นทางขึ้นบันได ซึ่งไม่มีประตูกั้น มีระเบียงและที่นั่ง สำหรับให้ผู้ปกครอง หรือเด็กได้นั่ง บริเวณทางเดินก่อนเข้าภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กกว้างประมาณ 3 เมตร มีเครื่องมือดับเพลิง 1 เครื่องติดไว้ที่ผนังหน้าอาคาร และมีรถจักรยาน 2 ล้อ และ 3 ล้อ วางไว้บริเวณซิดด้านในสุดของทางเดิน ไว้สำหรับให้เด็กที่อยากเล่นจักรยาน สามารถออกมาเล่นได้ภายในบริเวณนี้

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู

มีประตูไม้ กว้างประมาณ 80 ซม. ข้างในเป็นห้องค่อนข้างกว้างใช้สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ ผนังห้องติดวอลเปเปอร์ เป็นรูปตุ๊กตาน่ารัก สีสะอาด สบายตา พื้นห้องเป็นไม้ปาเก้สะอาดตา แสงสว่างทั่วถึง เนื่องจากบริเวณโดยรอบห้องมีหน้าต่าง ทั้ง 2 ด้าน ด้านหน้าเป็นกระจกบานเกร็ดใส ด้านหลังเป็นกระจกใสแบบเปิด - ปิด ภายในห้องมีตู้ไม้ติดผนังสำหรับเก็บเสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัวและของใช้ต่าง ๆ ของเด็ก และเนื่องจากบริเวณห้องค่อนข้างกว้าง จึงมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับให้เด็กนั่งรับประทานอาหาร โดยมีโต๊ะไม้และเก้าอี้ที่สั่งทำสำหรับให้เหมาะสมกับเด็กโดยเฉพาะ มีการแบ่งเป็นที่สำหรับเตรียมอาหารให้เด็ก พื้นที่สำหรับให้เด็กทำกิจกรรมและพื้นที่สำหรับให้เด็กนอนรวมอยู่ในห้องเดียวกัน มีมุมสำหรับให้เด็กดู โทรทัศน์ วีดีโอ และภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กนี้จะมีห้องน้ำสำหรับเด็กรวมอยู่ด้วย

ชั้น 2 ของอาคาร เป็นห้องสำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก ลักษณะโดยทั่วไป เหมือนกับห้องสำหรับเด็กเตาะแตะ แต่จะมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องให้เหมาะกับเด็กวัยทารกมากยิ่งขึ้น เช่น มีการนำโมบายมาแขวนไว้ สื่อของเล่นต่างๆ ก็เป็นในลักษณะที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น ตุ๊กตานุ่ม ๆ ของเล่นสำหรับเด็กให้เด็กกัด เป็นต้น

สำหรับห้องน้ำห้องส้วมสำหรับเด็กทั้ง 2 วัยจะมีห้องน้ำแยกทั้งข้างบนและข้างล่าง มีลักษณะเป็นห้องน้ำใหญ่และมีการกั้นเป็นห้องส้วม มีประตูและกลอนเปิด - ปิด และบริเวณที่เด็กใช้อาบน้ำ ขนาดของโถไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นขนาดที่ใช้สำหรับผู้ใหญ่ มีจำนวน 4 โถเพียงพอสำหรับเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็ก เฉลี่ย 1 ที่ ต่อ เด็ก 4 คน พื้นห้องน้ำมีวัสดุป้องกันการลื่นป้ไว้ และมีอ่างล้างหน้า - ล้างมือสำหรับเด็กอยู่ในห้องน้ำด้วย แต่ขนาดไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในกรณีที่เด็กจะล้างมือจึงใช้ก๊อกน้ำที่ไม่มีอ่างล้างมือแทน

5) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ตั้งแต่ผู้ปกครองมาส่งเด็ก ถ้าผู้ปกครองคนใดไม่ไปส่งเด็กที่ห้องผู้เลี้ยงดูเด็กจะรับเด็กจากผู้ปกครอง และทักทายเด็ก ยิ้มแย้มกับเด็ก ซักถามผู้ปกครองถึงข้อมูลต่างๆ ของเด็ก ขณะอยู่ที่บ้านที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการดูแลเด็ก และมีการทำความสะอาดห้อง เตรียมสภาพแวดล้อมและพื้นที่ต่าง ๆ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองเด็กเป็นรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นรายบุคคล ไม่ส่งเสริมเป็นกลุ่ม โดยจะให้การดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 2 คน ต่อเด็ก 5 คน ทำให้การดูแลไม่วุ่นวายและสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง เมื่อเด็กบัสสภาวะ อุจจาระ ก็สามารถตอบสนองเด็กได้ทันทีไม่ต้องรอ ไม่ต้องปล่อยให้เด็กร้องไห้นาน เนื่องจากความไม่สบายตัว เมื่อเด็กหิวก็สามารถให้นม อาหารได้โดยที่เด็กไม่ต้องรอนาน ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้ทันที แต่จะไม่มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็ก เพียงแต่มีของเล่นต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็ก ซึ่งของเล่นมีไม่มากและไม่หลากหลาย

สื่อและตารางเวลา สำหรับเด็กวัยทารกไม่มีการกำหนดตารางเวลา ตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก การปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของวันนั้น ๆ และตัวเด็กแต่ละคน ไม่มีการจัดกิจกรรมศิลปะใด ๆ ให้กับเด็ก แต่มีการฝึกสุขนิสัยในชีวิตประจำวันให้เด็ก เช่น การนอน

การขยับถ่าย การทาน ในเรื่องของสื่อ มีการจัดสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก เช่น โมบาย ของเล่นที่มีเสียง ของเล่นที่เด็กสามารถเอาเข้าปาก เพื่อกัดได้ ตุ๊กตานุ่ม ๆ ลูกบอลยาง เป็นต้น สื่อส่วนใหญ่มีตะกร้าจัดเก็บและวางไว้บนชั้นอย่างเป็นระเบียบ สามารถหยิบใช้ได้สะดวก

สุขอนามัยและความปลอดภัย มีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้าเมื่อรับเด็กจากผู้ปกครอง โดยจะดูว่ามีร่องรอยการถูกยุง มด กัด หรือมีแผลหรือไม่ โดยพยายามสังเกตและพูดคุยถามสาเหตุจากผู้ปกครอง เพื่อป้องกันผู้ปกครองกล่าวโทษว่าแผลต่าง ๆ มาจากสถานรับเลี้ยงเด็ก และถ้าเด็กไม่สบายจะแยกเด็กออกจากเด็กปกติ แต่ไม่มีห้องแยก จะแยกบริเวณ ซึ่งถ้าเด็กเป็นหวัด จะเป็นปัญหาเพราะเด็กจะติดกันได้ง่าย ถ้าเด็กไม่สบายมาก หรือเป็นโรคติดต่อ จะไม่ให้ผู้ปกครองนำเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก จนกว่าเด็กจะหายเป็นปกติ

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก พยายามเรียกชื่อเด็กแต่ละคน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ชื่อของตนเอง ให้เด็กได้เล่นในสิ่งที่ตนสนใจและชอบ เช่น การเล่นของเล่น การหยิบจับสิ่งที่สนใจ โดยผู้ดูแลเด็กไม่ห้าม

การพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก พูดคุย หยอกล้อเด็ก ให้เด็กนั่งเล่นกับเพื่อน ถึงแม้เด็กจะไม่เล่นด้วยกันเพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และให้เด็กอยู่กลุ่มเดิมให้นานที่สุด เมื่อถึงวัยที่จะเปลี่ยนกลุ่มถ้าเด็กยังไม่พร้อมก็ให้เด็กอยู่กลุ่มเดิมไปก่อนค่อยให้เด็กได้ปรับตัว หรือให้ผู้เลี้ยงดูเด็กที่เด็กคุ้นเคยตามไปด้วย จะไม่มีการจัดกิจกรรมให้เด็กทำร่วมกันเป็นกลุ่ม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาของเล่นต่าง ๆ และที่让孩子ได้เรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็ก โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะเล่นโต้ตอบกับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็ก พูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงเบา ๆ นุ่มนวล สุภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา เปิดเพลง ร้องเพลงให้เด็กฟัง เล่นนิ้วมือง่าย ๆ ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กส่งเสียง แสดงออกและตอบโต้กับเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดพื้นที่ว่างกลางห้องไว้สำหรับให้เด็กได้คลานเล่นและเคลื่อนไหวอย่างอิสระ พร้อมทั้งจัดของเล่นที่เด็กสามารถจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้กล้ามเนื้อต่าง ๆ ไว้สำหรับเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็ก จะยิ้มแย้ม พูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล ไม่ทำให้บรรยากาศตึงเครียด ไม่ใช้คำสั่งกับเด็ก และไม่ใช้คำว่า “อย่า” หรือ “ไม่” กับเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา ในขณะที่ให้นมเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะไม่อุ้มเด็กติดตัว เพราะกลัวเด็กจะติดมือ จะให้เด็กนอนบนเบาะหรือเตียงแล้วป้อนนมให้เด็กดูดแทน ลักษณะการจับขวดนมจะเอียงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็มจุก เพื่อป้องกันการดูดลม และให้เด็กเรอทุกครั้งที่ได้ดื่มนมเสร็จ ไม่มีการกำหนดตารางเวลาในการดื่มนมกับพ่อแม่เด็ก จะใช้การสังเกตเด็กว่าเด็กหิวเมื่อไรก็ให้ดื่มต่อนั้น และขวดนมของเด็กแต่ละคนจะเขียนชื่อติดไว้ชัดเจน ไม่ใช้ปนกัน ส่วนในการรับประทานอาหาร จานภาชนะต่าง ๆ ที่ใช้ในแต่ละครั้งสำหรับเด็กแต่ละคนจะไม่ใช้ปนกัน และหลังจากใช้แล้วจะล้างทุกครั้ง ไม่มีผ้ากันเปื้อนสำหรับเด็ก ในการรับประทานอาหารผู้เลี้ยงดูเด็กจะจัดกลุ่มเด็กในการป้อนอาหาร ประมาณ 2 คน ต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ป้อนสลับกันไป สำหรับเด็กที่ไม่สบายและมียามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเขียนชื่อเด็กติดไว้เพื่อแยกยาของเด็กแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน และดูฉลากยาเพื่อศึกษาเวลาที่เด็กต้องรับประทานยาเป็นปกติ และให้เด็กรับประทานยาตรงเวลาที่แพทย์กำหนดไว้

การนอน เด็กจะนอนในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นห้องรวมสำหรับทำกิจกรรมหรือภารกิจทุกอย่างในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก บรรยากาศผ่อนคลาย ไม่มีเสียงดังรบกวนการนอนของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก จะจัดแสงให้มีดลาง แต่สามารถมองเห็นเด็กได้ เพื่อไม่ให้แสงรบกวนเด็ก ที่นอนเตียงนอน ของเด็ก สะอาดไม่มีกลิ่นอับ ไม่เปียกชื้น มีตุ๊กตานุ่ม ๆ และโอบายแขนไว้ให้เด็ก เตียงนอนของเด็กจะวางเรียงติดกันทุกเตียง

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กทุกคนจะนำผ้าอ้อมมาจากบ้านเอง โดยผู้ปกครองจะจัดใส่กระเป๋าทันหรือตะกร้ามา เมื่อมาถึงสถานรับเลี้ยงเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กจึงไม่ต้องแยกผ้าอ้อมของเด็กแต่ละคนเก็บ นำไปวางไว้ในตู้ส่วนตัวเด็กได้เลย และหยิบมาใช้ได้สะดวก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะล้างมือทุกครั้งหลังจากเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เด็ก แต่ก่อนเปลี่ยนผ้าอ้อมจะล้างบ้างไม่ล้างบ้าง ไม่มีการจัดบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมไว้เป็นสัดส่วน ส่วนใหญ่จะอาศัยว่าสะดวกตรงไหนก็เปลี่ยนตรงนั้น

การล้างมือ ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ได้จัดที่สำหรับให้เด็กได้ล้างมือ เพราะอ่างล้างมือที่มีอยู่ก็ไม่เหมาะสมกับเด็ก ไม่มีการเตรียมสบู่ ผ้าเช็ดมือไว้ ถ้ามือเด็กเปื้อนก็จะอุ้มเด็กไปล้างในห้องน้ำ

การขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็กจะไม่มีการจดบันทึกการถ่ายของเด็ก แต่จะสังเกต ถ้าวันไหนเด็กถ่ายบ่อยกว่าปกติ ถ่ายเหลว หรือมีบางสิ่งแตกต่างไปกว่าทุกวัน ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทันที

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะปฏิบัติตั้งแต่เด็กมาถึงในตอนเช้า ขณะรับเด็กจากผู้ปกครอง จะทักทายผู้ปกครองและพูดคุยทักทายกับเด็ก กอดเด็ก เด็กคนใดที่ยังไม่ได้รับประทานอาหารเช้าก็นำไปทานอาหารเช้า เด็กคนใดยังไม่ได้อาบน้ำก็จะพาเด็กไปอาบน้ำเพื่อให้เด็กรู้สึกสดชื่นขึ้นและมีการทำความสะอาดห้องและเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็ก จัดกิจกรรมศิลปะให้เด็ก เช่น การวาดภาพ การระบายสี การปั้น เด็กคนใดอยากทำก็ให้ทำ เด็กคนใดไม่ยอมทำก็ไม่บังคับเด็ก มีการสอนเด็กในกิจกรรมวงกลมเป็นหน่วยเหมือนเด็กอนุบาลแต่เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ จะน้อยกว่า เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และเป็นการเตรียมเด็กก่อนเข้าเรียนชั้นอนุบาล

สื่อและตารางเวลา สื่อส่วนใหญ่ที่ผู้เลี้ยงดูเด็กใช้เป็นสื่อสำเร็จรูป ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กมีไว้ให้ ไม่ผลิตเอง แต่จะมีการนำของจริงและรูปภาพต่างๆมาใช้บ้าง เพื่อให้สัมพันธ์กับหน่วยที่จัดให้เด็กในวันนั้นๆ สื่อต่างๆ ผู้บริหารจะเป็นผู้จัดซื้อตามที่ผู้เลี้ยงดูเด็กขอ โดยทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะมีงบประมาณให้และผู้เลี้ยงดูเด็กเลือกว่าต้องการอะไรบ้าง ผู้บริหารจะพิจารณาและจัดซื้อให้ และมีการจัดซื้อสำหรับเด็กอย่างเพียงพอ ส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูปจำพวกไม้บล็อกต่างๆ สื่อวีดิทัศน์ และสื่อส่วนใหญ่ไม่วางโชว์ไว้บนชั้น ส่วนใหญ่อยู่ในตู้ ยกเว้นสื่อที่อยู่ตามมุมต่างๆ ซึ่งถ้าเด็กจะเล่นไม่สามารถหยิบมาเล่นเองได้ ต้องให้ผู้เลี้ยงดูเด็กหยิบให้เล่น

ส่วนตารางกิจกรรมประจำวันมีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กวัยเตาะแตะแต่ปรับได้ตามสถานการณ์ในวันนั้นๆ และตัวเด็ก

ตารางกิจกรรมสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ มีดังนี้

06.30 – 08.30	รับเด็กตรวจสุขภาพ ทานอาหารเช้า
08.30 – 09.00	กิจกรรมหน้าเสาธง เคารพธงชาติ กายบริหาร
09.00 – 09.20	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.20 – 10.00	กิจกรรมวงกลม
10.00 – 10.20	รับประทานอาหารว่าง

10.20 – 11.00	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และเล่นตามมุม
11.00 – 11.30	เล่นกลางแจ้ง
11.30 – 12.00	รับประทานอาหาร อาบน้ำ แปรงฟัน
12.00 – 14.00	นอนพักผ่อน
14.00 – 15.00	อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า ทานอาหารว่าง
15.00 – 17.00	เล่นอิสระ ดูวีดีทัศน์ เตรียมตัวกลับบ้าน

สุขอนามัยและความปลอดภัย ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า เน้นในเรื่องความสะอาด อาหาร เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ล้างมือก่อนปรุงอาหาร ทำความสะอาดร่างกาย ทุกครั้งที่เด็กเปื้อน และในกรณีที่เด็กป่วย ถ้าเด็กป่วยมากจะไม่ให้ผู้ปกครองนำมาสถานรับเลี้ยงเด็ก ต้องให้หายเป็นปรกติก่อนจึงจะนำมาได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่สามารถแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปรกติได้ เนื่องจากมีเนื้อที่จำกัด ถ้าเด็กป่วยจึงแนะนำให้ผู้ปกครองหยุดนำเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราว

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติโดยการให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน และชมเชยเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำไม่สำเร็จ

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติโดยการชักชวนให้เด็กเล่น และกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และเพื่อน จัดให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมศิลปะเป็นกลุ่ม และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก เช่น การเก็บของเล่น โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะทำตัวเป็นแบบอย่าง และชักชวนให้เด็กปฏิบัติตาม และพูดคุยกับเด็กไปด้วย ว่าเมื่อเราเล่นหรือทำงานเสร็จแล้วต้องช่วยกันเก็บของให้เป็นระเบียบ

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ปฏิบัติโดย จัดหาสื่อ ของเล่นและจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็ก และมีการซักถามพูดคุยกับเด็ก กระตุ้นให้เด็กคิด และหาคำตอบด้วยตนเอง ไม่ต้องการว่าถูกหรือผิด แต่ต้องการให้เด็กได้คิดเอง หาคำตอบเอง ถ้าเด็กถามหรือสงสัยอะไร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะพยายามหาคำตอบให้เด็ก ได้ตอบและสนใจในสิ่งที่เด็กถาม

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็ก พูดคุยกับเด็กด้วยเสียงเบาๆ นุ่มนวล สุภาพ ไม่ตะคอก ตะโกนใส่เด็ก ไม่ดุต่เด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาให้กับเด็ก กระตุ้นให้เด็กพูดโดยการชวนเด็กคุย และตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด พูดโต้ตอบกับเด็ก อ่านนิทานให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม มีการร้องเพลง ทำท่าทางประกอบ เล่นนิ้วมือประกอบเพลงและคำคล้องจองสั้น ๆ ถ้าไม่มีการจัดกิจกรรมให้เด็กก็จะเปิดวีดีโอการ์ตูน สารคดีสัตว์ต่าง ๆ ให้เด็กดู

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กให้เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและ
 จังหวะ ออกกายบริหาร และถ้าฝนไม่ตกจะให้เด็กออกไปเล่นเครื่องเล่นสนามข้างนอก
 จัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อมือในการขีดเขียน ลากเส้นอย่างอิสระ โดยมีสมุด ดินสอ ดินสอสี
 ให้ มีการจัดบริเวณที่โล่งไม่มีสิ่งกีดขวาง และจักรยานต่าง ๆ ไว้สำหรับให้เด็ก ได้เล่น

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ใช้ท่าทาง หรือการพูดแสดงออกถึง
 การยอมรับพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในทางที่ดี ปรบมือให้ ส่งยิ้ม พยักหน้า พุดชมเชย
 ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก ถ้าเด็กอารมณ์ไม่มีพยายามเข้าไปคุย ชวนเล่น
 ร้องเพลงให้เด็กอารมณ์ดีขึ้น เมื่อเด็กทำผิดหรือไม่เหมาะสมจะไม่ดุต่เด็ก จะพูดคุยกับเด็กด้วย
 เหตุผล ไม่ใช่คำว่า “อย่า” หรือ “ไม่”

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา
 ผู้เลี้ยงดูเด็ก จะฝึกให้เด็กนั่งรับประทานอาหารบนโต๊ะ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น
 ฝึกการจับช้อน การจับแก้วน้ำ แต่ไม่มีผ้ากันเปื้อนสำหรับเด็ก และไม่บังคับให้เด็กทาน เพราะถ้า
 บังคับเด็ก เด็กบางคนจะอาเจียนออกมา แต่จะพยายามปรุงอาหารที่น่ารับประทาน แปลกใหม่ให้
 เด็กได้ทาน การดื่มนม ฝึกให้เด็กดื่มนมจากแก้ว แต่เด็กบางคนไม่ยอมดื่มนม จะเริ่มจากให้เด็กดื่มนม
 จากกล่องแทน แล้วค่อย ๆ ชักชวนให้เด็กดูเพื่อนและให้เด็กลองทำดู แต่การดื่มนมให้เด็กดื่มนมจาก
 แก้ว ในกรณีที่เด็กไม่สบายแล้วนำมา จะเขียนชื่อ และแยกยาของเด็กแต่ละคนไว้ชัดเจน
 และถามผู้ปกครองถึงเวลาการให้ยา และตรวจดูผลยากยาให้แน่ใจอีกครั้ง เพื่อสามารถที่จะให้ยา
 เด็กได้ตรงตามเวลาที่แพทย์ระบุไว้

การนอน เด็กจะนอนในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นห้องเดียวกับที่ทำกิจกรรม
 ต่าง ๆ เมื่อถึงเวลานอนผู้เลี้ยงดูเด็ก จะนำเบาะที่เก็บไว้หลังห้อง หมอนและผ้าปูออกมา และมี
 การจัดที่นอนสำหรับเด็กแต่ละคน เด็กทุกคนจะมีตำแหน่งที่นอนประจำของตนเอง พื้นที่ในการ
 นอนสำหรับเด็กแต่ละคนไม่แออัด เฉลี่ย 2 ตรม. ต่อเด็ก 1 คน เบาะที่นอนสะอาดไม่มีกลิ่นอับ เป็น
 ของที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้ ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอนเป็นของส่วนตัวของเด็กเอง มีสัญลักษณ์
 ต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนปักไว้ ถอดซักทุกอาทิตย์ บรรยากาศในขณะที่เด็กนอนค่อนข้างสงบ
 เงียบ อากาศเย็นสบาย แสงไม่สว่างเกินไป และไม่มีเสียงดังรบกวนการนอนของเด็ก ไม่มีการ
 เปิดเพลงคลอเบา ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในการนอน

การเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้าไว้หน้าห้องน้ำ ใกล้กับ
 ตู้ใส่เสื้อผ้าของเด็ก จะไม่มีที่แขวนผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดตัวจะเก็บไว้ในตู้ใส่เสื้อผ้า กระเป๋าลูก
 ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าเอง ถ้าเด็กเล็กยังไม่สามารถช่วยตัวเองได้มากนัก

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะช่วยเหลือเด็ก ถ้าเด็กที่โตสามารถช่วยตนเองได้ ก็จะทำให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าเอง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

การล้างมือ ไม่มีการจัดอ่างล้างมือสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เพราะอ่างล้างมือที่มีอยู่มีขนาดไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในกรณีที่เด็กจะล้างมือผู้เลี้ยงดูเด็กจะพาเด็กไปล้างในห้องน้ำ และให้เด็กเช็ดมือกับผ้าเช็ดตัวของตัวเอง ไม่มีผ้าเช็ดมือให้เด็ก

การขับถ่าย ฝึกให้เด็กเข้าห้องน้ำทุก ๆ ครึ่งชั่วโมง ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกผู้เลี้ยงดูเด็กให้ทราบว่าการเข้าห้องน้ำ ฝึกให้เด็กนั่งโถและการใช้ห้องน้ำที่ถูกต้อง การทำความสะอาดห้องน้ำ และร่างกายก่อนและหลังการใช้

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในช่วงแรกทางสถานรับเลี้ยงเด็ก จะใช้วิธีการสังเกต และจดบันทึกลงในแบบบันทึกที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้น และให้ผู้ปกครองตอบกลับ เพื่อติดตามผลในวันรุ่งขึ้นเลย แต่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง จึงต้องใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรงในทุก ๆ เรื่อง ขณะที่ผู้ปกครองมารับ – ส่งเด็ก หรือเป็นการโทรศัพท์พูดคุยกับผู้ปกครองถ้าผู้ปกครองไม่มีเวลาในขณะที่มารับ – ส่งเด็ก

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ส่วนใหญ่จะพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรงในทุก ๆ เรื่อง ทั้งเรื่องพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก สิ่งที่ทำในแต่ละวัน ปัญหาของเด็ก พัฒนาการของเด็ก และจะมีการประเมินพัฒนาการทุกด้านโดยภาพรวมให้ผู้ปกครองได้ทราบ 1 ครั้ง ตอสนสิ้นปี

การนำผลการประเมินเด็กไปใช้นั้น ถึงแม้จะไม่มีผลการประเมินผลเด็กอย่างเป็นทางการ แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคนจะสังเกตเด็กของตนเอง เพื่อจะได้รู้ถึงเรื่องราว พัฒนาการต่างๆ และปัญหาของเด็กแต่ละคนเป็นอย่างดี จึงสามารถที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการปรับพฤติกรรม หรือพัฒนาการของเด็กได้ ถ้าเกิดมีกรณีที่คล้ายกันเกิดขึ้นกับเด็ก และพยายามหาวิธีใหม่ และวิธีที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก และนำผลการประเมินเด็กไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น เด็กคนใดที่ยังทำสิ่งใดไม่ได้ ก็จะฝึกให้เด็กเป็นพิเศษ ฝึกเรื่อย ๆ จนกว่าเด็กจะทำได้ แต่จะไม่บังคับเด็ก

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่สถานรับเลี้ยงเด็กจะใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครองในทุก ๆ เรื่องเกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการให้ความรู้ต่าง ๆ กับผู้ปกครอง ช่วยแก้ปัญหาของเด็ก หาข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองต้องการ หรือไม่ก็จะเป็นการโทรศัพท์ ไม่มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางสถานรับเลี้ยงเด็ก

การสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารไม่มีนโยบายในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา และถ้าหากผู้ปกครองมาจะเกิดความวุ่นวาย

การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องของโรคติดต่อต่าง ๆ ที่กำลังระบาดอยู่ บอกถึงวิธีการสังเกตเด็ก ลักษณะอาการที่พึงสงสัยว่าเด็กจะเป็นโรคนั้น ๆ โดยทำเป็นเอกสาร หรือถ่ายเอกสารแจกให้ผู้ปกครอง และจะให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในทุกเรื่องที่คุณปกครองสงสัยเกี่ยวกับเด็ก จะใช้การชี้แจงโดยตรง และจะช่วยกันแก้ปัญหาพร้อมกับผู้ปกครอง ถ้าเกิดปัญหาขึ้นกับเด็ก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารคิดว่าการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรมีการจัดทำในเรื่องของเอกสารที่จะรายงานผลการประเมินต่าง ๆ ของเด็กให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลของเด็กในแต่ละวัน เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถรู้ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของเด็กในขณะที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง และไม่ว่าจะจัดสิ่งใดให้กับเด็กควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องอาคารสถานที่ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กและผู้เลี้ยงดูเด็กควรมีความรู้เรื่องการดูแลเด็ก อดทน รักเด็ก ใจเย็น เข้าใจธรรมชาติของเด็ก และเข้าใจเด็กแต่ละคนได้ดี วุฒิการศึกษาไม่สำคัญ แต่ต้องมีความพยายามในการเพิ่มเติมนความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยตนเอง

สิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กควรเข้ามาสนับสนุน คือ ควรเข้ามาให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการจัดอบรมเนื้อหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ไม่ใช่เอาความรู้เก่าที่เคย

อบรมไปแล้วมาอบรมทุกครั้ง และการจัดอบรมแต่ละครั้ง ควรมีการกำหนดจำนวนคนที่สามารถเข้ารับการอบรมให้มากขึ้น และควรเข้ามาดูแลในเรื่องโรคระบาดที่ร้ายแรง ไม่ควรมีหนังสือมาเตือนหรือแจ้งให้ทราบเฉย ๆ ควรมีการหามาตรการป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองแตกตื่นและให้ผู้ปกครองเข้าใจว่าไม่ได้ร้ายแรงอย่างที่คิด และควรมีการเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือในเรื่องของเงินอุดหนุน สื่อ และของเล่นต่าง ๆ ให้มากขึ้น

ทิศทางของการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดว่าปัจจุบันมีสถานรับเลี้ยงเด็กที่ไม่ได้จดทะเบียนถูกต้องมากขึ้น เนื่องจากต้องการจะหลีกเลี่ยงภาษี และหน่วยงานราชการไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้ ทำให้มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่ราคาถูกและไม่มีคุณภาพ เกิดขึ้นมากและแย่งเด็กไปจากสถานรับเลี้ยงเด็กที่เปิดอย่างถูกต้อง จึงควรมีการตรวจสอบให้สถานรับเลี้ยงเด็กต่าง ๆ ได้รับความจดทะเบียนอย่างถูกต้อง ถ้ายังมีสถานรับเลี้ยงเด็กเถื่อนอยู่มาก และประกบกับสภาพเศรษฐกิจไม่ดีอยู่เหมือนในปัจจุบัน คิดว่าสถานรับเลี้ยงเด็กคงอยู่ได้ลำบากและต้องปิดกิจการลงในที่สุด เพราะนับวันเด็กจะน้อยลงเรื่อย ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.5 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 5

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กได้รับการจดทะเบียนจากกรมประชาสงเคราะห์ถูกต้อง และยังไม่เคยได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ รับเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 4 ขวบ ปัจจุบันมีเด็กในความดูแลทั้งสิ้นประมาณ 47 คน มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 7 คน ค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครอง สำหรับเด็กอายุแรกเกิด ถึง 1 ปี 1,800 บาท / เดือน เด็กอายุ 1 ปี ถึง 2 ปี 1,500 บาท / เดือน และเด็กอายุ 2 ปีขึ้นไป 1,000 บาท / เดือน มีห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 ห้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก มีดังนี้

1. เพื่อเป็นอาชีพหลักเลี้ยงครอบครัว
2. เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือสังคมในการพัฒนาเด็กให้มรคุณภาพ
3. เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการตามวัยของเด็ก ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
4. เพื่อเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองให้ได้รับความสบายใจในการทำงานประกอบอาชีพของตนเอง

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การสรรหา คัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก มีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก รักเด็ก รักอาชีพการเลี้ยงดูเด็ก และมีใจรัก บุคลิกลักษณะ ต้องสะอาด บุคลิกดี วุฒิการศึกษาไม่สำคัญ เพียงแค่ต้องอ่านออก เขียนได้ โดยมีการสัมภาษณ์พูดคุย ก่อนเพื่อดูบุคลิก และมีการทดลองงาน 3 เดือน ประเมินผลเป็นสัปดาห์ เพื่อให้ปรับปรุงตัว และประเมินเป็นเดือน ถ้าผ่านจะบรรจุเป็นลูกจ้าง

การคัดเลือก / รับเด็ก จะรับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 4 ขวบ มีร่างกายไม่ผิดปกติ ไม่รับเด็กพิเศษ แบ่งเด็กออกเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มที่ 1 อายุ 0 – 1 ขวบ , กลุ่มที่ 2 อายุ

1-2 ขวบ และกลุ่มที่ 3 อายุ 2-4 ขวบ ซึ่งจะแยกเด็กออกเป็นห้องตามกลุ่มอายุ ดังกล่าว ไม่มีการคละอายุเด็ก ในกรณีที่เด็กมีอายุถึงเกณฑ์ที่ต้องเลื่อนชั้น แต่เด็กไม่ยอม จะให้เด็กอยู่ห้องเดิมก่อน จนกว่าเด็กจะสมัครใจไปเอง

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการติดต่อกับหน่วยงาน ของ กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม สาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลจังหวัด ในเรื่องของการดูแล สุขภาพเด็ก แจกเกลือไอโอดีน ฟันยาชนิดขุ่น หยอดวัคซีน และมีการติดต่อกับเทศบาล ในการ แจกนมเด็กที่ไม่มีทุน

สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการทำประกันสังคมให้ ผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคน ให้ค่าอาหารกลางวัน มีโบนัสให้ทุกสิ้นปี และมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ ทุกเดือน โดยมีการนัดทานข้าว ในสถานที่ต่าง ๆ และมีแบบฟอร์มการแต่งตั้งให้

การนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก จะมีการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีรูปแบบตายตัว จะมีการประเมินทุกวันโดยการสังเกตการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็ก พุดคุยและให้แก้ไขทันทีถ้าทำไม่ถูกต้อง และในแต่ละระดับอายุ จะมีหัวหน้าผู้เลี้ยงดูเด็กคอย สังเกตและรายงานให้ผู้บริหารทราบทุกเรื่อง และจะมีการประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนาด้าน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทุกเดือน

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก สำหรับเด็กวัยทารก จะรับเด็กได้มากที่สุด 10 คน ปัจจุบันมีเด็ก 9 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 3 คนอัตราส่วน 1:3 สำหรับเด็ก วัยเตาะแตะ มีเด็กทั้งหมด 33 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 3 คน อัตราส่วน 1:10 ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กคิดว่าเหมาะสมดีแล้ว และสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญา แนวคิดในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ เป็นบ้านที่สองของเด็ก เป็นรากฐานที่ดี ของจิตใจ เน้นจิตใจของเด็กเป็นอันดับแรก โดยมีคำขวัญของสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้ ดูแลด้วย ใจห่วงใยเมตตา พัฒนาความพร้อม

หลักสูตร หรือแนวการจัดกิจกรรมเลี้ยงดูเด็ก มีตำราโปรแกรมการจัดกิจกรรม พัฒนาการเด็กวัย 1 – 3 ปี และประสบการณ์จากการเป็นแม่ เป็นครู มาปรับปรุงให้เหมาะสม กับเด็กและเข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันของสถานรับเลี้ยงเด็กเอง

การจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก จะเน้นในเรื่องของ พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าเรียนชั้นอนุบาล อยู่ในสังคมได้ โดยส่วนใหญ่จะจัดหาของเล่นให้เด็กเล่น และมีการจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะบ้างเป็นบางวัน

การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะจัดกิจกรรมใดให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กก่อน ดูว่าถ้าจัดแล้วจะเกิด อันตรายกับเด็กก็จะไม่ทำ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เกิดจินตนาการ และเหมาะสมกับวัยของเด็ก

4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในซอย ไม่มีรถพุกพ่วน ใช้บริเวณบ้านและอาคารบางส่วน ของบ้านเป็นสถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก บริเวณด้านหน้าเป็นประตูรั้วเหล็กเลื่อนเปิด - ปิด กว้างประมาณ 2 เมตร และมีรั้วรอบขอบชิดเป็นอาณาเขตของสถานรับเลี้ยงเด็กชัดเจน ไม่มี สนามหญ้า ไม่มีเครื่องเล่นสนาม เพราะมีพื้นที่ค่อนข้างน้อย และลาดพื้นด้วยซีเมนต์ทั้งหมด ไม่มีหลุมบ่อ ที่จะทำให้เด็กได้รับอันตราย ไม่มีบริเวณที่มีน้ำขัง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง มีการปลูก ต้นไม้ ดอกไม้ที่สวยงามไม่มีหนามแหลมที่จะเป็นอันตรายกับเด็ก ไว้ในกระถาง และบริเวณรั้ว สถานรับเลี้ยงเด็กมีการปลูกต้นไม้ยืนต้น ไว้เพื่อให้ร่มเงา และความร่มรื่น บ้างเล็กน้อย ซึ่งได้รับการ ไว้ตกแต่งอย่างดี

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก จะมีอาคารแยกออกมาเป็นสัดส่วน เป็นอาคารชั้นเดียว ประตู หน้าต่างติดมุ้งลวด อากาศภายในห้องถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ ไม่อับชื้น พื้นปูด้วยเสื่อน้ำมันลายเดียวกันทั้งห้อง ปลั๊กไฟอยู่สูงจากพื้นประมาณ 1.50 เมตร ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก มีการจัดตกแต่งห้องด้วยโมบายปลาตะเพียน และโมบายที่จัดทำขึ้นเอง และมีรูปภาพต่าง ๆ ติดบริเวณผนังรอบห้อง ไม่มีเสากลางห้องที่จะเป็นอันตรายกับเด็ก กลางห้องจะเป็นที่โล่งไม่มีเครื่องกีดขวางใด ๆ ใช้เป็นบริเวณสำหรับให้เด็กได้คลาน หัดเดิน จะมีตู้ไม้สำหรับเก็บผ้าอ้อม เสื้อผ้า กระเป๋า ของใช้ส่วนตัวของเด็ก ไว้ติดผนังใกล้ ๆ กับบริเวณที่ใช้เลี้ยงดูเด็ก ง่ายต่อการหยิบใช้ มีอ่างอาบน้ำ ก๊อกน้ำ และพื้นที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อม เปลี่ยนเสื้อผ้าของเด็ก จัดไว้เป็นสัดส่วนในบริเวณห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีชั้นสำหรับวางของเล่นสำหรับเด็ก ของเล่นส่วนใหญ่จะเก็บไว้ในตะกร้าวางไว้ใต้ชั้นวางของ สำหรับที่นอนของเด็กจะเป็นเบาะยางกันน้ำ และมีผ้าปูที่นอนที่สะอาดปูให้เด็ก และมีเปลโยกสำหรับเด็กบางคน ไม่มีเตียงนอน

ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 1 ปีถึง 2 ปี จะเป็นอาคารที่ต่อออกมาจากตัวบ้าน เป็นห้องกระจก ห้องจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนโดยมีการกั้นเป็นคอกไม้สูงประมาณเอวผู้ใหญ่ ส่วนหนึ่งเป็นบริเวณสำหรับใช้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก พื้นปูด้วยเสื่อน้ำมัน มีการจัดตกแต่งห้องด้วยแผ่นภาพพยัญชนะภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวเลข มีรูปภาพต่าง ๆ ติดไว้รอบห้อง มีตู้ไม้ขนาดใหญ่ติดผนัง แบ่งเป็นช่อง สำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวเด็ก ที่นอน ของเล่นเด็ก และมีที่สำหรับวางโทรทัศน์ ห้องในส่วนนี้จะใช้เป็นที่สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเกือบทั้งหมด เช่น ให้เด็กเล่นของเล่น นอน ห้องอีกครั้งหนึ่งปล่อยไว้เป็นที่โล่ง ใช้สำหรับเป็นบริเวณให้เด็กรับประทานอาหาร โดยเมื่อถึงเวลาทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะยกโต๊ะเก้าอี้ขนาดเหมาะสมกับเด็ก มาจัดวางให้เด็ก และเมื่อทานเสร็จจะยกกลับไปไว้ที่เดิม ไม่มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กในส่วนของกิจกรรมศิลปะ จัดให้เด็กร้องเพลง ออกกำลังกาย ให้เด็กได้เล่นของเล่นเป็นส่วนใหญ่

ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 ปี – 3 ปี อยู่ด้านหลังสุดของสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นห้องขนาดใหญ่ มีประตูเข้าออก 2 ทาง มีหน้าต่างกระจกรอบด้าน อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างทั่วถึง พื้นปูด้วยเสื่อน้ำมัน ไม่มีโต๊ะสำหรับทำกิจกรรม มีตู้เก็บของส่วนตัวของเด็กอยู่ตรงมุมห้อง มีชั้นสำหรับวางโทรทัศน์ เครื่องเสียงอยู่ติดผนังกลางห้อง มีบอร์ดสำหรับโชว์ผลงาน

ของเด็กขนาดเล็กติดอยู่บนผนัง อยู่สูงกว่าระดับสายตาของเด็กและเด็กไม่สามารถติดผลงานของตนเองได้ด้วยตนเอง มีตะกร้าสำหรับใส่ของเล่น ไม่มีชั้นสำหรับจัดวางของเล่น

ห้องน้ำ เด็กวัยเตาะแตะทั้งหมดจะใช้ห้องน้ำรวมกัน เป็นห้องน้ำขนาดไม่กว้างมาก มีโถชักโครก 1 ที่ เด็กทั้งหมด 30 คน ซึ่งไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ไม่มีการปูพื้นด้วยวัสดุกันลื่น ห้องสำหรับอาบน้ำ เป็นฝักบัว ให้เด็กยืนอาบน้ำ ประตูไม้ใส่กลอน จะเปิดตลอด เด็กบางคนที่ยังเล็กจะนั่งกระโถนแทน

ที่สำหรับประกอบอาหาร จะใช้ห้องครัวในบ้านเป็นที่ทำอาหารแยกออกจากห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกห้องชัดเจน ซึ่งสะอาด เป็นระเบียบ

5) การอบรมเลี้ยงที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก โดยขณะรับเด็กจากผู้ปกครอง จะมีการอุ้มเด็ก ยิ้มแย้มทักทายเด็ก สัมผัสเด็ก หอมแก้มเด็ก เล่นกับเด็ก ให้เด็กรู้สึกไว้วางใจเกิดความอบอุ่น และอยากอยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา แม้ขณะที่เด็กหลับ และให้การตอบสนองต่อเด็กทันทีที่เด็กร้อง เด็กตื่นเด็กขบถาย และสังเกตเด็กว่าเด็กทำอะไร เล่นอะไร หรือมีพัฒนาการเป็นอย่างไร จะพยายามเข้าร่วมกับเด็ก เช่น เด็กเล่นลูกบอล จะเข้าไปเล่นกับเด็ก โดยการจับลูกบอลลูบลูบส่งกับเด็ก เด็กคนใดเริ่มยืน จะหาอุปกรณ์ที่เด็กสามารถจับเป็นหลักยืนขึ้นได้ หรือบางครั้งก็ใช้ตัวผู้เลี้ยงดูเด็กเองเป็นหลักให้ สำหรับเด็กวัยทารกจะไม่มีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม

สื่อและตารางเวลา สื่อจะมีทั้งที่สื่อสำเร็จรูป และผลิตเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสื่อที่จัดซื้อโดยเฉพาะของเล่นเด็ก จะมีประดิษฐ์เองบ้าง เช่น โมบายต่างๆ รูปการ์ตูนต่างๆ ที่ติดตามผนัง

ส่วนในเรื่องของตารางกิจกรรมสำหรับเด็กวัยทารก จะไม่มีการกำหนดออกมาเป็นรูปแบบที่แน่ชัด ทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับตัวเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ

สุขอนามัยและความปลอดภัย ในเรื่องของสุขภาพ จะมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ตัดเล็บให้เด็ก ถ้าเด็กเจ็บป่วยจะแยกออกมาอยู่ต่างหาก และให้ผู้ปกครองมารับกลับ เด็กทุกคน จะมีสมุดรายงานประจำวัน ซึ่งจะใช้บันทึกถึงเรื่องราวที่เด็กปฏิบัติในแต่ละวัน การได้รับนม การรับประทานอาหาร การนอน การขับถ่ายอุจจาระ ภาวะสุขภาพ และพฤติกรรมทั่วไปของเด็ก ส่วนความปลอดภัย จะดูแลเด็กทุกเรื่องตั้งแต่เดินเข้าประตูสถานรับเลี้ยงเด็ก ตั้งแต่การกิน การอยู่ การนอน การวิ่ง การเดิน ของเล่น อุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องน้ำ ทุกอย่างจะต้องปลอดภัย สิ่งใดที่เป็นอันตรายต้องเก็บให้พ้นมือเด็ก และจะไม่ปล่อยให้เด็กอยู่โดยไม่มีผู้เลี้ยงดูเด็ก หรือออกไปภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูโดยลำพัง

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเล่น อย่างอิสระ ไม่บังคับเด็ก จัดหาของเล่นให้เด็กได้เล่น แต่มีของเล่นไม่หลากหลายมากนัก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้ เด็กได้เรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น ของเล่นที่เป็นยางต่าง ๆ ลูกบอลยาง ยางรูปสัตว์ ต่าง ๆ บิ๊บแล้วมีเสียง ของเล่นที่กัดได้ ตุ๊กตานิ่ม ๆ

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด แสดงออกด้วยท่าทาง ต่าง ๆ และโต้ตอบกับเด็ก ใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล อ่อนหวาน ไพเราะกับเด็ก ไม่ดุดำเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ไม่มีการจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นนอกอาคาร หรือเล่นเครื่องเล่นสนาม เนื่องจากพื้นที่มีจำกัดไม่สามารถจัดสนามให้เด็กได้ ส่วนใหญ่จึง พัฒนาโดยให้เด็ก เล่นของเล่นต่าง ๆ แทน เช่น ของเล่นพัฒนากล้ามเนื้อมือ ลูกบอล ยางรูป สัตว์สำหรับบีบ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ยิ้มแย้มกับเด็ก สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ถ้าเด็กร้องจะรีบตอบสนองเด็กทันที มีการแสดงออกพร้อมกับเด็ก ยิ้มกับเด็ก เล่นกับเด็ก โอบ กอดเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะป้อนอาหารให้เด็กทีละคน ภาชนะต่าง ๆ ที่ใช้ใส่อาหาร จะไม่ใช้ร่วมกัน เปลี่ยนภาชนะใหม่สำหรับเด็กคนอื่นทุกครั้ง และจะไม่บังคับให้เด็กทาน ถ้าเด็ก แสดงอาการเบื่อหน้าหนี หรือคายอาหารออกมาจะหยุดป้อน ไม่บังคับให้เด็กทานต่อ ส่วนใน เรื่องของการดื่มนม ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้เด็กนอนบนเบาะและป้อนนมให้ ไม่มีการกำหนดเวลาการ

ให้หมกกับผู้ปกครอง จะใช้การสังเกตว่าเด็กหิวเมื่อไรก็จะให้ดื่มนม และหลังจากที่ดื่มนมเสร็จจะให้เด็กเรอทุกครั้ง ขวดนมของเด็กก็จะเป็นของส่วนตัวที่เด็กนำมาจากบ้าน ไม่ใช่ปนกัน สำหรับเด็กที่ป่วยและนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแยกยาของเด็กแต่ละคน โดยการเขียนชื่อและใส่ถุงวางไว้บนชั้นวางยา และจะดูฉลากยาว่าเด็กทานยาเมื่อไร จะให้ตรงตามเวลาทุกครั้ง

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กทุกคนจะมีผ้าอ้อมของตนเองที่เตรียมมาจากบ้าน และจะมีผ้าอ้อมที่ใช้ร่วมกันซึ่งเป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กไว้ให้ด้วยในกรณีที่ผ้าอ้อมที่นำมาหมด บริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมจะใช้เบาะของเด็กแต่ละคน หรือบริเวณที่ผู้เลี้ยงดูเด็กสะดวก ไม่มีการแยกบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมชัดเจน ถ้าเด็กปัสสาวะผู้เลี้ยงดูเด็กจะใช้ผ้าเช็ดให้โดยไม่ล้าง 2 – 3 ครั้ง ถึงจะนำเด็กไปล้าง 1 ครั้ง

การล้างมือ ไม่มีการเตรียมบริเวณสำหรับให้เด็กล้างมือ ไม่มีสบู่ หรือผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก ถ้าต้องการล้างมือให้เด็ก จะใช้ผ้าชุบน้ำ แล้วนำมาเช็ดมือให้เด็ก

การขยับถ่าย จะมีการจดบันทึกเวลาการขยับถ่ายของเด็กทุกครั้ง ทั้งการถ่ายที่เป็นปกติของเด็ก หรือการถ่ายที่เปลี่ยนไปจากเดิม ในกรณีที่เด็กไม่สบายหรือท้องเสีย

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการทักทายเด็ก ยิ้มแย้มกับเด็ก กอดเด็ก หอมเด็ก พูดคุยกับเด็ก หยอกล้อเด็ก ถามเรื่องราวต่าง ๆ ของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน และมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดหาของเล่นไว้ให้ เมื่อเด็กมาถึงสามารถเล่นได้ทันที เตรียมห้องให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเด็กอยู่ที่บ้าน มีการเปิด ทีวีโอให้เด็กดู ให้เด็กเล่นของเล่น หรือเล่นกับเพื่อนอย่างอิสระ

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ไม่มีการจัดกิจกรรมให้เด็กอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่จะให้เด็กได้เล่นของเล่นส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ มีการให้เด็กวาดภาพตามจินตนาการ ระบายสี ปั้นดินน้ำมัน เป็นบางวันโดยให้เด็กได้นั่งทำเป็นกลุ่ม ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

สื่อและตารางเวลา สื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูปจำพวกของเล่นที่ได้ความรู้พื้นฐานต่าง ๆ มีไม้บล็อก ตัวต่อประเภทต่าง ๆ ของเล่นไม่เป็นรูปทรง สี ขนาด ของเล่นให้เด็กฝึก

พัฒนาการ เช่น เป็นต่อตัวเลข อุปกรณ์การร้อยเชือก โยนบอล โยนห่วง และเครื่องเสียง รวมทั้งสื่อวีดิทัศน์ต่าง ๆ อุปกรณ์สำหรับให้เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะ เช่น ดินสอสี สีเทียน กระดาษดินน้ำมัน แต่ไม่มีสื่อที่ผลิตเอง ส่วนตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กจะสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กไม่สามารถจัดให้สมดุลเด็กได้ เช่น มีกิจกรรมที่จัดในอาคารแต่ไม่มีกิจกรรมนอกห้องอาคาร เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ และนอกเหนือจากตารางที่กำหนดไว้ ผู้เลี้ยงดูเด็กยังมีการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ด้วยตนเองทุกวัน เช่น การรับประทานอาหาร การเปลี่ยนผ้า

ตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กวัยเตาะแตะ มีดังนี้

07.00 – 08.30	รับเด็ก ตรวจร่างกาย เล่นอิสระ
08.30 – 09.00	กายบริหาร กิจกรรมเคลื่อนไหว
09.00 – 09.30	ดื่มนม
09.30 – 10.00	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
10.00 – 10.30	เล่นของเล่น
10.30 – 11.00	รับประทานอาหารกลางวัน
11.00 – 14.00	อาบน้ำ แปรงฟัน นอนกลางวัน
14.00 – 14.30	รับประทานอาหารว่าง
14.30 – 15.30	เล่นของเล่น
15.30 – 17.00	ทำความสะอาดร่างกาย เปลี่ยนเสื้อผ้า กลับบ้าน

สุขอนามัยและความปลอดภัย มีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้าขณะรับเด็กจากผู้ปกครอง เพื่อตรวจดูว่าเด็กมีสิ่งใดที่ผิดปกติบนร่างกายบ้าง และมีอาการเจ็บป่วยหรือไม่ และจะให้ความสำคัญกับเรื่องความสะอาด ทุกส่วนของสถานรับเลี้ยงเด็ก ทั้งในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ห้องน้ำ ห้องอาหาร ในเรื่องอาหารสำหรับเด็ก ต้องสะอาด ใหม่สดทุกวัน ถูกต้องตามหลักโภชนาการและเหมาะสมกับวัยของเด็ก สุขภาพของเด็ก ถ้าเด็กเจ็บป่วย กรณีเจ็บป่วย

ไม่มาก จะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ โดยแยกบริเวณไม่มีห้องแยกเฉพาะ ถ้าเด็กไม่สบายมาก จะแจ้งให้ผู้ปกครองหยุดนำเด็กมา จนกว่าเด็กจะหายเป็นปกติ เพื่อป้องกันการติดโรคของเด็กคนอื่น ส่วนในเรื่องของความปลอดภัยของเด็ก จะจัดให้มีถังดับเพลิง ตู้ยา ติดมุ้งลวดป้องกันยุง แมลง มีรั้วรอบขอบชิด ให้เด็กได้รับความปลอดภัยสูงสุด

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน หยอกล้อกับเด็ก ให้กำลังใจเด็กถ้าเด็กทำไม่ได้และชมเชยหรือแสดงอาการยินดีกับเด็กถ้าเด็กทำได้ดี ทำได้ถูกต้อง เช่น การยิ้มรับ พักหน้า พุดชมเชย ปรบมือให้

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม มีการชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก ในเรื่องของ การเก็บของเล่น การรอคอย การแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะปฏิบัติเป็นแบบอย่าง และร่วมทำกับเด็กด้วย

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะจัดเตรียมของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เช่น ของเล่นประเภทรูปทรงต่าง ๆ ของเล่นที่ให้เด็กได้เรียนรู้สี ขนาด ของเล่นที่เป็นตัวต่อต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ฝึกกล้ามมือ บันดินน้ำมัน พับกระดาษ ระบายสีตามใจชอบ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา เปิดเทปเพลงเด็กให้เด็กฟังและให้เด็กร้องตาม ผู้เลี้ยงดูเด็กสอนเองให้เด็กร้องเพลงสั้น ๆ ทำท่าทางประกอบ ให้เด็กเล่นนิ้วและท่องคำคล้องจองสั้น ๆ ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูดหรือถาม และมีคำตอบหรือพูดโต้ตอบกับเด็กเสมอ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ให้เด็กได้เล่นของเล่นฝึกพัฒนาการต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ให้ภายในห้อง ไม่มีการให้เด็กเล่นบริเวณสนาม ให้เด็กได้ออกกายบริหาร ได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู เปิดเพลงให้เด็กเคลื่อนไหวทำท่าทางต่าง ๆ ประกอบเพลง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะเป็นผู้นำและให้เด็กทำตาม และให้เด็กทำตามจินตนาการของเด็กเอง

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ พยายามทำให้เด็กมีความสุข อารมณ์ดี โดยการจัดบรรยากาศภายในห้องให้ตึงเครียด เปิดเพลงเด็กสนุก ๆ และเปลี่ยนเพลงอยู่เรื่อย ๆ ให้ห้องมีเสียงเพลงอยู่เสมอ เปิดทีวี วิดีโอให้เด็กดู เล่นิทานให้เด็กฟัง ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ดุดำเด็ก ใช้

น้ำเสียงที่ไพเราะ นุ่มนวลชวนฟัง และตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันที ไม่ปล่อยให้เด็กร้องนาน หรือไม่สนใจเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร ฝึกให้เด็กจับช้อนที่ถูกต้องวิธี ให้เด็กตักน้ำจากแก้ว การล้างมือก่อนการรับประทานอาหาร ส่วนการตักนม ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กตักนมจากแก้ว พยายามให้เด็กเลิกใช้ขวดนม เด็กคนใดไม่ยอมตัก จะให้ตักจากกล่องก่อนแล้วค่อยปรับเรื่อย ๆ ไม่บังคับเด็ก

การนอน ห้องนอนจะแยกออกจากห้องรับประทานอาหาร เด็กทุกคนจะนอนบนเบาะ ซึ่งวางเรียงต่อกัน เปิดแอร์เพื่อให้อากาศเย็นสบาย ปิดม่านเพื่อให้แสงไม่สว่างเกินไป และไม่มีเสียงดังรบกวนการนอนของเด็ก มีการเปิดเพลงเด็กเบา ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในการนอน แต่พื้นที่สำหรับนอนค่อนข้างแออัด เบาะแต่ละเบาะวางเรียงชิดกัน มีพื้นที่ไม่ถึง 2 ตรม. ต่อเด็ก 1 คน

การเปลี่ยนเสื้อผ้า จะใช้ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้า จะฝึกให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าเอง เด็กคนใดยังทำไม่ได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยช่วยเหลือ พร้อมทั้งสอนเด็กไปด้วยว่าทำอย่างไร ให้เด็กทดลองทำดูซ้ำ ๆ ไม่รีบ ไม่บังคับเด็ก

การขับถ่าย ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกผู้เลี้ยงดูเด็กทราบดีว่าต้องการเข้าห้องน้ำ และฝึกให้เด็กนั่งโถ การทำความสะอาดหลังจากขับถ่ายเสร็จแล้ว

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก ไม่มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นทางการ มีเฉพาะการสังเกตและจดบันทึก ในเรื่องของการได้รับนม การรับประทานอาหาร การนอน การขับถ่าย ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมทั่วไป และรายการอาหารกลางวันและอาหารว่าง ซึ่งจะบันทึกทุกวันโดยใช้สมุดรายงานประจำวันของเด็กที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง ส่งให้ผู้ปกครองและใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง

การรายงานผลการประเมิน จะรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ ทุกวัน โดยส่งสมุดรายงานประจำวันของเด็กให้ผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองส่งกลับ พร้อมกับบันทึก

ตอบกลับของผู้ปกครองถึงสถานรับเลี้ยงเด็กด้วย และรายงานให้ผู้ปกครองทราบด้วยการพูดคุยโดยตรงทุกวัน ถึงเรื่องราวที่น่าสนใจ หรือมีปัญหาของเด็ก

การนำผลการประเมินไปใช้ มีการนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ปรับปรุงการดูแลเด็ก ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

วิธีที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะใช้การพูดคุยโดยตรงถึงเรื่องราวของเด็กทุกเรื่อง การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ โดยจะใช้เวลาในช่วงที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็ก และมีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ในวันสำคัญต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กรวมกับทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารไม่มีนโยบายในเรื่องนี้ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาที่จะมาอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับสถานรับเลี้ยงเด็ก

การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก การให้ความรู้ในเรื่องของโรคระบาด โรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก โดยจัดทำเป็นเอกสาร แผ่นพับแจกให้ผู้ปกครอง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรเน้นการดูแลเด็กให้มีคุณภาพ มากกว่าปริมาณ เพื่อเลี้ยงดูเด็กแทนผู้ปกครองให้ดีที่สุด ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมีความรู้ และหลักในการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกวิธี ไม่ควรเน้นให้เด็กเขียนอ่าน ควรเป็นไปในลักษณะเตรียมความพร้อมเพียงอย่างเดียว

หน่วยงานต้นสังกัดควรเข้ามาสนับสนุนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็กบ่อย ๆ และเชิญสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งให้ทั่วถึง

2.1.6. สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 6

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กได้รับการจดทะเบียนจากกรมประชาสงเคราะห์ถูกต้อง และไม่ยังไม่เคยได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมประชาสงเคราะห์ รับเด็กตั้งแต่ แรกเกิด ถึง 3 ขวบ ปัจจุบันมีเด็กในความดูแลทั้งสิ้นประมาณ 10 คน มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 3 คน รวมผู้บริหาร ค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครอง สำหรับเด็กอายุแรกเกิด ถึง 1 ปี 1,800 บาท / เดือน เด็กอายุ 1 ปี ถึง 3 ปี 1,500 บาท / เดือน มีห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 ห้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก มีดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือบุคลากรของมหาวิทยาลัย
2. เพื่อฝึกเด็กให้มีระเบียบวินัย
3. เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ และมีชื่อเสียงด้านการฝึกพัฒนาการเด็ก ให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การสรรหา การคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก จะให้ผู้ที่มาสมัครกรอกใบสมัครไว้ถ้าผู้เลี้ยงดูเด็ก ชาติจะเรียกมาสัมภาษณ์ มีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก ดังนี้ 1. มีความรู้เรื่องการฝึกพัฒนาการเด็กหรือไม่ 2. บุคลิกลักษณะ หน้าตาดี ไม่พิการ พุดจาดี อ่อนโยน 3. วุฒิการศึกษา ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 4. หรือมีประสบการณ์การเลี้ยงดูบุตรมาก่อน ถ้าผ่านเกณฑ์การสัมภาษณ์ผู้บริหารจะนำมาสอนและฝึกเองอีกครั้งหนึ่ง

การคัดเลือก / รับเด็ก จะรับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ขวบ มีร่างกายไม่ผิดปกติ ไม่รับเด็กพิเศษ แบ่งเด็กออกเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มที่ 1 อายุ 0 – 8 เดือน กลุ่มที่ 2 อายุ 8 เดือน – 3 ขวบ ซึ่งในกลุ่มที่ 2 จะเลี้ยงดูแบบคละอายุ

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานใด แต่อยากให้ประชาสงเคราะห์มาตรวจสถานรับเลี้ยงเด็ก มาให้คำแนะนำ หรือจัดการ

อบรมเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้เลี้ยงดูเด็กบ่อย ๆ

สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการทำประกันสังคมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคน รักษาสุขภาพพยาบาลให้ มีอาหารเช้า – อาหารกลางวันให้

การนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก จะมีการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีรูปแบบตายตัว จะมีการดูแลทุกวันโดยการสังเกตการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากผู้บริหารจะดูแลเด็กเองด้วย พูดคุยและให้แก้ไขทันทีถ้าทำไม่ถูกต้อง

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก ไม่มีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็กแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็ก เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กมีเด็กน้อย ต้องการจำนวนเด็กมากขึ้นกว่านี้ ถ้าผู้ปกครองนำเด็กมา ก็จะได้รับไว้หมด

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญา แนวคิดในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ เน้นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง ให้เด็กไม่กลัวสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ และมีระเบียบวินัย

หลักสูตร หรือแนวการจกการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีการนำหลักสูตรของหน่วยงานใดมาใช้ แต่จะปรับใช้จากการอบรมที่ประชาสงเคราะห์จัดให้ก่อนเปิดสถานรับเลี้ยงเด็ก และอาศัยจากประสบการณ์การเลี้ยงดูบุตรและประสบการณ์จากการเป็นครู และประสบการณ์จากการทำงานที่ผ่านมา มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กของตนเอง

การจัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาของเล่นให้เด็กได้เล่น และจัดหาสื่อประเภทวีดีโอ เกี่ยวกับสัตว์ การ์ตูน และเทพเพลงต่าง ๆ ให้เด็กได้ดู ได้ฟัง ไม่มีการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็ก

การวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นอันดับหนึ่ง ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ป้องกันอุบัติเหตุให้เด็กในทุกกรณี คำนึงถึงความสะอาด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอาหารสำหรับเด็ก ร่างกายของเด็ก สถานที่ที่ใช้ดูแลเด็ก

4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่บริเวณนอกเมือง เข้าไปในหมู่บ้าน และอยู่ใกล้กับสนามบินของทหาร ซึ่งมีเสียงค้อนข้างดัง เพราะมีเครื่องบิน บินขึ้นลงทั้งวัน บริเวณโดยรอบมีรั้วกันแบ่งอาณาเขตของสถานรับเลี้ยงเด็กชัดเจนและปลอดภัยสำหรับเด็ก ไม่มีสนามหญ้า บริเวณด้านหน้าก่อนถึงบริเวณอาคาร จะปูพื้นด้วยกระเบื้องทั้งหมด และมีกันสาดยื่นออกมาจนติดกับประตูรั้ว และวางเครื่องเล่นป็นป้าย อุโมงค์ลอด กระดานลื่น และของเล่นอีกหลายชนิดวางไว้บริเวณชั้นสำหรับวางของเล่น เด็กสามารถหยิบมาเล่นและเก็บเองได้ และมีต้นไม้ยืนต้น จำพวกต้นมะม่วง ปลูกไว้โดยรอบสำหรับให้ความร่มรื่น เย็นสบาย ประตูรั้วสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นประตูเหล็กขนาดใหญ่เด็กไม่สามารถเปิดปิดได้เอง และประตูแน่นหนาปลอดภัย ในกรณีที่เด็กออกมาเล่นเครื่องเล่นที่วางไว้บริเวณด้านหน้า ซึ่งส่วนใหญ่เด็กที่สามารถเดินได้แล้ว และเด็กวัยเตาะแตะจะได้รับการดูแลและให้เด็กเล่นอยู่ในบริเวณนี้ มีโต๊ะ เก้าอี้ ขนาดเหมาะกับเด็ก สำหรับให้เด็กนั่งทานข้าว หรือทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ วางไว้ชิดฝาผนังบริเวณด้านข้างของอาคาร เมื่อต้องการให้ผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็กบางคนที่ไม่พอจะช่วยเหลือแล้วจะยกโต๊ะและเก้าอี้ ออกมา และเมื่อใช้เสร็จจะนำไปเก็บไว้ที่เดิม

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ทางขึ้นบริเวณอาคารเป็นบันได 3 ชั้น และมีชั้นพักก่อนเข้าบริเวณภายใน เป็นลานกว้าง มีที่นั่ง และมีบริเวณที่วางเครื่องเล่น เป็นบ้าน ขนาดที่เด็กสามารถลอดเข้าออกไปได้ มีกระดานลื่น และมีเบาะรองไว้สำหรับกันกระแทกให้เด็ก ภายในอาคารเป็นลานกว้าง ใช้สำหรับเป็นบริเวณให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก มีบริเวณสำหรับวางชั้นวางโทรทัศน์ พร้อมสมุดจดเบอร์ฉุกเฉินต่าง ๆ ปลั๊กไฟติดตั้งอยู่สูงจากพื้นประมาณ 1.50 เมตร ไม่เป็นอันตรายกับเด็ก มีชั้นไม้สำหรับวางของเล่น ไม้บริเวณข้างผนัง มีของเล่นประเภท ตุ๊กตาต่าง ๆ ลูกบอลยาง ตัวต่อต่างๆ วางไว้บนชั้น มีชั้นสำหรับวางหนังสือนิทาน จัดไว้เป็นมุมหนังสือ แต่มีหนังสืออยู่

เพียงเล่มเดียว อีกทั้งยังอยู่ในสภาพที่ชำรุดไม่ได้รับการซ่อมแซม มีการจัดบริเวณสำหรับใช้ในการเปลี่ยนเสื้อผ้าและเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก โดยเป็นเตียงไม้ขนาด 1 เมตร และมีเบาะยางรองไว้จัดวางไว้บริเวณใกล้ห้องน้ำ ปล่อยบริเวณตรงกลางให้เป็นที่โล่ง ไม่มีสิ่งกีดขวาง สำหรับให้เด็กได้คลาน ได้หัดเดิน

บริเวณสำหรับให้เด็กนอน จะแยกเป็น 2 ห้อง สำหรับเด็กวัยทารก 1 ห้อง และสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ 1 ห้อง จะใช้เป็นห้องสำหรับให้เด็กนอนเพียงอย่างเดียว ไม่ใช้ในการทำกิจกรรมอื่น ๆ จะเป็นห้องโล่ง ๆ สำหรับเด็กวัยทารก จะมีเปลโยกสำหรับเด็กนอน บางเปลมีโอบายแขวนไว้ที่ข้างเปล มีการจัดตกแต่งห้องด้วยการเอารูปการ์ตูนต่าง ๆ ติดไว้ที่ผนัง เพียงเล็กน้อย ในขณะที่เด็กนอน จะปิดม่านให้แสงสว่างน้อยลง แต่จะมีเสียงเครื่องบิน บินขึ้นลงรบกวนการนอนของเด็กบ้าง ในกรณีที่เด็กมาใหม่ ๆ แต่ถ้าเด็กที่อยู่มาได้ระยะหนึ่งแล้วจะชินกับเสียง และไม่ตกใจตื่นเมื่อได้ยินเสียง สำหรับห้องนอนของเด็กวัยเตาะแตะ จะเป็นห้องลักษณะเดียวกับห้องของเด็กทารก แต่กว้างกว่า เป็นห้องโล่ง มีเบาะสำหรับเด็กนอนวางไว้อย่างเป็นระเบียบบริเวณด้านหลังของห้อง ไม่มีการจัดตกแต่งใด ๆ ภายในห้อง เมื่อถึงเวลาที่เด็กนอนผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้เด็กนำเบาะออกมาวางในบริเวณที่เด็กนอนประจำ โดยจะให้เด็กช่วยตนเอง ในการปูผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน แต่ถ้าเด็กยังไม่สามารถทำเองได้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะช่วยเหลือเมื่อนอนเสร็จแล้วจะเก็บไว้ที่เดิม

ห้องน้ำ เด็กวัยเตาะแตะทั้งหมดจะใช้ห้องน้ำรวมกัน เป็นห้องน้ำขนาดไม่กว้างมาก มีโถชักโครก 2 ที่ ขนาดเหมาะสมกับเด็ก ไม่มีการปูพื้นด้วยวัสดุกันลื่น ห้องสำหรับอาบน้ำ เป็นฝักบัว ให้เด็กยืนอาบน้ำ ประตูไม่ใส่กลอน จะเปิดตลอด เด็กบางคนที่ยังเล็กจะนั่งกระโถนแทน และมีบริเวณสำหรับแขวนผ้าเช็ดตัวของเด็กอยู่ด้านหน้าห้องน้ำ

ที่สำหรับประกอบอาหาร จะใช้ห้องครัวในบ้านเป็นที่ทำอาหารแยกออกจากห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกห้องชัดเจน ซึ่งสะอาด เป็นระเบียบ มีแม่บ้านสำหรับปรุงอาหารให้เด็กโดยเฉพาะ

5) การอบรมเลี้ยงที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก โดยขณะรับเด็กจากผู้ปกครอง จะมีการอุ้มเด็ก ยิ้มแย้มทักทายเด็ก สัมผัสเด็ก หอมแก้มเด็ก เล่นกับเด็ก ให้เด็กรู้สึกไว้วางใจเกิดความอบอุ่น และอยากอยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก ใช้บ้านทำเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก คงสภาพบ้านให้มากที่สุดให้เด็กรู้สึกอบอุ่นเหมือนอยู่ที่บ้านตนเอง

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และให้การตอบสนองต่อเด็กทันทีที่เด็กร้อง เด็กตื่น เด็กขับถ่าย และสังเกตเด็กว่าเด็กทำอะไร เล่นอะไร หรือมีพัฒนาการเป็นอย่างไร จะพยายามเข้าร่วมกับเด็ก เช่น เด็กเล่นลูกบอล จะเข้าไปเล่นกับเด็ก โดยการจับลูกบอลกลิ้งรับส่งกับเด็ก เด็กคนใดเริ่มยืน จะหาอุปกรณ์ที่เด็กสามารถจับเป็นหลักฐานขึ้นได้ จูงให้เด็กหัดเดิน ไม่มีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มสำหรับเด็กวัยทารกเพราะเด็กยังเล็กมาก

สื่อและตารางเวลา สื่อจะมีทั้งที่สื่อสำเร็จรูป และผลิตเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสื่อที่จัดซื้อโดยเฉพาะของเล่นเด็ก จะมีประดิษฐ์เองบ้าง เช่น รูปการ์ตูนต่าง ๆ ที่ติดตามผนังเพื่อจัดตกแต่งห้อง

ส่วนในเรื่องของตารางกิจกรรมสำหรับเด็กวัยทารก ไม่มีการกำหนดตารางกิจกรรมสำหรับเด็ก ทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับตัวเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ

สุขอนามัยและความปลอดภัย ในเรื่องของสุขภาพ จะมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ถ้าเด็กเจ็บป่วยจะแยกออกมาอยู่ต่างหาก และให้ผู้ปกครองมารับกลับ เด็กทุกคนจะมีแผ่นสรุปบันทึกประจำวัน ซึ่งจะใช้บันทึกถึงเรื่องราวที่เด็กปฏิบัติในแต่ละวัน เช่น การได้รับนม การนอน การรับประทานอาหาร การขับถ่ายอุจจาระ ภาวะสุขภาพ และพฤติกรรมทั่วไปของเด็ก

ส่วนความปลอดภัย จะจัดและดูแลสถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ปลอดภัยที่สุดสำหรับเด็ก ไม่ให้เด็กรับอันตรายใด ๆ มีผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ไม่บังคับเด็ก จัดหาของเล่นให้เด็กเล่น

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็กได้เรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น ของเล่นที่เป็นยางต่าง ๆ ลูกบอลยาง ยางรูปสัตว์ต่าง ๆ บีบแล้วมีเสียง ของเล่นที่กัดได้ ตู๊กตานิ้ม ๆ

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด แสดงออกด้วยท่าทางต่าง ๆ และโต้ตอบกับเด็ก ใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล อ่อนหวาน ไพเราะกับเด็ก ไม่ดุดำเด็ก เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาของเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่จัดไว้บริเวณลานด้านหน้า เช่น เครื่องเล่นปีนป่าย อุโมงค์ลอด กระดานลื่น และให้เด็กเล่นของเล่นพัฒนากล้ามเนื้อมือ ให้เด็กบีบ จับ ตู๊กตานิ้ม ของเล่นที่เด็กกัดได้ รถนั่งมีล้อสำหรับให้เด็กฝึกเดิน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ยิ้มแย้มกับเด็ก สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ทำให้เด็กมีความสุขที่สุด ถ้าเด็กร้องจะรีบตอบสนองเด็กทันที มีการแสดงออกร่วมกับเด็ก ยิ้มกับเด็ก เล่นกับเด็ก โอบกอดเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะป้อนอาหารให้เด็กทีละคน ภาชนะต่างๆที่ใช้ใส่อาหาร จะไม่ใช่รวมกัน และเปลี่ยนภาชนะใหม่สำหรับเด็กคนอื่นทุกครั้ง ส่วนในเรื่องของการตมนม ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้เด็กนอนบนเบาะและป้อนนมให้ ไม่มีการกำหนดเวลาการให้นมกับผู้ปกครอง จะใช้การสังเกตว่าเด็กหิวเมื่อไรก็จะให้ตมนม และหลังจากตมนมเสร็จจะให้เด็กเรอทุกครั้ง ขวดนมของเด็กก็จะเป็นของส่วนตัวที่เด็กนำมาจากบ้าน ไม่ใช่ปนกัน สำหรับเด็กที่ป่วยและนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแยกยาของเด็กแต่ละคน มีชื่อติดชัดเจน และจะดูฉลากยาว่าเด็กทานยาเมื่อไรจะให้ตรงตามเวลาทุกครั้ง

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กทุกคนจะมีผ้าอ้อมของตนเองที่เตรียมมาจากบ้าน และนำไปเก็บไว้ในชั้นสำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กแต่ละคน การเปลี่ยนผ้าอ้อมจะใช้บริเวณเบาะที่สถานรับเลี้ยงเด็กเตรียมไว้

การล้างมือ ไม่มีการเตรียมบริเวณสำหรับให้เด็กล้างมือ ไม่มีสบู่ หรือผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก

การขยับถ่าย จะมีการจดบันทึกเวลาการขยับถ่ายของเด็กทุกครั้ง ทั้งการถ่ายที่เป็นปกติของเด็ก หรือการถ่ายที่เปลี่ยนไปจากเดิม ในกรณีที่เด็กไม่สบายหรือท้องเสีย

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการทักทายเด็ก ยิ้มแย้มกับเด็ก กอดเด็ก หอมเด็ก และมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดหาของเล่นไว้ให้ เมื่อเด็กมาถึงสามารถเล่นได้ทันที เตรียมห้องให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเด็กอยู่ที่บ้าน ให้เด็กเล่นของเล่น หรือเล่นกับเพื่อนอย่างอิสระ

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ไม่มีการจัดกิจกรรมให้เด็กอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่จะให้เด็กได้เล่นของเล่นส่งเสริมพัฒนาการต่าง

สื่อและตารางเวลา สื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูปจำพวกของเล่นที่ได้ความรู้พื้นฐานต่าง ๆ มีไม้บล็อก ตัวต่อประเภทต่าง ๆ ของเล่นไม่เป็นรูปทรง สี ขนาด ของเล่นให้เด็กฝึกพัฒนาการ เช่น แป้นต่อตัวเลข อุปกรณ์การร้อยเชือก โยนบอล โยนห่วง ส่วนตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กจะสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และนอกเหนือจากตารางที่กำหนดไว้ ผู้เลี้ยงดูเด็กยังมีการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ด้วยตนเองทุกวัน เช่น การรับประทานอาหาร การเปลี่ยนผ้า

ตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กวัยเตาะแตะ มีดังนี้

07.00 – 08.15	รับเด็กเป็นรายบุคคล
08.15 – 08.30	เข้าแถวเคารพธงชาติ
08.30 – 08.50	สนทนาและตรวจสุขภาพ
08.50 – 09.10	การเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.10 – 10.00	กิจกรรมเล่นตามมุม
10.00 – 10.15	รับประทานอาหารว่าง
10.15 – 10.30	กิจกรรมในวงกลม
10.30 – 11.00	เกมการศึกษา
11.00 – 12.00	รับประทานอาหารกลางวัน
12.00 – 14.30	นอนพักผ่อน
14.30 - 15.00	ตื่นนอน เข้าห้องน้ำ

15.00 – 15.15	รับประทานอาหารว่าง
15.15 – 15.30	กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง
15.30 – 17.00	เตรียมเด็กกลับบ้าน

สุขอนามัยและความปลอดภัย มีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้าขณะรับเด็กจากผู้ปกครอง เพื่อตรวจดูว่าเด็กมีสิ่งใดที่ผิดปกติบนร่างกายบ้าง และมีอาการเจ็บป่วยหรือไม่ และสุขภาพของเด็ก และถ้าเด็กเจ็บป่วย กรณีเจ็บป่วยไม่มาก จะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ ถ้าเด็กไม่สบายมาก จะแจ้งให้ผู้ปกครองหยุดนำเด็กมา จนกว่าเด็กจะหายเป็นปกติ เพื่อป้องกันการติดโรคของเด็กคนอื่น ส่วนในเรื่องของความปลอดภัยของเด็ก จะจัดให้มีตู้ยา ติดมุ้งลวด ป้องกันยุง แมลง มีรั้วรอบขอบชิด

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน หยอกล้อกับเด็ก ให้กำลังใจเด็กถ้าเด็กทำไม่ได้และชมเชยหรือแสดงอาการยินดีกับเด็กถ้าเด็กทำได้ดี ทำได้ถูกต้อง เช่น การยิ้มรับ พักหน้า พุดชมเชย ปรบมือให้

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม มีการชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก ในเรื่องของ การเก็บของเล่น การรอคอย การแบ่งปันของเล่นให้ผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะปฏิบัติเป็นแบบอย่าง และร่วมทำกับเด็กด้วย

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะจัดเตรียมของเล่นให้เด็ก เช่น ของเล่นประเภทรูปทรงต่าง ๆ ของเล่นที่ให้เด็กได้เรียนรู้สี ขนาด ของเล่นที่เป็นตัวต่อต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ใช้จินตนาการ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ชวนเด็กพูดคุย ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูดหรือถาม และมีคำตอบ หรือพูดโต้ตอบกับเด็กเสมอ และมีการเล่านิทานให้เด็กฟัง โดยใช้หนังสือนิทาน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ให้เด็กได้เล่นของเล่น และเครื่องเล่น เช่น เครื่องเล่นปีนป่าย อุโมงค์ลวก กระดานลื่น บริเวณลานด้านหน้าสถานรับเลี้ยงเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ พุดจาไพเราะกับเด็ก พุดมีหางเสียง ใช้เหตุผลกับเด็ก ให้เด็กเล่นของเล่นอย่างอิสระ เพื่อให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร ฝึกให้เด็กดื่มน้ำจากแก้ว การล้างมือก่อนการรับประทานอาหาร ส่วนการดื่มนม ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กดื่มนมจากกล่อง แทนการดื่มนมจากขวด

การนอน ห้องนอนจะแยกออกจากห้องรับประทานอาหารและห้องสำหรับทำกิจกรรม เด็กทุกคนจะนำเบาะมาวางเรียงต่อกัน เปิดแอร์เพื่อให้อากาศเย็นสบาย ปิดม่านเพื่อให้แสงไม่สว่างเกินไป และมีเสียงเครื่องบินขึ้นลงดังรอบกวนการนอนของเด็กบ้างเป็นบางครั้ง เด็กที่อยู่มาได้ระยะหนึ่งจะปรับตัวได้และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเสียงเครื่องบิน

การเปลี่ยนเสื้อผ้า จะมีบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้าอยู่บริเวณหน้าห้องอาบน้ำ จะฝึกให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าเอง เด็กคนใดยังทำไม่ได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะคอยช่วยเหลือ

การขยับถ่าย ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกผู้เลี้ยงดูเด็กทราบดีว่าต้องการเข้าห้องน้ำ และฝึกให้เด็กนั่งถโ การทำความสะอาดหลังจากขยับถ่ายเสร็จแล้ว

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก ไม่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก แต่จะมีการสังเกต และจดบันทึกในเรื่องของกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ของเด็ก เช่น การกิน การนอน การดื่มนม การขยับถ่าย และมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง เดือนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการประเมิน จะรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ ทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง โดยรายงานจากสรุบบันทึกประจำวันที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง และรายงานด้วยการพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง ตอนเช้าและเย็นขณะที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็ก

การนำผลการประเมินไปใช้ ไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

วิธีที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะใช้การพูดคุยโดยตรงถึงเรื่องราวของเด็กทุกเรื่อง การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ โดยจะใช้เวลาในช่วงที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็ก และมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองเข้าร่วม ถ้าเป็นเรื่องที่สำคัญมากและต้องคุยเร่งด่วนจะโทรศัพท์พูดคุยกับผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารไม่มีนโยบายในเรื่องนี้ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาที่จะมาอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับสถานรับเลี้ยงเด็ก

การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก การให้ความรู้ในเรื่องของโรคระบาด โรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก บอกถึงวิธีการสังเกตว่าเด็กเป็นหรือไม่ และพูดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการให้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ จำนวนผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก เพราะสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะไม่คำนึงถึงในเรื่องนี้ มีจำนวนเด็กมาก ผู้เลี้ยงดูเด็กน้อย ทำให้ดูแลเด็กได้ไม่ทั่วถึง ปล่อยให้เด็กร้องไห้ ไม่สนใจเด็ก คิดว่าถ้าต้องการเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ จะต้องดูแลเด็กให้มีคุณภาพที่สุด

หน่วยงานต้นสังกัด ควรเข้ามาดูแลในเรื่องของการจัดอบรมผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้ผู้เลี้ยงดูเด็กมีความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยจัดอบรมในลักษณะการฝึกปฏิบัติ หรือแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย เมื่ออบรมเสร็จผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถนำมาใช้ได้จริง

2.1.7 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 7

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กไม่ได้รับการจดทะเบียนจากกรมประชาสงเคราะห์ เป็นศูนย์ที่เข้าเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัยที่เรียกว่า ศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ รับเด็กอายุตั้งแต่ 3 เดือน – 3 ปี ปัจจุบันมีเด็กในความดูแลทั้งสิ้นประมาณ 67 คน โดยเป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด ไม่มีบุคคลภายนอก ค่าบริการที่จัดเก็บ 1,200 / เดือน โดยมีห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 ห้อง

โดยมีวัตถุประสงค์ของการให้บริการ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเหมาะสมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และบุคลิกภาพ
2. ส่งเสริมการเลี้ยงดูด้วยนมแม่ จนถึงอายุ 1 ปี
3. เป็นศูนย์สาธิตทางวิชาการในการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกลางวันที่ได้มาตรฐานสำหรับหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและสถานประกอบการของภาคเอกชน
4. เป็นสวัสดิการด้านการรับเลี้ยงและพัฒนาบุตรหลานของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขและชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดหาและการคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก ในส่วนของลูกจ้างประจำ ผู้เลี้ยงดูเด็กทั้งหมดคัดเลือกมาจากลูกจ้างประจำของกระทรวงสาธารณสุข โดยกำหนดให้มีวุฒิขั้นต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีการอบรมให้ 2 อาทิตย์ก่อนเปิดสถานรับเลี้ยงเด็ก แล้วจึงถูกส่งมายังสถานรับเลี้ยงเด็ก ส่วนลูกจ้างชั่วคราว มีคณะกรรมการคัดเลือก ให้สอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์ เมื่อผ่านการคัดเลือกได้ จะมีการสอนการจัดกิจกรรมให้เด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งหมด และจัดหาหนังสือให้อ่าน

เกณฑ์การรับเด็ก จะรับเด็กตั้งแต่อายุ 3 เดือนถึง 3 ปี แบ่งเด็ก เป็น 4 กลุ่ม คือ
 กลุ่ม 1 อายุ 3 เดือน – 10 เดือน กลุ่ม 2 อายุ 10 เดือน – 1 ½ ปี กลุ่ม 3 อายุ 1 ปี – 2 ปี
 กลุ่ม 4 อายุ 2 ปี – 3 ปี โดยมีเกณฑ์การคัดเด็ก ดังนี้

1. เป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ระหวงสาธารณสุข เฉพาะในส่วนกลาง
2. มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนถึงอายุ 1 ปี เป็นอย่างน้อย
3. พิจารณาตามลำดับขั้นของใบสมัคร

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณทั้งหมดจะได้จากหน่วยงานต้นสังกัด ถ้าทางสถานรับเลี้ยงเด็กต้องการอะไร จะเขียนขอไป ทางหน่วยงานต้นสังกัดจะจัดการให้ทั้งหมด และมีการติดต่อกับหน่วยงานอื่นในกระทรวงสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาล และสถานพยาบาลกรมการแพทย์ ในกรณีที่เด็กได้รับอุบัติเหตุ หรือกรณีที่เด็กเจ็บป่วยรอบ ผู้ปกครองไม่ได้

สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจผู้เลี้ยงดูเด็ก ในส่วนของลูกจ้างประจำ มีการขึ้นเงินเดือนให้ทุกปี จัดกิจกรรมนันทนาการให้ เช่น จัดงานวันปีใหม่ ทานข้าวร่วมกัน ส่วนลูกจ้างชั่วคราว พยายามให้สิทธิเหมือนข้าราชการ ขึ้นเงินเดือนให้ และให้ค่าปรึกษาทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีการส่งไปอบรม ปีละ 1 ครั้ง และจัดให้ดูงานนอกสถานที่

การนิเทศ ประเมินผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กจะมีการนิเทศทุก 3 เดือน โดยดูผลจาก ผู้เลี้ยงดูเด็กประเมินตนเอง กลุ่มประเมิน และเสียงร้องเรียนจากผู้ปกครอง ในเรื่องของการแสดงออกกับเด็ก พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกับเด็ก การจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งจะดูจากตัวเด็กเป็นสำคัญ โดยดูรวมกันทั้งหมด และมีการประชุมผู้เลี้ยงดูเด็กทั้งหมด ถ้ามีข้อบกพร่องก็ให้ปรับปรุงตัว ผู้บริหารจะมีการบันทึกไว้ว่าผู้เลี้ยงดูเด็กคนใดมีปัญหาเรื่องใด ตักเตือนปรับตัวเอง ผลเป็นอย่างไรบ้าง

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็ก เด็กอายุ 3 เดือน – 10 เดือน
 ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 : 3 เด็กอายุ 10 เดือน – 1 ½ ปี ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 : 3 เด็กอายุ 1 ปี – 2 ปี
 ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 : 6 เด็กอายุ 2 ปี – 3 ปี ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 : 8

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญา แนวคิดในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน เน้นทางด้านสังคมปลูกฝังระเบียบวินัย การอยู่รวมกัน ให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานที่ได้

หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก จะใช้ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้นแบบ และแนวการจัดประสบการณ์ของสถาบันราชภัฏ ซึ่งค่อนข้างนำไปใช้ได้จริงกับเด็ก เพราะปรับใช้แล้วจากการนำไปทดลองสอนจริง นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กของตนเอง

การวางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก จะคำนึงถึงอายุของเด็ก พัฒนาการของเด็กแต่ละวัย และความปลอดภัยของเด็ก

4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในกระทรวงสาธารณสุข ใช้บริเวณใต้ถุนอาคารกันเป็นห้องทำเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่มีบริเวณสนามหญ้า และไม่มีเครื่องเล่นสนาม เพราะมีพื้นที่จำกัด ไม่สามารถจัดบริเวณดังกล่าวได้ ด้านนอกเป็นระเบียงยาว ทำเป็นบริเวณสำหรับวางร้องเท้า มีชั้นไม้สำหรับวางร้องเท้า เป็นระเบียบ

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

บริเวณด้านใน ค่อนข้างกว้าง มีบริเวณสำหรับรับส่งเด็ก มียามประจำอยู่ ผู้ปกครองต้องเซ็นชื่อรับส่งเด็กในสมุดที่วางไว้บนเคอร์เตอร์ด้านหน้า ผ่านเข้ามาเป็นบริเวณที่กันเป็นห้องสำหรับผู้บริหาร แยกสัดส่วนออกจากบริเวณห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยมีประตูกระจกกัน และมีบริเวณที่เป็นพื้นที่โล่งกว้าง สำหรับให้เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหว หรือกิจกรรมที่ต้องใช้เสียงดัง มีการจัดเก็บสื่อ ของเล่นต่าง ๆ สำหรับเด็กไว้ในตู้อย่างเรียบร้อย

มีมุมสำหรับวางโทรทัศน์และวีดีโอ ถ้าผู้เลี้ยงดูเด็กต้องการให้เด็กดูวิดีโอหรือทำกิจกรรมที่มีเสียง จะใช้บริเวณนี้ทั้งหมด

ด้านในมีห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 ห้อง ห้องแรกเป็นห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุ 3 เดือน ถึง 10 เดือน ภายในห้องมีการจัดตกแต่งเพียงเล็กน้อย มีการติดรูปการ์ตูนต่าง ๆ ที่ผนัง ด้านข้างเป็นชั้นไม้แบ่งเป็นช่อง ๆ สำหรับเก็บตะกร้า กระเป๋า ของใช้ส่วนตัวของเด็ก ไม่มีเตียง แต่มีเบาะสำหรับให้เด็กใช้นอน และมีเปลโยกสำหรับเด็กบางคน มุมห้องมีการจัดบริเวณให้เด็กได้เล่น โดยมีเบาะวางต่อกันเพื่อกันกระแทก และมีเครื่องเล่นป๊อปปายสำหรับเด็กวางไว้ 2 ชั้น อีกมุมหนึ่งจัดไว้เป็นบริเวณสำหรับให้เด็กได้เล่นของเล่น มีชั้นสำหรับวางของเล่น เช่น ตุ๊กตา เครื่องเล่นสำหรับเขย่า ของเล่นมีเสียง ของเล่นที่เป็นยางให้เด็กได้กัด และมีเบาะยางปูไว้สำหรับให้เด็กได้นั่งเล่นของเล่น แบ่งบริเวณอย่างชัดเจน ตรงกลางห้องปล่อยไว้เป็นที่โล่ง สำหรับให้เด็กได้คลาน หัดเดิน บริเวณที่เป็นเหลี่ยมมุมต่าง ๆ ในห้องจะมีการบุฉนวนเพื่อป้องกันเด็กชน แสงสว่างภายในห้องทั่วถึง มีที่ระบายอากาศเนื่องจาก จะเปิดแอร์ตลอดเวลาไม่มีการเปิดหน้าต่าง พื้นห้องเป็นดูลาฟลอร์ทำความสะอาดได้ง่ายไม่อัปซัน และถ้าเด็กล้มจะไม่เจ็บ

ห้องสำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 1 ปี ถึง 2 ปี เป็นห้องค่อนข้างโล่ง ไม่มีการจัดตกแต่งห้อง มีตู้ไม้สำหรับเก็บกระเป๋า ของใช้ส่วนตัวของเด็ก และมีเบาะสำหรับให้เด็กนอนวางเรียงกันอย่างเป็นระเบียบอยู่ข้างผนัง ไม่มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับให้เด็กได้นั่งทำกิจกรรม เพราะถ้าจะให้เด็กนั่งทำกิจกรรมจะใช้โต๊ะซึ่งจัดไว้ด้านนอกห้อง ในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กจะใช้เป็นบริเวณสำหรับให้เด็กนอน และจัดกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับเด็ก เช่น เล่นของเล่น ซึ่งมีชั้นสำหรับวางของเล่น ค่อนข้างหลากหลายชนิดและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

ห้องสำหรับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 2 ปี ถึง 3ปี เป็นห้องค่อนข้างกว้างมาก แต่ไม่มีการจัดตกแต่งห้อง บรรยากาศค่อนข้างทึบ ไม่สว่างมากนัก เปิดแอร์ตลอดเวลา ภายในบริเวณห้องมีตู้ไม้สำหรับเก็บกระเป๋าของใช้ส่วนตัวของเด็กทุกคน และมีตู้สำหรับเก็บเบาะที่นอนของเด็กไม่มีชั้นวางของเล่น มีเพียงของเล่นประเภทรถลาก บล็อกต่าง ๆ วางไว้ตรงมุมห้อง ในห้องใช้สำหรับจัดกิจกรรมวงกลมให้เด็ก และใช้เป็นบริเวณสำหรับให้เด็กนอนเท่านั้น

ห้องน้ำ สำหรับห้องน้ำของเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะจะใช้แยกกัน ห้องน้ำสำหรับเด็กทารก จะมีบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อม เปลี่ยนเสื้อผ้า อ่างอาบน้ำสำหรับเด็ก

2 อ่าง มีที่แขวนผ้าเช็ดตัว มีถังขยะที่มีถุงดำและมีฝาปิดถูกสุขอนามัยสำหรับทิ้งผ้าอ้อมที่ใช้แล้ว และมีตู้สำหรับเก็บของใช้ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ และ สะอาด

ส่วนห้องน้ำสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ จะใช้รวมกันทั้งหมด เป็นห้องน้ำใหญ่ และมีการแบ่งเป็นบริเวณสำหรับอาบน้ำ แปรงฟัน ซึ่งเด็กทุกคนจะมีแปรงฟันส่วนตัว แต่สบู่ และยาสีฟันจะใช้ร่วมกัน และบริเวณที่เป็นที่ขับถ่ายของเด็ก มีโถนั่งแบบชักโครกขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก 4 โถ ซึ่งเด็กมีทั้งหมด 58 คน แต่แบ่งเวลาในการใช้ ให้เด็ก วัย 1 ปี ถึง 2 ปี ใช้ก่อน และเด็ก 2 ปี – 3 ปี ใช้ต่อนอง ทำให้ไม่มีปัญหาในการใช้ห้องน้ำ และมีอ่างล้างมือขนาดเหมาะสมกับเด็กไว้หน้าห้องน้ำ โดยวัสดุที่ใช้เป็นอลูมิเนียม มีก๊อกน้ำ เด็กสามารถเปิดปิดเองได้สะดวก และมีบริเวณสำหรับแขวนผ้าเช็ดตัวของเด็กไว้ด้านหน้าห้องน้ำด้วย ส่วนพื้นห้องน้ำมีการนำวัสดุกันลื่นปูไว้สำหรับป้องกันการลื่นของเด็ก

บริเวณสำหรับทานอาหาร มีการจัดบริเวณสำหรับรับประทานอาหารไว้ด้านหน้าห้อง ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ใช้รวมกัน มีโต๊ะเก้าอี้ไม้ซึ่งสั่งทำพิเศษมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก จัดไว้ให้สำหรับเด็กที่สามารถนั่งทานได้แล้วได้นั่งทาน และในการจัดกิจกรรมที่เด็กต้องนั่งทำบนโต๊ะ เช่น กิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ก็จะใช้โต๊ะ เก้าอี้ และบริเวณดังกล่าวมาทำกิจกรรมด้วย

5) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

สำหรับเด็กวัยทารก

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก มีการพูดคุยทักทายเด็ก โอบกอดเด็ก อุ้มเด็ก ชักชวนเด็กให้เล่น ยิ้มแย้มกับเด็ก มีการเตรียมพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมให้เด็ก มีการทำความสะอาดและจัดเตรียมห้องให้น่าอยู่ เตรียมของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กไว้ให้เด็ก

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองของความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้การดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด จัดของเล่นที่กระตุ้นพัฒนาการให้เด็ก และกระตุ้นพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล โดยพยายามชักชวนให้เด็กเล่นของเล่นฝึกพัฒนาการและเล่นโต้ตอบกับเด็ก เพื่อให้

เด็กเกิดการเรียนรู้ และสังเกตเด็กว่าเด็กมีพัฒนาการอย่างไร ถ้าเด็กเริ่มคลาน ก็จะกระตุ้นให้เด็กคลาน โดยใช้ของเล่นที่เด็กชอบเข้าล้อ ให้เด็กคลานมาหาผู้เลี้ยงดูเด็ก คลานมาเอาของเล่น สื่อและตารางเวลา สื่อสำหรับเด็กส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูปที่ผู้บริหารจัดหามาให้ เช่น ตุ๊กตานุ่ม ๆ ยางสำหรับให้เด็กกัด ของเล่นมีเสียง ลูกบอลยาง ส่วนสื่อของเล่นที่ผลิตเองมีบ้างแต่น้อยเพราะใช้ได้ไม่นาน ไม่ทนทาน เช่น โคมบายต่าง ๆ หุ่นนิ้วมือ

ตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กวัยทารก มีดังนี้

07.30 – 09.00	- รับเด็กพร้อมทั้งประเมินสุขภาพร่างกายทั่วไปของเด็ก - นมมารดา
09.00 – 10.00	- นอนหรือเล่นตามวัย
10.30 – 11.00	- นมมารดาและอาหารเสริมตามวัย
11.00 – 12.00	- อาบน้ำแต่งตัว
12.00 – 14.30	- นอนหรือเล่นตามวัย
14.30 – 15.00	- นมมารดาและอาหารเสริมตามวัย
15.00 – 15.30	- อาบน้ำ (ตามความเหมาะสม) แต่งตัว
15.30 – 17.00	- นอนหรือเล่นตามวัย เตรียมตัวกลับบ้าน

*การให้นมจะจัดให้ตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละคน *

ตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละคน

สุขอนามัยและความปลอดภัย ผู้เลี้ยงดูเด็กจะตรวจสุขภาพทั่วไปของเด็กทุกเช้า และให้ความสำคัญและคำนึงถึงความสะอาดของอาคารสถานที่ ห้องน้ำ ห้องครัว และบริเวณโดยรอบของสถานรับเลี้ยงเด็กมากเป็นพิเศษ มีการทำความสะอาด 3 เวลา คือ เช้า กลางวัน และช่วงเย็นหลังจากเด็กกลับบ้าน มีการทำความสะอาดของเล่นและของใช้ของเด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกวันศุกร์ ถ้าเด็กป่วยจะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ โดยมีห้องพยาบาลแยกออก

มาเป็นสัดส่วน เด็กทุกคนจะมีสมุดบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการ และมีการดูแลในเรื่องความปลอดภัยเด็ก ให้เด็กได้รับความปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการชุมนุม สำหรับเสาที่มีเหลี่ยมมุมที่จะเป็นอันตรายกับเด็กได้ มีการปูพื้นห้องน้ำด้วยวัสดุกันลื่น พื้นห้องต่าง ๆ ปูด้วยดูลาฟลอร์ ป้องกันเด็กล้มกระแทก

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เรียกชื่อเด็ก ชวนเด็กพูดคุย ชวนเล่นอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมหรือเล่นของเล่นที่ตนเองชอบ ไม่บังคับเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กพยายามชักชวนให้เด็กได้เล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก ถ้าเด็กเล่นอยู่คนเดียวผู้เลี้ยงดูเด็กจะเข้าไป และเล่นโต้ตอบกับเด็ก และมีการพูดคุยกับเด็กไปด้วย และผู้เลี้ยงดูเด็กจะอยู่กับเด็กตลอด 1 ปี ไม่มีการเปลี่ยนผู้เลี้ยงดูเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กอุ้มเด็กออกไปเดินข้างนอก บริเวณใกล้เคียง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และพบเจอประสบการณ์ใหม่ ๆ กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก จัดของเล่นที่กระตุ้นพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและให้เด็กได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น โมบาย ของเล่นเขย่ามีเสียง ของเล่นที่หยิบจับ บีบได้ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กพูดคุย ใช้น้ำเสียงกับเด็กอย่างอ่อนโยน ไม่ดุคำ ไม่ใช้เสียงดังตะคอกเด็ก ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กออกเสียง ทำท่าง การแสดงออกของเด็ก และมีการโต้ตอบกับเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดบริเวณสำหรับให้เด็กได้เล่นของเล่นปีนป่าย ซึ่งอยู่ภายในบริเวณห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยมีเบาะยางปูรองไว้กันกระแทก มีของเล่นที่พัฒนากล้ามเนื้อ เช่น ยางรูปสัตว์บีบแล้วมีเสียง รถลาก ลูกบอลยาง และมีการจัดบริเวณกลางห้องให้เป็นที่โล่งไม่มีสิ่งกีดขวาง สำหรับให้เด็กได้คลาน หัดเดิน

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะใกล้ชิดกับเด็ก กอด อุ้มเด็ก ลูบหัว ลูบตัวเด็ก แสดงออกร่วมกับเด็กเมื่อเด็กมีความสุข โดยการยิ้ม พูดด้วยเสียงเบา ๆ พยักหน้า กอดเด็ก ลูบหัวเด็ก ประบมือ และเมื่อเด็กร้องไห้ จะไม่ปล่อยให้เด็กร้องนาน เข้าไปอุ้มเด็กสัมผัสเด็ก ปลอบโยนเด็ก หาสาเหตุว่าเด็กร้องทำไม แก้ไขหรือตอบสนองเด็กทันที

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องของ การรับประทานอาหาร / นม / ยา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการกำหนดเวลาการตื่นนอนของเด็ก โดยถามข้อมูลจากผู้ปกครองว่าปกติ

เด็กที่มึนมนเวลาใด เพื่อจะได้ทำต่อเนื่องทั้งที่บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก ในขณะที่ให้ที่มึนมน ผู้เลี้ยงดูเด็กจะไม่อุ้มเด็กติดตัว จะให้เด็กนอนบนเบาะ แล้วบ่อนมนให้ดูด เพราะกลัวเด็กจะติดมือ ขณะบ่อนจับขวดนมเพียง 45 องศา และให้เด็กเรอทุกครั้งหลังจากที่มึนมนเสร็จแล้ว และเด็กที่แม่สามารถมาให้กินนมเองได้ จะให้ได้ตามเวลาที่สถานรับเลี้ยงเด็กกำหนดไว้ ส่วนขวดนม จะเป็นของส่วนตัวที่เด็กนำมาจากบ้าน จะมีชื่อเขียนติดไว้ทุกคน แยกเป็นสัดส่วนชัดเจน ไม่ใช่ปนกัน

ส่วนเด็กที่ทานอาหารเสริม ผู้เลี้ยงดูเด็กจะบ่อนทีละคน มี ถ้วย ช้อนแยก และล้างหลังการใช้ทุกครั้ง มีผ้ากันเปื้อนสำหรับเด็กทุกคน แต่ไม่มีชื่อหรือสัญลักษณ์เด็กแต่ละคน จะมีการแยกสีระหว่างเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงเท่านั้น เนื่องจากผ้ากันเปื้อนเป็นของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ถ้ามีการนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะแยกยาของเด็ก เขียนชื่อชัดเจน ถ้ามผู้ปกครองถึงเวลาการให้ยาและอ่านฉลากยาอีกครั้งเพื่อความปลอดภัย และให้ยาตรงตามเวลาที่ระบุไว้

การนอน เด็กทุกคนจะนอนบนเบาะ มีผ้าปูที่นอนและหมอนที่สะอาด ไม่มีกลิ่นอับแสงขณะที่เด็กนอนหรือ ๆ แต่ไม่มีเตียงผู้เลี้ยงดูเด็กมองเด็กไม่เห็น บรรยากาศเย็นสบาย น่านอน ไม่มีเสียงดังรบกวน

การเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กแต่ละคนมีผ้าอ้อมส่วนตัว ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเขียนชื่อติดไว้ที่ปลายผ้าอ้อม เพื่อจะได้ไม่ใช่ปะปนกัน ล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนผ้าอ้อม เด็กทุกคนจะใช้ผ้าอ้อมผ้า ไม่มีการใช้ผ้าอ้อมสำเร็จรูป ผู้เลี้ยงดูเด็กจะทำความสะอาดทุกครั้งที่เด็กขับถ่าย โดยจะนำไปล้างที่อ่างในห้องอาบน้ำเด็ก และจะมีการฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทุกวันตอนเย็น

การล้างมือ มีการเตรียมสบู่ ผ้าเช็ดมือ ไว้สำหรับเด็กล้างมือ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะอุ้มเด็กไปที่อ่าง

การขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็ก จะจดบันทึกเวลาการขับถ่ายปกติของเด็ก ไว้ทุกครั้ง และจะจดบันทึกเวลาการขับถ่ายของเด็กที่เปลี่ยนไปจากเดิม ถ้าเด็กไม่สบาย ท้องเสีย และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทันที

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะยิ้มแย้มแจ่มใส รับเด็กจากผู้ปกครอง พูดยกย่องเด็ก โอบกอดเด็ก จูงมือเด็กเดินเข้ามาในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู

และผู้เลี้ยงดูเด็กมีการจัด ทำความสะอาดห้อง เตรียมพื้นที่ เตรียมอุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ ไว้ให้เด็กได้ทำกิจกรรม

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กทำรายบุคคล โดยให้เด็กได้เล่นของเล่น ให้อาหารรูป ระบายสี จัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นกลุ่มโดยให้เด็กดูวีดีโอร่วมกัน ฟังนิทาน ร้องเพลง ฝึกกายบริหารร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่

สื่อและตารางเวลา สื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูป มีบล็อกไม้ต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ขนาด รูปทรง สี ของเล่นประเภทร้อยเชือก หนังสือนิทาน หนังสือภาพต่าง ๆ เป็นต้น ไม่มีสื่อที่ผลิตเอง ส่วนตารางกิจกรรมของเด็กสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของวันนั้น ๆ

ตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ มีดังนี้

07.30 – 09.00	- รับเด็ก พร้อมทั้งประเมินสุขภาพร่างกายทั่วไปของเด็ก - เล่นอิสระในห้อง
09.00 – 09.20	- เข้าแถวเคารพธงชาติ ไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมเคลื่อนไหว
09.20 – 09.40	- นมและอาหารว่าง
09.40 – 11.00	- กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการตามวัย
11.00 – 11.30	- อาหารกลางวัน
11.30 – 12.00	- อาบน้ำ แปรงฟัน ดื่มนม
12.00 – 14.30	- นอน
14.30 – 15.00	- อาหารว่าง
15.00 – 15.30	- อาบน้ำแต่งตัว
15.30 – 17.00	- กิจกรรมเล่นอิสระ เตรียมตัวกลับบ้าน

สุขอนามัยและความปลอดภัย สุขอนามัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการตรวจสุขภาพทั่วไปของเด็กทุกเช้า มีสมุดบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการสำหรับเด็กทุกคน มีการดูแลความสะอาดของเด็กทุกเรื่อง เช่น อาหาร อาคารสถานที่ ผ้าปูที่นอน ห้องน้ำ ร่างกายเด็ก และ

ถ้าเด็กป่วยจะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ เรื่องความปลอดภัย ดูแลในเรื่องการเข้าห้องน้ำ การเล่น ของเด็ก โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดที่สุด

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กจะพยายามให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน ถึงแม้ในใจจะเอ็นดูเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน แต่พยายามไม่แสดงออกมากจนเด็กคนอื่นรู้สึก และมีการชมเชยเด็กเมื่อเด็กทำได้ หรือทำได้ดี

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม กระตุ้นให้เด็กเล่นกับเพื่อน ให้เด็กรู้จักแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน ชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก โดยผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างให้กับเด็กและชักชวนให้เด็ก ช่วยกันเก็บของเล่น อุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ที่เดิมอย่างเป็นระเบียบ

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาของเล่นที่หลากหลาย ให้เด็กได้เลือกเล่นและเป็นของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีลำดับของความยากง่ายให้เด็กได้เลือกเล่นตามวัย และความสามารถของเด็กแต่ละคน มีการเล่านิทานให้เด็กฟัง และตั้งคำถาม กระตุ้นให้เด็กได้คิด และหาคำตอบด้วยตนเอง ไม่มีถูกหรือผิด

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา จัดหาหนังสือนิทานที่มีตัวหนังสือขนาดใหญ่ให้เด็ก และหนังสือภาพต่าง ๆ ให้เด็ก มีการร้องเพลง ประกอบท่าทาง การเล่นนิ้วมือ และท่องคำคล้องจองสั้น ๆ ง่าย ๆ กับเด็ก โดยให้เด็กพูดตามก่อน ค่อย ๆ ผี๊กเรื่อย ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา โดยการใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ไม่ดุดำ ไม่ตะโกน ไม่พูดจาหยาบคายกับเด็กหรือผู้เลี้ยงดูเด็กด้วยกัน

การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จัดบริเวณภายในอาคารให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่น สนามเครื่องเล่นปีปาย อุโมงค์ลอดต่าง ๆ ให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ให้เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ออกกำลังกาย จัดหาของเล่นที่ให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อมือ เช่น การร้อยเชือก การโยนห่วง

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ เป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก โดย ไม่ดุดำ ไม่ก้าวร้าว ไม่ใช้อารมณ์กับเด็ก ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันทีเท่าที่จะทำได้ เช่น ถ้าเด็กร้อง ดูว่าสาเหตุที่เด็กร้องคืออะไร แก้ไขให้ตรงจุด ทำให้เด็กมีความสุข อารมณ์ดี โดยการให้เด็กร้องเพลง เปิดเพลงให้เด็กฟัง ให้เด็กได้เล่น ได้ทำในสิ่งที่เด็กชอบ

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ฝึกให้เด็กได้นั่งทานอาหารบนโต๊ะ ฝึกการจับช้อนที่ถูกต้อง การจับแก้ว การตักน้ำจากแก้ว การตักนม ฝึกให้เด็กตักนมจากกล่อง หรือแก้ว แทนการตักนมจากขวดนม โดยภาชนะที่ใช้สำหรับเด็กจะเป็นอลูมิเนียมทั้งหมด และมีการแยกภาชนะต่าง ๆ ไม่ใช้ปนกัน ส่วนในกรณีเด็กนำยามา ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเขียนชื่อ และเก็บยาของเด็กไว้ในชั้นเก็บของส่วนตัวของเด็ก ให้เด็กตักตามเวลาที่แพทย์สั่ง

การนอน ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดที่นอนไว้พอกับเด็กทุกคน เก็บไว้หลังห้อง เมื่อถึงเวลานอนผู้เลี้ยงดูเด็กจะยกออกมารวางให้เด็กในพื้นที่ที่จัดไว้สำหรับเด็กแต่ละคน และ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กปูผ้าปูที่นอนเอง มีการจัดบรรยากาศในการนอนให้ผ่อนคลาย เปิดแอร์ให้อากาศเย็นสบาย ปิดม่านให้ ปิดไฟให้แสงสว่างน้อยลง แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กยังสามารถมองเห็นเด็กได้

การเปลี่ยนเสื้อผ้า จัดบริเวณที่ว่างด้านหน้าห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กใกล้กับห้องน้ำ ให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้า ฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองในการถอดเสื้อ กางเกง ติดกระดุม รูดซิป และช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ถ้าเด็กทำไม่ได้ ทำให้เด็กดูพร้อมกับพูดสอนไปด้วย

การล้างมือ มีอ่างล้างมือขนาดเหมาะสมกับเด็ก และเตรียมสบู่เหลวล้างมือใส่ในขวด ให้เด็กกดสบู่เอง และเปิดก๊อกน้ำล้างมือเอง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กทำให้เด็กดูก่อนและให้เด็กทำตาม และมีรูปภาพขั้นตอนการล้างมือติดไว้ในระดับสายตาเด็กให้เด็กได้ดู

การขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการเข้าห้องน้ำ และฝึกให้เด็กเข้าห้องน้ำอย่างถูกต้อง การนั่งโถ การทำความสะอาดหลังจากขับถ่ายเสร็จแล้ว

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็ก จะใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึก โดยบันทึกลงในสมุดบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการ โดยบันทึกในเรื่องของ น้ำหนัก ส่วนสูง และสิ่งที่ผู้เลี้ยงดูเด็กสังเกตเห็น พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก โดยบันทึกเป็นความเรียงเชิงบรรยายตาม พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กที่สังเกตได้ ไม่มีการแยกเป็นด้านตามพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมิน มีการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบเดือนละ 1 ครั้ง ทุกเดือน โดยส่งสมุดบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการให้ผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองตอบกลับ

การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการนำผลการประเมินเด็กไปใช้ ในการปรับพัฒนาการของเด็ก สิ่งใดที่เด็กยังทำไม่ได้ตามเกณฑ์ จะฝึกให้เด็กทำได้ และเด็กตกเกณฑ์ เด็กมีพัฒนาการช้ากว่าปกติ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะสนใจมากกว่าปกติ และมีการเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อพูดคุย แก้ไขปัญหาด้วยกัน เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

วิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง มีการประชุมผู้ปกครอง ปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรก ประชุมนิเทศก่อนเปิด และประชุมกลางปี และมีการพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรงขณะที่มารับส่งเด็ก ถ้ามีปัญหาเร่งด่วนจะใช้การโทรศัพท์ และถ้าผู้บริหารต้องการพบผู้ปกครอง จะใช้การบันทึกลงในสมุดบันทึกประจำวันเด็ก แจ้งให้ผู้ปกครองทราบตอนมารับเด็ก

การเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่มีการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก มีแต่การให้ผู้ปกครองเสนอความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แก้ไขปัญหาด้วยกัน

การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง มีการประชุมนิเทศผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงระเบียบการต่าง ๆ ของทางสถานรับเลี้ยงเด็ก และเพื่อทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้ปกครองต้องปฏิบัติให้เหมือนกัน และมีการให้ความรู้กับผู้ปกครองถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปของเด็กที่ผู้ปกครองอยากรู้ จัดบอร์ดให้ความรู้ในเรื่องของโรคระบาดต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กที่จัดให้บริการสำหรับเด็ก ควรมีการพัฒนาในเรื่องของบุคลากร ทั้งผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก ควรมีจิตวิญญาณ ความรับผิดชอบต่อตัวเด็ก เพราะถ้าตัวบุคลากรดีแล้ว ทุกอย่างก็จะทำได้ดี และควรคิดตลอดเวลาว่าทำอย่างไรถึงจะให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก และปลอดภัยที่สุดสำหรับเด็ก

ทิศทางการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดว่ากระแสสังคมเริ่มต้นตัวมากขึ้น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เห็นความสำคัญของเด็กวัย 0 – 3 ปีมากขึ้น แต่ยังไม่เห็นผลลัพธ์ว่าจะดีขึ้นกว่าเก่าหรือไม่ เนื่องจากการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด ไม่ได้มีมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เป็นมาตรฐานของแต่ละหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติไม่รู้ว่าจะใช้ของหน่วยงานใด จึงคิดว่าการให้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0 – 3 ปี ควรมีการกำหนดออกมาเป็นรูปแบบที่ชัดเจนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ว่าผู้ที่จะเปิดให้บริการรับเลี้ยงเด็กวัยนี้ต้องปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่ง ได้ปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.1.8 สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งที่ 8

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กไม่ได้รับการจดทะเบียนถูกต้องจากกรมประชาสงเคราะห์ และยังไม่ได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย ที่เรียกว่าศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ รับเด็กตั้งแต่ 3 เดือน จนถึง 3 1/2 ปี จำนวนเด็กในความดูแลทั้งสิ้น ประมาณ 14 คน มีผู้เลี้ยงดูเด็ก 2 คน ค่าบริการที่จัดเก็บ 1,800 บาท / เดือน มีห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 ห้อง

โดยมีวัตถุประสงค์ของการให้บริการ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเหมาะสมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และบุคลิกภาพ

2. ส่งเสริมการเลี้ยงดูด้วยนมแม่ จนถึงอายุ 1 ปี

3. เป็นสวัสดิการด้านการรับเลี้ยงและพัฒนาบุตรหลานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขและชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง

2) นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดการและการคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก กำหนดให้มีวุฒิขั้นต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี
การสอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์ ฝึกปฏิบัติงาน และให้ทดลองงาน 2 วัน เมื่อผ่านการคัดเลือก
ได้ จะมีการสอนการจัดกิจกรรมให้เด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งหมด จัดหาหนังสือให้อ่าน และ
จัดส่งไปอบรมที่กระทรวงสาธารณสุขจัดขึ้น

เกณฑ์การรับเด็ก จะรับเด็กตั้งแต่อายุ 3 เดือนถึง 3 ปี แบ่งเด็ก เป็น 2 กลุ่ม คือ
กลุ่ม 1 อายุ 3 เดือน – 1 ปี และกลุ่ม 2 อายุ 1 ปี – 3 1/2 ปี โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ และบุคคลภายนอกที่เป็น
ข้าราชการในหน่วยงานใกล้เคียง

2. มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนถึงอายุ 1 ปี เป็นอย่างน้อย และต้อง
สามารถให้นมบุตรได้อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณทั้งหมดจะได้จาก
หน่วยงานต้นสังกัด ถ้าทางสถานรับเลี้ยงเด็กต้องการอะไร จะเขียนขอไปทางหน่วยงานต้นสังกัด
จะจัดการให้ทั้งหมด และมีการติดต่อกับหน่วยงานอื่นในกระทรวงสาธารณสุข

สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็ก ในส่วนของลูกจ้างประจำ และ
ลูกจ้างชั่วคราว ให้สิทธิตามระบบราชการทั่วไป มีประกันสังคมให้ และให้ค่าปรึกษาทั้งเรื่องงาน
และเรื่องส่วนตัว มีการส่งไปอบรมเพื่อฟื้นความรู้ ปีละ 1 ครั้ง

การนิเทศ ประเมินผู้เลี้ยงดูเด็ก ไม่มีการนิเทศผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นทางการ แต่จะ
ปฏิบัติโดยการเดินดูทุกวัน สังเกต พูดคุย ชักถาม อยู่ตลอดเวลา ถ้าสังเกตพบสิ่งที่ไม่
เหมาะสม จะให้คำแนะนำและให้แก้ไขในทันที

การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็ก จะไม่มีการกำหนดอัตราส่วนไว้ชัดเจน
แต่จะกำหนดจำนวนเด็กที่สามารถรับได้ โดยเด็กอายุ 3 เดือน – 1 ปี จะรับเด็กไม่เกิน
10 คน เด็กอายุ 1 ปี - 3 1/2 รับไม่เกิน 20 คน

3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญา แนวคิดในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านสมวัย มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการให้แก่เด็ก

หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ใช้ประสบการณ์ที่ได้รับการอบรมจากกระทรวงสาธารณสุขมาปรับใช้ และจัดทำเป็นแนวทางการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เหมาะสมกับเด็กของตนเอง

การวางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก จะคำนึงถึงอายุของเด็ก พัฒนาการของเด็กแต่ละวัย และความปลอดภัยของเด็ก

4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

บริเวณภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในโรงพยาบาลศูนย์ ใช้บริเวณชั้น 2 ของอาคารกันเป็นห้องทำเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่มีบริเวณสนามหญ้า และไม่มีเครื่องเล่นสนาม เพราะมีพื้นที่จำกัด ไม่สามารถจัดบริเวณดังกล่าวได้

บริเวณภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ปัจจุบันสถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีเด็กในระดับอายุ 3 เดือน ถึง 1 ปี บริเวณห้องให้การอบรมเลี้ยงดูจึงปรับเปลี่ยนไปตามประโยชน์ใช้สอย บริเวณในส่วนที่เป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก จะกันด้วยกระจกใส พื้นปูด้วยตุลาฟลอร์ทั้งหมด สะอาด ไม่อับชื้นและทำความสะอาดได้ง่าย ด้านหน้าก่อนเข้าภายในห้อง จะมีชั้นสำหรับวางของเล่น จำพวก ม้าโยก รถลากต่าง ๆ โดยมีพื้นที่สำหรับให้เด็กได้เล่น กว้างประมาณ 3 เมตร ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กจะใช้บริเวณนี้เป็นบริเวณสำหรับเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ ให้เด็กเล่นของเล่น และมีห้องสำหรับทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ แยกเป็นสัดส่วน ซึ่งมีการจัดตกแต่งไม่มาก เป็นห้องโล่ง ๆ บนผนังมีการวาดภาพสัตว์ต่าง ๆ ไว้ มี

การตีแผนผังพยัญชนะไทย มีชั้นไม้สำหรับวางของเล่นต่าง ๆ อยู่มุมห้อง มีของเล่นค่อนข้างน้อย ไม่หลากหลาย จัดวางอยู่บนชั้น มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับให้เด็กได้นั่งทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ วางอยู่ มุมห้อง เมื่อต้องการใช้จะยกออกมา มีการจัดมุมประสบการณ์ แต่เป็นการเขียนชื่อมุมต่าง ๆ ติดไว้ ไม่มีสื่อประกอบตามมุม และปลั๊กไฟอยู่ต่ำ เด็กสามารถเอื้อมถึง ผู้เลี้ยงดูเด็ก แก้ไขโดยการนำฝาครอบมาปิดรูปลั๊กไฟไว้ และนำโต๊ะมาดันไว้ไม่ให้เด็กสามารถเอามือไปแตะได้

พื้นที่สำหรับนอน จะแยกเป็นห้องนอนเฉพาะ ไม่ใช้ปนกับห้องอื่น ๆ กว้างเพียงพอ ต่อจำนวนเด็ก นอนได้อย่างไม่แออัด ภายในห้องมีตู้กระจกติดผนังสำหรับเก็บเสื้อผ้า ของใช้ ต่าง ๆ ของเด็ก มีเบาะสำหรับให้เด็กนอน มีหมอน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน สำหรับเด็กทุกคน มีการจัดบรรยากาศในการนอนของเด็กให้มีแสงสว่างไม่มากนัก แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็น เด็กได้ และเปิดแอร์เพื่อให้อากาศเย็นสบาย และมีการให้เด็กสวมมุ้งก่อนนอนด้วย

ห้องสำหรับให้เด็กรับประทานอาหารเช้า แยกออกมาเฉพาะสำหรับใช้นั่งรับประทาน อาหารอย่างเดียว มีโต๊ะ และเก้าอี้วางไว้มุมห้อง เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเช้า โต๊ะและ เก้าอี้มาจัดวาง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็กจะช่วยกัน เด็กทุกคนจะเลือกที่นั่งของตนเอง มีผ้า กั้นเบื่อนสำหรับเด็กทุกคน ภาชนะที่ใช้เป็นถาดหลุมทำจากพลาสติกอย่างดี ทนทานไม่แตกหัก ง่าย และง่ายต่อการทำความสะอาด มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก

ห้องน้ำ เป็นห้องน้ำใหญ่ และมีการแบ่งบริเวณด้านหน้าสำหรับเป็นที่อาบน้ำ มี อ่างล้างมือ ล้างหน้า พร้อมกระจก ขนาดพอเหมาะกับวัยของเด็ก สำหรับให้เด็กใช้ล้างหน้า ล้างมือ และแปรงฟัน ซึ่งเด็กทุกคนจะมีแปรงฟันส่วนตัว แต่สบู่ และยาสีฟันจะใช้ร่วมกัน และ บริเวณที่เป็นที่ซบถ่ายของเด็ก มีโถนั่งขนาดไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 2 ที่ ซึ่งเด็กมีทั้งหมด 14 คน อัตราส่วน 1:7 ซึ่งมีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็ก และมีบริเวณสำหรับแขวนผ้าเช็ดตัวของ เด็กไว้ด้านหน้าห้องน้ำด้วย ส่วนพื้นห้องน้ำไม่มีการนำวัสดุกันลื่นปูไว้สำหรับป้องกันการลื่นของ เด็ก และไม่มีการปิดประตูใส่กลอนหรือกุญแจประตูห้องน้ำ

5) การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะยิ้มแย้มแจ่มใส รับเด็กจากผู้ปกครอง พุดทักทายเด็ก โอบกอดเด็ก จูงมือเด็กเดินเข้ามาในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู และผู้เลี้ยงดูเด็กมีการจัด ทำความสะอาดห้อง เตรียมพื้นที่ เตรียมอุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ ไว้ให้เด็กได้ทำกิจกรรม

การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กทำรายบุคคล โดยให้เด็กได้เล่นของเล่น ให้อาหารรูป ระบายสี จัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นกลุ่มโดยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน ฟังนิทาน ร้องเพลง ฝึกกายบริหารร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่

สื่อและตารางเวลา สื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูป มีบล็อกไม้ต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ขนาด รูปทรง สี ของเล่นประเภทร้อยเชือก หนังสือนิทาน เป็นต้น ไม่มีสื่อที่ผลิตเอง

ส่วนตารางเวลา ตารางกิจกรรมของเด็ก มีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กทั้ง 5 วัน โดยจะมีการจัดกิจกรรมสลับกันไป

ตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ มีดังนี้

วันจันทร์

08.00 – 09.30	- รับเด็ก
09.30 – 10.00	- เข้าแถวเคารพธงชาติ ให้อำมาตย์
10.00 – 10.45	- ออกกำลังกาย ตีมนม
10.45 – 11.00	- ท่องอาชยาน
11.00 – 11.30	- กิจกรรมศิลปะ
11.30 – 12.00	- รับประทานอาหาร
12.00 – 12.30	- อาบน้ำ แปรงฟัน สวดมนต์ให้อำมาตย์
12.30 – 15.00	- นอน
15.00 – 15.30	- ตื่นนอน อาบน้ำแต่งตัว
15.30 – 17.00	- รับประทานอาหารว่าง ตีมนม เล่น เตรียมตัวกลับบ้าน

กิจกรรมในช่วงเวลา 10.45 - 11.00 นาฬิกา จะเปลี่ยนทุกวัน โดยกำหนดไว้ ดังนี้
 วันอังคาร เตรียมความพร้อมคณิตศาสตร์ (รู้จักตัวเลข 1 – 10) และคูวีดีโอ
 วันพุธ เล่นกลางแจ้ง และ เตรียมความพร้อมการใช้ภาษาไทย (ก – ฮ)
 วันพฤหัสบดี เตรียมความพร้อมการใช้ภาษาอังกฤษ A – Z และคูวีดีโอ
 วันศุกร์ ฝึกกล้ามเนื้อมือ และดนตรีและเพลงเด็ก

โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และความพร้อม
 ของเด็กในแต่ละวันด้วย

สุขอนามัยและความปลอดภัย สุขอนามัยของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีการตรวจสอบสุขภาพ
 ทัวไปของเด็กทุกเช้า มีสมุดบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการสำหรับเด็กทุกคน มีการดูแล
 ความสะอาดของเด็กทุกเรื่อง เช่น อาหาร อาคารสถานที่ ผ้าปูที่นอน ห้องน้ำ ร่างกายเด็ก และ
 ถ้าเด็กป่วยจะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ เรื่องความปลอดภัย ดูแลในเรื่องการเข้าห้องน้ำ
 การเล่น ของเด็ก โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดที่สุด มีเครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง
 สำหรับเด็กเตรียมไว้ใช้ในการวัดการเจริญเติบโตเด็ก

ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กจะ
 พยายามให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน ถึงแม้ในใจจะเอ็นดูเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน
 แต่พยายามไม่แสดงออกมากจนเด็กคนอื่นรู้สึก และมีการชมเชยเด็กเมื่อเด็กทำได้ หรือทำได้ดี
 ไม่ดูต่ำเด็ก ไม่ตีเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม จัดกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ เช่น ให้เด็กวาดรูป
 ระบายสี พับสี โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักแบ่งปันอุปกรณ์ และ ให้เด็กรู้จักแบ่ง
 บ้านของเล่นให้เพื่อน ชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก โดย
 ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างให้กับเด็กและชักชวนให้เด็กช่วยกันเก็บของเล่น โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ที่
 ใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ที่เดิมอย่างเป็นระเบียบ

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดหาของเล่นที่หลากหลาย ให้
 เด็กได้เลือกเล่นและเป็นของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีลำดับของความยากง่ายให้
 เด็กได้เลือกเล่นตามวัย และความสามารถของเด็กแต่ละคน

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา จัดหาหนังสือนิทานที่มีตัวหนังสือขนาดใหญ่ให้เด็ก มีการร้องเพลง ประกอบท่าทาง การเล่นนิ้วมือ และท่องคำคล้องจองสั้น ๆ ง่ายๆ กับเด็ก ให้เด็ก สวดมนต์ โดยให้เด็กพูดตามก่อน ค่อย ๆ ฝึกเรื่อย ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา โดยการใช้ น้ำเสียงนุ่มนวล ไม่ดุคำ ไม่ตะโกน ไม่พูดจาหยาบคายกับเด็ก หรือผู้เลี้ยงดูเด็กด้วยกัน

การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จัดบริเวณภายในอาคารให้เด็กได้เล่นของเล่นให้ เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ออกกำลังกาย จัดหาของเล่นที่ให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อมือ เช่น การ ร้อยเชือก การโยนห่วง โยนบอล

การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ในบางครั้งผู้เลี้ยงดูเด็กมีการดุเด็ก ใช้น้ำเสียงดัง ตะคอกเด็ก มีตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันทีเท่าที่จะทำได้ เช่น ถ้าเด็ก ร้อง ดูว่าสาเหตุที่เด็กร้องคืออะไร แก้ไขให้ตรงจุด ทำให้เด็กอารมณ์ดี โดยการให้เด็กร้องเพลง เปิดเพลงให้เด็กฟัง ให้เด็กได้เล่น ได้ทำในสิ่งที่เด็กชอบ ให้เด็กสวดมนต์ก่อนนอน

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องการรับประทานอาหาร / นม / ยา การรับประทานอาหาร ฝึกให้เด็กได้นั่งทานอาหารบนโต๊ะ ฝึกการจับช้อน จับแก้ว การดื่มน้ำจาก แก้ว การดื่มนม ฝึกให้เด็กดื่มนมจากกล่องหรือแก้วแทนการดื่มนมจากขวดนม โดยภาษาที่ใช้ สำหรับเด็กจะเป็นพลาสติกอย่างดี ถูกสุขลักษณะ ส่วนในกรณีเด็กนำยามาผู้เลี้ยงดูเด็กจะเขียน ชื่อ และเก็บยาของเด็กไว้ในชั้นเก็บของส่วนตัวของเด็ก ให้เด็กดื่มนมตามเวลาที่แพทย์สั่ง

การนอน ห้องสำหรับนอนแยกเป็นสัดส่วนชัดเจนไม่ใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ผู้เลี้ยงดู เด็กจัดที่นอนไว้พอสำหรับเด็กทุกคน เมื่อถึงเวลานอน ผู้เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้เด็กปู้ผ้าปูที่นอนเอง พื้นที่ในการนอน เฉลี่ย 2 ตรม. ต่อเด็ก 1 คน มีการจัดบรรยากาศในการนอนให้ผ่อนคลาย เปิด แอร์ให้อากาศเย็นสบาย ปิดม่าน ปิดไฟให้แสงสว่างน้อยลง แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กยังสามารถมองเห็น เด็กได้ ให้เด็กสวดมนต์และนั่งสมาธิก่อนนอน โดยผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างและทำร่วมกับเด็ก เด็กคนใดที่หลับยาก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะกล่อม โดยการลูบหัว ตบกัน และอยู่ใกล้ชิดกับเด็กจนกว่า เด็กจะหลับ และขณะเด็กหลับจะไม่ปล่อยเด็กไว้ตามลำพัง จะมีผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนอยู่ในห้อง ด้วยตลอดเวลา

การเปลี่ยนเสื้อผ้า ไม่มีการจัดบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เด็ก ดูความสะดวก เป็นหลัก เด็กบางคนทานอาหารเสร็จแล้ว ก็ถอดเสื้อผ้าออกในห้องรับประทานอาหาร และเดิน ไปอาบน้ำได้เลย เด็กบางคนเปลี่ยนหน้าห้องน้ำ และมีการฝึกให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เด็กได้ช่วย

เหลือตนเองในการถอดเสื้อ กางเกง ติดกระดุม รูดซิป กลับนอก – ในเสื้อและกางเกง และผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ถ้าเด็กทำไม่ได้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะทำให้เด็กดูพร้อมกับพูดสอนไปด้วย

การล้างมือ มีอ่างล้างมือขนาดเหมาะสมกับเด็ก และเตรียมสบู่สำหรับล้างมือให้เด็ก และให้เด็กเช็ดมือกับผ้าเช็ดตัวของเด็กเองที่แขวนอยู่ใกล้ ๆ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กจะตามไปดูแลเด็กด้วยในขณะที่เด็กไปล้างมือ

การขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการเข้าห้องน้ำ และฝึกให้เด็กเข้าห้องน้ำ การนั่งโถ การทำความสะอาดหลังจากขับถ่ายเสร็จแล้ว

6) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็ก จะใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึก โดยบันทึกลงในสมุดบันทึกที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้น โดยบันทึกในเรื่องของสุขภาพของเด็ก น้ำหนัก ส่วนสูง การตรวจฟัน และบันทึกเพิ่มเติมของเจ้าหน้าที่ และมีการประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก โดยจะมีแบบประเมินพัฒนาการที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้น ใช้ประเมินเด็กตามช่วงอายุต่าง ๆ มีเกณฑ์การประเมิน เป็นช่วงอายุ เปรียบเทียบกับพัฒนาการของเด็กในวัยนั้น ๆ และวิธีการประเมิน เพื่อดูว่าเด็กมีพัฒนาการตามวัยหรือไม่

การรายงานผลการประเมิน จะใช้วิธีการรายงาน โดยพูดคุยโดยตรงกับผู้ปกครอง ในช่วงเวลาที่ผู้ปกครองมารับ - ส่งเด็กในตอนเช้าและเย็น

การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการนำผลการประเมินเด็กไปใช้ ในการปรับพัฒนาการของเด็ก สิ่งใดที่เด็กยังทำไม่ได้ตามเกณฑ์ จะฝึกให้เด็กทำได้ และเด็กตกเกณฑ์ เด็กมีพัฒนาการช้ากว่าปกติ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะสนใจมากกว่าปกติ ถ้าเด็กคนใดมีความผิดปกติมากจะส่งให้หมอเด็ก ให้หมอวินิจฉัย และร่วมมือกันแก้ปัญหาให้เด็ก

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

วิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง ขณะที่มารับส่งเด็ก มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ และโชว์ผลงานต่าง ๆ ของเด็กให้ผู้ปกครองได้เห็น การเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการจัดให้ผู้ปกครองให้นมบุตรได้วันละ 2 มื้อ ในช่วงเวลา 11.00 - 12.00 น. และช่วงบ่าย เวลา 14.00 น. การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้ในเรื่องผู้ปกครองอยากรู้หรือสนใจเกี่ยวกับเด็ก มีการเตือนผู้ปกครองในเรื่องของการฉีดวัคซีน ให้ความรู้ในเรื่องโรคระบาดต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กมีความคิดเห็นเหมือน ในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็ก ด้านอาคารสถานที่ ควรทำให้ได้ตามมาตรฐาน และเหมาะสมกับวัยของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ควรเป็นขนาดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เน้นในเรื่องของความสะอาด และปลอดภัยสำหรับเด็กมากเป็นพิเศษ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและรอบ ๆ สถานรับเลี้ยงเด็ก ควรไม่มีมลพิษ ทั้งทางเสียง แสง อากาศ และการจัดสภาพห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ควรจัดให้เด็กได้รับความสนใจในเด็ก ให้เด็กตื่นตา ตื่นเต้น ชวนมอง ให้เด็กสนใจ และอยากอยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ตามประเด็นที่ศึกษา 4 ด้าน คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

2.2.1 ข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังเสนอในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กวัยทารก

รายการ	พบ ไม่พบ	
	(N = 8)	
1. การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้		
การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	8	-
ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	8	-
เตรียมห้องให้มีบรรยากาศที่น่าอยู่ อบอุ่นเหมือนอยู่ที่บ้าน	6	2
เตรียมพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับเด็ก เช่น พื้นที่ในการเล่น / การทำกิจกรรมต่าง ๆ	6	2
เตรียมของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก	3	3
ให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ทำท่าย และมีโอกาสประสบความสำเร็จ	8	-
2. การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล		
ให้การดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และเต็มที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก และกระตุ้นปฏิกิริยาของเด็กให้เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน	8	-
ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก	8	-
มีอุปกรณ์กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็ก	5	3
สังเกตเด็กบ่อย ๆ ขณะที่เด็กตอบสนอง	6	2
เอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษในระหว่างทำกิจกรรม เช่น การรับประทานอาหาร	8	-

ตารางที่ 24 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
แสดงความเอาใจใส่ต่อการเล่นของเด็ก	8	-
จัดกลุ่มย่อยให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน	-	8
3. สื่อและตารางเวลา		
มีการจัดกิจกรรมอย่างสมดุลในมิติต่าง ๆ		
กิจกรรมเป็นรายบุคคล/กลุ่มเล็ก /กลุ่มใหญ่	-	8
กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อเล็ก / ใหญ่	-	8
กิจกรรมในอาคาร / นอกอาคาร	-	8
กิจกรรมที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวมาก / กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวมาก	-	8
จัดกิจกรรมศิลปะ มีอุปกรณ์พร้อม ไม่คาดหวังผลงานให้เสร็จ	-	8
ฝึกนิสัยที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้เด็ก	8	-
จัดตารางเวลาที่เรียบง่าย ยืดหยุ่นได้	8	-
4. สุขอนามัยและความปลอดภัย		
ตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า	7	1
มีแผนผังอาคาร ทางหนีไฟ ติดไว้บนผนังเห็นได้ชัด	8	-
มีการเตรียมสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้สำหรับเด็ก จัดไว้ในถาดกรณี เกิดเหตุฉุกเฉิน (เวลาเกิดอุบัติเหตุ ไม่สบาย)	-	8
ล้างมือก่อนและหลังทุกครั้งในการเปลี่ยนผ้าอ้อม การปรุงอาหาร	5	3
ทำความสะอาดร่างกายเด็กทุกครั้งที่เด็กเปื้อน	8	-
ห้องเปลี่ยนผ้าอ้อมแยกออกจากห้องอาหาร (ในกรณีที่ไม่มีห้อง ให้แยกบริเวณออกจากกันให้ชัดเจน)	5	3
ทำความสะอาดของเล่นและของใช้เด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค	6	2
มีสมุดบันทึกสุขภาพสำหรับเด็กทุกคน	4	4
มีแฟ้มสำหรับบันทึกการตรวจสุขภาพ ปัญหาทางสุขภาพสำหรับ เด็กทุกคน	-	8
แยกเด็กป่วยออกจากกลุ่มเด็กที่ไม่ป่วย	7	1

จากตารางที่ 24 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก พบว่า ในเรื่องของการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการเตรียมพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับเด็ก เช่น พื้นที่สำหรับเด็กเล่น พื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรม และมีการเตรียมของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

ส่วนในเรื่องของการส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล โดยภาพรวมของทุกสถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีความแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทั้งหมด ปฏิบัติในการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และเต็มที่ อยู่ใกล้ชิดเด็กและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน มีการตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก เอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษในระหว่างทำกิจกรรม เช่น การรับประทานอาหาร การเปลี่ยนผ้าอ้อม และมีการสังเกตเด็กบ่อย ๆ เอาใจใส่ต่อการเล่นของเด็ก แต่ไม่มีการปฏิบัติในเรื่องของ การจัดกลุ่มย่อยให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม

สื่อและตารางเวลา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคน ไม่มีการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมอย่างสมดุลในมิติต่าง ๆ เช่น ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ ไม่มีการพาเด็กออกไปภายนอกอาคาร ส่วนใหญ่ให้อยู่ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีการจัดกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ให้เด็ก ส่วนใหญ่เน้นให้เด็กเล่นของเล่นฝึกสุขนิสัยที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้เด็ก เช่น การรับประทานอาหาร การขับถ่าย และตารางเวลาของเด็กสามารถปรับ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละคน

สุขอนามัยและความปลอดภัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก ส่วนใหญ่มีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า ทำความสะอาดร่างกายเด็กทุกครั้งที่ได้กั้เบื้อน มีการทำความสะอาดของเล่นและของใช้ของเด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และมีการแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่ง จะไม่มีแผนผังอาคาร ทางหนีไฟ ติดไว้บนผนังเห็นได้ชัดเจน และไม่ปฏิบัติในการเตรียมสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้สำหรับเด็ก จัดไว้ในถงกรณั้เกิดเหตุฉุกเฉิน

ตารางที่ 25 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กวัยเตาะแตะ

รายการ	พบ / ไม่พบ	
	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
1. การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้		
การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	8	-
ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	8	-
เตรียมห้องให้มีบรรยากาศที่น่าอยู่ อบอุ่นเหมือนอยู่ที่บ้าน	6	2
นำข้อมูลของเด็กแต่ละคน และกลุ่มมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้	-	8
เตรียมพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับเด็ก เช่น พื้นที่ในการเล่น / การทำกิจกรรมต่าง ๆ	8	-
เตรียมของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก	5	3
ให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย และมีโอกาสประสบความสำเร็จ	5	3
เตรียมที่สำหรับโซฟาผลงานเด็ก ให้อยู่ในระดับสายตาของเด็ก	5	3
2. การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล		
มีความสามารถในการช่วยเหลือเด็ก	8	-
จัดกลุ่มย่อยให้เด็กได้ทำกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กจัดกลุ่มเอง	5	3
จัดกิจกรรมปลายเปิด เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำ	4	4
เอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษในระหว่างทำกิจกรรม เช่น การรับประทานอาหาร	8	-
สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม	6	2
ให้เด็กมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่มีความหมายเป็นรายบุคคล	5	3
นำวัฒนธรรม และภาษาของเด็กที่บ้านมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้	-	8
3. สื่อและตารางเวลา		
มีการจัดกิจกรรมอย่างสมดุลในมิติต่าง ๆ		
กิจกรรมเป็นรายบุคคล/กลุ่มเล็ก/กลุ่มใหญ่	6	2
กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อเล็ก / กล้ามเนื้อใหญ่	8	-
กิจกรรมในอาคาร / ภายนอกอาคาร	3	5
กิจกรรมที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวมาก / กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวน้อย	8	-

ตารางที่ 25 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
จัดกิจกรรมศิลปะ มีอุปกรณ์พร้อมไม่คาดหวังผลงานให้เสร็จ	8	-
ฝึกนิสัยที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้เด็ก เช่น การขับถ่าย การทานอาหาร	8	-
จัดตารางเวลาที่เรียบง่าย ยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมได้	8	-
4. สุขอนามัยและความปลอดภัย		
ตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า	6	2
มีแผนผังอาคาร ทางหนีไฟ ติดไว้บนผนังเห็นได้ชัด	-	8
มีการเตรียมสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้สำหรับเด็ก จัดไว้ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (เวลาเกิดอุบัติเหตุ ไม่สบาย)	-	8
ล้างมือก่อนและหลังทุกครั้งในการปรุงอาหาร	8	-
ทำความสะอาดร่างกายเด็กทุกครั้งที่เด็กเปื้อน	8	-
ห้องเปลี่ยนผ้าอ้อม / เปลี่ยนเสื้อผ้าแยกออกจากห้องอาหาร (ในกรณีที่ไม่มีห้อง ให้แยกบริเวณออกจากกันให้ชัดเจน)	6	2
ทำความสะอาดของเล่นและของใช้เด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค	7	1
มีสมุดบันทึกสุขภาพสำหรับเด็กทุกคน	6	2
มีแฟ้มสำหรับบันทึกการตรวจสุขภาพ ปัญหาทางสุขภาพสำหรับเด็กทุกคน	2	6
แยกเด็กป่วยออกจากกลุ่มเด็กที่ไม่ป่วย	6	2

จากตารางที่ 25 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ในการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคนปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการเตรียมพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับเด็ก เช่น พื้นที่ในการเล่น พื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เตรียมของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

ส่วนการส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล เมื่อมองโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะมีความสามารถในการช่วยเหลือเด็ก ตอบสนองเด็กอย่างอบอุ่นอดทน มีการจัดกลุ่มให้เด็กได้ทำกิจกรรม เอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษในระหว่างทำ กิจกรรม เช่น

การเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร และทุกคนไม่มีการปฏิบัติในการนำ วัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้

สื่อและตารางเวลา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคน ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมศิลปะ มีอุปกรณ์พร้อม ไม่คาดหวังผลงานให้เสร็จ มีการฝึกสุนัขที่ใช้นในชีวิตประจำวันให้เด็ก เช่น การขับถ่าย การทานอาหาร และมีการจัดตารางเวลาที่เรียบง่าย สามารถยืดหยุ่นได้

ส่วนสุขภาพและอนามัยของเด็ก เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ มีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า มีการล้างมือก่อนและหลังทุกครั้งในการปรุงอาหาร ทำความสะอาดร่างกายทุกครั้งที่เด็กเปื้อน บริเวณเปลี่ยนผ้าอ้อม เปลี่ยนเสื้อผ้าแยกออกจากห้องอาหาร ชัดเจน มีการทำความสะอาดของเล่นและของใช้ของเด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และมีการแยกเด็กป่วยออกจากเด็กที่ไม่ป่วย และสิ่งที่ทุกสังกัดไม่ปฏิบัติ คือ มีแผนผังทางหนีไฟ ติดไว้บนผนังเห็นได้ชัด และไม่มีการเตรียมสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้นของเด็กจัดไว้ในถุง ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน หรือเวลาเกิดอุบัติเหตุ ไม่สบาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.2 ข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ในด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ดังเสนอในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารก

รายการ	พบ / ไม่พบ	
	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
1. ประสบการณ์การเรียนรู้		
1.1 เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับเด็ก		
เรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ	8	-
มีภาพถ่ายของเด็กและครอบครัวอยู่ในระดับสายตาของเด็ก	-	8
เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก และได้ทำในสิ่งที่ตนชอบ	8	-
1.2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม		
ช่วยเหลือเด็กให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	8	-
จัดสถานที่และเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม	-	8
จัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม	-	8
ชักชวน สนับสนุนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็กและเล่นด้วยกัน	8	-
เป็นแบบอย่างให้เด็กได้พัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	8	-
จัดให้เด็กได้อยู่กลุ่มเดิมนานที่สุดเท่าที่จะทำได้	8	-
1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา		
จัดกิจกรรมที่เด็กได้จำแนกสิ่งต่าง ๆ โดยใช้รูปร่าง สี ขนาด เป็นต้น	-	8
พาเด็กเดินรอบ ๆ อาคาร หรือบริเวณที่อยู่ใกล้เคียง	1	7
จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5	-	8
จัดของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็ก	8	-
1.4 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา		
อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ	-	8
เล่านิทานแสดงบทบาทตามนิทานอย่างง่ายกับเด็ก		
ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด เปล่งเสียง เด็กแสดงออก และมีการโต้ตอบกับเด็ก	8	-

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
พูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา	8	-
เรียกชื่อเด็ก และสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเรียนรู้คำใหม่ ๆ	4	4
ส่งเสียงลักษณะต่าง ๆ พูดคุย และร้องเพลงกับเด็ก	8	-
ยื่น นั่ง ในตำแหน่งที่เด็กสามารถมองเห็นได้ในขณะสนทนา	8	-
1.5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย		
ให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นที่หลากหลายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก - ใหญ่	4	4
จัดสิ่งแวดล้อมให้มีเครื่องปั้นดินเผา อุโมงค์ ไม้สั้น เครื่องฝึกการก้าวเดิน	4	4
โดยมีเบาะรองรับ		
มีของเล่นที่สามารถให้เด็กได้เคลื่อนไหว และใช้กล้ามเนื้อ เช่น	5	3
ลูกบอล รถลาก		
จัดของเล่นที่เด็กสามารถจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้	8	-
ประสาทสัมผัสทั้ง 5		
จัดเตรียมพื้นที่ให้เด็กอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เด็กได้คลานและ	8	-
เคลื่อนไหวอย่างอิสระ		
1.6 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์		
เมื่อเด็กมีความสุข มีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก	8	-
โดยการยิ้ม พูดด้วยเสียงเบา โอบกอด		
เมื่อเด็กกลัว ปลอดภัย กอด ลูบหัว หาสเหตุความกลัว	8	-
เมื่อเด็กกังวล ใช้น้ำเสียงเบา ๆ กอด และเปลี่ยนสถานการณ์	8	-
ไม่ใช้คำว่า “อย่า” หรือ “ไม่” ถ้าไม่จำเป็น	8	-
ให้การชมเชยเด็ก แทนการออกคำสั่ง เมื่อเด็กทำตามคำสั่งได้	8	-
2. การอบรมเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน		
2.1 การรับประทานอาหาร / นม / ยา		
ผู้มารถกอดตัวเสมอขณะที่ให้นมเด็ก	4	4
กำหนดตารางการให้นมร่วมกับพ่อแม่เด็ก	8	-
เลี้ยงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็มจุก เพื่อป้องกันการดูดลม	8	-
ให้เด็กเรอหลังการให้นมทุกครั้ง	8	-

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
จัดกลุ่มเด็กให้รับประทานอาหาร 1-2 คน ผู้เลี้ยงดูเด็กคอยช่วยเหลือ อย่างใกล้ชิด	8	-
ให้เด็กมีโอกาสเลือกว่าจะทานเท่าไรและอิมเมื่อไร	8	-
มีผ้ากันเปื้อน และติดป้ายชื่อ หรือสัญลักษณ์เด็กทุกคน แขนงไว้ใกล้ บริเวณที่รับประทานอาหาร	8	-
จาน ภาชนะต่าง ๆ ไม่ใช้ปนกัน และล้างหลังการใช้	8	-
แยกขวดนม / นมเด็ก แต่ละคนชัดเจน ติดชื่อ หรือสัญลักษณ์	8	-
แยกยาของเด็กแต่ละคนชัดเจน ติดชื่อหรือสัญลักษณ์ให้ชัดเจน	8	-
2.2 การนอน		
ห้องนอนแยกออกจากห้องทำกิจกรรมและห้องรับประทานอาหาร	2	6
จัดสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย ให้พอเหมาะ และปลอดภัย บริเวณที่มีเสียงดัง	6	2
ปรับกิจวัตรประจำวันให้เหมาะกับการนอนของเด็ก	8	-
เด็กทุกคนมีเปล ที่นอน และผ้าปูที่นอนส่วนตัว	8	-
เปล / ที่นอนติดป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์เด็ก	-	8
มีสิ่งที่เด็กชอบมาไว้ในเปลเด็ก เช่น โมบาย ตุ๊กตา	6	2
เปลเด็กจะทำจากไม้ เหล็ก หรือพลาสติก ต้องปลอดภัย มีที่ล็อคแน่นหนา ป้องกันเด็กหล่น	4	4
แสงขณะที่เด็กนอน ควรหรี่ ๆ ไม่ถึงกับมืด ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถ มองเห็นเด็กได้	8	-
จัดบรรยากาศที่เงียบหรือมีเพลงคลอเบา ๆ	8	-
2.3 การเปลี่ยนผ้าอ้อม		
เด็กแต่ละคนมีผ้าอ้อมส่วนตัว สำหรับใช้และง่ายเวลาเปลี่ยน	8	-
ล้างมือก่อนและหลังทุกครั้งเวลาเปลี่ยนผ้าอ้อม	6	2
มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อม	4	4
ถอดผ้าอ้อมที่เปื้อนแล้วใส่ถังขยะ หรือที่เก็บ เช็ดก้นด้วยผ้าเปียกอุ่น ๆ ที่ชุบน้ำสบู่หรือล้างออกแล้วเช็ดให้แห้ง ใส่ผ้าอ้อมที่แห้งสะอาด	8	-

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
ฆ่าเชื้อโรคบริเวณที่เปลี่ยนผ้าอ้อม	6	2
เก็บอุปกรณ์สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เข้าที่เรียบร้อย ติดป้ายชื่อ หรือสัญลักษณ์ให้ชัดเจน	8	-
มีรูปภาพเกี่ยวกับขั้นตอนในการเก็บ การเปลี่ยนผ้าอ้อม การล้างมือ ติดให้ชัดเจนในระดับสายตา	3	5
ใช้เครื่องป้องกันต่างๆ ในการเปลี่ยนผ้าอ้อม เช่น ถุงมือ	-	8
2.4 การล้างมือ		
จัดที่สำหรับให้เด็กล้างมือ ซึ่งควรมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก	6	2
เตรียมสบู่สำหรับเด็กใช้ล้างมือ	6	2
มีผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก	4	4
ใช้สบู่และน้ำล้างมือให้เด็กที่อ่างล้างมือโดยใช้วิธีอุ้มเด็กมาล้างมือ	8	-
ถ้าไม่สามารถอุ้มเด็กมาล้างมือได้ ใช้วิธีการเช็ดมือแทน	8	-
2.5 การขับถ่าย		
กำหนดเวลาการขับถ่ายของเด็ก โดยจัดบันทึกเวลาการถ่ายปกติ	6	2
จัดบันทึกเวลาขับถ่ายที่เปลี่ยนไปจากเดิมถ้าเด็กไม่สบาย ท้องเสีย	6	2
3. การตอบสนองต่อเด็ก		
แสดงอาการตอบสนองต่อเสียงร้อง หรือเสียงเรียกของเด็ก	8	-
ปลอบโยนเด็ก ตอบสนองเด็กทันทีที่เด็กร้อง หรือเกิดปัญหา	8	-
พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร สุภาพเสียงเบา ๆ	8	-
ไม่ใช้เสียงดังหรือก้าวร้าวกับเด็ก	8	-
สังเกตและฟังเสียงการตอบสนองด้วยเสียงที่เด็กทารกทำขึ้น	8	-
ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเพื่อกระตุ้นปฏิกิริยาของเด็ก	8	-
พูดคุยกับเด็กบ่อย ๆ โดยเฉพาะในสิ่งที่เด็กคุ้นเคย	8	-
ตอบสนองเด็กในเรื่องอาหาร และความสะดวกสบาย	8	-
ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก	8	-

จากตารางที่ 26 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กวัยทารกเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติในการเรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นในสิ่งที่เด็กชอบ แต่ไม่ปฏิบัติในการจัดให้มีภาพถ่ายของเด็กและครอบครัวของเด็ก ส่วนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ปฏิบัติในการช่วยเหลือให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ชักชวนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และเล่นกับเด็กด้วยกัน เป็นแบบอย่างให้เด็กได้พัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีการจัดให้เด็กอยู่กลุ่มเดิมให้นานที่สุด ไม่ปฏิบัติในการจัดสถานที่และเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และจัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคน ปฏิบัติในการจัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็ก ไม่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมที่เด็กได้จำแนกสิ่งต่าง ๆ โดยใช้สี ขนาด รูปร่าง พาเด็กเดินรอบ ๆ อาคารหรือบริเวณใกล้เคียง และจัด กิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติ ในการตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด แสดงออก และมีการโต้ตอบกับเด็ก พูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา และส่งเสียงลักษณะต่าง ๆ พูดคุย กับเด็ก ไม่ปฏิบัติในการ อ่านหนังสือให้เด็กฟัง เล่นนิทาน เล่นนิ้วมือ ร้องเพลงกับเด็ก เรียกชื่อเด็กและสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเรียนรู้คำใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติโดยการจัดหาของเล่นที่เด็กสามารถจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และจัดเตรียมพื้นที่กว้าง เพื่อให้เด็กได้คลานและเคลื่อนไหวอย่างอิสระ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกบางส่วน ไม่ปฏิบัติในการให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก - ใหญ่ และจัดสิ่งแวดล้อมให้มีเครื่องปั้นปาย อุโมงค์ ไม้สั้น เครื่องฝึกการก้าวเดิน โดยมีเบาะรองรับ การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ปฏิบัติ โดยการ มีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กเมื่อเด็กมีความสุข โดยการยิ้ม โอบกอด ลูบหัว พูดด้วยเสียงเบา ๆ เมื่อเด็กกลัว หรือกังวล จะปลอบโยน กอด ลูบหัว หาสาเหตุความกลัว เปลี่ยนสถานการณ์ ไม่ใช่คำว่า "อย่า" หรือ "ไม่" ถ้าไม่จำเป็น และให้การชมเชยเด็ก แทนการออกคำสั่ง เมื่อเด็กทำตามคำสั่งได้

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน ในเรื่องการรับประทานอาหาร / นม / ยา พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ปฏิบัติในการกำหนดตารางเวลาการให้นมเด็กกับพ่อแม่ เลี้ยงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็มจุก เพื่อป้องกันการดูดลม ให้เด็กเรอทุกครั้งหลังการให้นมเด็ก จัดกลุ่มเด็กให้รับประทานอาหาร 1 - 2 คน ผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแลอย่างใกล้ชิด จานและภาชนะต่าง ๆ ไม่

ใช้ปนกัน และล้างหลังการใช้ทุกครั้ง ขวดนม นม และยาของเด็กแยกชัดเจน ผู้เลี้ยงดูเด็กบางส่วนไม่ปฏิบัติในการอุ้มเด็กทารกติดตัวเสมอขณะที่ให้นม

การนอน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย พอเหมาะ และปลอดภัยจากบริเวณที่มีเสียงดังมาก ๆ และจัดบรรยากาศที่เงียบ ปรับกิจวัตรประจำวันให้ตรงกับการนอนของเด็ก มีสิ่งของเด็กชอบ เช่น โม่บาย ตุ๊กตา มาไว้ในเปล ที่นอน แสงขณะที่เด็กนอน หรือ ๆ ไม่ถึงกับมืด ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ แต่เปลหรือที่นอนของเด็กจะไม่มี การติดป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์เด็ก

การเปลี่ยนผ้าอ้อม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคนจัดให้เด็กแต่ละคนมีผ้าอ้อมส่วนตัว สำหรับใช้และง่ายต่อการเปลี่ยน เก็บอุปกรณ์สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเข้าที่เรียบร้อย และ ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ปฏิบัติ ในการใช้เครื่องป้องกันต่าง ๆ ในการเปลี่ยนผ้าอ้อม เช่น ถุงมือ

การล้างมือ พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ จัดที่ล้างมือ มีขนาดพอเหมาะกับเด็ก มีการเตรียมสบู่สำหรับใช้ล้างมือ และในกรณีที่เด็กล้างเองไม่ได้ จะอุ้มเด็กไปล้างมือ หรือใช้การเช็ดมือให้เด็ก และสิ่งที่ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คือ การเตรียมผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก

การขับถ่าย พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่มีการจดบันทึก การขับถ่ายของเด็กทั้งที่เป็นเวลาถ่ายปกติ และการขับถ่ายที่เปลี่ยนไปจากเดิม ในกรณีที่เด็กไม่สบายหรือท้องเสีย

การตอบสนองต่อเด็ก พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคน ปฏิบัติ โดยการ แสดงอาการตอบรับต่อเสียงร้อง หรือเสียงเรียกของเด็ก ปลอดภัยของเด็ก ทันท่วงทีที่เด็กร้อง หรือเกิดปัญหา พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร สุภาพ เสียงเบา ๆ ไม่ใช่เสียงดัง หรือก้าวร้าวกับเด็ก ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด สังเกตและฟังเสียงการตอบสนองที่ทารกทำขึ้น พูดคุยกับเด็กบ่อย ๆ โดยเฉพาะในสิ่งที่เด็กคุ้นเคย ตอบสนองเด็กในเรื่องอาหาร และความสะอาดสบาย และตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก

ตารางที่ 27 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยเตาะแตะ

รายการ	พบ / ไม่พบ	
	(N = 8)	
1. ประสบการณ์การเรียนรู้		
1.1 เพื่อให้เกิดความรู้สึที่ดีกับเด็ก		
เรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน	8	-
ชมเชยเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง และให้กำลังใจหากเด็กทำไม่สำเร็จ	8	-
เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก และได้ทำในสิ่งที่ตนชอบ	8	-
1.2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม		
จัดสถานที่และเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม	6	2
จัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม	6	2
ชักชวน สนับสนุนให้เด็กเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็กและเล่นด้วยกัน	8	-
เป็นแบบอย่างให้เด็กได้พัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	8	-
ปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก เช่น การเก็บของเล่น	8	-
1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา		
จัดกิจกรรม เวลา และสิ่งของที่กระตุ้นให้เด็กคิด ตั้งคำถามให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง	5	3
จัดหาสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น ที่หลากหลายให้เด็กได้คิด ทดลอง	8	-
สนับสนุนและจัดให้เด็กทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ และยากขึ้นตามลำดับ	5	3
1.4 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา		
อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล มีการ ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ และเล่นนิทาน	8	-
ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด แสดงออก และมีการโต้ตอบกับเด็ก	8	-
พูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา	7	1
เรียกชื่อเด็ก และสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเรียนรู้คำใหม่ ๆ	8	-
อ่านหนังสือกับเด็ก / เปิดโอกาสให้เด็กอ่านหนังสือโดยลำพัง	-	8
เตรียมพื้นที่ และสื่อสำหรับขีดเขียน แสดงผลงานให้คนอื่นดู	6	2
กระตุ้นให้เด็กฝึกเล่าเรื่องราว หรือนิทาน	5	3

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
1.5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาด้านร่างกาย		
ให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นที่หลากหลายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก - ใหญ่	8	-
เตรียมพื้นที่โล่งสำหรับเด็กได้เดิน วิ่ง ลากหรือดึงของเล่น โดยไม่เป็นอันตราย ให้เคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ	5	3
เตรียมพื้นที่สำหรับเด็กได้ขีดเขียน ให้เวลาและจำกัดเขตแดนในการขีดเขียน	6	2
จัดของเล่นที่เด็กสามารถจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5	8	-
จัดเตรียมพื้นที่สำหรับการขี่ที่ช้าหรือเร็ว การเลี้ยวโค้ง และคอยระวังเด็กที่อยู่บริเวณใกล้เคียง	2	6
1.6 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์		
ใช้ท่าทาง การพูด การแสดงออกถึงการยอมรับพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกในทางที่ดี	8	-
ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก	8	-
ให้แรงเสริมและให้กำลังใจเด็ก	8	-
ไม่ใช่คำว่า “อย่า” หรือ “ไม่” ถ้าไม่จำเป็น	8	-
เป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางอารมณ์ ไม่ก้าวร้าว ไม่ดูต่ำเด็ก	6	2
2. การอบรมเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน		
2.1 การรับประทานอาหาร / นม / ยา		
กำหนดตารางเวลาอาหารสำหรับเด็ก	8	-
ให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารเท่าที่จะเป็นไปได้	8	-
ให้การช่วยเหลือเมื่อจำเป็นเท่านั้น		
ให้เด็กดื่มนมจากแก้วแทนการดื่มนมจากขวดนม	5	3
ฝึกเด็กในการจับช้อน การถือแก้วที่ถูกต้อง	8	-
ไม่บังคับให้เด็กรับประทานอาหาร แต่ทำอาหารให้ดึงดูด น่าทานเพื่อให้เด็กรู้สึกอยากรับประทานอาหารด้วยตนเอง	5	3
ให้เด็กมีโอกาสเลือกว่าจะทานเท่าไร และจะอ้อมเมื่อไร	5	3
มีผ้ากันเปื้อน และติดป้ายชื่อ หรือสัญลักษณ์เด็กทุกคน แขนงไว้ใกล้บริเวณที่รับประทานอาหาร	7	1

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
งาน ภาชนะต่าง ๆ ไม่ใช้ปนกัน และล้างหลังการใช้	8	-
แยกแก้ว / นมเด็ก แต่ละคนชัดเจน ติดชื่อ หรือสัญลักษณ์	7	1
แยกยาของเด็กแต่ละคนชัดเจน ติดชื่อหรือสัญลักษณ์ให้ชัดเจน	8	1
2.2 การนอน		
ห้องนอนแยกออกจากห้องทำกิจกรรมและห้องรับประทานอาหาร	6	2
จัดสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย พอเหมาะ และปลอดภัยบริเวณ ที่มีเสียงดังมาก ๆ	8	-
ปรับกิจวัตรประจำวันให้เหมาะกับการนอนของเด็ก	8	-
เด็กทุกคนมีที่นอน และผ้าปูที่นอนส่วนตัว	8	-
ที่นอนติดป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์เด็ก	-	8
จัดให้มีพื้นที่ที่เด็กนอนเฉพาะสำหรับเด็กทุกคน	8	-
แสงขณะที่เด็กนอน ควรหรี่ ๆ ไม่ถึงกับมืด ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้	8	-
จัดบรรยากาศที่เงียบหรือมีเพลงคลอเบา ๆ	8	-
2.3 การเปลี่ยนเสื้อผ้า		
มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้า	7	1
ให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเหลือ เท่าที่จำเป็น	8	-
มีที่สำหรับเก็บเสื้อผ้าที่ใส่แล้ว ฝึกให้เด็กเก็บเสื้อผ้าที่ใส่แล้วของตนให้ถูกที่	5	3
สอนให้เด็กถอดซิป ติดกระดุม การกลับนอก / ใน เสื้อและกางเกง	8	-
มีชื่อ หรือสัญลักษณ์ ไว้ที่เสื้อ กางเกง ผ่ากันเปื้อน เพื่อให้เด็ก สามารถจำของตนเองได้	6	2
2.4 การล้างมือ		
จัดที่สำหรับให้เด็กล้างมือ ซึ่งควรมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก	6	2
เตรียมสบู่สำหรับเด็กใช้ล้างมือ	6	2
มีผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก	6	2
เตรียมสถานที่ล้างมือที่ใกล้กับบริเวณที่เด็กทำกิจกรรม	3	5
เตรียมเก้าอี้ หรือวัสดุเพื่ออำนวยความสะดวก สำหรับเด็กที่ไม่สามารถ ล้างมือได้ถึง	1	7

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
ถ้าไม่สามารถให้เด็กล้างมือในที่จัดเตรียมไว้ได้ ให้ใช้การเช็ดมือแทน	8	-
2.5 การขับถ่าย		
ฝึกให้เด็กเข้าห้องน้ำก่อนนอนหลังตื่นนอน ระหว่างเปลี่ยนกิจกรรม	2	6
ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการเข้าห้องน้ำ	8	-
ฝึกวิธีการใช้ห้องน้ำที่ถูกต้องให้เด็ก	5	3
ให้เด็กล้างมือ ก่อนและหลังการใช้ห้องน้ำ	3	5
3. การตอบสนองต่อเด็ก		
ให้การตอบสนองเด็กทันทีที่เด็กต้องการความช่วยเหลือ	7	1
ปลอบโยนเด็ก ตอบสนองเด็กทันทีที่เด็กร้อง หรือเกิดปัญหา	7	1
พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร สุภาพ เสียงเบา ๆ	6	2
ไม่ใช่เสียงดังหรือก้าวร้าวกับเด็ก	6	2
พยายามตอบคำถามเด็กทุกคำถามที่เด็กถาม	8	-
ให้คำแนะนำในสิ่งที่เด็กทำไม่ได้ หรือต้องการความช่วยเหลือ	8	-

จากตารางที่ 27 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กวัยเตาะแตะเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ปฏิบัติในการเรียกชื่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน ชมเชยเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจ หากเด็กทำไม่สำเร็จ และเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ทำในสิ่งที่เด็กชอบ การส่งเสริมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่มีการจัดสถานที่และเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม จัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม ชักชวนให้เด็กวัยเตาะแตะเล่นกับผู้เลี้ยงดูเด็ก และเล่นกับเด็กด้วยกัน เป็นแบบอย่างให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก เช่น การเก็บของเล่น

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคนปฏิบัติในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ ของเล่นที่หลากหลายให้เด็กได้คิด ทดลอง

ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะปฏิบัติในการ ร้องเพลง เล่านิทาน ให้เด็กฟังเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด เด็กแสดงออก และมีการโต้ตอบกับเด็ก พูดคุยกับเด็กด้วยความสุภาพ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาของเด็ก เรียกชื่อเด็ก และให้เด็กได้เรียนรู้คำใหม่ ๆ มีการเตรียมพื้นที่และสื่อสำหรับให้เด็กได้ขีดเขียน และไม่มี การปฏิบัติในการอ่านหนังสือกับเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กอ่านหนังสือโดยลำพัง

สำหรับการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ปฏิบัติใน การให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ – เล็ก มีการเตรียมพื้นที่ โลงเพื่อให้เด็กได้เดิน วิ่ง ลากหรือดึงของเล่น โดยไม่เป็นอันตราย ให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ จัดของเล่นที่เด็กสามารถจับต้องได้ ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ปฏิบัติโดย การใช้ท่าทาง การพูด การแสดงออกถึงการยอมรับพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกในทางที่ดี ตอบ สอนต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก ให้แรงเสริมและให้กำลังใจเด็ก ไม่ใช่คำว่า “อย่า” หรือ “ไม่”

การอบรมเด็กในชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ในการรับประทานอาหาร ทานนม ยา ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ปฏิบัติในการกำหนดเวลาอาหารสำหรับเด็ก ให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารเท่าที่จะเป็นไปได้ ให้การช่วยเหลือเมื่อจำเป็นเท่านั้น ฝึกให้เด็กตักนมจากแก้วแทนการตักนมจากขวด ฝึกเด็กในการจับช้อน จับแก้ว ให้เด็กมีโอกาสเลือกว่าจะทานเท่าไรและจะอิมเมื่อไร มีผ้ากันเปื้อน และติดป้ายชื่อหรือ สัญลักษณ์เด็กทุกคน जानและภาชนะต่าง ๆ ไม่ใช่ปนกัน และล้างหลังการใช้ และแยกแก้ว ขวด นม และยา ของเด็กทุกคนชัดเจน และผู้เลี้ยงดูเด็กบางส่วนไม่ปฏิบัติในการให้เด็กตักนมจากแก้ว แทนการตักนมจากขวด และจัดอาหารให้ดึงดูด น่าทานเพื่อให้เด็กรู้สึกอยากรับประทานด้วย ตนเอง

ส่วนการนอน ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคนปฏิบัติเหมือนกัน ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ ปลอดภัย พอดี และปลอดภัยจากบริเวณที่มีเสียงดังมาก ๆ แสงขณะนอนหรือ ๆ ไม่ถึงกับมืด ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ ปรับกิจวัตรประจำวันให้ตรงกับการนอนของเด็ก จัดให้เด็ก ทุกคนมีที่นอน ผ้าปูที่นอนส่วนตัว จัดให้มีที่นอนสำหรับเด็กทุกคน และมีการแยกห้องนอนออก จากห้องรับประทานอาหารและห้องทำกิจกรรม แต่ในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งไม่แยกห้องนอน ออกจากห้องทำกิจกรรม

สำหรับการเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ปฏิบัติในการให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น สอนให้เด็กผูกเชือก ติดกระดุม การกลับนอก / ในเสื้อและกางเกง

ในเรื่องการล้างมือ ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ปฏิบัติในการจัดเตรียมที่สำหรับให้เด็กได้ล้างมือ มีขนาดพอเหมาะกับวัยของเด็ก เตรียมสบู่สำหรับใช้ล้างมือ มีผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก และถ้าเด็กไม่สามารถล้างมือในที่เตรียมไว้ได้ จะใช้การเช็ดมือแทน

สำหรับการขับถ่าย ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคน ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการเข้าห้องน้ำ

ส่วนการตอบสนองต่อเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือเด็กทันทีที่เด็กต้องการความช่วยเหลือ ปลอดภัยกับเด็กทันทีที่เด็กร้อง หรือเกิดปัญหา พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร สุภาพ เสียงเบา ๆ ไม่ใช่เสียงดังหรือก้าวร้าวกับเด็ก พยายามตอบคำถามทุกคำถามที่เด็กถาม และให้คำแนะนำเด็กในสิ่งที่เด็กทำไม่ได้ หรือต้องการความช่วยเหลือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.3 ข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ในด้านการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ดังเสนอในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารก

รายการ	พบ / ไม่พบ	
	(N = 8)	
1. วิธีการประเมิน		
ใช้วิธีการประเมินเด็กหลากหลายวิธี	-	8
เก็บข้อมูลเด็กและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	-	8
2. การรายงานผลการประเมิน		
รายงานผลการประเมินเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง	6	2
บอกถึงสิ่งที่ดี ๆ หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองทราบ	8	-
บอกถึงสิ่งไม่ดี และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีปัญหาของเด็ก	8	-
3. การนำผลการประเมินไปใช้		
ใช้ผลการประเมินในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับเด็ก	3	5

จากตารางที่ 28 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคนไม่ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และไม่มีการเก็บข้อมูลเด็กและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ส่วนการรายงานผลการประเมิน มีการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง โดยการบอกถึงสิ่งที่ดี ๆ หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจ และสิ่งไม่ดี และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองทราบ และส่วนใหญ่ไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่าง ๆ ให้เด็ก

ตารางที่ 29 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยเตาะแตะ

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
1. วิธีการประเมิน		
ใช้วิธีการประเมินเด็กหลากหลายวิธี	-	8
เก็บข้อมูลเด็กและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	-	8
2. การรายงานผลการประเมิน		
รายงานผลการประเมินเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ และต่อเนื่อง	7	1
บอกถึงสิ่งที่ดี ๆ หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองทราบ	8	-
บอกถึงสิ่งไม่ดี และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีปัญหาของเด็ก	8	-
3. การนำผลการประเมินไปใช้		
ใช้ผลการประเมินในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับเด็ก	3	5

จากตารางที่ 29 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคนไม่ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และไม่มีการเก็บข้อมูลเด็กและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ส่วนการรายงานผลการประเมิน มีการรายงานผลการประเมินเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ และอย่างต่อเนื่อง โดยการบอกถึงสิ่งที่ดี ๆ หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจและสิ่งไม่ดี และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองทราบ และส่วนใหญ่ไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่าง ๆ ให้เด็ก

2.1.4 ข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ดังเสนอในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองของเด็กวัยทารก

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
1. การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง		
ให้การต้อนรับ พุดคุยแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็ก	8	-
มีการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง	8	-
มีการส่งข่าวสารระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับบ้าน	8	-
2. การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง		
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	2	6
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น	3	5
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวางแผนและรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	8	-
ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก	8	-
3. การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง		
ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	8	-
มีการประชุมนิเทศผู้ปกครอง	-	8
ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับผู้ปกครอง	6	2
มีการสร้างความเข้าใจกันเสมอ	8	-

จากตารางที่ 30 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคน มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยการให้การต้อนรับ พูดคุยแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง มีการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง และมีการส่งข่าวสารระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับบ้าน

ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกส่วนใหญ่ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวางแผนและ รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก และส่วนใหญ่ไม่จัดให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก มีเฉพาะที่สังกัดกรมอนามัยเท่านั้น ที่มีการจัดให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรในบางกิจกรรม

สำหรับการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารกทุกคน ปฏิบัติในการให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและพัฒนาการของเด็ก และ ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับพ่อแม่ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจกันเสมอ และไม่มีกรณีปฏิบัติในการจัดให้มีการประชุมพิเศษกับผู้ปกครอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กจำแนกตามข้อมูลการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองของเด็กวัยเตาะแตะ

รายการ	พบ	ไม่พบ
	(N = 8)	
1. การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง		
ให้การต้อนรับ พุดคุยแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็ก	8	-
มีการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง	8	-
มีการส่งข่าวสารระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับบ้าน	6	2
2. การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง		
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก	2	6
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น	4	4
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวางแผนและรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	8	-
ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก	8	-
3. การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง		
ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	8	-
มีการประชุมพิเศษผู้ปกครอง	-	8
ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับผู้ปกครอง	6	2
มีการสร้างความเข้าใจกันเสมอ	8	-

จากตารางที่ 31 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคน มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยการให้การต้อนรับ พูดคุยแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง มีการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง และมีการส่งข่าวสารระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับบ้าน

ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะส่วนใหญ่ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวางแผนและรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก และส่วนใหญ่ไม่จัดให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก

สำหรับการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะทุกคน ปฏิบัติในการให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและพัฒนาการของเด็ก และ ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับพ่อแม่ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจกันเสมอ และไม่มีการปฏิบัติในการจัดให้มีการประชุมพิเศษผู้ปกครอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กที่ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก 2 สังกัด คือ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 354 แห่ง และศูนย์สาธิตเด็กเล็ก สังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง รวมทั้งสิ้น 366 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ จำนวน 63 แห่ง และศูนย์สาธิตเด็กเล็ก กรมอนามัย จำนวน 12 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2545 เป็นผู้บริหารจำนวน 75 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 225 คน ในปีการศึกษา 2545

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก เรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ เรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็ก เรื่อง การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.3 แบบสังเกต จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 6 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ชุดที่ 7 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.4 แบบสำรวจ จำนวน 1 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 8 แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองบางส่วน โดยได้รับแบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 93.37

3.2 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ประมวลและจัดกลุ่มในการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์เป็นความเรียงของแต่ละกรณี ส่วนความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยการแจกแจงความถี่ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

1. สรุปผลการศึกษาดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ จากการศึกษาสถานรับเลี้ยงเด็ก 75 แห่ง ตามประเด็นที่ศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ดังนี้

1.1 นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ด้านการสรรหาและการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารจะคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีลักษณะอบอุ่น ใจดี รักเด็ก อุดมคติ คิดเป็นร้อยละ 88.57 กำหนดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติตามหน้าที่ตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 84.29 มีการส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม / สัมมนา / ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และจัดหาหนังสือ ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้อ่าน คิดเป็นร้อยละ 75.71

ด้านการประสานงานภายในหน่วยงานและหน่วยงานอื่น ผู้เลี้ยงดูเด็กวางแผนการทำงานร่วมกับผู้บริหารและผู้ร่วมงานคนอื่น คิดเป็นร้อยละ 75.71 และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ร้อยละ 90.00 โดยส่วนใหญ่จะติดต่อประสานงานกับสำนักงานประชาสงเคราะห์ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 50.00

ด้านงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กมาจากค่าบริการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กคิดเป็นร้อยละ 88.57 สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก คิดเป็นร้อยละ 87.14 โดยในเด็กวัยทารก กำหนดอัตราส่วนเป็น 1 : 3 คิดเป็นร้อยละ 71.43 และเด็กวัยเตาะแตะ กำหนดอัตราส่วนเป็น 1 : เด็กมากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 และมีการจัดสวัสดิการสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 77.14 นอกจากนี้เดือนมีสวัสดิการเพิ่มเติมเป็นอาหารกลางวัน ร้อยละ 74.29 ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน ร้อยละ 92.86 มีการนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.57 นิเทศในเรื่อง ความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 75.71 และสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ไม่มีการนิเทศประเมินจากหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 91.43

การนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ประเมินในเรื่องของ ทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 80.00 และไม่มีการนิเทศจากหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 91.45

การสร้างขวัญกำลังใจและการพัฒนาความรู้ของผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 92.86 ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม สัมมนา และจัดหาหนังสือ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับเด็กให้อ่าน คิดเป็นร้อยละ 75.71 และมีการพูดคุยซักถามปัญหาอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 82.86

ปัญหาที่พบในด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ งบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 50.00 และผู้ปกครองไม่เข้าใจนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 28.57

1.2 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่จัดทำขึ้นเอง โดยอาศัยจากประสบการณ์ในการทำงาน การเลี้ยงดูบุตร การอบรม มาปรับใช้ คิดเป็นร้อยละ 67.14 มีเป้าหมายในการจัดทำหลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 98.57 และสร้างแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 82.86 ไม่ปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 35.71 และไม่ปฏิบัติมากที่สุดในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 40.00

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีพื้นที่น้อยกว่า 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.57 ตัวอาคารเป็นอาคารชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ 47.14 ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 74.26 โดยสิ่งที่คุณเลี้ยงดูเด็กทุกคนคำนึงถึงในการจัดสภาพแวดล้อม คือความปลอดภัยของเด็ก และผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 82.86 การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล ไม่จัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็ก เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 28.86

การจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 78.57 และส่วนใหญ่ผู้บริหารจะเป็นผู้จัดซื้อเอง คิดเป็นร้อยละ 87.14 โดยมีหลักในการเลือกซื้อให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 91.43 และ

จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 90.00 และไม่ปฏิบัติในการผลิตสื่อ ของเล่นต่าง ๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการเด็กด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 47.14 ในเรื่องตารางกิจกรรมประจำวัน จะจัดตารางกิจกรรมประจำวันที่สามารถยืดหยุ่นได้สำหรับเด็ก แต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 77.14

ปัญหาในเรื่องสื่อ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และผู้เลี้ยงดูเด็กไม่มีความสามารถในการผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ 25.71

สุขอนามัย จะมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงให้เด็กอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 98.57 ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่ม น้ำ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้รับการจัดอย่างถูกสุขลักษณะและได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 87.14 เด็กทุกคนมีสมุดบันทึกสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 75.71 และมีการแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ คิดเป็นร้อยละ 77.14

ความปลอดภัย มีการติดตั้งปลั๊กไฟให้อยู่พ้นมือเด็ก หรือได้รับการป้องกันอย่างมิดชิด ไม่ให้เด็กเอามือเหยียดได้ คิดเป็นร้อยละ 94.29 มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง คิดเป็นร้อยละ 85.71 และตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เสียงอันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีตู้หรือชั้นสำหรับเก็บวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง คิดเป็นร้อยละ 85.71

ปัญหาในเรื่องของความปลอดภัย คือ ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์รักษาความปลอดภัย เช่น เครื่องดับเพลิงมือถือ คิดเป็นร้อยละ 25.71 บุคลากรที่มีไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลความปลอดภัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 24.29

1.4 การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมต่างๆที่กระตุ้นพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 84.29 สำหรับเด็กวัยทารกผู้เลี้ยงดูเด็กจัดการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 88.57 เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 85.71 มีการตอบสนองเด็กทันทีที่เด็กร้องหรือต้องการความช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 92.86 และผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคนรวมถึงผู้บริหารจะพูดคุยกับเด็กด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาของเด็ก และตอบสนองเด็กด้วยการสัมผัส โอบกอด พูดคุยปลอบโยนเด็ก ไม่ปฏิบัติมากที่สุดในการวางแผน การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก โดยให้ทำกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับบุคคล สื่อ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 27.14

การจัดการอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 84.29 เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและภาษา คิดเป็นร้อยละ 78.57 พยายามชักชวนให้เด็กเล่นด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 91.43 จูงใจให้เด็กเล่นและทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจ และให้กำลังใจเมื่อเด็กทำพลาด คิดเป็นร้อยละ 95.71 ด้านการกระตุ้นและตอบสนองต่อเด็ก มีการตอบสนองเด็กด้วยการสัมผัส โอบกอด พูดคุย ปลอบโยน เข้าไปพูดคุย ชักถาม ตอบคำถาม มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อยในกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.57 และมีการฝึกกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เช่น การรับประทานอาหาร การเปลี่ยนเสื้อผ้า การขับถ่าย และเอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษในระหว่างทำกิจกรรม เช่น การเปลี่ยนผ้าอ้อม การ รับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 98.57

1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็ก ใช้ข้อมูลจากการสังเกต และบันทึกในสถานการณ์จริง คิดเป็นร้อยละ 67.14 โดยรายงานข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 95.71 และรายงานเรื่องราว พฤติกรรมที่น่าสนใจ และคิดว่าเป็นปัญหาของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 85.71 ส่วนใหญ่รายงานผลการประเมินเด็ก โดยให้การพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรงเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับผลการประเมิน และเรื่องราวต่างๆ ของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.57 และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก คิดเป็นร้อยละ 78.57

1.6 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้การพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง ในช่วงเช้า และเย็น ขณะที่มารับส่งเด็ก คิดเป็นร้อยละ 92.86 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 55.71 มีการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่อง พัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 70.00 มีการติดตามเรื่องราว พฤติกรรมต่างๆของเด็กขณะอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 92.86 และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 70.00

2. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะเชิงลึก รายการในสถานรับเลี้ยงเด็ก 8 แห่ง ตามประเด็นที่ศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ นโยบายของสภารับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ดังนี้

2.1 นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก จะคัดเลือกจากผู้ที่มีวุฒิไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 (5 แห่ง) และวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 (2 แห่ง) วุฒิการศึกษาไม่สำคัญให้อ่านออกเขียนได้ (1 แห่ง) มีบุคลิกภาพดี ใจเย็น พุดจาดี อ่อนโยน รักเด็ก ไม่รังเกียจเด็ก ไม่เป็นบุคคลพิการ (8 แห่ง) และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กหรือการมีบุตรมาก่อนมาก่อน (6 แห่ง) คัดเลือกโดยหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้คัดเลือกให้ (2 แห่ง) มีการสอบข้อเขียน (3 แห่ง) สอบสัมภาษณ์ และให้ทดลองงานก่อน (4 แห่ง) การติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก มีการประสานงานระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กด้วยกัน และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในส่วนของ กรมประชาสงเคราะห์ สถานีอนามัย สาธารณสุขและโรงพยาบาล ในเรื่องการหยอดวัคซีนให้เด็ก การให้ความรู้ในเรื่องของโรคติดต่อ โรคระบาดที่เกิดขึ้นกับเด็ก (8 แห่ง) การสร้างขวัญกำลังใจและการส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เลี้ยงดูเด็ก มีการทำประกันสังคมให้กับผู้เลี้ยงดูเด็ก (6 แห่ง) จัดหาหนังสือ ตำรา เอกสาร ต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้อ่าน (8 แห่ง) จัดส่งไปอบรม (6 แห่ง) ให้อ่านสถานรับเลี้ยงเด็กอื่นที่มีคุณภาพ (2 แห่ง) ส่วนในเรื่องของการนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารจะไม่มีการนิเทศผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นทางการ (8 แห่ง) แต่ผู้บริหารจะใช้การมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือเดินดูการปฏิบัติงานและสังเกตการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคน ถ้าเห็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมจะให้คำแนะนำและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อแก้ไขทันที (8 แห่ง) มีการตั้งกล้องวงจรปิด เพื่อดูการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็กได้ตลอดเวลา (1 แห่ง) และไม่มีประเมินจากหน่วยงานภายนอก (8 แห่ง) มีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก 1 คน ต่อเด็กวัยทารกไม่เกิน 3 คน และผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กวัยเตาะแตะเด็กไม่เกิน 10 คน (8 แห่ง) ผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคนมีหน้าที่ในการดูแลในกิจวัตรประจำวันทุกอย่างของเด็ก สำหรับเด็กวัยเตาะแตะมีการให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับเด็ก (8 แห่ง)

2.2 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปรัชญาและแนวคิดในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และเพื่อฝึกการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก ให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ (8 แห่ง) ให้ความรัก ความเสมอภาคกับเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน เลี้ยงให้เหมือนลูกของตนเอง (3 แห่ง) ในส่วนของหลักสูตรหรือแนวการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะไม่ใช่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งตายตัว ปรับใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แนวการจัดประสบการณ์ของสถาบันราชภัฏ ประสบการณ์จากการทำงาน ประสบการณ์ในการอบรมก่อนเปิดสถานรับเลี้ยงเด็ก และการอบรมเพิ่มเติมของหน่วยงานต่าง ๆ ประสบการณ์การเลี้ยงดูบุตร การอ่านหนังสือ ตำราต่าง ๆ มาจัดทำเป็นแนวการอบรมเลี้ยงดูเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กเอง (8 แห่ง) โดยสิ่งที่คำนึงถึงมากที่สุดในการวางแผนจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ ความปลอดภัย และความสะอาด (8 แห่ง) คำนึงถึงวัยและพัฒนาการของเด็ก (5 แห่ง) คำนึงถึงตารางกิจกรรมที่จัดไว้ โดยทุกวันจะต้องจัดให้ครบตามตารางกิจกรรมที่วางไว้ (1 แห่ง) และสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งจะไม่มีกรวางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ล่วงหน้า (4 แห่ง)

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวก (7 แห่ง) ตัวอาคารมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น (5 แห่ง) ปรับปรุงอาคารสำนักงานมาเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก (2 แห่ง) บริเวณโดยรอบสถานรับเลี้ยงเด็กมีรั้วกันเป็นสัดส่วน (6 แห่ง) พื้นที่ว่างนอกอาคาร จัดเป็นบริเวณสำหรับให้เด็กได้วิ่งเล่น หรือมีสนามเด็กเล่น (3 แห่ง) มีเครื่องเล่นสนามที่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและอยู่ในสภาพที่ปลอดภัยไม่ชำรุด (3 แห่ง) ไม่มีบริเวณภายนอกอาคาร เพียงพอที่จะจัดเป็นสนามเด็กเล่นได้ แต่มีการปรับบริเวณภายในอาคารเป็นพื้นที่สำหรับเด็กได้วิ่งเล่น และมีเครื่องเล่น (2 แห่ง) ภายในห้องให้การเลี้ยงดูเด็กวัยทารก มีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง (8 แห่ง) มีการจัดตกแต่งห้องโดยแขวนโมบาย ติดรูปภาพ หรือวาดภาพต่าง ๆ ตามผนัง (5 แห่ง) มีการจัดตู้หรือชั้นสำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก อยู่ในสภาพไม่ชำรุดใช้งานได้ดี (8 แห่ง) มีการจัดบริเวณที่ว่าง โล่งสำหรับให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยไม่ได้รับอันตราย มีพื้นที่นอนสำหรับเด็ก ไม่น้อยกว่า 1.50 ตรม. ต่อเด็ก 1 คน (8 แห่ง) มีเปล เตียง เบาะรอง ผ้าปูที่นอน หมอน ที่ถูกสุขอนามัย ไม่มีกลิ่นอับ (8 แห่ง) สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ไม่มีการจัดบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน ผู้เลี้ยงดูเด็กจะปฏิบัติในการเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กในบริเวณที่

สะดวก (6 แห่ง) สื่อ ของเล่นต่าง ๆ สำหรับเด็กวัยทารก มีไม่มาก และไม่หลากหลายนัก ส่วนใหญ่เป็นของเล่นจำพวก ของเล่นเขย่ามีเสียง ลูกบอลยาง ยางสำหรับกัดแทะ ยางสำหรับบีบ แล้วมีเสียง รถช่วยในการหัดเดิน เป็นต้น (8 แห่ง) และสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีการจัดเครื่องเล่นป็นปายที่มีขนาดเหมาะกับวัยของเด็ก และมีเบาะรองรับไว้ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู (2 แห่ง)

ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ มีการจัดบรรยากาศภายในห้อง โดยมีการจัดตกแต่งห้องด้วยภาพการ์ตูนต่าง ๆ รูปสัตว์ ต้นไม้ ธรรมชาติต่าง ๆ รวมถึงพยัญชนะ ก - ฮ A - Z และตัวเลข ติดตกแต่งไว้บนฝาผนัง (6 แห่ง) มีการจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู (1 แห่ง) มีตู้หรือชั้นสำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กแต่ละคนเป็นสัดส่วน อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี (3 แห่ง) มีชั้นสำหรับวางของเล่นต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีและไม่ชำรุด ปลอดภัยสำหรับเด็ก (8 แห่ง) จัดวางของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก วางโซฟารับชั้น เด็กสามารถหยิบเล่นและเก็บเองได้ (6 แห่ง) โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีความปลอดภัย (8 แห่ง) ห้องนอนสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 ตร.ม. ต่อเด็ก 1 คน (5 แห่ง) เบาะที่นอน หมอน ผ้าปู สะอาด ไม่มีกลิ่นอับ ถูกสุขอนามัย (8 แห่ง) มีการแยกบริเวณสำหรับนอนออกจากที่รับประทานอาหารชัดเจน (8 แห่ง) อุปกรณ์ในห้องน้ำมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก โถส้วมมีเพียงพอต่อจำนวนเด็ก คือประมาณ 1 โถ ต่อเด็ก 10 - 12 คน (5 แห่ง) มีการปู หรือเคลือบพื้นห้องน้ำด้วยวัสดุกันลื่น (4 แห่ง) จัดบริเวณหรือห้องพักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน (5 แห่ง) แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ เนื่องจากผู้เลี้ยงดูเด็กมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถแบ่งไปดูแลเด็กรายบุคคลได้ แต่ในกรณีที่เด็กป่วยมาก และสามารถติดต่อผู้เด็กอื่นได้จึงจะแยกเด็กออกมา

ปัญหาในเรื่องของสภาพแวดล้อม คือ มีพื้นที่จำกัดไม่สามารถจัดสนามและเครื่องเล่นสนาม และไม่สามารถนำเด็กออกไปเล่นภายนอกอาคารได้ (4 แห่ง)

สื่อสำหรับเด็กส่วนใหญ่เป็นสื่อ และของเล่นสำเร็จรูปที่ทางผู้บริหารจัดเตรียมไว้ให้ ไม่ค่อยมีสื่อและของเล่นที่ผลิตเอง เนื่องจากไม่มีเวลาและไม่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ ของเล่น (8 แห่ง) และมีการถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้เลี้ยงดูเด็กบ้างเป็นบางส่วน (3 แห่ง) มีสื่อวีดิทัศน์ วีดิโอ ซีดี เกี่ยวกับการ์ตูน สารคดีสัตว์ เทปเพลงเด็ก (5 แห่ง)

ปัญหาในเรื่องสื่อที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ ไม่มีงบประมาณมากพอในการจัดซื้อสื่อ ของเล่นที่หลากหลายสำหรับเด็ก และอยากผลิตเองแต่ไม่ค่อยมีเวลา และไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อ (4 แห่ง)

ตารางกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กวัยทารกไม่มีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน (7 แห่ง) กิจกรรมทุกอย่างสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของเด็กแต่ละคน (8 แห่ง) สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ มีการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก (8 แห่ง) โดยตารางกิจกรรมประจำวันที่กำหนดไว้สามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ ความเหมาะสม และความพร้อมของเด็กในวันนั้น ๆ (8 แห่ง)

สุขอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กจะมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า (3 แห่ง) แยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ มีผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดในกรณีที่เด็กป่วยค่อนข้างมาก และสามารถติดต่อผู้เด็กคนอื่นได้ (8 แห่ง) มีหมอมารตรวจประจำปีให้เด็กปีละ 1 ครั้ง (1 แห่ง) มีการให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องของสุขภาพอนามัยของเด็ก โรคติดต่อ โรคระบาดต่าง ๆ (8 แห่ง) มีการติดตั้งมุ้งลวด เพื่อป้องกันยุง และแมลงต่าง ๆ (6 แห่ง) มีตู้ยาและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล หรือยาสามัญประจำบ้าน (8 แห่ง)

ความปลอดภัย ผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด จัดสภาพแวดล้อมทุกอย่างทั้งภายในและภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ปลอดภัยที่สุดสำหรับเด็ก (2 แห่ง) มีการซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามที่ชำรุด (4 แห่ง) สิ่งที่เห็นว่าเป็นอันตรายกับเด็ก เช่น สารเคมี มีด จะเก็บให้พ้นมือเด็ก (5 แห่ง) ภายในอาคารมีเครื่องตัดไฟอย่างน้อย 1 เครื่อง (5 แห่ง) มีเครื่องดับเพลิงมือถือติดตั้งอยู่ในอาคาร (5 แห่ง) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 ม. (7 แห่ง) ส่วนของอาคารที่เป็นเหลี่ยมมุม จะหุ้มไม้ให้เป็นอันตรายกับเด็ก (4 แห่ง) ไม่มีหลุมบ่อที่เป็นอันตรายกับเด็ก (6 แห่ง)

2.4 การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

การจัดการอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยทารก โดยให้การอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย (8 แห่ง) ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง โดยการพูดคุยกับเด็ก เล่นกับเด็ก โอบกอดเด็ก ลูบหัว หอมแก้มเด็ก ให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (8 แห่ง) ให้เด็กได้เล่น ในสิ่งที่เด็กชอบ (8 แห่ง) ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย โดยการเตรียมพื้นที่โล่ง ให้เด็กได้คลาน เดิน และเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยไม่ได้รับอันตราย (8 แห่ง) จัดของเล่นที่เหมาะสมหับพัฒนาการให้เด็กได้เล่น เช่น ของเล่นสำหรับกัดแทะได้ ลูกบอลนิ่ม ๆ ตุ๊กตา (6 แห่ง) มีการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ โดยการ ไม่ดุดำ ไม่ตีเด็ก ใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล ไพเราะ อ่อนโยนกับเด็ก (8 แห่ง) ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันที ไม่ปล่อย

ให้เด็กร้องไห้โดยไม่สนใจ (6 แห่ง) ใช้ท่าทาง การพูด การพยักหน้า ยิ้มรับ ประบมือ แสดงออก ถึงการยอมรับต่อพฤติกรรมที่ดีของเด็ก (7 แห่ง) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ผู้เลี้ยงดูเด็ก ชักชวนให้เด็กเล่นและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เลี้ยงดูเด็ก (8 แห่ง) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ไม่มีการพาเด็กออกไปเดินภายนอกหรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และมีปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก (7 แห่ง) มีการดูแลเด็กในกิจวัตรประจำวันทั้งหมดตลอด ทั้งวัน ในเรื่อง การดื่มนม การรับประทานอาหารเสริมตามวัย การขับถ่าย อาบน้ำ การนอน (8 แห่ง)

การจัดการอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ เน้นให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และฝึกกิจวัตรประจำวันให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ (8 แห่ง) ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดี ต่อตนเอง โดยการสัมผัสโอบกอด ลูบหัว เล่นและพูดคุยกับเด็ก (8 แห่ง) ส่งเสริมพัฒนาการด้าน ร่างกาย โดยการให้เด็กได้ออกกำลังกาย ออกกายบริหารเปิดเพลงเต้นประกอบเพลง (5 แห่ง) จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กได้เล่น (8 แห่ง) จัดกิจกรรมต่างๆให้เด็กทำ เช่น บั๊นดินน้ำมัน วาดภาพ ระบายสี (6 แห่ง) ให้เด็กลากเส้น เขียนตามรอยประ โยงเส้นจับคู่ รูปภาพ (1 แห่ง) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและภาษา โดยให้เด็กท่อง ก - ฮ นับเลข ท่องคำคล้องจองสั้น ๆ ง่าย ๆ (5 แห่ง) ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด หรือถาม และโต้ตอบกับเด็ก (8 แห่ง) เล่านิทานให้เด็กฟังเป็นกลุ่มใหญ่ โดยใช้หนังสือนิทาน หนังสือภาพต่าง ๆ (4 แห่ง) พูดคุยกับเด็กด้วยเสียงสุภาพ เสียงเบาๆ ไม่ตะคอกเด็ก เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาของเด็ก (5 แห่ง) เตรียมอุปกรณ์สำหรับให้เด็กได้ขีดเขียนอย่างอิสระ และตามรอยประ (4 แห่ง) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ไม่ดูต่ำเด็ก ไม่ตีเด็ก (6 แห่ง) พูดจามีหางเสียงกับเด็ก ไม่แสดงความก้าวร้าวกับเด็ก ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันที (6 แห่ง)

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน ดูแลเด็กในเรื่องการรับประทานอาหาร เด็กที่สามารถนั่งโต๊ะได้จะให้ที่นั่งโต๊ะและให้เด็กจับช้อนเอง ดื่มน้ำจากแก้ว (8 แห่ง) มีผ้ากันเปื้อน สำหรับเด็กทุกคน (6 แห่ง) ขวดนมของเด็กจะไม่ใช้ร่วมกัน (6 แห่ง) ยาของเด็กจะเขียนชื่อติดไว้ และจัดเก็บไว้อย่างปลอดภัยจากมือเด็ก (8 แห่ง) การนอน ห้องนอนแยกออกจากห้องรับประทานอาหารเป็นสัดส่วน (8 แห่ง) เด็กทุกคนมี ที่นอน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ส่วนตัวและถูก สุขลักษณะ (8 แห่ง) แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีชื่อหรือสัญลักษณ์เด็กติดไว้ เนื่องจากเป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กเอง แสงสว่างขณะที่เด็กนอนไม่สว่างจนเกินไป แต่ผู้เลี้ยงดูเด็กยังสามารถมองเห็นเด็กได้ (8 แห่ง) และไม่มีเสียงดังรบกวนการนอนของเด็ก (7 แห่ง) มีการจัดบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้า เด็กอยู่บริเวณใกล้ห้องน้ำ (3 แห่ง) ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการเปลี่ยนเสื้อผ้า (8 แห่ง) จัด บริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมไว้เป็นสัดส่วน (1 แห่ง) ทำความสะอาดบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้า

อ้อมด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค (3 แห่ง) และเด็กทุกคนมีผ้าอ้อมส่วนตัวไม่ใช้ปะปนกัน (3 แห่ง) มีการฝึกให้เด็กนั่งโถส้วม (8 แห่ง) ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการต้องการเข้าห้องน้ำ (8แห่ง)

2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กใช้วิธีการในการประเมินผลพัฒนาการเด็กโดยสังเกต (8 แห่ง) และมีการจัดบันทึกเพื่อรายงานให้ผู้ปกครองทราบ ในเรื่องของ การรับประทานอาหาร การนอน การขับถ่าย การตีมนม และพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กในแต่ละวัน (5 แห่ง) มีการจดพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรมของเด็กแต่ละคนรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกสัปดาห์ (1 แห่ง) และรายงานในเรื่องของการประเมินพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก (2 แห่ง) ใช้แบบฟอร์มในการประเมินที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง (5 แห่ง) การรายงานผลการประเมินที่ใช้กันมากทุกสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ ใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรงขณะที่มารับส่งเด็กในช่วงเช้าและเย็น (8 แห่ง) และรายงานโดยใช้โทรศัพท์ ถ้าเกิดปัญหาหรือเรื่องราวที่เป็นปัญหาสำคัญและเร่งด่วนเกี่ยวกับเด็ก (8 แห่ง)

2.6 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

สถานรับเลี้ยงเด็กมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยการพูดคุยโดยตรง (8 แห่ง) พูดคุยทางโทรศัพท์ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (8 แห่ง) จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ (3 แห่ง) จัดงานในวันสำคัญต่าง ๆ และให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็ก (3 แห่ง) ประชุม หรือ ปฐมนิเทศผู้ปกครอง ปีละครั้ง (1 แห่ง) มีสมุดบันทึกประจำวันส่งให้ผู้ปกครองและให้ผู้ปกครองตอบกลับทุกวัน หรือทุกสัปดาห์ (3 แห่ง) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องของโรคระบาด โรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก (8 แห่ง) ให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและสถานรับเลี้ยงเด็ก (4 แห่ง)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยดูจากบุคลิกลักษณะ รักเด็ก ใจเย็น อดทน ไม่รังเกียจเด็ก มีความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก มีจิตวิทยาในการเลี้ยงดูเด็ก หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก เป็นผู้ที่มีบุตรแล้ว ไม่ค่อยสนใจในเรื่องของวุฒิการศึกษา ว่าต้องจบปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย ให้อ่านออกเขียนได้หรือมีความรู้อย่างต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็พอแล้ว บางคนที่ไม่มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาก่อน ซึ่งผู้บริหารปฏิบัติกับผู้เลี้ยงดูเด็กได้อย่างเหมาะสมในการนำมาให้ความรู้ และฝึกให้ปฏิบัติเอง หรือมีการส่งไปอบรม ให้เพื่อนที่เคยอบรมมาแล้วถ่ายทอดให้ และจัดหาหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะให้อ่าน และมีการสนับสนุน ผู้เลี้ยงดูเด็กศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ บุตรกัตตัญญู (2542) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีความเข้าใจในระดับน้อยไม่ได้รับครูที่จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง สำหรับผู้บริหารที่มีความเข้าใจในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาอย่างต่อเนื่องทางการศึกษาปฐมวัย และสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่สถานรับเลี้ยงเด็กต่าง ๆ รับผู้เลี้ยงดูเด็กโดยไม่กำหนดว่าต้องจบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กมีความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกัน ถึงแม้ผู้บริหารจะมีการส่งเสริม ให้ความรู้กับผู้เลี้ยงดูเด็กในวิธีการต่าง ๆ ผู้วิจัยคิดว่ายังไม่เพียงพอ และคิดว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการอบรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องราวใหม่ ๆ และเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถนำกลับไปปฏิบัติกับเด็กของตนเองได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน

ผลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ พบว่า การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กวัยทารกไม่เกิน 3 คน และผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กวัยเตาะแตะไม่เกิน 10 คน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันด้วย จึงเป็นผลทำให้เด็กที่มาเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กมีน้อย อัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็กจึงค่อนข้างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ที่สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งสหรัฐอเมริกา (NAEYC) ได้เสนอแนวทางในการกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก ไว้ว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเป็นผู้ที่มีความสุขในการทำงานกับเด็ก การกำหนดอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็กวัยทารกต้องมีขีดจำกัด ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นรายบุคคล และมากที่สุดไม่ควรเกินผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กวัยทารก 3 คน สำหรับเด็กวัยเตาะแตะขนาดของกลุ่มและอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กต่อเด็ก ให้มีจำนวนสูงสุดได้ถึง 12 คน ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็ก ไม่เกิน 6 คน และการจำกัดจำนวนเด็กต้องมีความสอดคล้องกันในแต่ละวัน (Bredenkamp and Copple , 1997)

ด้านการประสานงานภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลจากการสอบถามและสัมภาษณ์ ผู้บริหารจะสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกันระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารจะมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของเด็ก เช่น สถานีอนามัย สำนักงานสาธารณสุข และโรงพยาบาล รวมทั้งมีการติดต่อกับหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ และกรมอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับที่ Bredenkamp and Copple (1997) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีควรมีความเข้าใจในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การที่ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย มีการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น และสร้างความร่วมมือให้ครูทำงานร่วมกันและทำงานกับผู้ปกครอง จะทำให้คุณภาพการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็ก จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีการนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นทางการหรือมีแบบแผนที่แน่นอน ส่วนใหญ่จะเป็นการเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างไม่เป็นทางการ หากพบว่าผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสม จะตักเตือนและแนะนำการปฏิบัติที่ถูกต้องให้ผู้เลี้ยงดูเด็กแก้ไขในทันที และสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีการประชุมเพื่อนำข้อบกพร่องที่เกิด

ขึ้นมาเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูเด็กคนอื่นปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับเด็กเหมือนกันทุกคน และทำให้การปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับที่ เยวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการช่วยพัฒนาความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสร้างปัญญาของเด็ก อันเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย และเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากครูส่วนมากไม่มี เวลาในการศึกษา ติดตาม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการสอนของตนเอง การนิเทศประเมิน ผลจึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมมือกัน ระหว่างผู้ให้การนิเทศ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร และผู้รับการ นิเทศ คือ ครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก

ผลจากการสอบถาม พบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้กับผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยการจัดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ มีการจัดหาหนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ให้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ ที่เคยได้รับรางวัลและไม่เคยได้รับรางวัลบางแห่ง จะมีการจัดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรมที่ทางกรมประชาสงเคราะห์ หรือหน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้น และสถานรับเลี้ยงเด็กที่สังกัดกรมอนามัย จะมีการหมุนเวียนจัดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ที่ทางกรมประชาสงเคราะห์จัดขึ้นทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร หัวเมืองแก้ว พบว่า ผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ ความสามารถของ พี่เลี้ยงเด็ก โดยการจัดให้พี่เลี้ยงเด็กเข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการในหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ผลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ทั้งที่ได้รางวัลและไม่เคยได้รับรางวัลส่วนใหญ่จะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้จากการอบรมก่อนเปิดสถานรับเลี้ยงเด็กและจากการอบรมต่าง ๆ ประสบการณ์จากการเลี้ยงดูบุตร มาปรับใช้เป็นแนวการจัดอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับเด็กของตนเอง ส่วนสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมอนามัย จะปรับใช้ความรู้และประสบการณ์จาก การอบรมของหน่วยงานต้นสังกัด หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ความรู้และ

ประสบการณ์ในการทำงานกับเด็ก มาจัดทำเป็นหลักสูตรและแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ มีปรัชญาหรือแนวคิดในการกำหนดหลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านการจัดการอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยทารก เน้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน สุขภาพ และโภชนาการของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ เน้น การเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย ฝึกกิจวัตรประจำวันให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์บางแห่ง จัดการอบรมโดยเน้นให้เด็กวัย 2-3 ขวบ เขียนตามรอยประ ท่อ ก-ฮ A-Z นับเลข โยงเส้นจับคู่ภาพ เนื่องจากเป็นความต้องการของผู้ปกครอง ที่อยากให้นบุตรหลาน ท่อ ก-ฮ A-Z ได้คล่อง นับเลขได้จับคู่ภาพที่เหมือน หรือเข้าพวกกันได้ถูกต้อง เพื่อแสดงถึงสติปัญญาของบุตรหลาน และเพื่อเตรียมให้เด็กสอบเข้าชั้นอนุบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ไตรรัตน์ ชัชวาลย์ (2539 อ้างถึงใน กุศล สุนทรธาดา, 2540) ที่พบว่า มีผู้ปกครองอีกหลายคนเชื่อว่าบุตรหลานของตนสามารถอ่านออก เขียนได้เร็ว เป็นการแสดงถึงความฉลาด ทำให้ผู้ปกครองต้องเร่งให้เด็กอ่าน เขียนเร็วขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลหลายแห่ง มีการสอบเพื่อคัดเลือกเด็กเข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล ผู้ปกครองจึงต้องให้สถานรับเลี้ยงเด็กสอนให้เด็ก อ่าน เขียนได้ แต่ผลจากการสอบถาม พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กโดยส่วนใหญ่ จะไม่เน้นให้เด็กเขียนอ่านเพื่อสอบเข้าชั้นอนุบาล ยังคงเป็นไปในลักษณะของการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าเรียนชั้นอนุบาล เน้นการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งในการนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า หลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ควรเป็นไปในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวัยและจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กตามวัยและพัฒนาการของเด็ก ไม่ควรเน้นในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เหมือนเป็นการบังคับให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กไม่ต้องการก่อนวัยอันสมควร และคิดว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำหลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ออกมาให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้สถานรับเลี้ยงเด็กทั่วประเทศปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งใด ก็จะได้รับ การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะเดียวกันและมีมาตรฐานเหมือนกันทุกแห่ง

3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ผลจากการสังเกตพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ที่ได้รับรางวัล และสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมอนามัยที่เข้าเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ส่วนใหญ่มีการจัดสภาพแวดล้อมค่อนข้างเหมาะสมสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ในการจัดบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดตกแต่งห้องด้วยรูปสัตว์ ต้นไม้ การ์ตูนต่าง ๆ มีการนำพยานุเคราะห์ ก-ฮ A-Z ตัวเลขติดไว้ที่ผนังห้องสำหรับเด็กวัยทารก มีการแขวนโมบายต่าง ๆ ไว้บนเพดาน มีการจัดบริเวณต่าง ๆ ให้เด็ก เช่น บริเวณที่โล่งกว้างสำหรับเด็ก คลาน เดิน วิ่ง จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้เด็ก มีตู้หรือชั้นสำหรับเก็บอุปกรณ์หรือของใช้ส่วนตัวของเด็กแต่ละคน แต่จากการสังเกต สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะไม่มี การจัดให้มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กแยกไว้เป็นสัดส่วนชัดเจน ส่วนใหญ่จะอาศัยความสะดวกของผู้เลี้ยงดูเด็กโดยไม่คำนึงถึงสุขอนามัยที่ถูกต้อง และสิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งไม่มีการปฏิบัติเลย คือ การจัดให้มีภาพถ่ายของเด็กและครอบครัวของเด็ก อยู่สูงในระดับสายตาของเด็กที่เด็กจะสามารถมองเห็นได้ ซึ่งขัดแย้งกับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ที่สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งสหรัฐอเมริกา กล่าวไว้ว่า ควรจะมีภาพถ่ายของเด็กวัยทารกและครอบครัวของเด็กอยู่ในระดับต่าบนพื้น หรือระดับสายตาของเด็กที่สามารถมองเห็นได้ ห้องเปลี่ยนผ้าอ้อมและห้องเตรียมอาหารแยกออกจากกัน หรือมีบริเวณแยกออกมาชัดเจน และควรมีภาพขั้นตอนในการเปลี่ยนผ้าอ้อม ภาพการล้างมือติดไว้ให้เห็นชัดเจนในระดับสายตาของผู้เลี้ยงดูเด็ก (Bredekamp and Copple, 1997)

สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ จากการสังเกต พบว่า ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างทั่วถึงทั้งห้อง ส่วนใหญ่มีบริเวณสำหรับเด็กได้นั่งเล่นของเล่นไว้ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดู มีจัดเตรียมของเล่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ความหลากหลายของของเล่นจะขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของแต่ละสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีบริเวณภายนอกกว้าง จะจัดให้มีเครื่องเล่นสนามต่าง ๆ ให้เด็ก เช่น เครื่องเล่นปีนป่ายต่าง ๆ อุโมงค์ลอด เป็นต้น และสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งที่มีบริเวณภายนอกค่อนข้างน้อย จะพยายามปรับใช้บริเวณภายในอาคาร ทำเป็นบริเวณสำหรับเด็กได้วิ่งเล่น และมีเครื่องเล่นสนามบางชิ้นที่ไม่ใหญ่เกินไปให้เด็กได้เล่น มีการจัดบริเวณสำหรับเด็กนั่งรับประทานอาหาร นอน ชับถ่ายที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก แยกบริเวณที่ใช้นอนออกจากบริเวณสำหรับที่รับประทานอาหารเช้า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ มีการจัดโต๊ะเก้าอี้สำหรับเด็กได้นั่งรับประทานอาหารเช้า ทำกิจกรรมศิลปะที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโถส้วมที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของ

เด็ก จัดตู้หรือชั้นที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี สำหรับเก็บเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวสำหรับเด็ก โดยส่วนใหญ่สถานรับเลี้ยงเด็กแต่ละแห่งจะจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ สำหรับเด็กโดยจะคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร หัวเมืองแก้ว (2544) ที่พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดสรรพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน เช่น มีบริเวณรับประทานอาหาร ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องกิจกรรมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ภายในอาคารมีอากาศถ่ายเทดี และในมาตรฐานคุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ (2541) ได้กำหนดให้สถานรับเลี้ยงเด็กแต่ละแห่งมีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาดและปลอดภัย โดยแยกเป็นสัดส่วน เหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร การนอน และการทำความสะอาดร่างกาย

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ของสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ คือ พื้นที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กคับแคบ ไม่เพียงพอสำหรับจัดสนามและเครื่องเล่นสนามให้เด็กเล่นได้ และไม่สามารถนำเด็กออกมาเรียนรู้หรือเล่นภายนอกอาคารได้ และยังมีพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะแยกห้องใช้ทำกิจกรรมออกจากห้องรับประทานอาหารหรือห้องนอนได้ การเลี้ยงดูเด็กจึงอยู่ในสภาพของการใช้พื้นที่ร่วมกันเป็นลักษณะห้องอเนกประสงค์ ซึ่ง Gestwicki (1999) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่เป็นหลักสำคัญในหลักสูตรสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ เด็กชอบที่จะปีนป่าย ดังนั้นจึงควรจัดให้มีบริเวณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กอย่างเหมาะสมและมีความปลอดภัย

จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต พบว่า สื่อที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูป ที่ทางผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กจัดซื้อให้ ความหลากหลายของสื่อและของเล่นจะขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของแต่ละสถานรับเลี้ยงเด็ก ในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งที่มีงบประมาณน้อย จะใช้สื่อที่ผลิตเองบ้าง โดยใช้วัสดุที่เหลือใช้ มาปรับใช้ตามความเหมาะสม แต่ทำได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากไม่มีเวลา และผู้เลี้ยงดูเด็กไม่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก อยากรให้มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการผลิตสื่อ เพราะสื่อที่มีอยู่เป็นสื่อสำเร็จรูปที่ราคาค่อนข้างแพง และซื้อได้ไม่ตรงกับความต้องการ จึงอยากที่จะผลิตสื่อเพื่อใช้เองในสถานรับเลี้ยงเด็กและสามารถผลิตสื่อได้ตรงตามความต้องการของผู้เลี้ยงดูเด็ก ซึ่ง Bredekamp and Copple (1997) ได้กล่าวถึง สื่อ วัสดุ ของเล่นต่าง ๆ ที่จัดให้เด็ก ควรมีหลากหลายและมีหลายตัวเลือก ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนและขยายประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยเลือกให้เหมาะสมกับวิธีการ ความสนใจ วุฒิภาวะและอายุของเด็ก

ปัญหาในเรื่องสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ ทำให้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินทร์ หงวนศิริ (2534) ที่พบว่า การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาก่อนที่เกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กมีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ และสามารถผลิตสื่อต่างๆ หรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่มาใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ ปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนสื่อคงไม่ใช่อุปสรรคสำคัญในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอีกต่อไป

ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะมีการติดต่อกับอนามัย โรงพยาบาล สถานพยาบาลเอกชน เพื่อรับวัคซีน ให้ความรู้ในเรื่องโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก ตรวจสุขภาพประจำปี สถานรับเลี้ยงเด็กจะมีการตรวจสุขภาพเด็กทุกเช้า หรืออาทิตย์ละ 1 ครั้ง มีการวัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนักเด็ก ทำความสะอาดให้เด็ก ทุกครั้งที่เด็กเปื้อน ถ้าเด็กป่วยจะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ มีบันทึกประจำวันสำหรับบันทึกสุขภาพ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กปฏิบัติในแต่ละวัน ในเรื่องการรับประทานอาหาร การให้นม การนอน การขับถ่าย ภาวะสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก และในการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ จะคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ สอดคล้องกับที่ เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (2527) กล่าวว่า ภัยทารกเป็นภัยแรกของชีวิต มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นวัยเริ่มของพัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นวัยที่มีความ ด้านทานโรคต่ำ ทำให้เจ็บป่วยและตายได้ง่ายกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้น การดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จะทำให้สามารถรู้ได้ว่าทารกมีความผิดปกติ หรือมีความเบี่ยงเบนของการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างไรบ้าง เพื่อสามารถช่วยเหลือแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ส่วนการเจริญเติบโตของเด็กเล็กและเด็กวัย 2-3 ปี มีน้อย แต่พัฒนาการด้านต่างๆ นั้นมีมาก ดังนั้นการดูแลสุขภาพเด็กเล็กและเด็กวัย 2-3 ปี ให้สมบูรณ์ทุกด้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องรวมทุกองค์ประกอบของการดูแลสุขภาพของเด็กวัยทารก และการจัดสภาพแวดล้อมให้กระตุ้นและเอื้อให้เกิดพัฒนาการใน ทุก ๆ ด้านของเด็กด้วย

ปัญหาในเรื่องของสุขภาพอนามัย ที่พบมากในสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ เรื่องของการป่วยเป็นไข้หวัดของเด็ก ซึ่งทางสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะขอรับรองให้ผู้ปกครองที่มีเด็กป่วยไม่ให้นำเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก แต่เนื่องจากผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้านไม่สามารถที่จะดูแลบุตรได้ เด็กยังไม่ทันหายดีก็นำมาสถานรับเลี้ยงเด็ก ถึงแม้ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะมีการแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติแล้วก็ตาม แต่การแยกเด็กก็ต้องให้ผู้เลี้ยงดูดูแลเด็กเป็นพิเศษ

ซึ่งจำนวนผู้เลี้ยงดูเด็กมีค่อนข้างจำกัด จึงไม่สามารถแยกเด็กได้จนเด็กหายเป็นปกติ เมื่อนำเด็กไปดูแลรวมกัน จึงทำให้ติดต่อกับเด็กคนอื่น ติดกันไปติดกันมาทำให้เด็กเป็นหวัดเรื้อรัง หาทางแก้ไขไม่ได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สถานรับเลี้ยงเด็กควรมีมาตรการป้องกันที่แน่ชัดและค่อนข้างที่จะหนักแน่นกับผู้ปกครอง คือถ้าเด็กไม่สบายและยังไม่หายในกรณีที่เป็นโรคที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย ไม่ควรรับเด็กมาดูแลที่สถานรับเลี้ยงเด็กโดยเด็ดขาด จนกว่าเด็กจะหายดี เพื่อป้องกันการติดต่อสู่เด็กคนอื่น หรือควรแยกห้องสำหรับเด็กที่ป่วยชัดเจน จนกว่าเด็กจะหายดีเป็นปกติไม่สามารถแพร่เชื้อสู่เด็กคนอื่นได้ จึงนำเด็กไปเลี้ยงดูร่วมกับเด็กที่ปกติ

4. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

การอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยทารก จากการสังเกต พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ของเด็ก เช่น การนอน การดื่มนม การเตรียมอาหารเสริมตามวัยให้เด็ก ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ที่พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ส่วนใหญ่จะให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กจากประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ไม่มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการใด ๆ ให้เด็ก มีเพียงการจัดหาของเล่นตามวัยและตามพัฒนาการของเด็กเท่านั้น และจากการสังเกต พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ที่ได้รับรางวัล และสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมอนามัย ที่เข้าเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ มีการจัดเครื่องเล่นเป็นป้ายต่าง ๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีเบาะรองรับกันการกระแทก ไว้ภายในบริเวณห้องให้การอบรมเลี้ยงดู แต่โดยส่วนใหญ่มักจะไม่ให้เด็กเล่น เนื่องจากกลัวว่าเด็กจะเกิดอันตราย ถ้าให้เด็กเล่น ผู้เลี้ยงดูเด็กจะดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งมีการจัดบริเวณกลางห้องให้เป็นที่โล่ง กว้าง ไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อเด็ก เพื่อให้เด็กได้คลาน เดิน และเคลื่อนไหวย่างอิสระโดยไม่ได้รับอันตราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร หัวเมืองแก้ว (2544) ที่พบว่า พี่เลี้ยงเด็กวัยแรกเกิดถึง 1 1/2 ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก พี่เลี้ยงเด็กยังไม่ค่อยให้โอกาสเด็กได้เล่นอิสระ เนื่องจากกลัวว่าเด็กจะได้รับอันตราย อุปกรณ์ที่ช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสของเด็กยังมีน้อย และพี่เลี้ยงเด็กไม่ค่อยได้เล่นกับเด็ก ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ดูแลและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้กับเด็ก ซึ่ง Gestwicki (1999) กล่าวว่า เด็กทารกจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการค้นหาและสำรวจอย่างอิสระ โดยไม่ต้องมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ จึงควรจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่

จะช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสและความสนใจของเด็ก โดยการจัดหาสิ่งที่น่าสนใจ เช่น มีกระจกเงาติดฝาผนัง มีรูปภาพต่างๆ โปสเตอร์ และหน้าต่างเตี้ย ๆ เพื่อให้เด็กสามารถมองเห็นภายนอกได้

นอกจากนี้ข้อมูลจากการสังเกต พบว่า สิ่งที่ผู้เลี้ยงดูเด็กเกือบทุกแห่งไม่ปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือการอุ้มหรือพาเด็กเดินออกไปภายนอกอาคาร หรือบริเวณอื่นที่ไม่ใช่ห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก วิทยากร เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งขัดแย้งกับแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กที่ Bredekamp and Copple (1997) ได้ให้แนวทางไว้ว่า ควรอุ้มเด็กวิทยากรไปยังจุดต่าง ๆ ที่แตกต่างกันบ้าง เช่น อุ้มนั่งบนเบาะ หรือปล่อยให้คลาน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และตอบสนองกับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กเห็น และควรมีพื้นที่ข้างนอกให้เด็กเล่น พาเด็กออกมากลางแจ้งในที่ร่ม โดยจะต้องอยู่ใกล้กับที่ปลอดภัย พื้นดินรอบ ๆ บริเวณที่ให้เด็กปีนป่ายต้องไม่แข็งเกินไป หรือมีสนามหญ้าช่วยรองรับการล้มของเด็ก

ด้านการอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ จากการสังเกต ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่จัดการอบรมเลี้ยงดู เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย ด้านร่างกาย ให้เด็กออกกำลังกาย บริหาร ทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีเครื่องเล่นสนาม จะให้เด็กออกมาเล่นเครื่องเล่นสนาม มีการจัดของเล่นให้เด็กได้เล่น เช่น บล็อกต่าง ๆ จิ๊กซอซึ่งมีขนาดใหญ่ เหมาะกับวัยของเด็ก มีการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น การปั้นแป้ง การวาดรูปอย่างอิสระ ระบายสีภาพแต่จากการสังเกต สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะไม่เน้นการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กมากนัก การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะเปิดเพลง ร้องเพลงกับเด็ก พยายามตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กทันที ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ไม่ตะคอกไม่ดุเด็ก แต่จะมีบ้างในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ที่ไม่ได้รับรางวัล จะมีการใช้เสียงดังดุเด็ก และปล่อยให้เด็กร้องไห้โดยไม่สนใจเด็ก ให้เด็กหยุดร้องไปเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมที่ Bredekamp and Copple (1997) ได้ให้แนวทางไว้ว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องรับรู้ถึงการร้องไห้ และการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อที่จะสื่อสารกับเด็ก ควรแสดงอาการตอบรับต่อเสียงร้องและเสียงเรียกของเด็ก เพราะการตอบสนองต่อเด็กทันที จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง และเป็นการสร้างความรู้สึกไว้วางใจของเด็กต่อผู้เลี้ยงดูเด็กด้วย

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม มีการจัดกิจกรรมให้เด็กนั่งทำเป็นกลุ่ม ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ให้เด็กเล่นของเล่นกับเพื่อน และฝึกให้เด็กเก็บของเล่น อุปกรณ์ที่ใช้แล้วให้เรียบร้อย โดย

ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างและชักชวนให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และภาษา ให้เด็กท่อง ก-ฮ A-Z ท่องคำคล้องจองและร้องเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ เตรียมอุปกรณ์ สำหรับให้เด็กได้ขีดเขียนอย่างอิสระ ให้เด็กเล่นของเล่น เล่านิทานจากหนังสือให้เด็กฟัง และสนใจในสิ่งที่เด็กถามและพูดโต้ตอบกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่ง สหรัฐอเมริกา (NAEYC อ้างถึงใน Wortham, 1994) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ควรเป็นการมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก โดยการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทางด้านร่างกาย เด็กควรมีโอกาสได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็กใหญ่ ทางด้านอารมณ์-จิตใจ เด็กควรมีโอกาสแสดงออกอย่างเหมาะสม ทางด้านสังคม เด็กควรรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพในสิทธิของผู้อื่น และด้านสติปัญญา ควรมีการส่งเสริมพัฒนาการทางสมองทั้งซ้ายและขวา ทั้งด้านวิชาการที่มีสาระและที่เป็นความคิดสร้างสรรค์

ผลจากการสอบถาม พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์และสังเกต ที่พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร โดยให้เด็กจับช้อนเอง ให้เด็กนั่งรับประทานอาหารบนโต๊ะ ดื่มน้ำจากแก้ว โดยถือแก้วเอง ให้เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้าเอง ถ้าเด็กคนใดยังเปลี่ยนแปลงไม่ค่อยได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งสอนให้เด็กลองทำด้วยตนเอง การขับถ่าย ให้เด็กปัสสาวะ อุจจาระฝึกโดยนั่งโถร่วม และให้เด็กทำความสะอาดเอง ในเด็กที่ยังเล็ก จะให้นั่งขับถ่ายในกระโถนก่อน ให้เด็กแปรงฟัน ล้างมือเอง โดยเตรียมอ่างล้างมือขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กไว้ให้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Gestwicki (1999) กล่าวว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กควรส่งเสริมให้เด็กได้ทำในสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความสามารถ การรับประทานอาหารเป็นสิ่งที่เด็กวัยเตาะแตะสามารถทำได้ ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเตรียมภาชนะ อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับเด็ก ในการส่งเสริมการช่วยเหลือตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องใช้เวลาเด็กได้ใช้ความพยายามอย่างเพียงพอ

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งจากการสอบถาม สัมภาษณ์ และการสังเกต สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ใช้การสังเกตและจดบันทึกเป็นวิธีการที่ใช้ประเมินเด็ก ซึ่งมีทั้งการบันทึกลงในแบบฟอร์มที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำไว้ บันทึกลงในสมุดเปล่าเล่มเล็ก ๆ โดยมีการสังเกตและบันทึกในเรื่องของ พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กในแต่ละวัน เช่น การรับประทานอาหาร

อาหาร การให้นม การขับถ่าย การนอน ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกทั้งที่ดีและไม่ดี และจะมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ของเด็กทุกเดือน และบางแห่งจะมีการประเมินพัฒนาการทุก ด้านของเด็กตามช่วงอายุของเด็กทุกเดือน ว่าเด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยหรือไม่ เพื่อให้ ทราบถึงพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคน ถ้าเด็กคนใดมีพัฒนาการช้ากว่าปกติ ผู้บริหาร ผู้เลี้ยงดูเด็ก จะหาวิธีช่วยเหลือเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น และเหมาะสมกับระดับ พัฒนาการตามวัยของ ส่วนการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ จะปฏิบัติด้วยการส่ง แบบประเมินต่าง ๆ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเพื่อประเมินเด็ก ให้ผู้ปกครอง 1 อาทิตย์ / ครั้ง 1 เดือน / ครั้ง หรือ 1 ปีการศึกษา / ครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสมและความสะดวกของแต่ละสถาน รับเลี้ยงเด็ก และสิ่งที่ทุกสถานรับเลี้ยงเด็กปฏิบัติเหมือนกันในการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปก ครองทราบ คือ การพูดคุยโดยตรงกับผู้ปกครองในขณะที่มารับ - ส่งเด็กในช่วงเช้าและเย็น ซึ่ง สอดคล้องกับแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ที่ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งสหรัฐอเมริกา (NAEYC) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมไว้ ว่า ในการประเมินเด็กควรมีการประเมินเด็กด้วยการสังเกตความก้าวหน้าทางพัฒนาการและการ เรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการทางพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางพัฒนาการ ควรมีการติดต่อสาร กับผู้ปกครอง และนำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก (Bredekamp and Copple , 1997)

6. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

จากการสอบถามและการสัมภาษณ์ สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะมีการติดต่อ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ วิธีที่ใช้กันมากที่สุด คือ พูดคุยกับผู้ปกครอง โดยตรงขณะที่ผู้ปกครองมารับส่งเด็กในช่วงเช้าและเย็น เรื่องที่พูดคุยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กขณะอยู่สถานรับเลี้ยงเด็ก และมีการพูดคุยในเรื่องของพัฒนาการ ต่าง ๆ ของเด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีการสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยการส่งบันทึก ประจำวัน หรือบันทึกประจำสัปดาห์ โดยจะมีการรายงานถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กขณะอยู่ที่ สถานรับเลี้ยงเด็ก และให้ผู้ปกครองตอบกลับเป็นความคิดเห็น หรือเรื่องราวและพฤติกรรมขณะที่ เด็กอยู่ที่บ้าน สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองโดยการจัดประชุม ผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงระเบียบการต่าง ๆ ของทางสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการจัดงานในวันสำคัญ

ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานรับเลี้ยงเด็ก แต่โดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่สามารถมาร่วมงานได้เนื่องจากต้องทำงาน ระยะเวลาจึงจึงยกเลิกไป

นอกจากนี้ พบว่า มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวสารสำคัญ หรือเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และเรื่องราวที่น่าสนใจและคิดว่าเป็นประโยชน์กับผู้ปกครอง และถ้าเด็กมีปัญหาผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็ก จะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและพยายามแก้ปัญหา ร่วมกันกับผู้ปกครอง และจะให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับเด็กทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ที่สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งสหรัฐอเมริกา (NAEYC) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมไว้ว่า ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องทำงานร่วมกับพ่อแม่ มีการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจกันเสมอ ทั้งในเรื่องของสวัสดิการและการพัฒนาเด็ก รู้ถึงความต้องการของพ่อแม่และเคารพในวัฒนธรรมของแต่ละครอบครัว ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องฟังในสิ่งที่พ่อแม่พูดถึงเด็กอย่างละเอียด และค้นหาเป้าหมายของแต่ละครอบครัว ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องช่วยให้พ่อแม่รู้สึกดีกับเด็ก โดยบอกถึงสิ่งดี ๆ และสิ่งที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละวัน เพราะการสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก และผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้ปกครองควรรหาข้อตกลงที่ดีที่สุดร่วมกันในการพัฒนาเด็ก รวมทั้งช่วยกันแก้ปัญหาของเด็ก (Bredekamp and Copple, 1997) และจากงานวิจัยของ ดวงพร หัวเมืองแก้ว (2544) พบว่า ผู้บริหารและพี่เลี้ยงเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ทำการปรึกษา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นการดีที่สุดสำหรับเด็กที่ผู้ปกครองยอมรับถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กได้ และมีการพูดคุยกับผู้บริหาร และ ผู้เลี้ยงดูเด็กอยู่ตลอดเวลา ทั้งเวลาที่มีปัญหาหรือไม่มีปัญหา เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับทุกฝ่ายแล้ว ยังสามารถแก้ไขเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กได้อย่างทัน่วงที และสามารถรู้ถึงพฤติกรรมต่าง ๆ และเรื่องราวของเด็กได้อย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและที่สถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 สำหรับผู้บริหาร ควรมีความรู้ในเรื่องของการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง หรือได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม เมตตาธรรม มีสามัญสำนึกที่ดี ทั้งกับเด็ก และ ผู้เลี้ยงดูเด็ก เพราะการเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องเข้าใจถึงพัฒนาการ และธรรมชาติของเด็กอย่างแท้จริง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นอย่างดี เพื่อที่จะเป็นผู้ที่คอยสอน คอยชี้แนะ ฝึกฝนให้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ และความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาก่อน หรือคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีปัญหา นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องคอยสนับสนุนผู้เลี้ยงดูเด็กในการเพิ่มพูนความรู้ โดยการส่งไปอบรม ดูงาน นอกสถานที่ จัดหาหนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะให้ ผู้เลี้ยงดูเด็กได้ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา หรือสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยตนเองและควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับ สถานรับเลี้ยงเด็กด้วย โดยเลือกวิธีการที่สะดวกทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อให้สามารถให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ได้ต่อเนื่องทั้งที่บ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

1.2 สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็ก สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ผู้เลี้ยงดูเด็กทุกคนต้องมี คือ ความรู้ในเรื่องของพัฒนาการเด็กตามวัย หลักการที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับ พัฒนาการเด็กแต่ละวัย ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคนควรได้รับการอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนที่จะได้ลงมือเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจะได้ปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และควรได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทั้งที่เป็นการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง และที่สถานรับเลี้ยงเด็กสนับสนุน และผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง สถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กควรมีความสามารถในการสื่อสารที่ดี สามารถที่จะพูดคุยสร้างความเข้าใจและ ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับเด็กหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองได้ทราบ เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะน้อย ส่วนใหญ่จะเลี้ยงดูเด็กเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีการฝึกหรือกระตุ้นพัฒนาการให้กับเด็กอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละคนยังมีพื้นฐานความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกัน และยังไม่มีความรู้ที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยทารกและวัยเตาะแตะที่เป็นแนวปฏิบัติแน่ชัดและเป็นมาตรฐานแน่นอน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรมีการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ให้แก่บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมประชาสัมพันธ์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. มาตรฐานการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย และมาตรฐานหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กปฐมวัย (0 - 6 ปี). กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.ท.), 2541. (อัดสำเนา)
- กุศล สุนทรธาดา. บททวนสถานการณ์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์. รายงานการวิจัยเรื้อรูปแบบและระบบการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจพิจารณา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, 2539.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนาการพิมพ์, 2523.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 255. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศกรรมกรมการศึกษ, 2526.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. มาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการวิจัย : การจัดศูนย์เด็กปฐมวัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : เจริญผล, 2522.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2450.
- ฉวีวรรณ จีจเจริญ. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย, 2530.
- ฉวีวรรณ วรศรี. บทบาทของพี่เลี้ยงต่อการพัฒนาความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน. คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.

- ชบา พันธุ์ศักดิ์. การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล.
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- ชูลี ช่วยเหลือ. การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ดวงพร หัวเมืองแก้ว. การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน สังกัดกรม
ประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.
- ทีศนา แคมมณี และคณะ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- นภา คงเมือง. การศึกษาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนของโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- พจนารถ รุจิรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างพี่เลี้ยงเด็กกับการจัดสวัสดิการเด็กใน
สถานรับเลี้ยงเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- พรทิพย์ ไตรรัตน์ชวาล. คุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันเอกชนในกรุงเทพมหานครกับความพึง
พอใจของผู้ใช้บริการ. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.
- พรพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2530.
- พวงรัตน์ รอดมณี. การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสร้างเสริมสุขนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยในศูนย์
พัฒนาเด็ก กรมการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- พิจิตรา ลาวัดณ์ศิริ. สภาพการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

- ภาวินี ศรีสุขวัฒนานันท์. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2533.
- มาถิ ไชยธีรานุกัฒศิริ. การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย : บทบาทของสถานเลี้ยงดูเด็ก. ชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาสถานเลี้ยงดูเด็กของประเทศ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2543.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2542.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2542.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2542.
- ราตี ทองสวัสดิ์. การจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็กและการศึกษาดูงาน : โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529.
- รัฐดาว พิศาลพงศ์. การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงใต้. ศึกษานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วรรณพร กาญจนานา. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม. ศึกษานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- วัชรวิ ร่วมคิด. พัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2511- 2538. ศึกษานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. สกลนคร : โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร, 2542.
- วิชาการ, กรม. คู่มือวิทยากร การฝึกอบรมครู พี่เลี้ยง และผู้ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.
- วิชาการ, กรม. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 0 – 3 ปี). กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.

- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร.
กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดลายเสือ, 2542.
- ศิลปชัย เทตนา. ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- สถาพร กวีธรร. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุนีย์ อเนกพิพัฒน์. การศึกษา การจัดการบริการสังคมในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ของเอกชน
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- สุรัสวดี กองสุวรรณ. การอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองชาวเลในหมู่บ้านสังกาอู๋ จังหวัด
กระบี่ การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- โสภิตอนงค์ บุญช่วย. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน
เอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- อภิสมัย วุฒิพรพงษ์. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- อรพรรณ บุตรรัตติกุล. การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่
เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อรพินทร์ หงวนศิริ. การจัดการศึกษาระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษาของไทยใน
ศตวรรษหน้า ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2534.
- อาภรณ์ เลิศสุโกชนวณิชย์. การจัดการศึกษาระดับบริหาร. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต, 2542.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. การจัดโปรแกรมการเลี้ยงดูและให้การศึกษาอบรมสำหรับเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะในลักษณะเป็นกลุ่ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ เล่ม 2 วิธีเลี้ยงดูตาม พัฒนาการ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. เอกสารประกอบการสอนการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. แบบสอบถาม : การสร้างและการใช้. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ภาษาอังกฤษ

Boris, M. Infants entering day care under one year of age : a study from a psychoanalytic perspective. Dissertation abstracts International. 56-10 A, 1995.

Bredenkamp, S., ed. Developmentally appropriate practice in early childhood programs Serving children from birth through age 8. USA : National Association for the Education of Young Children, 1987.

Bredenkamp, S. " NEAYC Issues revised position statement on developmentally Appropriate practice in early childhood programs." Young Children (January 1997) : 34 – 40.

Brewer, J.,A. Introduction to early childhood education:Preschool through primary Grades. Boston : Allyn and Bacon, 1995.

Castro,R.R. From theory to practice :a first look at success for life. A brain research-based children program. Doctoral Dissertation,University of North Texas, 1998.

Egan, K. Primary understanding education in early childhood. New York : United States of America, 1988.

Gestwicki, C. Developmentally appropriate practice:Curriculum and development in early education. Albany : Delmer, 1995.

Gestwicki, C. Developmentally appropriate practice:Curriculum and development in early education. 2 ed. Albany : Delmer, 1999.

- Hannan, K.L. Relationships among provide characteristics, childrearing ideas, and Quality of caregiving in family day care of infants toddlers. Dissertation Abstracts International. 57-04 A, 1996.
- Jenson, M.A. and Hannibal, M.A. Advocacy and leadership in early education. 2 nd ed. Boston : Allyn and Bacon, 2000.
- Morrison, G.S. Early childhood education today. 7 ed. University of North Texas : United States of, 1998.
- Morrison, G.S. and Samahito, C. Success for life. Bangkok : Kasetsart University, Faculty of Education, 1999.
- New, S. R. Beginnings & Beyond. Washington : International Thomson, 1995.
- Webb, N.E.C. Quality of child care center and commitment of their caregivers. Dissertation abstracts International. 50-06A, 1989.
- Werthem, L. Communication patterns and communication attitudes between parents and caregiver. Dissertation abstracts International. 55-01A, 1994.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. คุณเบญจา จรัสฤทธิ์
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเด็ก
กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
2. คุณสุขจริง ว่องเดชากุล
นักวิชาการสาธารณสุข 7
สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
3. คุณนัยนา สุรีย์ชัยนรินทร์
นักวิชาการศึกษา 8
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมประชาสงเคราะห์และกรมอนามัย

1) รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร

1. สถานรับเลี้ยงเด็กบางไผ่
2. สถานรับเลี้ยงเด็กจิตวาลักษณ์
3. เบบีแคร์เนอร์สเซอรี
4. สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านศรีนครินทร์
5. สถานรับเลี้ยงเด็กธราทิพย์
6. รัตนามาลีเนอร์สเซอรี
7. เพ็ญสันต์เนอร์สเซอรี
8. สถานรับเลี้ยงเด็กดาราภิรมย์
9. พี. เนอร์สเซอรี
10. สถานรับเลี้ยงเด็กปิ่นเพชร
11. สถานรับเลี้ยงเด็กจิรชาติ
12. เบสท์เนอสเซอรี
13. ธนบุตรเนอร์สเซอรี
14. ลูกหนูเนอร์สเซอรี
15. สถานรับเลี้ยงเด็กรุ่งรอง
16. กานดาเนอสเซอรี
17. สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านแห่งความหวัง
18. สถานรับเลี้ยงเด็กสาริน
19. ชายด์เนอสเซอรี
20. ทิพย์บ้านเด็ก
21. หทัยสยามซิลเดรนแคร์
22. วรินรักเนอสเซอรี
23. สุปรำณีเนอสเซอรี

24. ดารวีเนอสเซอร์
25. สถานรับเลี้ยงเด็กสาริน
26. ซีคอมเนอสเซอร์
27. ขวัญดีเนอสเซอร์
28. บัวเทพเนอสเซอร์
29. คิตตี้เนอสเซอร์
30. สถานรับเลี้ยงเด็กคอนคอร์เดีย

รวมทั้งหมด 30 แห่ง

2. รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กในจังหวัดสงขลา

1. สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านเฉลิมขวัญ
2. คริสต์จักรแบบติสต์สงขลา
3. กุลจินต์เนอสเซอร์
4. ดวงกมลคิตตี้แคร์
5. ศันสนีย์เนอสเซอร์
6. สถานรับเลี้ยงเด็กวงศาวิทย์
7. ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยวรพัฒน์
8. จิรพรเนอสเซอร์
9. ฉวีวรรณเนอสเซอร์
10. หาดใหญ่เนิสเซอร์
11. พรแก้วเนอสเซอร์
12. สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านลูกรัก
13. เตรียมอนุบาลกิตติวิท
14. ใจใจเนิสเซอร์
15. นาม่อมเนอสเซอร์

รวมทั้งหมด 15 แห่ง

3. รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กในจังหวัดนครราชสีมา

1. สถานรับเลี้ยงเด็กบพิตร
2. ปฐมวัยจริยา
3. เนอสเซอร์โพธิวรรณ
4. ธิดามาลีเนอสเซอร์
5. สถานรับเลี้ยงเด็กลำเทียน
6. รุ่งอรุณเนอสเซอร์
7. อนุรักษ์เนอสเซอร์

รวมทั้งหมด 7 แห่ง

4. รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กในจังหวัดเชียงใหม่

1. วีรยาเดย์แคร์
2. ดรุณพัฒนา
3. เบบีโฮมเนิสเซอร์
4. ลัดดาเนิสเซอร์
5. สถานรับเลี้ยงเด็กเวียงพิงค์
6. จิตโรภาส
7. พิลเชษฐเนิสเซอร์
8. เนอสเซอร์เชียงใหม่ใกล้หมอ
9. อนุบาลสวนเด็กเชียงใหม่
10. ขวัญหทัยเนิสเซอร์
11. สถานรับเลี้ยงเด็กแจ่มใส

รวมทั้งหมด 11 แห่ง

รายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมอนามัย

1. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กกรมส่งเสริมสุขภาพ เขต 1 บางเขน
2. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 2 สระบุรี
3. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 4 ราชบุรี
4. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 5 นครราชสีมา
5. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 6 ขอนแก่น
6. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 7 อุบลราชธานี
7. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 8 นครสวรรค์
8. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 9 พิษณุโลก
9. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 10 นครศรีธรรมราช
10. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 12 ยะลา
11. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กห้างฉัตร จ. ลำปาง
12. ศูนย์สาธิตเด็กเล็กกระทรวงสาธารณสุข จ. นนทบุรี

รวมทั้งหมด 12 แห่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร
- ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก
- ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ
- ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
- ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็ก
- ชุดที่ 6 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก
- ชุดที่ 7 แบบสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ
- ชุดที่ 8 แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ วัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน เพื่อความสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูล เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบมีประโยชน์ และมีคุณค่าเป็นอย่างมากต่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้บริหารในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

โดยครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
3. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
5. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก.....สังกัด.....จังหวัด.....

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 30 ปี 30 – 39 ปี

40 – 49 ปี 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา (โปรดระบุ)

ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

4. ประสบการณ์การบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก

น้อยกว่า 1 ปี 1 – 2 ปี

3 – 5 ปี มากกว่า 5 ปี

5. ประสบการณ์ทำงานก่อนที่จะเป็นผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก

ไม่เคย

เคย (โปรดระบุ).....จำนวน .....ปี

6. ความรับผิดชอบ

บุคลากรในความดูแลของท่าน รวมทั้งสิ้น.....คน

ผู้เลี้ยงดูเด็ก .....คน

รับเด็กอายุตั้งแต่.....ปี ถึง.....ปี แบ่งเป็น.....กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 อายุ.....เดือน/ปี ถึงอายุ.....เดือน/ปี

กลุ่มที่ 2 อายุ.....เดือน/ปี ถึงอายุ.....เดือน/ปี

กลุ่มที่ 3 อายุ.....เดือน/ปี ถึงอายุ.....เดือน/ปี

7. รางวัลที่สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านเคยได้รับรางวัลหรือไม่

ไม่เคย

เคย (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและ
วัยเตาะแตะ

คำชี้แจง โปรดขีดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) และเติม
ข้อความลงในช่องว่าง

ด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านคัดเลือกผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) เลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีความรู้อย่างน้อยจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
  - ( ) เลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่จบการศึกษาปฐมวัย
  - ( ) เลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
  - ( ) เลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่เคยมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
  - ( ) เลือกผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีบุคลิกลักษณะที่อบอุ่น ใจดี มีความอดทน และรักเด็ก
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
2. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีนโยบายในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูเด็กในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก
  - ( ) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการ
  - ( ) สังเกตและบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก
  - ( ) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
  - ( ) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับพ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัว
  - ( ) รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและอาชีพ
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
3. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีนโยบายในการพัฒนาความรู้ผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม / สัมมนา / ประชุมเชิงปฏิบัติการทางการศึกษาปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ
  - ( ) ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม / สัมมนา / ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
  - ( ) จัดหาหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
  - ( ) สนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ
  - ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยี

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการประสานงานในหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กวางแผนการทำงานร่วมกับผู้บริหาร และผู้ร่วมงาน
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกัน
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับผู้ปกครอง
- ( ) สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก
- ( ) ประสานงานให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็ก
- ( ) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาของเด็ก
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือไม่

- ( ) มี ( ) ไม่มี
- ถ้ามี มีหน่วยงานใดบ้าง
- ( ) สถานีอนามัย ( ) โรงพยาบาล
- ( ) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ( ) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ( ) โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน ( ) กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. งบประมาณที่ใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ค่าบริการในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- ( ) เงินงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด
- ( ) เงินบริจาค จากใคร โปรดระบุ.....
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เงินเดือนบุคลากร ( ) ค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่
- ( ) ค่าอาหารกลางวัน ( ) ค่าวัสดุ และครุภัณฑ์
- ( ) ค่าอาหารว่าง /นม ( ) ค่าสื่อ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- ( ) ค่าตรวจสุขภาพเด็ก ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

8. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็กหรือไม่

- ( ) มี ( ) ไม่มี

ถ้ามี ท่านกำหนดอย่างไร

เด็กทารก (0 – 1 ปี)

- ( ) ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กไม่เกิน 3 คน
- ( ) ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กมากกว่า 3 คน

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

เด็กเตาะแตะ (1 ปี 1 เดือน – 3 ปี)

( ) ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กไม่เกิน 6 คน

( ) ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน : เด็กมากกว่า 6 คน

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านจัดสวัสดิการสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) มี

( ) ไม่มี

ถ้ามี ท่านจัดในรูปแบบใด

( ) ค่ารักษาพยาบาล

( ) ประกันสุขภาพ / ประกันชีวิต

( ) อาหารกลางวัน

( ) ของว่าง

( ) ที่อยู่อาศัย

( ) กิจกรรมนันทนาการ

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

10. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) กำหนดอัตราเงินเดือนที่เหมาะสม

( ) พุดคุย ชักถามปัญหาอยู่เสมอ

( ) ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน

( ) ยกย่องชมเชยผลงานที่ผู้เลี้ยงดูเด็กทำได้ดี

( ) พิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ

( ) สนับสนุนด้านงบประมาณ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเต็มที่

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

11. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการนิเทศ ประเมินผลการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็กหรือไม่

( ) มี

( ) ไม่มี

ถ้ามี ท่านดำเนินการอย่างไร

( ) ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ

( ) 3 เดือน / ครั้ง

( ) 6 เดือน / ครั้ง

( ) ปีละ 1 ครั้ง

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

( ) หัวหน้าผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้นิเทศ

( ) 3 เดือน / ครั้ง

( ) 6 เดือน / ครั้ง

( ) ปีละ 1 ครั้ง

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

12. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการนิเทศประเมินผลผู้เลี้ยงดูเด็กในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้เลี้ยงดูเด็ก

( ) ทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

( ) เจตคติและความพึงพอใจต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

13. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการนิเทศประเมินผลจากหน่วยงานภายนอกหรือไม่
- ( ) มี ( ) ไม่มี
- ถ้ามี หน่วยงานใดเป็นผู้ประเมิน (โปรดระบุ).....
- มีการนิเทศประเมินผลสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) การจัดหาอาคารสถานที่
- ( ) วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- ( ) อนามัยสิ่งแวดล้อม
- ( ) การบริหารจัดการการเงิน และบุคลากร
- ( ) การจัดบริการเพื่อพัฒนาเด็ก
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
14. ปัญหาที่ท่านพบในการบริหาร เช่น การกำหนดนโยบาย งบประมาณ การสนับสนุนจากต้นสังกัด ฯลฯ
- ได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่เข้าใจนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก
- ( ) ผู้ปกครองไม่เข้าใจนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก
- ( ) ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่าที่ควร
- ( ) ไม่สามารถดำเนินการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กได้ตามนโยบายที่วางไว้
- ( ) เงินงบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย
- ( ) ไม่ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

1. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีเป้าหมายอย่างไรในการจัดทำหลักสูตร แนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก
- ( ) เพื่อตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก
- ( ) เพื่อดูแลและเลี้ยงดูเด็กแทนผู้ปกครอง
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
2. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านใช้หลักสูตร แนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของหน่วยงานใด
- ( ) หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
- ( ) หลักสูตรที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด
- ( ) หลักสูตรที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านสนับสนุนผู้เลี้ยงดูเด็กในการสร้างแนวการจัดประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) สนับสนุนให้วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ด้วยตนเอง
  - ( ) สนับสนุนให้วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้า
  - ( ) สนับสนุนให้สร้างแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูโดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก
  - ( ) สนับสนุนให้สร้างแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูโดยให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส ทั้ง 5
  - ( ) สนับสนุนให้จัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่างๆที่เหมาะสมกับพัฒนาการ
  - ( ) สนับสนุนให้จัดการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ตามความสามารถและความสนใจของเด็ก
  - ( ) สนับสนุนให้จัดกิจกรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างหลากหลาย
  - ( ) สนับสนุนให้มีการวางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง
  - ( ) สนับสนุนให้วางแผนการจัดกรอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยนำวัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1. สถานที่รับเลี้ยงเด็กของท่านมีพื้นที่เท่าใด
  - ( ) น้อยกว่า 1 ไร่
  - ( ) 1 – 2 ไร่
  - ( ) มากกว่า 2 ไร่
2. ลักษณะอาคารของสถานเลี้ยงดูเด็กของท่านเป็นอย่างไร
  - ( ) อาคารชั้นเดียว
  - ( ) อาคาร 2 ชั้น
  - ( ) มากกว่า 2 ชั้น
3. ท่านมีนโยบายในการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างไร
  - ( ) กำหนดแผนผังการจัดห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นแบบเดียวกันทุกห้อง
  - ( ) ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละห้อง จัดเองตามความเหมาะสม
  - ( ) ให้ผู้เลี้ยงดูเด็กแต่ละห้อง จัดเองตามความต้องการ
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. สิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านคำนึงถึงในการจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็กมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ความปลอดภัยของเด็ก
  - ( ) ประโยชน์ในการเรียนรู้ของเด็ก
  - ( ) ความสะอาดสบายของเด็ก
  - ( ) ความสะอาด
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. ท่านดำเนินการอย่างไรในการให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ส่งเสริมให้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก และเด็กกับเด็ก

- ( ) กำหนดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลเด็กกลุ่มเดิมให้นานที่สุด ตามกลุ่มเด็ก
- ( ) สนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ทำด้วยความสามารถ
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเปิดโอกาสให้เด็กได้กระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เด็กเกิดความภูมิใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการเด็กทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- ( ) ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ของเด็ก
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านมีนโยบายในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ ด้วยตนเอง
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ จากวัสดุ อุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กผลิตสื่อ ของเล่นต่างๆ จากวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติ
- ( ) กำหนดให้มีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสม กับวัยของเด็ก
- ( ) จัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ ต่างๆ เพียงพอต่อจำนวนเด็ก
- ( ) จัดซื้อสื่อ ของเล่นที่ใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่ทันสมัย
- ( ) จัดหาสื่อ วัสดุ ของเล่น ต่างๆ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ผู้ที่ดำเนินการจัดหาและจัดซื้อสื่อที่ใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านได้แก่ใครบ้าง
- ( ) ผู้บริหาร ( ) ผู้เลี้ยงดูเด็ก
- ( ) เจ้าหน้าที่พัสดุ ( ) อื่น โปรดระบุ.....
8. ท่านมีหลักในการเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) เลือกให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก
- ( ) เลือกสื่อที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์อย่างกว้างขวาง
- ( ) เลือกให้มีความหลากหลาย ยากง่ายขึ้นตามลำดับ
- ( ) เลือกให้เหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของเด็ก
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
9. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านพบปัญหาในเรื่องสื่อ วัสดุอุปกรณ์หรือไม่
- ( ) พบ ( ) ไม่พบ
- ถ้าพบ ท่านพบปัญหาในเรื่องใดบ้าง
- ( ) งบประมาณไม่เพียงพอ
- ( ) ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ

- ( ) ขาดความร่วมมือจากผู้เลี้ยงดูเด็กในการผลิตและนำสื่อที่ผลิตไปใช้
- ( ) ขาดการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์
- ( ) สื่อที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
10. ท่านดำเนินการอย่างไรในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เลี้ยงดูเด็กเกี่ยวกับการใช้สื่อ อุปกรณ์
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้ารับการอบรม / สัมมนา / ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องสื่อ
- ( ) จัดหาคู่มือการใช้สื่อให้
- ( ) สนับสนุนผู้เลี้ยงดูเด็กศึกษาดูงานสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ
- ( ) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้
- ( ) ผู้บริหารอบรมให้ความรู้แก่ผู้เลี้ยงดูเด็กเอง
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
11. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางกิจกรรมสำหรับเด็กอย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่นได้สำหรับเด็ก
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กปรับตารางกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล
- ( ) สนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางกิจกรรมที่สมดุล เช่น มีช่วงเวลาทำกิจกรรม สลับกับเวลาพัก กิจกรรมที่ใช้เสียง สลับกับกิจกรรมที่ต้องการความสงบ เป็นต้น
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
12. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านจัดบริการด้านสุขอนามัยให้แก่เด็กด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้กับเด็ก
- ( ) จัดให้เด็กได้ซึ้ช้้น้ำหนัก / วัดส่วนสูงอย่างสม่ำเสมอ
- ( ) จัดให้มีหมอเข้ามาตรวจ และรักษาสุขภาพฟันให้กับเด็ก
- ( ) จัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้กับเด็ก
- ( ) มีห้องพยาบาลที่มีพยาบาล ผู้ที่มีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล หรือผู้ที่มีความรู้เรื่อง สุขอนามัย อยู่ประจำ
- ( ) มีสมุดบันทึกสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก
- ( ) มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน อุปกรณ์เครื่องใช้ปฐมพยาบาลติดไว้ในที่เปิดเผย
- ( ) ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่มน้ำและอุปกรณ์ต่างๆ ได้รับการจัดอย่างถูกสุขลักษณะและได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ
- ( ) จัดให้มีที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกอาคารอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ
- ( ) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น ยุง แมลง ฯลฯ
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

13. ในกรณีที่ได้เกิดป่วย หรือเกิดอุบัติเหตุสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านปฏิบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ในกรณีที่เด็กป่วยไม่มาก แยกเด็กออกจากเด็กปกติ โดยมีที่พักเด็กป่วยที่เหมาะสม และมีผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแลตลอดเวลา
  - ( ) แจ้งให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์เอง
  - ( ) พาเด็กไปพบแพทย์เพื่อรักษาพยาบาลแล้วแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ
  - ( ) แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ แล้วพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อรักษาพยาบาล
  - ( ) ให้การรักษาพยาบาลเองในกรณีที่ไม่วุ่นวาย แต่ถ้ารุนแรงจัดนำส่งโรงพยาบาล
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
14. ปัญหาที่ท่านพบในการจัดบริการด้านสุขอนามัยมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ไม่มีงบประมาณในการจัดบริการด้านสุขอนามัย เช่น ฉีดวัคซีน ตรวจสุขภาพฟัน และร่างกาย ให้แก่เด็ก
  - ( ) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการด้านสุขอนามัย
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
15. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านดูแลรักษาความปลอดภัยภายในสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ที่ตั้ง ตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมันสารเคมีหรือสารพิษ
  - ( ) ทางเข้าออกอาคาร มีอย่างน้อยมี 2 ทาง แต่ละทางกว้างไม่น้อยกว่า 80 ซม.
  - ( ) มีเครื่องตัดไฟ 1 เครื่องในแต่ละอาคาร
  - ( ) มีเครื่องดับเพลิงแบบมือถือติดตั้งอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
  - ( ) มีแผนผังการหนีไฟติดไว้ในบริเวณอาคารที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน
  - ( ) มีการฝึกซ้อมการป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและผู้เลี้ยงดูเด็ก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
  - ( ) ปลั๊กไฟอยู่พ้นมือเด็ก หรือได้รับการป้องกันอย่างมิดชิดไม่ให้เด็กเอามือไปแหย่เล่นได้
  - ( ) เสากภายในอาคารต้องกลม มน ไม่เป็นเหลี่ยมทำให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้
  - ( ) ใช้วัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ – ห้องส้วม
  - ( ) ไม่มีหลุมหรือบ่อที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบอาคาร
  - ( ) มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
16. ปัญหาที่ท่านพบในการจัดบริการด้านความปลอดภัยมีอะไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)
- ( ) มีบุคลากรไม่เพียงพอในการดูแลความปลอดภัยให้กับเด็ก
  - ( ) บุคลากรที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลความปลอดภัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก
  - ( ) ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์รักษาความปลอดภัย เช่น เครื่องดับเพลิงมือถือ
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านให้ผู้เลี้ยงดูเด็กใช้วิธีการใดบ้างในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด
  - ( ) ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง
  - ( ) ประเมินโดยการใช้แฟ้มสะสมงานของเด็ก
  - ( ) ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก
  - ( ) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินเด็ก
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
2. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านรายงานผลการประเมินของเด็กให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) รายงานข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง
  - ( ) รายงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
  - ( ) รายงานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เรื่องราว หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจของเด็ก
  - ( ) รายงานถึงเรื่องราว หรือสิ่งที่ผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาให้เด็ก
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
3. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านใช้วิธีการใดบ้างในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) พูดคุยกับผู้ปกครองเป็นการส่วนตัว และเป็นรายบุคคล
  - ( ) ใช้สมุดบันทึกสุขภาพเด็กของกรมอนามัย
  - ( ) ใช้แบบรายงานพัฒนาการเด็กของกรมประชาสงเคราะห์
  - ( ) ใช้แฟ้มสะสมงานของเด็ก
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านนำผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กไปใช้อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ และพัฒนาเด็ก
  - ( ) นำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินคุณภาพของโปรแกรมจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
  - ( ) นำผลการประเมินของผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครอง และข้อมูลจากแหล่งอื่น มาประกอบการพิจารณาตัดสินว่าเด็กมีปัญหา หรือมีความต้องการพิเศษหรือไม่
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

1. ท่านติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปฐมนิเทศ	☐ เสียตามสาย
☐ มีบริการโทรศัพท์ถามตอบ	☐ เยี่ยมเยียนผู้ปกครองที่บ้าน
☐ จัดประชุม / สัมมนาผู้ปกครอง	☐ จัดนิทรรศการแสดงผลงานเด็ก
☐ ทำหนังสือเชิญมาพบเป็นรายบุคคล	☐ จดหมายข่าว / จุลสาร / วารสารเผยแพร่
☐ สารสัมพันธ์ผู้ปกครอง	☐ พบปะพูดคุยในตอนเช้า / ขณะที่มาส่ง / รับเด็ก
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
2. ถ้ามีการปฐมนิเทศ หรือจัดประชุม / สัมมนาแก่ผู้ปกครอง ท่านมีการปฐมนิเทศ จัดประชุม หรือสัมมนาในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก
☐ วิธีการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก
☐ หลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์ที่ใช้ในการจัดการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก
☐ ให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
☐ ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น
☐ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเด็ก
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
3. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในเรื่อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ให้แสดงความคิดเห็น และวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก
☐ ทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระหว่างวัน
☐ ช่วยเหลือในการประกอบอาหารสำหรับเด็ก
☐ ช่วยเหลือในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น
☐ จัดสร้าง / ซ่อมแซมสื่อ อุปกรณ์การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
☐ จัดสร้าง / ซ่อมแซมอาคารและเครื่องเล่นต่างๆ
☐ ช่วยเหลือในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
☐ เข้าร่วมในชมรม / สมาคมผู้ปกครอง
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านจัดบริการสร้างความรู้และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและชุมชน ในเรื่องการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 0 – 3 อย่างถูกวิธี
☐ ให้ความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและคนในชุมชน ในเรื่องของพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

- ( ) จัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครองและคนในชุมชน เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กรวัย 0 – 3 ปี
  - ( ) เป็นศูนย์กลางเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. ปัญหาที่ท่านพบในการประสานงานกับผู้ปกครองและคนในชุมชนได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) แนวทางในการประสานงานกับผู้ปกครอง / คนในชุมชนไม่ชัดเจน
  - ( ) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็กไม่ทั่วถึง
  - ( ) ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ทราบวิธีการประสานงานกับผู้ปกครอง / คนในชุมชน
  - ( ) ผู้ปกครอง / คนในชุมชนมีภาระกิจที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้
  - ( ) ผู้ปกครอง / คนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
วัยทารกและวัยเตาะแตะ

คำชี้แจง เขียนปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะโดยเขียนสิ่งที่ปัญหาสำคัญ

ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

- 1.....
- .....
- 2.....
- .....
- 3.....
- .....

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....

.....

.....

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก
เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
ของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน เพื่อความสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูล เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบมีประโยชน์ และมีคุณค่าเป็นอย่างมากต่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

แบบสอบถามสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็ก เรื่อง การปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

โดยครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
1. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดูและบริการที่จัดให้
1. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียน ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก.....หน่วยงานต้นสังกัด.....จังหวัด.....

1. เพศ

ชาย หญิง

1. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 20 – 29 ปี

30 – 39 ปี 40 ปีขึ้นไป

1. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาปีที่ 6

อนุปริญญา หรือเทียบเท่า สาขาวิชา .....

ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า สาขาวิชา .....

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1. ประสบการณ์การทำงานกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

1 – 3 ปี 4 – 6 ปี

7 ปีขึ้นไป อื่น ๆ (ระบุ).....

1. เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กกลุ่มอายุ

0 – 1 ปี 1 ปี 1 เดือน – 3 ปี

อื่น ๆ (ระบุ).....

จำนวนเด็กที่รับผิดชอบ.....

1. การเข้าอบรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ไม่เคย เคย

ถ้าเคย อบรมด้านใด

การจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การทำสื่อ

พัฒนาการเด็ก การประเมินผล

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมทั้งหมด / ปี 1 – 3 4 – 6 7 ครั้งขึ้นไป

แบบสอบถามตอนที่ 2 สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยทารก (อายุ 0 – 1 ปี)

ตอนที่ 2 การปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับกรอบมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก

คำชี้แจง โปรดขีด ✓ ลงใน □ โดยเลือกว่าข้อความที่กำหนดให้ตรงกับที่ท่าน หรือสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. จัดทำหลักสูตรโดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก _____	☐	☐
2. จัดทำหลักสูตรขึ้นเพื่อการตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กวัย _____	☐	☐
3. วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่างๆให้กับเด็ก ด้วยตัวเอง _____	☐	☐
4. สร้างหลักสูตรโดยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 _____	☐	☐
5. สร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กวัยทารก _____	☐	☐

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก _____	☐	☐
2. ดูแลเด็กกลุ่มเดิมนานที่สุด _____	☐	☐
3. ตามกลุ่มเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก _____	☐	☐
4. เปิดโอกาสให้เด็กวัยทารกได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะทำกิจกรรม _____	☐	☐
5. จัดให้เด็กทารกได้ทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และมีโอกาสประสบความสำเร็จ _____	☐	☐

ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

1. วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง ตามพัฒนาการของเด็กวัยทารก _____	☐	☐
2. จัดกิจกรรมต่างๆที่กระตุ้นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยทารก _____	☐	☐
3. จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง _____	☐	☐
4. จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้มีพัฒนาการทางสังคม และอารมณ์ _____	☐	☐
5. จัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้มีพัฒนาการทางภาษา และสติปัญญา _____	☐	☐

ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1. ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็ความจริงที่สุด _____	☐	☐
2. ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง _____	☐	☐
3. ประเมินโดยการชี้แจงสัมภาษณ์ _____	☐	☐
4. ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กทารก _____	☐	☐

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ
เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
ของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ขอความกรุณาได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน เพื่อความสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูล เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบมีประโยชน์ และมีคุณค่าเป็นอย่างมากต่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

แบบสอบถามสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็ก เรื่อง การปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

โดยครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
2. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
3. ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็ก
5. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียน ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่เป็นจริง

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก.....หน่วยงานต้นสังกัด.....

จังหวัด.....

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 20 – 29 ปี

30 – 39 ปี 40 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาปีที่ 6

อนุปริญญา หรือเทียบเท่า สาขาวิชา .....

ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า สาขาวิชา .....

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ประสบการณ์การทำงานกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

1 – 3 ปี 4 – 6 ปี

7 ปีขึ้นไป อื่น ๆ (ระบุ).....

5. เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กกลุ่มอายุ

0 – 1 ปี 1 ปี 1 เดือน – 3 ปี

อื่น ๆ (ระบุ).....

จำนวนเด็กที่รับผิดชอบ.....

6. การเข้าอบรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ไม่เคย เคย

ถ้าเคย อบรมด้านใด

การจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การทำสื่อ

พัฒนาการเด็ก การประเมินผล

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมทั้งหมด / ปี 1 – 3 4 – 6 7 ครั้งขึ้นไป

แบบสอบถามตอนที่ 2 สำหรับผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ 1 ปี 1 เดือน – 3 ปี)

ตอนที่ 2 การปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ

คำชี้แจง โปรดขีด ✓ ลงใน โดยเลือกว่าข้อความที่กำหนดให้ตรงกับที่ท่าน หรือสถานรับเลี้ยงเด็กของท่าน ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. จัดทำหลักสูตรโดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก _____	☐	☐
2. จัดทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ _____	☐	☐
3. วางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ต่างๆให้กับเด็ก ด้วยตัวเอง _____	☐	☐
4. สร้างหลักสูตรโดยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 _____	☐	☐
5. ให้ เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตัวเองอย่างเป็นรูปธรรม _____	☐	☐

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1. จัดกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม _____	☐	☐
2. จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ของเล่นต่างๆ หลากหลายรูปแบบ ให้เด็กเลือกตามความสนใจ _____	☐	☐
3. ผลិតสื่อ ของเล่นต่าง ๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการของเด็กด้วยตนเอง _____	☐	☐
4. ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก _____	☐	☐
5. จัดสื่อ ของเล่น ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ _____	☐	☐

ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

1. วางแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างต่อเนื่อง ตามพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ _____	☐	☐
2. จัดกิจกรรมต่างๆที่กระตุ้นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยเตาะแตะ _____	☐	☐
3. จัดการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาและภาษา _____	☐	☐
4. จัดการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม _____	☐	☐
5. จัดการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย _____	☐	☐

ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1. ประเมินเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด _____	☐	☐
2. ประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกในสถานการณ์จริง _____	☐	☐
3. ประเมินโดยการใช้แฟ้มสะสมงาน _____	☐	☐
4. ประเมินโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กเตาะแตะ _____	☐	☐
5. รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่างๆ ให้ผู้ปกครองทราบ _____	☐	☐

ด้านการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

1. ให้การต้อนรับและพูดคุยกับผู้ปกครองสม่ำเสมอ _____
2. ปรึกษาและแก้ปัญหาพร้อมกับผู้ปกครอง _____
3. มีวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหลายทาง เช่น ทางจดหมาย สารสัมพันธ์ _____
4. ติดตามเรื่องราว / พฤติกรรมต่างๆของเด็กขณะอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง _____
5. เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น _____

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ

คำชี้แจง เขียนปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

วัยทารกโดยเขียนสิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ

ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

คู่มือการใช้

แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของผู้บริหารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

รายละเอียดแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด สร้างขึ้นจากการศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะที่เหมาะสมกับพัฒนาการ 6 ด้าน คือ ด้านนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดเวลา และสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
  - 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเอง และบอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
  - 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
  - 2.3 ปฏิบัติต่อผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความสุภาพเรียบร้อย
  - 2.4 ขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
  - 2.5 ถามให้ครบทุกข้อและซักถามให้เข้าใจชัดเจนทุกประเด็น

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ วัน เวลา สถานที่ และบันทึกให้ครบทุกประเด็น
2. สัมภาษณ์โดยมีการบันทึกเสียงและจดประเด็นสำคัญลงในแบบสัมภาษณ์
3. รวบรวมหลักฐานและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กผลงานเด็ก สมุดรายงานเด็ก โดยการจกรายละเอียดหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมไว้ด้วย

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ด้านที่ 1 นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ หรือนโยบายอย่างไร สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ หรือนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

1.2 สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีเกณฑ์การคัดเลือกเด็กอย่างไร (ช่วยอายุ , ประเภทเด็ก) มีขั้นตอนในการรับเด็ก และมีลักษณะการจัดกลุ่มเด็กอย่างไร (แบ่งตามอายุ , คละอายุ)

1.3 สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กหรือไม่ อย่างไร (ประเมินด้วยวิธีการใด ใครเป็นผู้ประเมิน ประเมินเมื่อใด ประเมินเรื่องใดบ้าง รายงานผลการประเมินไปยังหน่วยงานใด)

ด้านที่ 2 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

2.1 ท่านมีปรัชญาหรือแนวคิดในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะอย่างไร ท่านใช้หลักสูตร หรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของหน่วยงานใด / ใครเป็นผู้จัดทำ มีวิธีการใช้ / ปรับ / พัฒนาอย่างไร สาเหตุที่ท่านเลือกใช้คืออะไร

2.2 ท่านส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กด้วยวิธีการใดบ้าง

2.3 สิ่งที่ท่านสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กคำนึงถึงในการวางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือจัดกิจกรรมให้แก่เด็กมีอะไรบ้าง เหตุผลที่สนับสนุนคืออะไร

ด้านที่ 3 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.1 ท่านมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีลักษณะการจัดสภาพแวดล้อม ภายใน / ภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือไม่ อย่างไร เหตุที่จัดตามลักษณะดังกล่าวคืออะไร มีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีท่านแก้ปัญหาอย่างไร

3.2 ท่านกำหนดให้ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดตารางเวลาประจำวันในการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือไม่ / มีหลักในการจัดอย่างไร

3.3 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านได้มาด้วยวิธีการใดบ้าง มีปัญหาในเรื่องใดบ้าง ท่านมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

ด้านที่ 4 การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

4.1 ท่านคาดหวังให้เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะมีพัฒนาการด้านใดบ้าง และมีวิธีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างไร

4.2 ท่านสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูเด็กตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กในเรื่องใดบ้าง / ด้วยวิธีการอย่างไร (เมื่อเด็กร้องไห้, ต้องการความช่วยเหลือ)

4.3 ท่านเห็นความสำคัญของการฝึกกิจวัตรประจำวันให้แก่เด็กหรือไม่ เพราะเหตุใด

ด้านที่ 5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- 5.1 ท่านสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กประเมินพัฒนาการเด็กโดยวิธีการใดบ้าง เหตุผลที่เลือกใช้วิธีการดังกล่าวคืออะไร
- 5.2 ท่านสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงดูเด็กรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องใดบ้าง / ใช้วิธีใดบ้างในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก
- 5.3 ท่านมีนโยบายในการนำผลการประเมินของเด็กไปใช้อย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

ด้านที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

- 6.1 ท่านสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างไร / ใช้วิธีการใดในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง
- 6.2 ท่านสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับทางสถานรับเลี้ยงเด็กในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
- 6.3 สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการให้ความรู้หรือสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองอย่างไร และเรื่องอะไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

1. จากประสบการณ์ในการบริหารของท่าน ท่านคิดว่าจุดใดที่สถานรับเลี้ยงเด็กควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างไร
2. ท่านคิดว่าสิ่งใดบ้างที่หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือแก่สถานรับเลี้ยงเด็ก
3. ท่านมองว่าการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0 – 3 ปี ในอนาคตมีทิศทางเป็นอย่างไร

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็ก
เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
ของผู้บริหารและผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

คู่มือการใช้

แบบสัมภาษณ์การดำเนินงานของผู้เลี้ยงดูเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

รายละเอียดแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด สร้างขึ้นจากการศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะที่เหมาะสมกับพัฒนาการ 6 ด้าน คือ นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นข้อความแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ เป็นข้อความแบบปลายเปิด

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดเวลา และสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
  - 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเอง และบอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
  - 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
  - 2.3 ปฏิบัติต่อผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความสุภาพเรียบร้อย
  - 2.4 ขออนุญาตฉบับบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
  - 2.5 ถามให้ครบทุกข้อและซักถามให้เข้าใจชัดเจนทุกประเด็น

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ วัน เวลา สถานที่ และบันทึกให้ครบทุกประเด็น
2. สัมภาษณ์โดยมีการบันทึกเสียงและจดประเด็นสำคัญลงในแบบสัมภาษณ์
3. รวบรวมหลักฐานและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กผลงานเด็ก สมุดรายงานเด็ก โดยการจดยละเอียดหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมไว้ด้วย

แบบสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็ก
เรื่อง การดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

วันที่..... เวลา..... สถานที่.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุล..... อายุ.....ปี
2. วุฒิทางการศึกษา.....สาขา / วิชาเอก.....
สถานศึกษา.....
3. ประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ..... ปี
4. ระดับอายุของเด็กที่ดูแล..... สังกัด.....
5. การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
  - ไม่เคย
  - เคย เนื้อหา .....
  - .....
  - จำนวนครั้ง / ปี.....
6. การศึกษาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองเกี่ยวกับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ หรือพัฒนาการเด็ก
เนื้อหา.....
.....
วิธีการได้มาซึ่งความรู้.....
.....
7. ขอบข่ายงานที่รับผิดชอบ
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

ด้านที่ 1 นโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 จำนวนเด็กในความดูแลของท่านมีจำนวนที่พอเหมาะกับการอบรมเลี้ยงดูหรือไม่ ถ้าไม่ ท่านคิดว่าควรมีอัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก ต่อ จำนวนเด็กเท่าไรจึงจะเหมาะสม

1.2 ท่านมีการประสานงานระหว่างบุคคล หรือหน่วยงานอื่นในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะหรือไม่ / เป็นบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้าง และเข้ามาสนับสนุนในด้านใดบ้าง

1.3 ผู้บริหารของท่านสนับสนุน ส่งเสริม แนะนำและให้ความช่วยเหลือท่านในเรื่องใดบ้าง ท่านคิดว่าเพียงพอหรือไม่ / ถ้าไม่เพียงพอต้องการอะไรเพิ่มเติม

ด้านที่ 2 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

2.1 ท่านมีปรัชญา แนวคิด หรือหลักในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารก /วัยเตาะแตะ อย่างไร

2.2 ท่านใช้หลักสูตรหรือแนวการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กของหน่วยงานใด / ท่านมีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของเด็กในความดูแลของท่านหรือไม่ ท่านมีปัญหาในการใช้หลักสูตรหรือไม่ อย่างไร และท่านมีวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างไร

2.3 สิ่งที่ท่านคำนึงถึงในการวางแผนการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือจัดกิจกรรมให้แก่เด็กมีอะไรบ้าง

ด้านที่ 3 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.1 ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายใน / ภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กของท่านเป็นอย่างไร เหตุที่จัดตามลักษณะดังกล่าวคืออะไร

3.2 ท่านจัดกิจกรรมให้กับเด็กเป็นรายบุคคลหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด / ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มหรือไม่ อย่างไร มีวิธีการจัดกลุ่มเด็กอย่างไร

3.3 สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านกำหนดกิจกรรมประจำวันอย่างไร (ขอเอกสาร / จดบันทึก) มีหลักในการจัดอย่างไร

ด้านที่ 4 การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

4.1 ก่อนจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละวัน ท่านมีวิธีการในการจัดเตรียมเนื้อหา สื่อ กิจกรรม การวัดและการประเมินผลอย่างไร

4.2 ท่านคาดหวังให้เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะมีพัฒนาการด้านใดบ้าง และมีวิธีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างไร

4.3 ท่านมีวิธีการตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็กในเรื่องใดบ้าง / ด้วยวิธีการอย่างไร (เมื่อเด็กร้องไห้ ต้องการความช่วยเหลือ)

4.4 ท่านสร้างเสริมสุขนิสัยหรือฝึกกิจวัตรประจำวันในด้านใดบ้างให้แก่เด็กวัยทารก / วัยเตาะแตะ (การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การนอน การรักษาความสะอาด) ฝึกอะไรบ้าง และ ฝึกอย่างไร ท่านพบปัญหาหรือไม่ อย่างไร

ด้านที่ 5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- 5.1 ท่านประเมินเด็กโดยวิธีการใดบ้าง เหตุผลที่เลือกใช้วิธีการดังกล่าวคืออะไร
- 5.2 ท่านรายงานผลการประเมินของเด็กให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องใดบ้าง / ใช้วิธีใดบ้างในการรายงานผลการประเมินของเด็ก
- 5.3 ท่านนำผลการประเมินของเด็กไปใช้อย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด
- 5.4 ท่านมีแนวปฏิบัติในการแก้ไข และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางด้าน การเรียนรู้และพฤติกรรมอย่างไร

ด้านที่ 6 การติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

- 6.1 ท่านสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างไร / ใช้วิธีการใดในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง
- 6.2 ท่านสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับทางสถานรับเลี้ยงเด็กในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
- 6.3 สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการให้ความรู้หรือสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองอย่างไร และเรื่องใดบ้าง

ข้อเสนอแนะ

1. จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็กของท่าน ท่านคิดว่าสถานรับเลี้ยงเด็กควรปรับปรุงแก้ไขในจุดใดเพื่อให้เหมาะสมและมีคุณภาพยิ่ง และท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างไร
2. จากประสบการณ์การทำงานของท่าน ท่านจะให้ข้อเสนอแนะในการทำงานแก่ผู้เลี้ยงดูเด็กที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0 – 3 คนอื่น ๆ อย่างไร เพื่อที่จะทำงานได้มีประสิทธิภาพ

ชุดที่ 6 แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดู ที่เหมาะสมกับเด็กวัยทารก

วัตถุประสงค์

แบบสังเกตฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ในด้าน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

รายละเอียดของแบบสังเกต

แบบสังเกตฉบับนี้เป็นแบบสังเกตที่ผู้สังเกตจับบันทึกการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

การปฏิบัติในการใช้แบบสังเกต

1. ศึกษากรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูของผู้เลี้ยงดูเด็ก ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
2. สังเกตโดยมีความตั้งใจตลอดเวลาที่สังเกต และไม่เข้าไปร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรม การปฏิบัติที่สังเกตได้แก่ การปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่แสดงให้เห็นและการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก
3. ช่วงเวลาที่สังเกต คือ ช่วงเวลาตั้งแต่เด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก จนกระทั่งเด็กกลับบ้าน ทุกกิจกรรม (ใช้เวลา 2 วัน / 1 สถานเลี้ยงดูเด็ก)
4. จดบันทึก ใช้เทปบันทึกเสียงและถ่ายภาพกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
5. รวบรวมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผลงานเด็ก แบบประเมิน ฯลฯ

แบบบันทึกการสังเกตปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดู
ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารก (0 – 1 ปี)

ชื่อผู้เลี้ยงดูเด็ก.....อายุ / วัยของเด็กที่เลี้ยง.....

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก.....

วันที่ ..... เวลาเริ่มต้น..... เวลาสิ้นสุด.....

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก			
1.1 การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้			
● สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก			
● ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก			
● เตรียมห้องให้มีบรรยากาศที่น่าอยู่ อบอุ่น เหมือนอยู่ที่บ้าน			
● เตรียมของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก			
● เตรียมพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับเด็ก เช่น พื้นที่ในการเล่น / ทำกิจกรรมต่างๆ			

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
1.2 การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้การดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และเต็มที่ อยู่ใกล้ชิดเด็ก และกระตุ้นปฏิกิริยาของเด็กให้เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีอุปกรณ์การกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็ก 			
1.3 สื่อและตารางเวลา			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการจัดกิจกรรมอย่างสมดุลในมิติต่างๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมเป็นรายบุคคล / กลุ่มเล็ก / กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็ก / กล้ามเนื้อใหญ่ กิจกรรมภายในอาคาร / กิจกรรมภายนอกอาคาร กิจกรรมที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวมาก / กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวมาก 			
1.4 สุขอนามัยและความปลอดภัย			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีแผนผังอาคาร ทางหนีไฟ ติดไว้บนผนังเห็นได้ชัดเจน 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการเตรียมสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ของเด็ก จัดไว้ในถุง ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (เวลาเกิดอุบัติเหตุ ไม่สบาย) 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
2.การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้			
2.1 ประสบการณ์การเรียนรู้			
2.1.1 ให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง			
<ul style="list-style-type: none"> • เรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ 			
<ul style="list-style-type: none"> • มีภาพถ่ายของเด็กและครอบครัวของเด็กเอง อยู่ในระดับที่ตาของเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> • เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกและได้ทำในสิ่งที่ตนชอบ 			
2.1.2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม			
<ul style="list-style-type: none"> • ช่วยเหลือเด็กให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 			
<ul style="list-style-type: none"> • จัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม 			
<ul style="list-style-type: none"> • จัดสถานที่และเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม 			
2.1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา			
<ul style="list-style-type: none"> • จัดกิจกรรมที่เด็กได้จำแนกสิ่งต่าง ๆ โดยใช้รูปร่าง สี ขนาด 			
<ul style="list-style-type: none"> • พาเด็กเดินรอบ ๆ อาคาร หรือบริเวณที่อยู่ใกล้เคียง 			
<ul style="list-style-type: none"> • จัดกิจกรรมที่让孩子ได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
2.1.4 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา			
<ul style="list-style-type: none"> ● อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ เล่านิทาน แสดงบทบาทตามนิทานอย่างง่ายกับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด เด็กแสดงออก และมีการโต้ตอบกับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● พูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา 			
2.1.5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ – เล็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● จัดสิ่งแวดล้อมให้มีเครื่องปั่นปาย คุกกี้ ไม้สั้น เครื่องฝึกการก้าวเดิน โดยมีเบาะรองรับ 			
2.1.6 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์			
<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อเด็กมีความสุข มีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก โดยการ ยิ้มพูดด้วยเสียงเบา สงบ โอบกอด ลูบตัว 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อเด็กกลัว ปลอดภัย โอบกอด ลูบตัว หาสาเหตุความ 			
2.2 การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน			
2.2.1 การรับประทานอาหาร / ยา / นม			
<ul style="list-style-type: none"> ● คำนึงเด็กทารกติดตัวเสมอขณะที่ให้นม 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
<ul style="list-style-type: none"> ● กำหนดตารางการให้นมกับพ่อแม่ของเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เชียงขวดนมจนน้ำนมไหลเต็มจุก เพื่อป้องกันการดูดลม 			
<p>2.2.2 การนอน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ห้องนอนแยกออกจากห้องทำกิจกรรม และห้อง รับประทานอาหาร 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เด็กทุกคนมีเปล ที่นอน และผ้าปูที่นอนส่วนตัว 			
<p>2.2.3 การเปลี่ยนผ้าอ้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เด็กแต่ละคนมีผ้าอ้อมส่วนตัว สำหรับใช้ และถ่ายเวลาเปลี่ยน 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ล้างมือก่อนทุกครั้งก่อน และหลังเปลี่ยนผ้าอ้อม 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อม 			
<p>2.2.4 การล้างมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดที่สำหรับให้เด็กล้างมือ ซึ่งควรมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เตรียมสบู่สำหรับเด็กใช้ล้างมือ 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก 			
<p>2.2.5 การขยับถ่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กำหนดเวลาการขยับถ่ายของเด็ก โดยจดบันทึกเวลาการถ่ายปกติ 			
<ul style="list-style-type: none"> ● จดบันทึกเวลาขยับถ่ายที่เปลี่ยนไปจากเดิม ถ้าเด็กไม่สบาย ท้องเสีย 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
2.3 การตอบสนองต่อเด็ก ● แสดงอาการตอบรับต่อเสียงร้อง หรือเสียงเรียกของเด็ก			
3.การประเมินการเรียนรู้และพัฒนารเด็ก			
3.1 วิธีการประเมิน ● ใช้วิธีการประเมินเด็กหลากหลายวิธี			
● เก็บข้อมูลเด็กและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน			
3.2 การรายงานผลการประเมิน ● รายงานผลการประเมินเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง			
● บอกถึงสิ่งที่ดี ๆ หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองทราบ			
3.3 การนำผลการประเมินไปใช้ ● ใช้ผลการประเมินในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้ต่างๆให้เด็ก			
4. การติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง			
4.1 การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ● ให้การต้อนรับ พูดคุยแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็ก			
● มีการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
4.2 การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวางแผนและรับฟัง ความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 			
4.3 การสร้างความรู้และความเข้าใจกับผู้ปกครอง			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการประชุมพิเศษผู้ปกครอง 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับพ่อ แม่ มีการสร้างความเข้าใจกันเสมอ 			

ชุดที่ 7 แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดู ที่เหมาะสมกับเด็กวัยเตาะแตะ

วัตถุประสงค์

แบบสังเกตฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ ในด้าน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

รายละเอียดของแบบสังเกต

แบบสังเกตฉบับนี้เป็นแบบสังเกตที่ผู้สังเกตจดบันทึกการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

การปฏิบัติในการใช้แบบสังเกต

1. ศึกษากรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูของผู้เลี้ยงดูเด็ก ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
2. สังเกตโดยมีความตั้งใจตลอดเวลาที่สังเกต และไม่เข้าไปร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรม การปฏิบัติที่สังเกตได้แก่ การปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่แสดงให้เด็กเห็นและการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก
3. ช่วงเวลาที่สังเกต คือ ช่วงเวลาตั้งแต่เด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก จนกระทั่งเด็กกลับบ้าน ทุกกิจกรรม (ใช้เวลา 2 วัน / 1 สถานเลี้ยงดูเด็ก)
4. จดบันทึก ใช้เทปบันทึกเสียงและถ่ายภาพกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
5. รวบรวมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผลงานเด็ก แบบประเมิน ฯลฯ

**แบบบันทึกการสังเกตปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการอบรมเลี้ยงดู
ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ (1 ปี 1 เดือน – 3 ปี)**

ชื่อผู้เลี้ยงดูเด็ก.....อายุ / วัยของเด็กที่เลี้ยง.....

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก.....

วันที่ ..... เวลาเริ่มต้น..... เวลาสิ้นสุด.....

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก			
1.1 การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้			
● สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก			
● ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก			
● เตรียมที่สำหรับโชว์ผลงานเด็กอยู่ในระดับสายตาเด็กที่เด็กสามารถมองเห็นได้			
● เตรียมของเล่นที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก			
● เตรียมพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับเด็ก เช่น พื้นที่ในการเล่น/ ทำกิจกรรมต่างๆ			
● ให้เด็กทำกิจกรรมที่ทำท่าย และมีโอกาสประสบผลสำเร็จ			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
1.2 การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีความสามารถในการช่วยเหลือเด็ก ตอบสนองเด็กอย่างอบอุ่น มีความอดทน 			
<ul style="list-style-type: none"> ● จัดกิจกรรมปลายเปิด เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำ 			
<ul style="list-style-type: none"> ● จัดกลุ่มย่อยให้เด็กทำกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กจัดกลุ่มเอง 			
1.3 สื่อและตารางเวลา			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการจัดกิจกรรมอย่างสมดุลในมิติต่างๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมเป็นรายบุคคล / กลุ่มเล็ก / กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็ก / กล้ามเนื้อใหญ่ กิจกรรมภายในอาคาร / กิจกรรมภายนอกอาคาร กิจกรรมที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวมาก / กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวมาก 			
1.4 สุขอนามัยและความปลอดภัย			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีแผนผังอาคาร ทางหนีไฟ ติดไว้บนผนังเห็นได้ชัดเจน 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการเตรียมสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ของเด็ก จัดไว้ในถูง ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (เวลาเกิดอุบัติเหตุ ไม่สบาย) 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
2.การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้			
2.1 ประสบการณ์การเรียนรู้			
2.1.1 ให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง			
• เรียกชื่อเด็กแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ			
• ชมเชยเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้กำลังใจหากเด็กทำไม่สำเร็จ			
• เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก และได้ทำในสิ่งที่ตนชอบ			
2.1.2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม			
• จัดสถานที่และเวลาให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม			
• จัดที่ว่างทำกิจกรรมให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม			
• ปลุกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็ก เช่น การเก็บของเล่น			
2.1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา			
• จัดเวลาและสิ่งของที่กระตุ้นให้เด็กคิด ตั้งคำถามให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง			
• สนับสนุนและจัดให้เด็กทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ และยากขึ้นตามลำดับ			
• จัดกิจกรรมที่让孩子ได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
2.1.4 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา			
<ul style="list-style-type: none"> ● อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล ร้องเพลง เล่นนิ้วมือ เล่านิทาน แสดงบทบาทตามนิทานอย่างง่ายกับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด เด็กแสดงออก และมีการโต้ตอบกับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● พูดคุยด้วยความสุภาพ เสียงเบา ๆ เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา 			
2.1.5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ – เล็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เตรียมพื้นที่โล่งให้เด็กได้วิ่ง เดิน ลาก หรือดึงของเล่น โดยไม่เป็นอันตราย 			
2.1.6 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์			
<ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อเด็กมีความสุข มีส่วนร่วมกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก โดยการ ยิ้มพูดด้วยเสียงเบา สงบ โอบกอด ลูบตัว 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้แรงเสริมและให้กำลังใจเด็ก 			
2.2 การอบรมเลี้ยงดูเด็กในกิจวัตรประจำวัน			
2.2.1 การรับประทานอาหาร / ยา / นม			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้เด็กดื่มนมจากแก้วแทนการดื่มนมจากขวด 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
<ul style="list-style-type: none"> ● กำหนดตารางเวลาอาหารสำหรับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ฝึกเด็กในการจับช้อน การถือแก้วที่ถูกต้อง 			
<p>2.2.2 การนอน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ห้องนอนแยกออกจากห้องทำกิจกรรม และห้องรับประทานอาหาร 			
<ul style="list-style-type: none"> ● จัดบรรยากาศที่เงียบหรือมีเสียงเพลงคลอเบา ๆ 			
<p>2.2.3 การเปลี่ยนผ้าอ้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีบริเวณสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้า 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้เด็กช่วยเหลือตัวเองในการเปลี่ยนเสื้อผ้า ผู้เลี้ยงดูเด็กช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น 			
<ul style="list-style-type: none"> ● สอนให้เด็กถูตชิบ ตีคกระดุม การกลับนอก / ใน เสื้อและกางเกง 			
<p>2.2.4 การล้างมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดที่สำหรับให้เด็กล้างมือ ซึ่งควรมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เตรียมสบู่สำหรับเด็กใช้ล้างมือ 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก 			
<p>2.2.5 การขับถ่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ฝึกวิธีการใช้ห้องน้ำที่ถูกต้องให้เด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ฝึกให้เด็กขออนุญาต หรือบอกให้ผู้เลี้ยงดูเด็กทราบว่าการต้องการเข้าห้องน้ำ 			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
2.3 การตอบสนองต่อเด็ก ● ให้ความช่วยเหลือเด็กทันทีที่เด็กต้องการความช่วยเหลือ			
3.การประเมินการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก 3.1 วิธีการประเมิน ● ใช้วิธีการประเมินเด็กหลากหลายวิธี			
● เก็บข้อมูลเด็กและประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน			
3.2 การรายงานผลการประเมิน ● รายงานผลการประเมินเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง			
● บอกถึงสิ่งที่ดี ๆ หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองทราบ			
3.3 การนำผลการประเมินไปใช้ ● ใช้ผลการประเมินในการวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้ต่างๆให้เด็ก			
4. การติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง 4.1 การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ● ให้การต้อนรับ พูดคุยแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็ก			
● มีการให้บริการข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับเด็กแก่ผู้ปกครอง			

รายการ	การปฏิบัติ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
4.2 การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น 			
<ul style="list-style-type: none"> ● เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมวางแผนและรับฟังความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 			
4.3 การสร้างความรู้และความเข้าใจกับผู้ปกครอง			
<ul style="list-style-type: none"> ● ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก 			
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการประชุมนิเทศผู้ปกครอง 			
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เลี้ยงดูเด็กทำงานร่วมกับพ่อแม่ มีการสร้างความเข้าใจกันเสมอ 			

ชุดที่ 8 แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของ เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

คู่มือการใช้

แบบสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

รายละเอียดของการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อ

แบบสังเกตนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 บริเวณต่าง ๆ ภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ตอนที่ 2 บริเวณต่าง ๆ ภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

การปฏิบัติในการใช้แบบสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อ

1. อ่านและทำความเข้าใจบันทึกข้อมูลตามรายการในแบบสังเกต โดยสังเกตจากสิ่งที่พบเห็นประกอบการถามรายละเอียดที่น่าสนใจ จากสิ่งที่พบเห็นจากผู้เลี้ยงดูเด็ก
2. รวบรวมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามรายการในการสังเกตโดยใช้วิธีการถ่ายรูป ถ่ายเอกสาร เก็บตัวอย่างงาน ฯลฯ

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก วันที่สังเกต ฯ ให้เรียบร้อยก่อนเริ่มสังเกต
2. บันทึกการสังเกตตอนที่ 1 และตอนที่ 2 โดยมีวิธีการบันทึก ดังนี้
  - 2.1 บันทึกการสังเกตที่พบตามรายการการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อเป็นรายชื่อ ใส่ในช่องรายละเอียดการสังเกต
  - 2.2 สนทนากับผู้ดูแลเด็กถึงรายละเอียดที่น่าสนใจของรายการที่พบ แล้วบันทึกลงในช่องรายละเอียด

แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
ในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ชื่อผู้เลี้ยงดูเด็ก.....

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก.....

สำรวจครั้งที่.....

ตอนที่ 1 บริเวณต่างๆภายในห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

รายการ	ข้อมูลที่สามารถได้
1. พื้นที่ในการทำกิจกรรม	
1.1 มีการจัดพื้นที่ภายในห้องที่เพียงพอสำหรับเด็ก	
- มีพื้นที่มากกว่าเด็กถึง 1/3 ส่วน	
- มีพื้นที่อย่างน้อย 35 ฟุต / เด็ก 1 คน หรือ 2 ตารางเมตร / เด็ก 1 คน	
1.2 มีการจัดพื้นที่สำหรับเด็กได้ทำ กิจกรรม	
- เป็นรายบุคคล	
- กลุ่มเล็ก	
- กลุ่มใหญ่	

รายการ	ข้อมูลที่สามารถได้
1.3 มีการจัดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมที่หลากหลาย	
1.4 มีการจัดพื้นที่สำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก	
2. การจัดพื้นที่ 2.1 มีการจัดการจราจร / ทางให้เด็กสามารถเคลื่อนย้ายไปบริเวณอื่นได้โดยไม่เป็นการรบกวนเด็กอื่น	
2.2 มีทางเข้า – ออก อย่างน้อย 2 ทางแต่ละทางกว้าง 80 ซม.ม.	
2.3 พื้นที่สำหรับนอน - ต่ำกว่า 2 ปี 1.50 ตารางเมตร / 1คน - เกิน 2 ปี 2.00 ตารางเมตร / 1คน	
2.4 ห้องส้วม - มีที่ถ่ายอุจจาระ 1 ที่ / เด็ก 10-12 คน - ไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ	
3. การสร้างบรรยากาศที่ดี 3.1 ผนังสะอาด ง่ายต่อการทำความสะอาด	
3.2 แสงสว่างเพียงพอ	
3.3 อากาศถ่ายเทสะดวก	

รายการ	ข้อมูลที่สามารถได้
4.การจัดเตรียมเครื่องมือ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ 4.1 มีตู้ ชั้นวางของอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี	
4.2 อุปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ มีความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก และมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก	
4.3 มีเครื่องใช้ในการนอนที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ	
4.4 มีการจัดเตรียมเครื่องมือ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่เพียงพอกับจำนวนเด็ก	
4.5 โต๊ะ เก้าอี้ มีความแข็งแรง ปลอดภัย	
5. การจัดและการเก็บสื่อ 5.1 วางไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	
5.2 สื่อ ของเล่นต่าง ๆ วางแสดงให้เห็นชัดเจน	
5.3 มีชั้นวางของที่เด็กสามารถหยิบเล่นได้	
5.4 หยิบใช้และเก็บได้สะดวก	
5.5 มีสื่อประเภทเดียวกันวางไว้ด้วยกัน	

ตอนที่ 2 บริเวณต่าง ๆ ภายนอกห้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

รายการ	ข้อมูลที่สามารถได้
<p>1. ที่ตั้ง</p> <p>1.1 ตั้งในบริเวณที่ไม่เสี่ยงอันตราย</p> <p>- บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี สารพิษ</p>	
<p>1.2 ความสูงของห้อง ไม่ควรเกิน 2 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน</p>	
<p>1.3 ความสูงของขอบหน้าต่างประมาณ 80 ซม. นับจากพื้น</p>	
<p>2. การจัดพื้นที่เล่นกลางแจ้ง</p> <p>2.1 มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรม เล่นกลางแจ้ง ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน</p>	
<p>2.2 มีความร่มรื่น มีร่มเงา แดดไม่ร้อนจนเกินไป</p>	
<p>2.3 มีอุปกรณ์ ของเล่น และเครื่องเล่นกลางแจ้งที่มีจำนวนเพียงพอ และปลอดภัย</p>	
<p>3. การจัดเครื่องมือ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น</p> <p>3.1 มีเพียงพอและเหมาะสมในกิจกรรมต่าง ๆ</p>	
<p>3.2 มีที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์</p>	
<p>3.3 เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ทุกอย่างปลอดภัยอยู่ในสภาพที่ดี ไม่ชำรุดเสียหาย</p>	

รายการ	ข้อมูลที่สามารถได้
4. มาตรการป้องกันความปลอดภัย	
4.1 มีห้องพยาบาลที่มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีตู้เก็บยาและเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลไว้ในที่หยิบใช้สะดวกและพื้นมือเด็ก	
4.2 มีสัญญาณไฟไหม้ และเครื่องมือดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องในแต่ละชั้น	
4.3 มีการติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าต่ำกว่าต้องมีฝาปิดที่ปลอดภัยเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่น	
4.4 มีการติดตั้งอุปกรณ์ ระบบความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟ ภายในอาคาร	
4.5 มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพายุหิมะนำโรค (ยุง แมลงวัน)	
อื่น ๆ	

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรรณภา สุขนธรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2519 ที่อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาการศึกษา ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เมื่อปี พ.ศ. 2541 และเข้าศึกษาต่อใน หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 ที่โรงเรียนบ้านสะปอม อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย